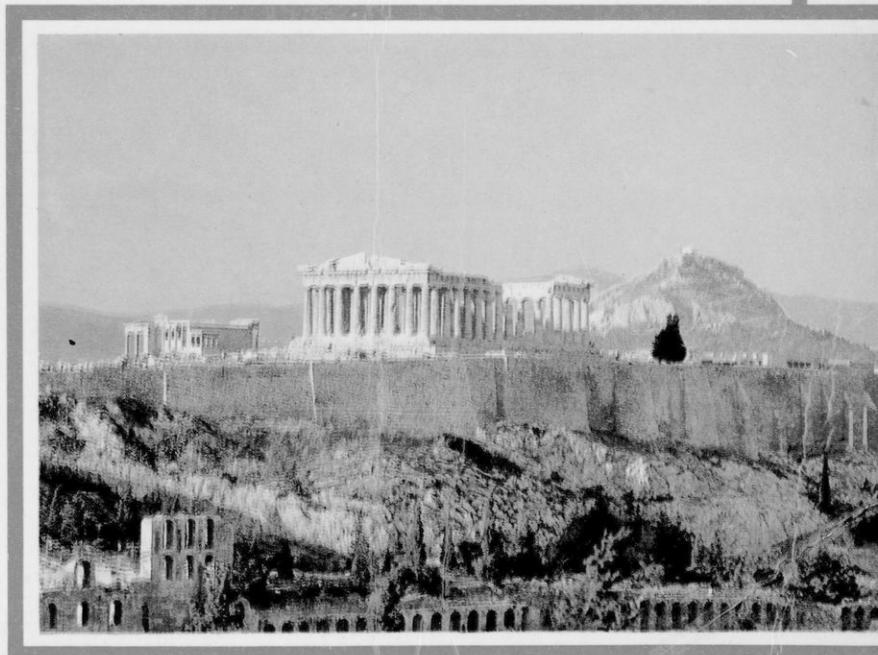

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1967

15

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΒΤΑΦΓΕΑΟΥ Σ. ΔΤΑΜΑΤΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

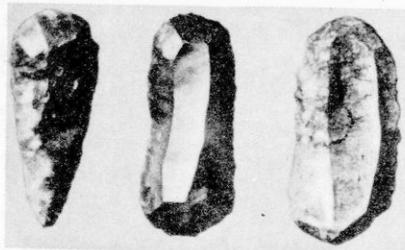
Ι. ΒΛΥΧΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ - 1987

ΕΛΠΑΦΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

49161
13-6-2007

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

B' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

O ἀνθρώποις

Ο ἀνθρωπος, χάρις εις τὰς πνευματικὰς ίκανότητας διὰ τῶν ὅποιων ἔχει προικισθῆ νόδο του Θείου Δημιουργοῦ, ἐπιθυμεῖ δπως ἐρμηνεύση τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξίν του, καὶ ἀνέκαθεν, καθ' δσον τούλαχιστον γνωρίζομεν ἐκ τῆς παραδόσεως, ἡσθάνετο τὸν ἔαυτόν του ὡς αἰνιγμα. Ἐκτὸς τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, οὗτος διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν ἄλλων ζώων καὶ κατὰ τὰ σωματικὰ αὐτοῦ γνωρίσματα. Εἰδικώτερον, ἡ ἔκφρασις τῶν διανοημάτων αὐτοῦ διὰ τῆς γλώσσης καὶ οἱ πνευματικαὶ του δημιουργικαὶ ίκανότητες καθιστῶσι τοῦτον σαφῶς ἀνώτερον πάντων τῶν ζώων. Εἰς τὴν γλῶσσαν βασίζεται μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ἴδιοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ παράδοσις. Ο ἀνθρωπος ζῇ ἐκ τῆς πείρας, τὴν ὅποιαν ἔχουσιν ἀποκομίσει αἱ προηγούμεναι γενεαί. Η παράδοσις περιλαμβάνει τὴν ίκανότητα τῆς ἐνσυνειδήτου ἔξετάσεως καὶ ἐρεύνης τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ. Η ἀνθρωπίνη ὑπόστασις ἀντικατοπτρίζεται εἰς τὸ πολλαπλοῦν καὶ τὸ πολύμορφον τῶν διαφόρων πολιτισμῶν. Η ὑπαρξίς φυσικοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποδειχθῇ, ὡς ἐπίσης εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ δτὶ δ ἀνθρωπος δὲν εἶναι κοινωνικὸν ζῷον. Ο δρόμος του ἐντὸς τῶν μεταβαλλομένων (ἡ καταστρεφομένων) πολιτισμῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς ἐπιμόνους προσπαθείας του, ἀπὸ τὰς πλάνας, τὰς ἐπιτυχίας, τὰς ἀποτυχίας καὶ τὰς νέας ἐπιτυχίας. Ως φυσικὸν αἰσθάνεται δ ἀνθρωπος τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του, δταν οὗτος δημιουργηθῇ ἔνεκα συνηθείας καὶ διαρκείας. Η ἔρευνα ὅμως τοῦ πολιτισμοῦ ἔχει ἀποδείξει δτὶ οὐδεμίᾳ μορφὴ τῆς οἰκογενείας, οὐδεμίᾳ μορφὴ τῆς οἰκονομίας ἢ τῆς τέχνης ἢ τῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαίου εἶναι φυσικωτέρα τῆς ἄλλης. Εἰς ἔκαστον τόπον πᾶσα πολιτιστικὴ ἐκδήλωσις θεωρεῖται ὡς ἀνθρωπίνη καὶ φυσική. Γενικαὶ ἀποφάνσεις περὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δυνατὸν νὰ διατυπωθῶσι μόνον δλίγαι. Τοιαῦται εἶναι : Δὲν ὑπάρχει ἀνθρωπίνη κοινωνία ἀνευ μορφῆς τινος θρησκείας, ἀνευ μορφῆς τινος οἰκογενείας, ἀνευ οἰκονομικοῦ τινος συστήματος. Παντοῦ ἀνευρίσκομεν συμβολικὴν παράστασιν νοημάτων καὶ τάσιν πρὸς καλλι-

τεχνικήν ἔκφρασιν : εἰς τὸν χορόν, τὴν ποίησιν, τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, τὴν μυθολογίαν κλπ. Τὸ περιεχόμενον ὅμως καὶ ὁ τρόπος ἔκφράσεως τῶν ~~πεντε~~ματικῶν λογισμῶν καὶ τῶν συναισθημάτων εἶναι ποικίλα, τόσον ~~εἰς~~ τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους, ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀνθρωπίνας ὄμδας.

¹ Από ἐπόψεως φυσικῆς ἔξεταζόμενος ὁ ἄνθρωπος, παρουσιάζει μεγάλην προσαρμοστικήν πρὸς τὸ περιβάλλον ίκανότητα. Μόνον ὁ ἄνθρωπος ἔξ οὐλῶν τῶν ζώων εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ εἰς ὅλα τὰ κλίματα τῆς γῆς. Δύναται νὰ ζήσῃ καὶ εἰς τὰς περὶ τοὺς πόλους περιοχάς καὶ εἰς τὰς περὶ τῶν Ισημερινῶν.

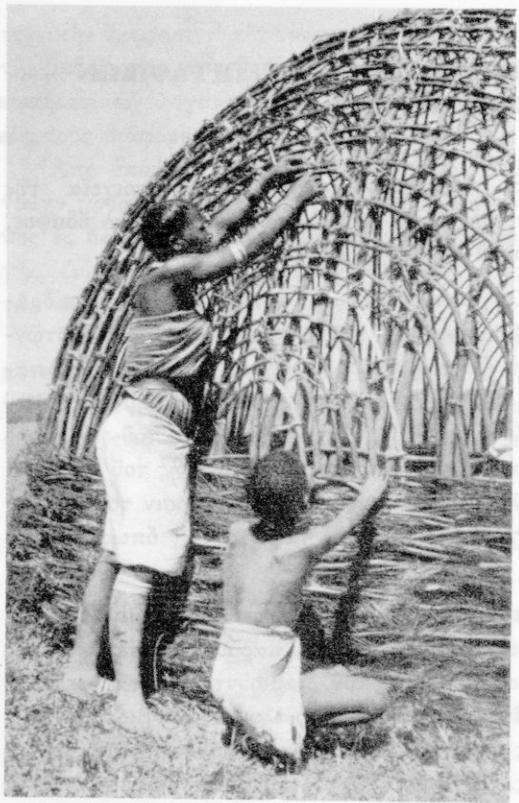
·**Η** ἀνθρωπογεωγραφία, ἡ καὶ γεωγραφία τοῦ πολιτισμοῦ λεγομένη, κατευθύνει τὴν ἔρευναν αὐτῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, τουτέστιν ἐξετάζει αὐτὸν εἰς τὰς σχέσεις του πρὸς τὸν γεωγραφικὸν χῶρον, τὸ μὲν ἀπὸ ἐπόψεως πολιτιστικῆς, τὸ δὲ ἀπὸ ἐπόψεως οἰκονομικῆς.

Α'. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ

‘Ο ἄνθρωπος καὶ τὸ περιβάλλον αὐτοῦ. Τὰ στοιχεῖα τῆς γῆς, τὰ ὅποια ἐπηρεάζουσι τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι τὸ ἔδαφος, τὰ θύματα, τὸ κλίμα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα.

Τὸ ἔδαφος. Ὡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους ἀσκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ καλλιέργειαι γενικῶς ἔξαρτωνται καὶ ἐπηρεάζονται πολὺ ἐκ τοῦ πεδινοῦ ἢ δρεινοῦ ἐδάφους. Ἀπασχολήσεις συναφεῖς πρὸς τὴν ἔξόρυξιν μεταλλευμάτων δημιουργοῦσιν ἴδιαιτέρας συνθήκας διαβιώσεως αὐτοῦ. Καὶ ἡ διάπλασις τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς μορφῆς τοῦ ἐδάφους. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀπόλυτον, διότι εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπινου χαρακτῆρος ὑπεισέρχονται καὶ ἄλλοι παράγοντες, ὅπως εἶναι ἡ ἀγωγή, ἡ κληρονομικότης κλπ.

Τὰ θύματα. ‘Ο ἄνθρωπος, ὁ διαβιῶν ἐγγύς ποταμῶν, λιμνῶν ἢ τῆς θαλάσσης, διαμορφοῦται εἰς προσωπικότητα παρουσιάζουσαν πολλὰς ψυχολογικὰς διαφορὰς ἐν σχέσει πρὸς τὸν διαβιοῦντα εἰς τὰ δρεινὰ ἢ πεδινὰ ἐδάφη. Ταξιδεύων διὰ θαλάσσης πρὸς κάλυψιν τῶν βιοτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν ὁ ἄνθρωπος γίνεται ῥιψοκίνδυνος, ἀποφασιστικός, λίαν δραστήριος καὶ ἐπινοητικός. Ὁ ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ δφείλει πολλὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ναυσιπλοίας. Καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀκόμη αἱ μεγαλύτεραι πόλεις εἶχον κτισθῆ πλησίον ποταμῶν ἢ παραθαλασσίων περιοχῶν. Ἀναφέρομεν ἐκ τούτων τὰς παρὰ τὸν ποταμὸν Νεῖλον πόλεις τῆς Αἰγύπτου Συήνην, Θήβας, Μέμφιδα, Ἡλιούπολιν καὶ τὰς παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ Τίγρητα ποταμὸν πόλεις τῆς Μεσοποταμίας Οὔρ, Ούρούκ, Νιππούρ, Βαθυλῶνα, Νινεύη. Πλησίον τῆς θαλάσσης ἐκτίσθησαν αἱ Ἀθῆναι, ἡ Ῥώμη, ἡ Καρχηδών, τὸ Βυζάντιον, ἡ Σιδών, ἡ Τύρος, ἡ Σμύρνη, ἡ Ἀλεξάνδρεια. Ἀλλὰ καὶ σήμερον παρατηροῦμεν ὅτι αἱ περισσότεραι ἐκ τῶν μεγαλυτέρων πόλεων τοῦ κόσμου εἶναι ἐκτισμέναι εἰς παραποταμίας ἢ παραθαλασσίας περιοχάς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ διαβίωσις μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη πρὸς τὰ θύματα τῶν ποταμῶν, τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν λιμνῶν. Ὁ θάλασσα παρέχει ἀφθονον καὶ εὐθηνὴν τροφὴν καὶ διευκολύνει τὴν πυκνὴν ἐπικοινωνίαν ἀνθρώπων διαβιούντων εἰς μεγάλην ἀπ' ἄλλήλων ἀπόστασιν.

Κατασκευή καλύβης ύπό γυναικός Ζουλου.

καὶ τὴν ξυλείαν διὰ τὴν στέγην καὶ ἄλλας ἀνάγκας αὐτοῦ.

‘Η ἐπίδρασις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως. ‘Η ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ ὡδήγησε τὸν ἀνθρωπὸν νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολὰς εἰς τινα τῶν φυσικῶν στοιχείων ὑπὸ τὰ δποῖα οὗτος διαβιοῦ. ‘Η ἀποξήρανσις ἐλώδῶν ἔκτάσεων, ἡ κατασκευὴ γεφυρῶν, σηράγγων, ὑδατοφρακτῶν, διωρύχων καὶ ἄλλων μεγάλων ἔργων, καταδεικνύουσι τὴν ἐπίδρασιν τὴν δποίαν ἀσκεῖ ὁ ἀνθρωπὸς εἰς τὸ περιβάλλον τῆς διαβιώσεως αὐτοῦ. Πάντα τὰ ἔργα ταῦτα διευκολύνουσι τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. ’Ιθαγενῆ φυτὰ ὥρισμένων περιοχῶν τῆς γῆς μετεφύτευσεν οὗτος εἰς ἄλλας περιοχὰς καὶ οὔτω, τὸ μὲν ηὕξησε τὴν δυνατότητα διατροφῆς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, τὸ δὲ ἐνίσχυσε τὴν γενικὴν οἰ-

Τὸ κλίμα. Τοῦτο ἀσκεῖ μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν διαβίωσιν τοῦ ἀνθρώπου. ’Αναλόγως τοῦ κλίματος ῥυθμίζεται ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ αὐτοῦ. ’Ο τρόπος τῆς κατοικίας, τῆς ἐνδυμασίας καὶ τῆς τροφῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὰς κλιματολογικὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς δποίας οὗτος διαβιοῦ. Πολὺ διάφορος εἶναι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων τῆς τροπικῆς ζώνης συγκρινομένη πρὸς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων τῆς εὐκράτου καὶ τῆς πολικῆς ζώνης.

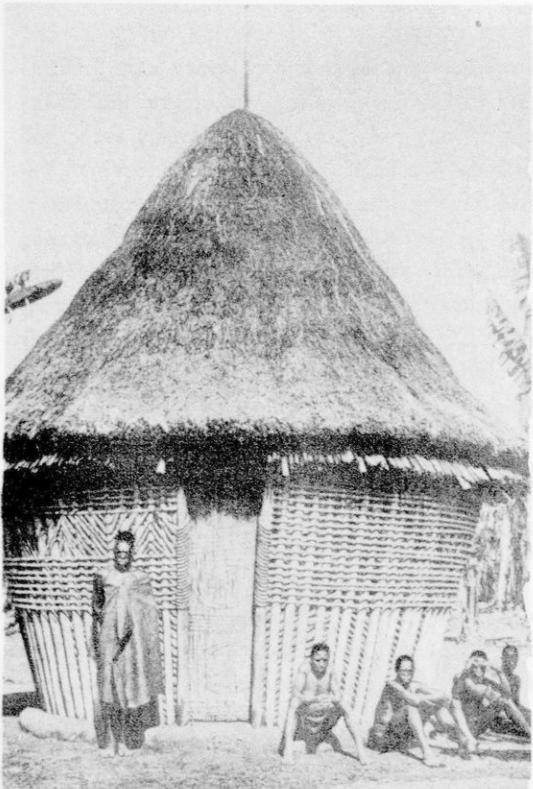
Τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα. Ταῦτα ἐπηρεάζουσι τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐξ αὐτῶν λαμβάνει τὴν τροφήν, τὴν ἐνδυμασίαν

κονομικήν κίνησιν (σῖτος, δσπρια, γεώμηλα, καπνός, καφέα κλπ.). Χρησιμοποιεῖ μηχανικά μέσα διὰ τὰς καλλιεργείας, λιπάσματα καὶ ἐκλεκτούς σπόρους. Εἰσέδυσεν εἰς βάθος πλέον τῶν 6.000 μέτρων ἐντὸς τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, διόπθεν λαμβάνει τὰ μεταλλεύματα, τὸν ἀνθρακα καὶ τὸ πετρέλαιον, ἀπαραίτητα μέσα τῆς συγχρόνου διαβιώσεως. Διηρεύνησε τὰς πολικάς περιοχάς καὶ ἔγκατέστησεν αὐτόθι σταθμοὺς μετεωρολογικοὺς πρὸς σπουδὴν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν. Ἐπιχειρεῖ ἔργα ἀρδεύσεως εἰς ἑρμηνικάς περιοχάς τῆς γῆς, ἵνα καταστήσῃ ταύτας ὡφελίμους δι' αὐτόν. Ἐξ δὲ τῶν ἀνωτέρω ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καταφανῆς ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν ὥρισμένων γεωγραφικῶν στοιχείων, ἥτινα ἐπηρεάζουσι τὴν ζωήν του.

1. Ὁ προϊστορικὸς ἀνθρωπὸς καὶ ἡ πρωτογενής ζωὴ.

‘Η ἐποχὴ καθ’ ἦν ἡ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος τεκμηριοῦται διὰ γραπτῶν μνημείων καὶ ἄλλων συναφῶν ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων, δνομάζεται Ἰστορικὴ ἐποχή. ’Απὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς καὶ ἐντεῦθεν δὲ ἀνθρωπὸς δνομάζεται Ἰστορικὸς ἀνθρωπὸς. ‘Η ἐποχὴ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς δνομάζεται προϊστορικὴ ἐποχὴ, δὲ ἀνθρωπὸς τῆς ἐποχῆς ἔκεινης δνομάζεται προϊστορικὸς ἀνθρωπὸς. ’Η Ἰστορικὴ ἐποχὴ δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ δι’ ὅλους τοὺς λαούς. Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐναρξις τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς τοποθετεῖται, μετὰ τὴν εὔρεσιν τῶν Ἀρχείων τῶν διαφόρων μυκηναϊκῶν ἀνακτόρων καὶ τὴν ἀποκρυπτογράφησιν τῆς μυκηναϊκῆς γραφῆς, κατόπιν τῶν ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων τῆς Πύλου, περὶ τὸ 1400 π. Χ. (ἀνασκαφαὶ 1956 - 1957 ὑπὸ τοῦ “Ἐλληνος ἀρχαιολόγου Σπ. Μαρινάτου καὶ τοῦ ‘Αμερικανοῦ Ch. Bleven). Διὰ τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον ἡ ἐναρξις τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς ἀνάγεται εἰς τὴν τρίτην περίπου χιλιετηρίδα π. Χ. Εἶναι εύνόητον δτι τὰ ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Βοιωτίας (Ὀρχομενοῦ καὶ Χαιρωνείας) εὑρήματα εἶναι δυνατὸν νὰ μεταθέσωσι τὴν ἐναρξιν τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος χιλιάδας τινὰς ἔτη πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἰστορικῆς ἐποχῆς τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Αἰγύπτου.

‘Η ζωὴ τοῦ πρωτογόνου ἀνθρώπου. ’Ο πρωτόγονος ἀνθρωπὸς διῆγε βίον ὅμοιον πρὸς τὸν βίον τῶν ζώων. Τὸ σῶμα του ἐκαλύπτετο

Καλύβη νέγρων ἐν Ἀφρικῇ.

ὑπὸ τριχῶν, αἴτινες ἀπετέλουν τὸ φυσικὸν αὐτοῦ ἔνδυμα. Ἡ τροφή του συνίστατο ἐκ καρπῶν καὶ φύλλων. Μόνιμον κατοικίαν οὔτος δὲν εἶχε. Κοινὴν ζωὴν διῆγον μόνον τὰ μέλη μιᾶς οἰκογενείας ἦ καὶ τὰ μέλη συγγενικῶν οἰκογενειῶν. Ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς τροφῆς του, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεώς του, ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος διέτρεχε μεγάλους κινδύνους ἐκ μέρους τῶν σαρκοφάγων ζώων καὶ τῶν δηλητηριωδῶν ἑρπετῶν. "Οπλα πρὸς ἄκμαναν αὐτοῦ κατὰ τῶν κινδύνων τούτων διέθετε τοὺς ὁδόντας του, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας του καὶ κλάδους δένδρων καὶ λίθους. Ἀλλὰ

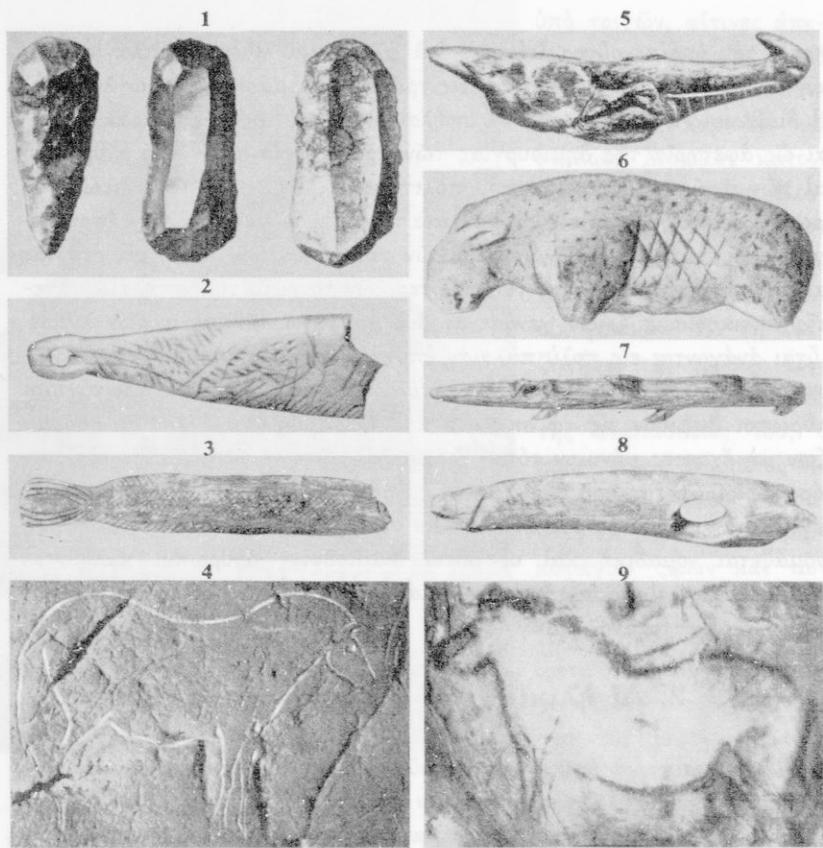
καὶ ἄλλους κινδύνους διέτρεχεν ὁ ἄνθρωπος, ἐκ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως (βροχῶν, χιόνων, καυμάτων, ψύχους), ἐναντίον τῶν ὅποιων ἡμύνετο ποικιλοτρόπως. Ἡ συνεννόησις μεταξὺ τῶν πρωτογόνων ἀνθρώπων εἶναι ἀγνωστον πῶς ἐγίνετο. Ὑποτίθεται ὅτι αὕτη ἐγίνετο διὰ νευμάτων, ἐφ' ὃσον ἡ γλῶσσα ἐβράδυνε πολὺ νὰ ἐπινοηθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἐγκατεστάθη εἰς διάφορα σπήλαια, ἀτινα ἐχρησιμοποιεῖ ὡς μόνιμον αὐτοῦ κατοικίαν ἦ κατεσκεύασεν ἐπὶ πασσάλων καλύβας εἰς τὰς δύχθας ποταμῶν ἢ λιμνῶν ἢ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, διὰ τῶν ὅποιων ἐπροστατεύετο κατὰ τῶν διαφόρων ζώων καὶ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν. Ἐκτὸς τῶν σπηλαίων καὶ τῶν παρὰ τὰς παραλίας καλυβῶν, εἶχε μόνιμον κατοικίαν ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἐντὸς ὅπων (εἰς τρώ-

γλας), τὰς ὁποίας οὕτος διήνοιγε διὰ ξύλων καὶ λίθων εἰς πλαγιάς λόφων. Οἱ ἀνθρωποι οἱ διαβιοῦντες εἰς τρώγλας ὡνομάσθησαν τρωγλοδύται. Ἡ διαβίωσις ἀνθρώπων εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς τρώγλας χαρακτηρίζεται ὡς ἀφετηρία τῆς δημιουργίας τῶν πρώτων οίκισμῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πρώτων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ. Περὶ τῆς διαβιώσεως τοῦ πρωτογόνου ἀνθρώπου εἰς τὰ σπήλαια πληροφορούμεθα ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων διαφόρων ἔρευνῶν ὑπὸ εἰδικῶν σπηλαιολόγων. Κατὰ τὰς ἔρευνας ταύτας παρετηρήθησαν ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων σπηλαίων ἀτελεῖς ἀπεικονίσεις ζῷων γενόμεναι διὰ χαράξεως δι’ αἰχμηρῶν λίθων. Αὗται ἀνάγονται εἰς πολὺ παλαιάν ἐποχήν, ἡ ὁποία τοποθετεῖται δεκάδας ἡ ἔκατοντάδας τινὰς χιλιάδων ἑτῶν π. Χ. Ἐνῷ πολλοὶ πρωτόγονοι ἀνθρωποι διεβίουν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τὰς τρώγλας, ἄλλοι ἐκ τούτων ἔζων μὴ ἔχοντες μόνιμον τόπον διαμονῆς. Οὗτοι διενυκτέρευον εἰς διαφόρους κοιλότητας τοῦ ἐδάφους, τὰς ὁποίας ἀνεύρισκον ἐνῷ διέτρεχον μεγάλας ἀποστάσεις πρὸς ἀναζήτησιν τῆς τροφῆς των. Ἡ τοιαύτη ζωὴ ὀνομάζεται νομαδικὴ καὶ οἱ οὕτω διαβιοῦντες ἀνθρωποι καλοῦνται νομάδες. Ὑπολείμματα τοιούτων νομάδων θεωροῦνται ὑπὸ ἐνίων ἀνθρωπολόγων οἱ σημερινοὶ Ἀθίγγανοι.

2. Αἱ ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ πολιτιστικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου κατεκτήθησαν μὲν κόπους καὶ ἴδρωτα. Πρὸς εὐκολωτέραν σπουδὴν ἡ ἐπιστήμη ἔχει διαχωρίσει εἰς ἐποχὰς τὰ χρονικὰ διαστήματα ἐντὸς τῶν ὁποίων συνετελέσθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν ταῦτα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐργαλείων καὶ τῶν ὅπλων, τὰ ὁποῖα ἔχρησιμοποίησεν ὁ ἀνθρωπός. Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ἡ ἔκτασις τῶν χρονικῶν τούτων διαστημάτων δὲν δύναται νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς, ἐφ’ ὅσον δὲν ὑπάρχουσι τὰ πρὸς τοῦτο γραπτὰ στοιχεῖα ἡ ἐπαρκῆ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια. Αἱ ἐποχαὶ εἰς ᾧ διαχωρίζεται ὁ χρόνος καθ’ ὃν ὁ ἀνθρωπός ἐδημιουργησε τὸν πολιτισμόν, ὀνομάζονται καὶ ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος. Τοιαῦται εἶναι:

I. Ἡ Λιθικὴ ἐποχή. ‘Ο παλαιὸς ἀνθρωπός διὰ ν’ ἀμύνηται κατὰ τῶν ζῷων τὰ ὁποῖα κατεσπάρασσον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἐπενόησε καὶ κατεσκεύασεν ἄπλα ὅπλα ἐκ ξύλων καὶ λίθων. Τὸν λίθον ἔχρησιμοποίησεν ὁ ἀνθρωπός καὶ διὰ τὴν κατα-

1. Πυρόλιθοι. 2. Ὀστέινον ἐνώπιον. 3. Ὀστέινος ἵχθυς. 4. Χάραξις ἵππου εἰς τείχωμα σπηλαίου. 5. Ἀκονιτήρ εἰς σχῆμα πτηνοῦ. Δι' αὐτοῦ ἔβαλλον οἱ κυνηγοὶ μικρὰ ἀκόντια. 6. Λέων ἐξ ἐλεφαντοστοῦ. 7. Αἰχμὴ Ἰχθυοκέντρου ἐκ κέρατος ἐλάφου (καμάκι). 8. Τμῆμα σκήπτρου ἐκ κέρατος ἐλάφου. 9. Πρωτόγονος ζωγραφία ἵππου εἰς τείχωμα σπηλαίου.

σκευήν λιθίνων ἐργαλείων. ‘Η ἐποχή, καθ’ ἦν ὁ ἀνθρωπος χρησιμοποιεῖ τὸν λίθον ὡς ὅπλον καὶ ἐργαλεῖον, δύνομάζεται λιθικὴ ἐποχή. Τὰ πρῶτα λίθινα ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα ἥσαν λίσιν ἀτελῆ. ’Αναλόγως τῆς δεξιοτεχνίας μεθ’ ἡς εἶναι κατασκευασμένα τὰ ἐκ λίθου ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα, ἡ λιθικὴ ἐποχὴ διαχωρίζεται εἰς τρεῖς ὑποδιαιρέσεις : εἰς τὴν παλαιολιθικήν, εἰς τὴν μεσολιθικήν καὶ εἰς τὴν νεολιθικήν.

‘Η παλαιολιθική έποχή. ‘Η παλαιολιθική έποχή ουδείς την ανωτέραν ή νεωτέραν παλαιολιθικήν έποχήν. ‘Η έναρξις τῆς κατωτέρας παλαιολιθικής έποχής τοποθετεῖται ἐκατοντάδας τινάς χιλιάδων ή δεκάδας χιλιάδων ἑτῶν π. Χ. Τὰ εἶδη τοῦ ἀνθρώπου τῆς μακροτάτης ταύτης περιόδου, ἀναλόγως τῶν γνωρισμάτων, ιδίως τοῦ κρανίου, δονομάζονται : ἀρχάνθρωποι, παλαιάνθρωποι, νεάνθρωποι. Κατὰ τὴν κατωτέραν παλαιολιθικήν έποχήν ἐδημιουργήθησαν αἱ βάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Υποστηρίζεται ὅτι περὶ τὸ τέλος τῆς έποχῆς ταύτης ἀνεκαλύφθη ὁ πυρόλιθος (τσακμακόπετρα) καὶ ἡ πυρά. Τὴν τροφὴν ἐπρομηθεύετο ὁ ἀνθρωπός ἐκ συλλογῆς καρπῶν καὶ φύλλων καὶ ἐκ τοῦ κυνηγίου. Εἰς τὴν ἀνωτέραν παλαιολιθικήν έποχήν τοποθετεῖται ὁ σοφὸς καλούμενος ἄνθρωπος (*Homo Sapiens*). ‘Η τεχνικὴ τοῦ πυρολίθου ἔχει φθάσει εἰς τὸ ἀκρότατον σημεῖον τελειότητος. Νέα ἐργαλεῖα κατασκευάζονται ἐξ δστῶν, ξύλων, λίθων καὶ κεράτων. Κατὰ τὴν έποχὴν ταύτην ἐπενοήθη τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη καὶ διηγολύθη πολὺ τὸ κυνήγιον. Τινὲς ὑποδιαιροῦσι τὴν ἀνωτέραν παλαιολιθικήν έποχὴν εἰς διαφόρους βαθμίδας, ὡς τὴν Ὀρινάκιον, τὴν Σολοουτραίαν καὶ τὴν Μαγδαληναίαν (ἐκ γαλλικῶν τοπωνυμίων).

Τὰ χρονικὰ διαστήματα εἰς τὰ ὅποια κατανέμεται ἐν γένει ἡ παλαιολιθική έποχή καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ ζῷα τῶν χρόνων τούτων είναι τὰ κάτωθι :

Πλειστόκαινος γεωλογικὴ περίοδος, μέχρι περίπου

τῆς έποχῆς τῆς ἐνάρξεως τῶν παγετώνων 1.000.000 - 590.000 ἔτη π.Χ.	
Ἐμφάνισις τοῦ βινοκέρωτος τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ	
ἐλέφαντος τῶν νοτίων χωρῶν	540.000
Ἐμφάνισις τοῦ ἐλέφαντος τῶν στεππῶν	420.000
Ἐμφάνισις τῶν Μαμμούθ (ἐλέφας <i>Primigenius</i>)	240.000
Ἐμφάνισις τοῦ ἐλέφαντος τῶν δασῶν	180.000
Ἐμφάνισις τῆς ἄρκτου τῶν σπηλαίων	120.000

‘Απὸ τοῦ ἔτους 120.000 μέχρι τοῦ 12.000 π. Χ. τοποθετεῖται ἡ ἀνωτέρα ή νεωτέρα παλαιολιθικὴ έποχὴ (*Homo Sapiens*). ‘Ο ἀνθρώπος ζῇ ἡδη εἰς οἰκισμούς καὶ ἔχει ἀρχίσει νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν. Περὶ

τὸ 20.000 π.Χ. θεωρεῖται ότι ἔγινεν ἡ ἐξημέρωσις τῶν κατοικιδίων ζώων, τοῦ κυνός, τοῦ ἵππου καὶ τοῦ ὄνου.

Ἡ μεσολιθικὴ ἐποχὴ. Ἡ ἔναρξις τῆς ἐποχῆς ταύτης τοποθετεῖται περὶ τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς τῶν παγετώνων (περὶ τὸ 12.000 π.Χ.). Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου συνεχίζεται δύποτε καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀνωτέρας παλαιολιθικῆς ἐποχῆς. Τὰ ἑργαλεῖα ἐκ λίθου, δοτῶν καὶ κεράτων τελειοποιοῦνται ὡς ἐπίσης καὶ τὸ τόξον ὡς ὅπλον. Ἡ ἀπεικόνισις ζώων εἰς τὰ τειχώματα σπηλαίων, ἡ δύοια ἥρχισε κατὰ τὴν ἀνωτέραν παλαιολιθικὴν ἐποχήν, συνεχίζεται, τελειοποιούμενη κατὰ τὸ δυνατόν, καὶ κατὰ τὴν μεσολιθικὴν ἐποχήν. Οἱ νεκροὶ θάπτονται ἐγγὺς τῶν οἰκισμῶν εἰς νεκροταφεῖα, ἐνῷ τοῦτο δὲν συνέβαινε κατὰ τὴν παλαιολιθικὴν ἐποχήν. Πολλοὶ ἐπιστήμονες δὲν θεωροῦσι τὴν μεσολιθικὴν ἐποχὴν ὡς ἰδιαιτέραν ἡλικίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ ὡς συνέχειαν καὶ προέκτασιν τῆς ἀνωτέρας παλαιολιθικῆς ἐποχῆς.

Ἡ νεολιθικὴ ἐποχὴ. Κατὰ ταύτην συνεχίζεται καὶ ἀναπτύσσεται ὁ τρόπος διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου εἰς οἰκισμούς. Ἐπίσης ἀναπτύσσεται ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν φυτῶν καὶ τῶν καρποφόρων δένδρων. Αἱ πρῶται μετακινήσεις πληθυσμῶν πρὸς εὔρεσιν καλυτέρων τόπων καλλιεργείας θεωρεῖται ότι ἥρχισαν κατὰ τὴν νεολιθικὴν περίοδον. Αἱ ἐκ ξύλου κατασκευαζόμεναι οἰκίαι χωρίζονται εἰς διάφορα διαμερίσματα. Ἡ κεραμευτικὴ τέχνη εἶναι παντοῦ ἀνεπτυγμένη. Τὸ ἐμπόριον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἔχει ἥδη ἀρχίσει. Τὰ μουσεῖα τῆς **Χαιρωνείας** καὶ τῆς **Κορίνθου** γέμουσιν εὐρημάτων τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς, ἃτινα τοποθετοῦνται περὶ τὰ 6 - 3 χιλ. ἔτη π.Χ. Θεωρεῖται δύμας πιθανὸν ότι τὰ εὑρήματα τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1958 τῆς **Ἀργίστης** (**Ομηρικῆς** πόλεως παρὰ τὴν **Λάρισαν**) θὰ μεταβάλωσι τὰ χρονικὰ ὅρια τῆς μεσολιθικῆς καὶ νεολιθικῆς ἐποχῆς καὶ θὰ μεταθέσωσι τὴν ἐναρξιν ἐκάστης τῶν ἐποχῶν τούτων ἀκόμη παλαιότερον.

II. Ἡ ἐποχὴ τοῦ ὁρειχάλκου. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς πυρᾶς θεωρεῖται ἡ μεγαλυτέρα κατάκτησις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Διότι ἡ χρησιμοποίησις τῆς πυρᾶς μετέβαλε τὰς πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς συνθήκας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεταβολὴ αὕτη δὲν ἔγινεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλὰ παρῆλθε μέγχα χρονικὸν διάστημα διὰ νὰ ἀναπτύξῃ ὁ ἀνθρωπός τὰς μεθόδους χρησιμοποιήσεως τῆς πυρᾶς εἰς τὸν τρόπον τῆς διαβίωσεώς του. Ἡ ἐπινόησις τοῦ τροχοῦ ἀποτελεῖ ἐπί-

σης σπουδαῖον σταθμὸν εἰς τὰς κατακτήσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Πότε ἔγινεν αὕτη, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ. Ἡ ἐπίτευξις διὰ τῆς πυρᾶς πολὺ μεγάλης θερμοκρασίας ἀποτελεῖ ἐν συνεχείᾳ νέαν κατάκτησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἐπιτεύγματος τούτου εἶναι ἡ λῆψις καθαρῶν μετάλλων ἐκ τῶν ὀρυκτῶν εἰς τὰ ὄποια ταῦτα εὑρίσκονται. Τὰ πρῶτα ληφθέντα μέταλλα ἦσαν ὁ κασσίτερος (σημεῖον τήξεως 232° C) καὶ ὁ μόλυβδος (σ.τ. 327° C), ἐν ᾧ ἡ κατασκευὴ τῆς ὑάλου καὶ ἡ ἔξαγωγὴ τῶν μετάλλων ἐκ τῶν ὀρυκτῶν τοῦ ψευδαργύρου (σ.τ. 420° C), τοῦ ἀργύρου (σ.τ. 960° C), τοῦ χαλκοῦ (σ.τ. 1083° C) καὶ τοῦ χρυσοῦ (σ.τ. 1063° C) ἐπετεύχθη βραδύτερον. Ἔτι βραδύτερον ἐπετεύχθη ἡ κατασκευὴ κραμάτων ἐκ τῶν μετάλλων τούτων, ἅτινα παρουσίασαν καλυτέρας ἰδιότητας, ἰδίως σκληρότητος καὶ ἀντοχῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἰδιότητας τῶν μετάλλων ἐξ ὧν ἀπετελέσθησαν τὰ κράματα. Περὶ τὴν τετάρτην χιλιετηρίδα π.Χ. κατεσκευάσθησαν λίαν ἀνθεκτικὰ ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα ἐξ ὀρειχάλκου (μπρούντζου), ὅστις ἦτο κράμα κασσιτέρου καὶ χαλκοῦ. Ὁλίγον βραδύτερον ἐπετεύχθη ἡ κατασκευὴ ἐργαλείων καὶ ὅπλων ἐξ ὀρειχάλκου, ὅστις ἦτο κράμα χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου. Τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὅπλα ἐκ τοῦ ὀρειχάλκου τούτου ἦσαν ἀνθεκτικάτερα καὶ σκληρότερα τῶν κατασκευαζόμενων ἐκ τοῦ προηγουμένου εἴδους ὀρειχάλκου. Εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν Μεσοποταμίαν χώραν ἡ κατεργασία τῶν μετάλλων καὶ κραμάτων γίνεται κατὰ τὴν αὐτὴν ἀποχὴν καθ' ἣν αὕτη γίνεται καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἡ κατασκευὴ λέμβων καὶ ἡ διὰ τούτων ἐπικοινωνία διὰ θαλάσσης τῶν παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χωρῶν καὶ νήσων ἔχει ἥδη ἀρχίσει. Δὲν εἶναι δυνατὸν ὅμως νὰ τοποθετῇ χρονικῶς μὲ ἀκρίβειαν ἡ ἔναρξις τῆς θαλασσίας ἐπικοινωνίας. Θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι αὕτη ἥρχισε πρὸ τῆς πέμπτης χιλιετηρίδος π.Χ. Εἰς τὴν βόρειον Εὐρώπην καὶ τὰς παρ' αὐτὴν νήσους (Ἀγγλίαν) οἱ ἀνθρώποι ἔζων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μετάλλων (ἅτινα ἐπεξιργάζοντο οἱ κάτοικοι τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χωρῶν) ὡς τρωγλοδύται. Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν κατασκευάζονται καὶ χρησιμοποιοῦνται ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα ἐξ ὀρειχάλκου ὀνομάζεται ἐποχὴ τοῦ ὀρειχάλκου. Ἡ διάρκεια ταύτης ὑπολογίζεται εἰς δλίγας χιλιάδας ἔτη, περίπου ἀπὸ τοῦ 4000 - 1500 π.Χ.

III. Ἡ ἐποχὴ τοῦ σιδήρου καὶ ἡ ἀτομικὴ ἐποχή. Διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ σιδήρου (σ.τ. 1535° C) ὡς ὅπλου κατὰ τὸν

Τρωϊκὸν πόλεμον (1194 - 1184 π.Χ.) ἔχομεν γραπτὴν μαρτυρίαν τοῦ Ὄμηρου (Ἰλιάδ. Δ. 123). Θεωρεῖται πολὺ πιθανὸν ὅτι κατὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν (1250 π.Χ.) οἱ "Ελληνες ἐχρησιμοποίησαν ὅπλα ἐκ σιδήρου. Τὰ ἐκ σιδήρου ὅπλα καὶ ἑργαλεῖα εἶναι ἀνθεκτικώτερα καὶ σκληρότερα τῶν ἐξ ὀρειχάλκου. Ἐχρειάσθη πολὺς χρόνος διὰ νὰ παραληφθῶσι τὰ ἐκλεκτὰ παράγωγα τοῦ σιδήρου, ὡς εἶναι τὰ διάφορα εἰδὴ χάλυβος, ἐξ οὗ κατασκευάζονται πολύτιμα ἑργαλεῖα καὶ ἀνθεκτικὰ ὅπλα. Ἡ ἐποχὴ καθ' ἥν τὸ ἐπικρατοῦν μέταλλον εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἑργαλείων καὶ τῶν ὅπλων εἶναι ὁ σίδηρος, ὃνομάζεται ἐποχὴ τοῦ σιδήρου. Αὕτη τοποθετεῖται χρονικῶς ἀπὸ τοῦ 1400 π.Χ. περίπου μέχρι τοῦ 1945, ὅτε ἐρρίφθη ἡ πρώτη ἀτομικὴ βόμβα. Ἀπὸ τοῦ 1945 ἀρχίζει ἡ ἀτομικὴ ἐποχὴ καὶ ἡ ἐποχὴ τῶν πυραύλων καὶ τεχνητῶν δορυφόρων τῆς γῆς, τὴν ὅποιαν διανύομεν. Ὑπολογίζεται ὅτι συντόμως ἡ ἀτομικὴ ἐνέργεια θὰ χρησιμοποιηθῇ εὐρέως εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐν γένει δι' εἰρηνικούς σκοπούς.

3. Ἡ γῆ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένον μὲ τὴν ὑπαρξίαν τῆς γῆς. Τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι εἰς πάντα πλανήτην ὑπάρχουσι φυτὰ καὶ ζῷα. Διότι αἱ συνθήκαι καὶ ὑπάρξεως καὶ διαβιώσεως τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωëκοῦ κόσμου εἶναι καθωρισμέναι ὑπὸ τοῦ Θείου Δημιουργοῦ. Πέρα τῶν συνθηκῶν τούτων εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ζωή, τούλαχιστον δμοίᾳ πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκδηλουμένην. "Αν ὁ Θεῖος Δημιουργὸς ἔχῃ καθορίσει καὶ ἄλλας συνθήκας ὑπάρξεως ζωῆς εἰς ἄλλους πλανήτας, εἴτε τοῦ ἡμετέρου εἴτε ἄλλου ἡλιακοῦ συστήματος, εἶναι ἀγνωστον. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις ἐκδηλώσεως καὶ διατηρήσεως τῆς ζωῆς εἶναι ὡρισμένα δι' ἔκαστον φυτικὸν ἡ ζωëκὸν δργανισμὸν ὅρια θερμοκρασίας. "Εξω τῶν ὅριών τῆς θερμοκρασίας ταύτης εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ζωή. Προκειμένου, παραδείγματος χάριν, περὶ σπόρων φυτῶν, οἵτινες ἐγκλείουσιν ἐν ἔσωτοῖς, δυνάμει, τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς, ἡ θερμοκρασία αὕτη κυμαίνεται περίπου μεταξὺ — 180° C ἕως + 20° C. Διὰ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα τὰ ὅρια τῆς θερμοκρασίας, ὑπὸ τὴν ὅποιαν εἶναι δυνατὸν ταῦτα νὰ ζήσωσι, κυμαίνονται μεταξὺ — 70° C ἕως + 70° C. Αἱ εύνοϊκώτεραι θερμοκρασίαι διαβιώσεως τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωëκοῦ κόσμου ἐν γένει εἶναι αἱ ἐπικρατοῦσαι εἰς τὰς τροπικὰς χώρας. Διὰ τὸν ἀνθρω-

Ψηφιοποιήθηκε από την Επαρχιακή Εκπαιδευτική Πολιτική

Η Παναγία τῆς Τήνου

Μύκονος

πον, εἰδικώτερον, ἡ καταλληλοτέρα θερμοκρασία διαβιώσεως είναι ἡ θερμοκρασία τῆς ἀκραίας περιοχῆς τῆς τροπικῆς ζώνης καὶ ἡ τῶν εὔκράτων ζωνῶν. Αἱ παραποτάμιαι καὶ παραθαλάσσιαι πεδιναὶ ἐκτάσεις, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν κατάλληλον θερμοκρασίαν, προσφέρονται περισσότερον διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ κόσμου. Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν ἔξελιξιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, θὰ ὕδωμεν ὅτι ἡ Κίνα, αἱ Ἰνδίαι, ἡ Περσία (Ἰράν) καὶ αἱ περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χῶραι είναι αἱ ἀρχαῖαι κοιτίδες τῆς ἀνθρωπότητος. Σήμερον δῆμας, δὲ τὰ τεχνικὰ μέσα είναι πολὺ ἀνεπτυγμένα, ὁ ἀνθρωπὸς κατώρθωσε νὰ δημιουργήσῃ ἀνεκτὰς συνθήκας διαβιώσεως καὶ εἰς μέρη τῆς γῆς ὅπου ἡ θερμοκρασία είναι λίαν χαμηλὴ ἢ λίαν ψυχλή. Οὕτω, παρατηρεῖται διαρκῆς αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀλάσκας, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς γνωστόν, ἐπικρατεῖ δριμύτατον ψύχος, καὶ τῆς Σιβηρίας. Εἰς τὴν βόρειον Σιβηρίαν, ἡ ὁποία πρὸ δλίγων ἐτῶν ἦτο ἀκατοίκητος, ίδρυονται συνεχῶς νέοι οἰκισμοί. Ὁ πληθυσμὸς δλοκάληρος τῆς μεγάλης ταύτης περιοχῆς, τῆς ὁποίας ἡ θερμοκρασία είναι λίαν χαμηλὴ, ἀνήρχετο κατὰ τὸ 1910 εἰς 13 ἑκατομμ. ψυχῶν, ἐν δὴ σήμερον ἀνέρχεται εἰς 30 ἑκατομμ. Ἡ διὰ τῶν παγοθραυστικῶν πλοίων διατήρησις καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα ἀνοικτῆς τῆς ναυσιπλοΐας μεταξὺ τῶν βορείων παραλίων τῆς Σιβηρίας καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὡκεανοῦ καθιστᾷ εὐνοϊκωτέρους τοὺς ὄρους μεταφορᾶς τροφίμων καὶ ἐν γένει οἰκονομικῶν ἀγαθῶν διὰ τὸν πληθυσμὸν τῆς βορείου Σιβηρίας. Ἐπίσης εἰς τὰ κράσπεδα τῆς Ἀνταρκτικῆς ἥπερον (ἔκτ. 14 ἑκατομμ. τετρ. χιλιομ.), δημού τὸ ψύχος είναι δριμύτατον, ίδρυθησαν οἰκισμοί τινες ἀλιέων χάρις εἰς τὰ διατεθέντα τεχνικὰ μέσα. Ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι περὶ καλλιεργείας τοῦ ἐδάφους τῆς Ἀνταρκτικῆς ἥπερον δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι τοῦτο είναι καθ' ὅλον τὸ ἔτος παγωμένον πλὴν παραλιακῆς τινος ζώνης. Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ θέρους είναι — 8° C καὶ ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ χειμῶνος είναι — 35° C. Οἱ κάτοικοι τῶν ίδρυθεντων ἐκεῖ οἰκισμῶν είναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀλιεῖς φαλαίνης καὶ φώκης. Ὁλίγοι ἐκ τούτων ἐργάζονται εἰς μετεωρολογικούς σταθμούς καὶ εἰς ἔξερευνήσεις τοῦ ἐδάφους.

4. Ὁ ζωτικὸς χῶρος.

Ἡ ἀξία τὴν ὁποίαν περιοχή τις τῆς γῆς δύναται νὰ ἔχῃ διὰ τὸν ἀνθρωπὸν, ἔξαρταται ἐκ τῆς ποικιλίας καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν δυνατο-

τήτων ὡφελείας, τὰς ὁποίας αὕτη παρέχει εἰς τοῦτον. Πᾶσα περιοχή, ήτις παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ μέσα διαβιώσεως αὐτοῦ, δύνομάζεται ζωτικὸς χῶρος τούτου. Ἡ ἔκτασις τοῦ ζωτικοῦ χώρου ὑπέστη διὰ μέσου τῶν αἰώνων διεύρυνσιν παράληγον πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ζωτικὸς χῶρος διακρίνεται ὡς ἔξῆς :

‘Ο χῶρος διατροφῆς. Οὗτος παρέχει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰς ἀναγκαῖας τροφὰς διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς του. Τὸ μέγεθος τοῦ χώρου τούτου ἐπηρεάζεται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων. Οἱ πρωτόγονοι ἄνθρωποι διέτρεχον πρὸς εὔρεσιν τῆς τροφῆς των ἐκτεταμένον χῶρον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς βραδύτερον δημιουργηθέντας γεωργούς, οἵτινες ἐλάμβανον τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἀναγκαῖα ἐκ μικροτέρου χώρου. Διὰ τοὺς πεπολιτισμένους λαοὺς τὸ μέγεθος τοῦ χώρου διατροφῆς τούτων ἐκτείνεται ἥδη, κατόπιν τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τῶν μέσων συγκοινωνίας, ἐφ’ δῆλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

‘Ο χῶρος οἰκισμοῦ. Οὗτος ἐσχηματίσθη ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔπαισε νὰ ἀναζητῇ τὴν τροφήν του μεταβαίνων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον (ὅταν ἐτρέφετο ἐκ τοῦ κυνηγίου καὶ ἔζη βίον νομαδικὸν) καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τινα περιοχὴν μονίμως. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐδημιουργήθη ἡ ἔννοια τῆς Πατρίδος καὶ ὁ δεσμὸς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν πατρώα γῆν. Ἡ οἰκία εἶναι ἡ σπουδαιοτάτη προϋπόθεσις διὰ τὴν πολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου.

‘Ο οἰκονομικὸς χῶρος. Οὗτος ἔξυπηρετεῖ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου εἰς οἰκονομικὰ ἀγαθὰ πέρα τῶν περιωρισμένων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, τῶν προσφερομένων ἐκ τοῦ πλησιεστέρου χώρου διατροφῆς καὶ τοῦ χώρου οἰκισμοῦ. ‘Ο σύνδεσμος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς οἰκονομικὰ κέντρα ἀπέχοντα χιλιόμετρων τῆς Πατρίδος του παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ἔννοιαν τοῦ οἰκονομικοῦ χώρου, ἰδίως κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν.

‘Ο συγκοινωνιακὸς χῶρος. ‘Ως τοιοῦτος δὲν νοεῖται μόνον ὁ χῶρος ἔνθα ἐπιτελεῖται ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Εἰς τοῦτον περιλαμβάνεται καὶ ὁ χῶρος τῶν πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων Κρατῶν. Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχήν, ἐκεῖ ὅπου ἡ συγκοινωνία ἦτο εὔκολος, ἐκεῖ ἀνεπτύχθη περισσότερον καὶ ὁ πολιτισμός.

‘Ο κοινωνικὸς χῶρος. ‘Ο γεωγραφικὸς χῶρος εἶναι περιοχὴ τις

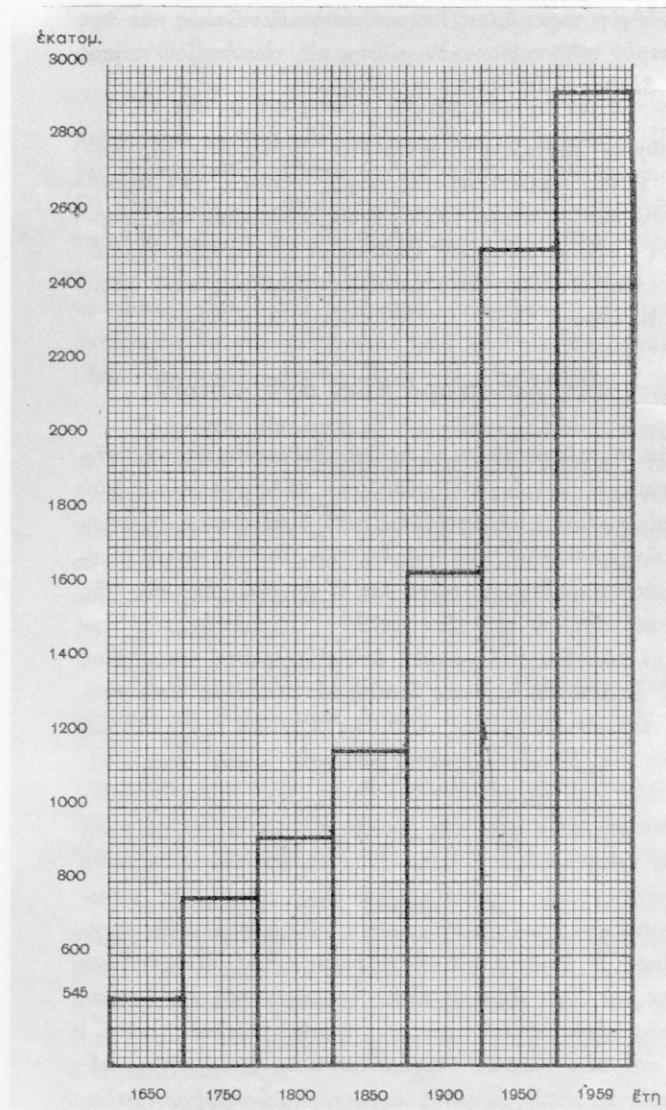
εις τὴν ὁποίαν οἱ ἀνθρωποι διαβιοῦσι συμφώνως πρὸς ὥρισμένας κοινωνικὰς συνθήκας. "Αλλαι εἶναι αἱ κοινωνικαὶ συνθῆκαι τοῦ χωρίου καὶ ἄλλαι αἱ τῆς πόλεως. Ἐμφότεραι ὅμως ἐπηρεάζονται ἀμοιβαίνως καὶ δημιουργοῦσι τὸν εὐρύτερόν πως κοινωνικὸν χῶρον, εἰς τὸν ὁποῖον παρατηροῦμεν ὑπάρχοντα διάφορα κοινωνικὰ προβλήματα.

Ο πολιτικὸς χῶρος. Ἐνταῦθα οἱ ἀνθρωποι ὀργανοῦσι τὰς πόλεις καὶ τὸ Κράτος. Τοῦτο κατευθύνει τὰς τύχας τῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ διαβιούντων ἀνθρώπων. Πέρα τοῦ Κράτους ὑπάρχουσι καὶ ὑπερκρατικαὶ ὀργανώσεις (ὅπως αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι), αἵτινες περιλαμβάνουσιν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των πολὺ μεγάλας περιοχάς, οὐχὶ ὅμως μὲ τὴν ἔξουσίαν τοῦ Κράτους.

5. Ἡ Γεωγραφικὴ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ ἀνθρωπολογία παραδέχεται ὅτι οἱ πρῶτοι ἀνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς ἐνεφανίσθησαν εἰς περιοχὰς κειμένας εἰς τὰς περὶ τοὺς τροπικοὺς κύκλους χώρας, ἔνθα αἱ συνθῆκαι ἀναπτύξεως καὶ διαβιώσεως τούτων εἶναι εύνοϊκώτεραι τῶν συνθηκῶν τῶν χωρῶν τῶν λοιπῶν γεωγραφικῶν πλατῶν. Ἐπὶ πλέον παραδέχεται αὕτη ὅτι οἱ ἀρχικῶς ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανισθέντες ἀνθρωποι ἀνῆκον εἰς μίαν φυλὴν (μονοφυλίᾳ τῶν ἀνθρώπων), ἡτις μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ὅστις θεωρεῖται σπουδαῖος βιολογικὸς παράγων, διεσπάσθη εἰς τὰς διαφόρους γνωστὰς ἀνθρωπίνας φυλάς. Περὶ τοῦ ἀπωτάτου χρόνου, καθ' ὃν ἥρχισεν ἡ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ τι μετ' ἀκριβείας. Ἐκτὸς τῶν γεωλογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν στοιχείων, ἀτινα δόδηγούσιν εἰς τὴν διατύπωσιν θεωριῶν περὶ τῆς διασπορᾶς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ περὶ τῶν γεωγραφικῶν χώρων ἔνθα τὸ πρῶτον ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμός, εἶναι σημαντικῆς σημασίας διὰ τὴν συναγωγὴν συναφῶν θεωριῶν καὶ συμπερασμάτων τὰ πορίσματα τῶν ἔρευνῶν τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἔρευνῶσα τὰς ρίζας λέξεων δι' ᾧ δηλοῦνται φυτὰ καὶ ζῷα, ὡς καὶ λέξεις ἀφορώσας εἰς τὴν ὄνομασίαν μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας (μήτηρ, πατήρ, ἀδελφός κλπ.) εύρισκει τῶν ρίζων καὶ τῶν λέξεων τούτων μεγάλας ὅμοιότητας, αἵτινες συνηγοροῦσι περὶ τῆς αὐτῆς ἀρχικῆς καταγωγῆς ὥρισμένων λαῶν. Διὰ τὴν λευκὴν φυλὴν αἱ ἔρευναι τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας κατα-

λήγουσιν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ἐκεῖθεν διεσπάρη εἰς τὴν λοιπὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην.

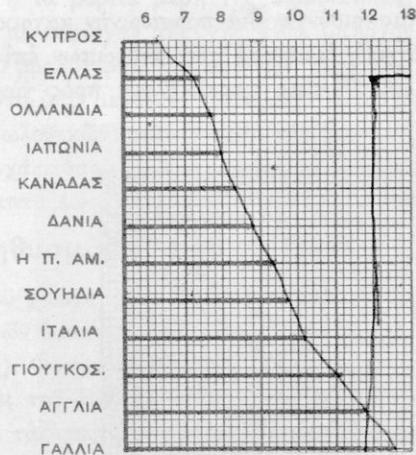

Ἡ ἔξελιξις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς.

Πότε ἀκριβῶς ἔγινε τοῦτο, ἀν οὕτως ἔγινε, δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ. Ἐμπόδια εἰς τὴν ἀρχικὴν ἐξάπλωσιν τῶν ἀνθρώπων παρέσχον οἱ μεγάλοι ποταμοὶ καὶ αἱ μεγάλαι καὶ ἀπότομοι ὁροσειραί. Ἡ τάσις πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς ὥφειλετο εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ περιοχῆς τυνος καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς εὑρέσεως τῶν ἀναγκαίων μέσων πρὸς διατροφὴν τούτου. Ἡ ἀνάγκη αὕτη ὠδήγησε βραδύτερον εἰς τὰς κατὰς καιροὺς μεταναστεύσεις τῶν λαῶν, εἰς τὴν ἵδρυσιν ἀποικιῶν καὶ εἰς διαφόρους πολέμους. Μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ χώρου διασπορᾶς

τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς
ἔσχεν ἡ μεταβολὴ τοῦ κλί-
ματος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν
παγετώνων. Ὅποιοι γένεται
ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς ἐπο-
χῆς ταύτης ἀπηλλάγη ἐκ τῶν
πάγων ἐπιφάνεια γῆς χρησι-
μοποιηθεῖσα δι' ἐποικισμὸν
κατέχουσα ἔκτασιν 26 ἑκατ.
τετρ. χιλιομ. Ἡ Βόρειος Εὐ-
ρώπη καὶ μέρος τῆς Κεντρι-
κῆς Εὐρώπης ζήρχεται νὰ γί-
νηται κατοικήσιμος μετὰ τὴν
τῆξιν τῶν πάγων (περὶ τὸ
15000-12000 π.Χ.). Ἡ ἐγ-
γὺς πρὸς τοὺς πολικοὺς κύ-
κλους περιοχὴ κατάκριθη τὸ
πρῶτον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς

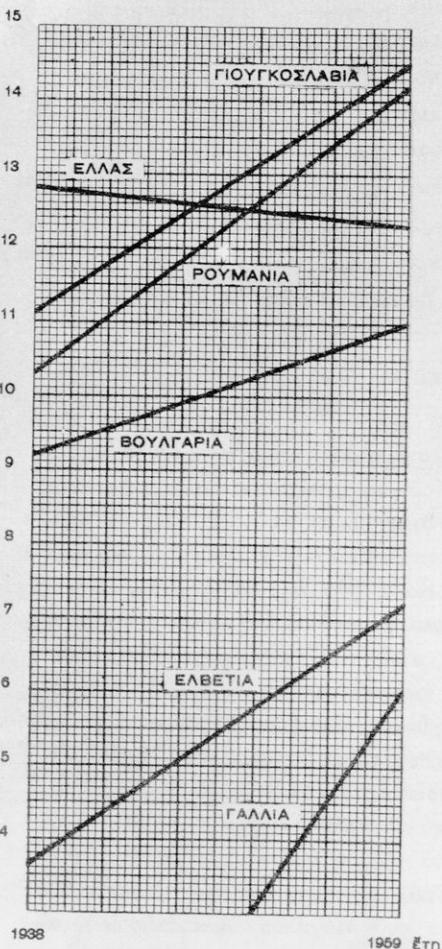
τρεχούσης χιλιετρίδος (Νότιος Γροιλανδία, Σπιτσβέργη). Τὰ σημερινὰ
ὅρια οἰκισμοῦ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ἐξαρέσει οἰκισμῶν τινων τῆς
'Αλάσκας καὶ τῆς βορείου Σιβηρίας, θεωροῦνται τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ ὅρια
ὅτινα ἐπετεύχθησαν περὶ τὸ 1500, κατὰ τὴν ἐποχὴν δηλονότι τῶν με-
γάλων γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνεκα-
λύφθησαν νῆσοι τελείως ἀκατοίκητοι. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν
καταφούντο μόνον αἱ Κανάριοι νῆσοι, αἱ ὁποῖαι ἀπέχουσι τῆς Ἀφρικα-
νικῆς ἡπείρου μόνον 150 χιλιόμετρα. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι οἱ κάτοικοι
τῶν νήσων τούτων δὲν εἶναι αὐτόχθονες, ἀλλὰ προέρχονται ἐκ τῆς
'Αφρικῆς. Ὅποιοι Νορβηγῶν ἀπωκίσθησαν τὸ πρῶτον αἱ μὲν Φερδαὶ νῆ-
σοι κατὰ τὸν βον αἰῶνα, ἡ δὲ Ἰσλανδία κατὰ τὸν θον αἰῶνα. Ἡ νῆσος
Μαδέιρα καὶ αἱ Ἄζοραι ἀπωκίσθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1400, αἱ δὲ
Βερμοῦδαι νῆσοι κατὰ τὸ 1600. Κατὰ τὸ 1500, ὅτε οἱ Εὐρωπαῖοι διέ-
πλευσαν διὰ δευτέραν φορὰν τὸν Ἰνδικὸν ὥκεανὸν (ὁ πρῶτος διάπλους
ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Νεάρχου, ναυάρχου τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου), αἱ
Σεϋχέλλαι νῆσοι τοῦ ὥκεανοῦ τούτου ἦσαν ἀκατοίκητοι. Εἰς τὴν Ἀν-
ταρκτικὴν θάλασσαν τὰ ὅρια τῆς οἰκουμένης γῆς ἐκτείνονται μέχρι τῶν
νοτίων ἄκρων τῶν ἡπείρων καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας. Αἱ ἐγγὺς τῆς

*Ἐπὶ 1000 κατοίκων ἡ θυησιμότης χωρῶν
τινῶν (1959).

Ανταρκτικής ήπείρου νῆσοι είναι καὶ σήμερον ἀκατοίκητοι. Αὕται χρησιμοποιοῦνται διὰ προσωρινὴν κατοικίαν ὑπὸ τῶν ἀλιέων φαλαίνης. Ή ἀρχικὴ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατὰ διευθύνσεις παραλλήλους πρὸς τὸν Ισημερινόν. Μετὰ τὴν τῆξιν

τῶν παγετώνων τοῦ βορείου ἥμισφαιρίου ἐγένετο βραδέως δὲ ἐποικισμὸς τῶν βορείων περιοχῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. Ό ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἀποικισμὸς ἀνεπτύχθη κυρίως, ἀφ' ἣς ἐποχῆς ἔχρησιμοποιήθη ὁ ἀτμὸς διὰ τὴν κίνησιν τῶν πλοίων. Ή θαλασσίᾳ συγκοινωνιακή ζώνη τῆς γῆς ἐκτείνεται σήμερον πρὸς βορρᾶν μὲν μέχρις 70° , πρὸς νότον δὲ μέχρι 50° περίπου. Τὸ σύνολον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς (ἔηρά καὶ θάλασσα), τὸ δόποιον σήμερον χρησιμοποιεῖται διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, ὑπολογίζεται εἰς 425 ἑκατομμ. τετρ. χιλιόμ., ἡτοι 5)6 τῆς δύλικῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Εἰς τὰ βόρεια κράσπεδα τῆς οἰκουμένης γῆς (Γροιλανδία) δὲν ὑπάρχουσι μόνιμοι καὶ σταθεροὶ οἰκισμοὶ ἔνεκα τοῦ μεγάλου ψύχους. Οἱ αὐτόθι κατοικοῦντες Ἐσκιμῶι καὶ Λάπωνες κατὰ μὲν τὸ θέρος ἀνέρχονται βορειότερον, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα κατέρχονται νοτιότερον. Οἰκισμοὶ τινες τούτων ἐκτείνονται μέχρις 78° (Β.Γ.Π.). Εἰς

*Ἐπὶ 1000 κατοίκων ἡ περίσσεια τῶν γεννήσεων ἀπὸ τῶν θαυμάτων χωρῶν τινῶν (1959).

τάς βορείους περιοχάς της Σιβηρίας ήδη συνται μόνιμοι οίκισμοι. Κενταρίζομενοι ούτοι δάση γένονται τα βόρεια μέρη της Γροιλανδίας.

Αἱ δρειναι περιοχαι καὶ αἱ περιοχαι τῆς γῆς ἔνθα ὑπῆρχον ἔλη καὶ δάση, κατωκίσθησαν πολὺ βραδύτερον τῶν πεδιῶν περιοχῶν καὶ ιδίως ἐκείνων, αἵτινες διερέοντο ὑπὸ μεγάλων ποταμῶν. Περιοχαι, αἱ δόποιαι ἀπεκόπησαν, ἔνεκα γεωλογικῶν μεταβολῶν, τῆς ἐπικοινωνίας πρὸς τὰς πεπολιτισμένας περιοχάς, δύνασθαι καὶ η Ἀμερική, ἡ οἰκολογίας τῶν δρόμων ἀναπτύξεως.

6. Ο πληθυσμὸς τῆς Γῆς.

Ἡ κίνησις τοῦ πληθυσμοῦ χώρας τινὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θανάτων καὶ ἐκ τῆς μεταναστεύσεως (εἰσοικήσεως καὶ ἐξοικήσεως). Φυσικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ νοεῖται τὸ πλεόνασμα τούτου, ἀφοῦ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννήσεων ἀφαιρεθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν θανάτων. Εἰς τὰς πεπολιτισμένας χώρας διενεργεῖται καθ' ὥρισμένα χρονικὰ διαστήματα (συνήθως ἀνὰ δεκαετίαν) ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ παρακολουθεῖται συστηματικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων καὶ τῶν θανάτων. Ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὰς χώρας ταύτας ἤρχισε κατὰ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰώνος. Εἰς παλαιοτέραν ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα διὰ τὴν κίνησιν τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας ἐστηρίζοντο εἰς ὑπολογισμοὺς τῶν διοικητικῶν καὶ ἐφοριακῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ τῆς στρατολογίας. Εἶναι εὐνόητον, δτι τοιοῦτοι ὑπολογισμοὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρέχωσιν ἀκρίβειαν ἀριθμήσεως. Καὶ εἰς τὴν σημερινὴν ἀκόμη ἐποχὴν ὑπάρχουσι μεγάλα Κράτη, εἰς τὰ δόποια ὁ ὑπολογισμὸς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ δὲν γίνεται διὰ συστηματικῆς ἀπογραφῆς, ἔνεκα τεχνικῶν δυσκολιῶν (Ἰνδίαι, Κίνα), ἀλλὰ ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλων παρατηρήσεων.

Τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς συλλέγονται καὶ δημοσιεύονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἕνων Εθνῶν (OHE), τοῦ ἐδρεύοντος ἐν Νέᾳ Γύρκῃ. Κατὰ τὸ ἔτος 1959 ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἀνῆλθεν εἰς 2.905 ἑκατομμύρια ψυχῶν, εἰχε δὲ κατ' ἡπείρους ὡς ἔξης : Ἀφρικὴ 236 ἑκατομμ., Ἀμερικὴ 398 ἑκατομμ., Ἀσία 1.624 ἑκατομμ., Εὐρώπη (ἀνεῳ Ρωσίας) 421 ἑκατομμ., Ρωσία 210 ἑκατομμ., Ὁκεανία 16.1 ἑκατομμ. Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἐτησίως ἀνέρχεται εἰς 1,7 % (1959).

Η έξελιξις του πληθυσμού της γης.

Οι παρεχόμενοι όριθμοι είχουσι προέλθει ἐκ διαφόρων υπολογισμῶν.

Τέλος ἑποχῆς παγετώνων (περὶ τὸ 12000 π. Χ.)	περίπου	0,5 ἑκατομμ.
Περὶ τὸ 10.000 π. Χ.	"	5 ἑκατομμ.
Περὶ τὸ 6.000 π. Χ.	"	20 ἑκατομμ.
Περὶ τὸ 1.000 π. Χ.	"	100 ἑκατομμ.

**Η έξελιξις του πληθυσμού της γης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1650 μέχρι τοῦ 1900,
κατ' ἡπείρους εἰς ἑκατομμύρια.**

Περιοχαὶ	1650	1750	1800	1850	1900
Εὐρώπη	100	140	187	266	401
Ασία	330	479	602	749	937
Αφρικὴ	100	95	90	95	120
Αμερικὴ (B + N)	13	12,4	24,6	59	144
Αύστραλία - Ωκεανία	2	2	2	2	6
Γῆ ἐν συνόλῳ	545	728	906	1171	1608

Η έξελιξις του πληθυσμού της γης ἀπὸ τοῦ 1930 καὶ ἑζής εἰς ἑκατομμύρια (ΟΗΕ, 1959).

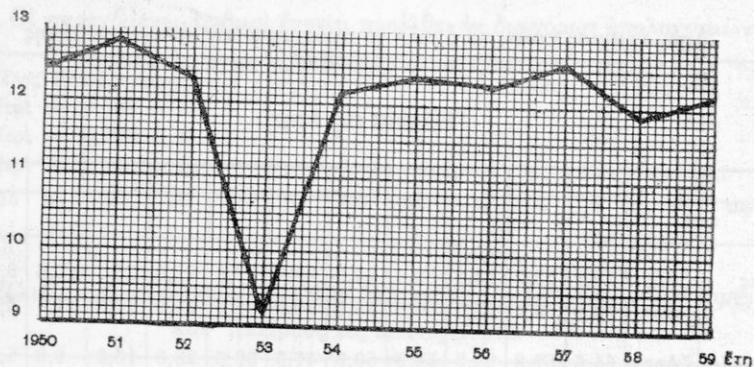
Πληθυσμὸς	1920	1930	1940	1950	1959	1964	Ἐπιφάν. κατοικουμένη εἰς χιλ. τετρ. χιλιομέτ.	Πυκνότης κατὰ τετρ. χιλιόδμ.	Ἐπησία αὔξησ. % 1950 - 64
Γῆ	1810	2013	2246	2495	2905	3200	135391	21	2,0
Αφρικὴ	140	155	172	199	236	304	30280	8	3,2
Αμερικὴ	208	244	277	330	398	447	42037	9	2,6
Ασία	967	1073	1213	1379	1624	1855	27175	60	2,4
Εὐρώπη (ἔκτὸς Ρωσίας καὶ Εὐρ. Τουρκίας)									
	328	355	380	393	421	468	4930	85	1,2
Ρωσία	158	176	192	—	210	228	22403	9	1,6
Ωκεανία	8,8	10,6	11,3	13,1	16,1	18	8558	2	2,7

Προσδοκωμένη ζωή.

Δηλ. άριθμός έτῶν, τὰ δποῖα τὸ πρόσωπον τῆς ἀναγραφομένης
ἡλικίας ὑπολογίζεται νὰ ζήσῃ ἀκόμη κατὰ μέσον ὅρου.

Ἡλικία εἰς ἔτη.

Xώρα	Γένος	0	1	5	10	20	30	40	50	60	70	80	85
Ἐλλάς	Ἄρρ.	49,1	53,2	55,6	52,4	44,3	37,1	29,8	22,6	16	10,6	6,5	5
	Θήλ.	50,9	55,1	57,7	54,5	46,4	39,5	32,4	24,9	17,5	11	6,2	4,5
Γερμανία	Ἄρρ.	64,6	67,8	64,5	59,8	50,3	41,3	32,3	23,8	16,2	9,8	5,2	3,7
	Θήλ.	68,5	71	67,6	62,8	53,2	34,9	34,7	25,8	17,5	10,4	5,6	4
Γαλλία	Ἄρρ.	63,6	66,1	62,7	57,9	48,4	39,3	30,4	22,2	15,1	9,1	4,8	3,4
	Θήλ.	69,3	71,2	67,8	63	53,4	44,1	35	26,2	18,1	11,1	5,9	4,2
Ηνωμ. Βασιλ.	Ἄρρ.	67,6	68,6	64,9	60	50,4	40,9	31,5	22,6	15,1	9,3	5,2	4
	Θήλ.	73,4	73,7	69,9	65	55,3	45,7	36,2	27,2	18,8	11,6	6,4	4,7
Ἐλβετία	Ἄρρ.	66,4	67,8	64,4	59,6	50,2	41	31,9	23,2	15,7	9,5	5,2	3,8
	Θήλ.	70,9	71,9	68,4	63,6	53,9	44,4	35	26	17,8	10,7	5,7	4,2
Αἴγυπτος	Ἄρρ.	35,7	42,1	49,8	46,9	39,8	33	26,1	19,4	13,3	7,9	4,1	2,9
	Θήλ.	41,5	48,1	58,3	54,5	46,1	38,2	30,8	23,4	16,3	9,6	4,8	3,2
Καναδᾶς	Ἄρρ.	66,3	68,3	64,9	60,2	50,8	41,6	32,5	23,9	16,5	10,4	5,8	4,3
	Θήλ.	70,8	72,3	68,8	64	54,5	44,9	35,6	26,8	18,6	11,6	6,4	4,6
Κίνα	Ἄρρ.	41,1	47,6	49,5	45,6	37,2	29,7	22,7	16,5	11,3	7,1	4,1	3,1
	Θήλ.	45,7	51,5	54,6	50,8	42,4	34,8	27,7	20,7	14,2	8,7	4,8	3,4
Ἰνδίαι	Ἄρρ.	32,5	39	40,9	39	33	26,6	20,5	14,9	10,1	6,5	4	3,1
	Θήλ.	31,7	37,3	40,9	39,5	32,9	26,2	21,1	16,2	11,3	7,5	4,8	3,7
Ηνωμέν. Πολιτεῖαι	Ἄρρ.	67,4	68,3	64,6	59,8	50,3	41,1	31,8	23,4	16,2	10,5	6,3	5,1
	Θήλ.	73,6	74,2	70,5	65,6	55,9	46,2	36,7	27,7	19,4	12,4	7	5,4
Σουηδία	Ἄρρ.	70,5	71,1	67,5	62,7	53,1	43,7	34,4	25,5	17,4	10,6	5,7	4
	Θήλ.	73,4	73,7	70	65,1	55,4	45,7	36,2	27,1	18,6	11,3	6	4,3

Έπι 1000 κατοίκων ή περίσσεια τῶν γεννήσεων ἀπό τῶν θανάτων τῆς Ἑλλάδος (1959).

Η ἑτησία αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς, ἀνερχομένου εἰς 2.905 ἔκατομμύρια (1959), ὑπολογίζεται εἰς 1,7 %. Μετὰ πάροδον 50 ἔτῶν, μὲ ἑτησίαν αὔξησιν 2 %, καὶ σταθερὸν πληθυσμὸν ἔκαστου τῶν προσεχῶν 50 ἔτῶν ἐκ 3000 ἔκατομμυρίων ψυχῶν, ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς θὰ ἔχῃ φθάσει (περὶ τὸ ἔτος 2010) εἰς 6 δισεκατομμ.: περίπου. Κατόπιν τούτου τίθεται τὸ ἔρωτημα, ἂν οἱ πόροι τῆς γῆς ἐπαρκῶσι διὰ τὴν διατροφὴν 6 δισεκατ. ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον βέβαια δὲν συνεχισθῆ ἡ αὔξησις. Έπι τούτου ἄλλοι μὲν εἶναι αἰσιόδοξοι, ἄλλοι δὲ ἀπαίσιόδοξοι, λέγοντες, δτι, ἐὰν δὲν εὑρεθῇ διέξοδος διὰ τὸν πλεονάζοντα πληθυσμὸν τῆς γῆς εἰς ἄλλους πλανήτας, οἱ ἀνθρωποι τότε θὰ ἀναγκασθῶσι νὰ λάβωσι διάφορα δρακόντεια μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος.

7. Αἱ Φυλαί.

Η σημασία τῆς σπουδῆς τῶν φυλῶν διὰ τὴν γεωγραφίαν.

Ὕπὸ τὸ ὄνομα φυλὴ νοοῦμεν, ὡς γνωστόν, ἀθροισμα ἀνθρώπων οἵτινες ἔχουσι τὰ αὐτὰ σωματικά, βιολογικά, ψυχολογικὰ ἢ κοινωνικὰ γνωρίσματα, τὰ ὄποια εἶναι κληρονομήσιμα.

Η σπουδὴ τῶν φυλῶν ὡς κλάδου τῆς ἀνθρωπολογίας περιλαμβά-

1- 4. Βορειοευρωπαῖοι. 5 - 6. "Ελληνες. 7. Ἰταλίς. 8. Ἰσπανός.
9 - 12. Μογγολίδαι. 13 - 16. Νεγρίδαι.

νεται εις τάς ἔρεύνας τῆς βιολογίας. Κατὰ τὴν σπουδὴν ὅμως τῆς γεωγραφίας ἐνδείκνυται ὅπως γνωρίσῃ τις, ἐκτὸς τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῶν ξένων χωρῶν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες κατοικοῦσι τὰς χώρας ταύτας καὶ λάβη ἰδέαν τινὰ περὶ τῶν ἔξωτερικῶν γνωρισμάτων τῶν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ ἔξετασιν χωρῶν. Εἰς τὴν γεωγραφίαν πρὸς τούτοις περιλαμβάνεται ἡ γνῶσις τῆς κατανομῆς τῶν διαφόρων φυλῶν εἰς ὀλόκληρον τὴν γῆν, διότι αἱ ἀνθρώπιναι φυλαὶ συμβάλλουσι διὰ τῶν ἐπιτευγμάτων αὐτῶν εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς γεωγραφικῆς μορφῆς μιᾶς χώρας. Μετὰ τῶν προβλημάτων τῶν φυλῶν ἐν γένει συνδέονται τὰ προβλήματα τῶν κατὰ φυλὰς πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ ἀνθρώπου. "Αλλα εἶναι τὰ ἐπιτεύγματα τῆς λευκῆς φυλῆς κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἄλλα εἶναι τὰ ἐπιτεύγματα, εἰς τὸ αὐτὸν πεδίον τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, τῆς κιτρίνης φυλῆς. 'Ενταῦθα ὅμως πρέπει νὰ ληφθῇ ὅπ' ὅψει ὅτι, τούλαχιστον κατὰ τὴν σημειωνὴν ἐποχήν, ἀμιγεῖς ἀνθρώπιναι φυλαὶ δὲν ὑπάρχουσι. Εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς λαοὺς τῆς γῆς παρατηροῦνται σήμερον διάφοροι φυλετικαὶ ἀποχρώσεις προερχόμεναι ἐξ ἐπιμιξίας. "Οθεν τὰ συμπεράσματα περὶ τῶν πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων μιᾶς φυλῆς πρέπει νὰ μὴ λαμβάνωνται ὅπ' ὅψει μονομερῶς καὶ νὰ μὴ ἀποδίδωνται ἀποκλειστικῶς εἰς φυλετικὰς ἴδιοτητας.

Ἡ διάκρισις τῶν φυλῶν. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου αἰῶνος διέκρινον τρεῖς κατηγορίας φυλῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χρώματος τοῦ δέρματος : 1) τὴν λευκήν, 2) τὴν κιτρίνην καὶ 3) τὴν μέλαιναν (μαύρην). Οἱ εἰς τὰς φυλὰς ταύτας ἀνήκοντες ἀνθρώποι ὀνομάζονται Εὐρωπίδαι, Μογγολίδαι καὶ Νεγρίδαι ἀντιστοίχως. Ἡ ἐρυθρὰ φυλὴ θεωρεῖται ὑποδιαιρέσις τῆς κιτρίνης. 'Ο καθορισμὸς τῶν ἀποχρώσεων τῶν οὕτω πως διακρινομένων φυλῶν συναντῷ μεγάλας δυσκολίας. "Οπωσδήποτε ὅμως ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ χρώματος διαιρεσίς τῶν ἀνθρώπων εἰς φυλὰς παρεῖχε σημαντικὰ τεκμήρια δι' ἓνα κατατοπιστικὸν προσανατολισμόν.

Ο πληθυσμὸς τῆς γῆς κατὰ φυλάς. **1. Λευκὴ φυλὴ :** Περίπου 1500 ἑκατομμύρια. Εἰς ταύτην περιλαμβάνονται : οἱ λευκοὶ τῆς Εὐρώπης, τῆς δυτικῆς Ἀσίας καὶ Ἰνδιῶν, τῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀφρικῆς, τῆς Αύστραλίας καὶ τῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς.

2. Κιτρίνη φυλὴ : Περίπου 1100 ἑκατομμ. Εἰς ταύτην ἀνήκου-

σιν οἱ Κινέζοι, οἱ Ἰάπωνες, οἱ Βιρμανοί, οἱ Μαλαιῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς Πολυνησίας, οἱ Μογγόλοι.

3. Μαύρη φυλή : Περίπου 300 έκατομμ.

‘Η ἐρυθρὰ φυλή, ἡτις θεωρεῖται ύποδιαιρεσις τῆς κιτρίνης, περιλαμβάνει 6 περίπου έκατομμύρια ἀνθρώπων.

8. Ἡ μετανάστευσις.

‘Απὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μεγάλων γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων ἔγιναν μεταναστεύσεις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰς ἀνακαλυφθεῖσας νέας χώρας. ‘Η κίνησις τῶν πλοίων δὶ’ ἀτμοῦ συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς μεταναστεύσεως, ἡ ὁποία ἐπετάθη ἔτι περισσότερον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων διώξεων τῶν πολιτῶν ἐν Εὐρώπῃ διὰ λόγους θρησκευτικούς. “Οτε αἱ Ἕνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των (1776), ἔλαβον πολλὰ νομοθετικὰ μέτρα διευκολύνοντα τὴν εἰς αὐτὰς μετανάστευσιν, ιδίως ἐξ Εὐρώπης. Παρόμοια μέτρα ἔλαβον καὶ τὰ κράτη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, διατάξαντας ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα μετηνάστευσαν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀμερικὴν πλέον τῶν 50 έκατομμ. ἀνθρώπων. Ἐπὸ τῶν ἀρχῶν ὅμως τοῦ 20οῦ αἰῶνος ἡ μετανάστευσις διὰ τὰς διαφόρους χώρας ὑπόκειται εἰς περιορισμούς. Οἱ περιορισμοὶ οὕτοι ἐλήφθησαν κυρίως διὰ νὰ ἔξασφαλισθῇ ἐργασία εἰς τοὺς ἐντοπίους. Εἰς ἀρκετὰς ὅμως περιπτώσεις οἱ περιορισμοὶ ὀφείλονται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν - μητροπόλεων, ὡς εἶναι ἡ Ἀγγλία, ὅπως μὴ διαταραχθῇ ὁ ἔθνογραφικὸς χαρακτήρ τῶν νέων χωρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀλλοτε ἤσαν ἀγγλικαὶ ἀποικίαι καὶ ἥδη συνδέονται κατ’ ἄλλον τινὰ τρόπον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν. Οὕτω, π.χ., διὰ τὸν Καναδᾶν, τὴν Αύστραλίαν καὶ τὴν Νότιον Ἀφρικὴν οἱ ἐτησίως μεταναστεύοντες πρέπει νὰ εἶναι κατὰ τὰ 4)5 περίπου "Αγγλοι καὶ κατὰ τὸ 1)5 ἐξ ἄλλων χωρῶν. Εἰς δλας τὰς νέας χώρας ἔχουσι ψηφισθῆ νόμοι καθορίζοντες τὸν ἐτησίως ἐπιτρεπόμενον ἀριθμὸν μεταναστῶν καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας δύναται νὰ γίνῃ ἡ μετανάστευσις. Διὰ τῆς μεταναστεύσεως ἐδόθη ἐργασία εἰς τὸν πλεονάζοντα πληθυσμὸν τοῦ παλαιοῦ Κόσμου καὶ δημηρύθησαν αἱ δυνατότητες τῆς παγκοσμίου οἰκονομικῆς καὶ πνευματικῆς δραστηριότητος.

9. Ζῶνται τῆς γῆς πυκνῶς καὶ ἀραιῶς κατώκημέναι.

‘Η μικροτέρα πυκνότης πληθυσμοῦ παρατηρεῖται εἰς τὰς πολικάς περιοχάς καὶ τὰς περιοχάς τῶν ἀνθρώπων. Εἰς ταύτας ὑπάρχουσιν ἐκτάσεις τελείως κεναὶ ἀνθρώπων. ’Εὰν θεωρήσωμεν μεγάλους χώρους τοιούτων περιοχῶν, εἶναι δυνατὸν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ νὰ συναντήσωμεν οἰκισμούς μικρούς εἰς μεγάλας ἀπ’ ἀλλήλων ἀποστάσεις. ‘Η πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ τῶν χωρῶν τούτων εἶναι γενικῶς μικροτέρα τοῦ 0,5 κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμ. ’Αλλὰ καὶ εἰς τὰς τροπικὰς χώρας ὑπάρχουσι περιοχαὶ ἔνθα ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι λίγαν μικρά. Τοῦτο δφείλεται εἰς τὰ πυκνὰ δάση, εἰς τὸ ὑγρὸν αλίμα καὶ εἰς τὴν μεγάλην θερμοκρασίαν, ἥτις ἐπικρατεῖ ἐκεῖ. Περιοχαὶ μέσων γεωγραφικῶν πλατῶν εὑρισκόμεναι ἔγρυς τῶν θαλασσῶν, ἔχουσι κατὰ κανόνα πυκνότητα πληθυσμοῦ μεγαλυτέραν ἐκείνης τὴν ὅποιαν ἔχουσι περιοχαὶ εὑρισκόμεναι μακρὰν τῶν θαλασσῶν. Παράδειγμα τοιαύτης κατανομῆς τῆς πυκνότητος ἀποτελεῖ ἡ Ισπανία. Αἱ παραλιακαὶ περιοχαὶ ταύτης εἶναι πυκνότερον κατώκημέναι τῶν ὁρεινῶν περιοχῶν. ’Ηπειρωτικαὶ περιοχαὶ ἔχουσαι πολλὰς βροχὰς ἐτήσιας παρουσιάζουσι μεγαλυτέραν πυκνότητα πληθυσμοῦ ἐν σχέσει πρὸς ἡπειρωτικὰς περιοχάς, αἱ ὅποιαι ἔχουσιν δλίγας βροχάς. Δυνατότητες ὑδρεύσεως περιοχῆς τινος δημιουργοῦσι καταλλήλους συνθήκας ἐποικισμοῦ καὶ διαβιώσεως τῶν ἀνθρώπων, ὅπως, π.χ., τοῦτο συμβαίνει εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Νείλου ποταμοῦ. ’Ύπάρχουσιν ἐνταῦθα περιοχαὶ ἔχουσαι πυκνότητα 1000 κατοίκων κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον.

Πυκνῶς κατώκημένοι γεωγρ. χῶροι ἀπαντῶσιν εἰς τὰς ἀσιατικὰς περιοχὰς τῶν μουσώνων ὅπου, ὡς γνωστόν, διαβιοῦ τὸ ἡμίσυ περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς (Κίνα — Ινδίαι). Νῆσοι εὑρισκόμεναι εἰς τὰς θερμὰς θαλάσσας ἔχουσιν ἐπίσης μεγάλην πυκνότητα πληθυσμοῦ, ὅπως, π.χ., ἡ Ἰάβα, ‘Αιτή, Ιαμαϊκή (ύπερ τοὺς 200 κατοίκους κατὰ τετραγ. χιλιόμετρον). Βιομηχανικαὶ περιοχαὶ τῶν μέσων γεωγραφικῶν πλατῶν παρουσιάζουσι μεγάλην πυκνότητα πληθυσμοῦ. Τοιαῦται ἀπαντῶσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν καὶ Δυτικὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν ἀνατολικὴν περιοχὴν τῶν ‘Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὴν Ιαπωνίαν. Γενικῶς, αἱ βιομηχανικαὶ χῶραι εἶναι πυκνότερον κατώκημέναι τῶν γεωργικῶν χωρῶν. Εἶναι ὅμως δυνατόν, εἰς εὐφόρους γεωργικὰς περιοχὰς νὰ ὑπάρχῃ μεγάλη πυκνότης πληθυσμοῦ, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὴν Κίναν,

τάξ Ἰνδίας και τὴν Αἴγυπτον. Τὸ βιοτικὸν δῦμως ἐπίπεδον τῶν λαῶν τούτων εἶναι χαμηλόν.

Βαθμίδες πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πολὺ ἀραιῶν κατωκημένων περιοχῶν τῆς γῆς εἶναι μικροτέρα τοῦ ἐνὸς κατοίκου κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Ἡ ἔκτασις τῶν περιοχῶν τούτων καταλαμβάνει τὰ 50 % τῆς έκτασης. Μετρίας πυκνότητος περιοχαὶ περιλαμβάνουσιν ἔνα ἔως δέκα κατοίκους κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Ἡ ἔκτασις τῶν περιοχῶν τούτων φθάνει τὰ 30 % τῆς έκτασης. Μόνον 6,3 % τῆς έπιφανείας τῆς έκτασης παρουσιάζουσι πυκνότητα πληθυσμοῦ μεγαλυτέραν.

1. Αἱ πυκνότερον κατωκημέναι χῶραι τῆς γῆς.

* Ανθρώποι κατὰ τετρ. χιλιόμετρον.

Xῶραι	Κάτοικοι	Xῶραι	Κάτοικοι
Αἴγυπτος	672*	Λουξεμβούργον	121
‘Ολλανδία	336	‘Αιτή	121
Βέλγιον	293	‘Ινδίαι	118
Κίνα	257	Ούγγαρια	106
‘Ιαπωνία	243	Δανία	104
Νότιος Κορέα	225	Τσεχοσλοβακία	103
‘Αγγλία	211	Πορτογαλία	96
Δυτ. Γερμανία	205	Πακιστάν	88
‘Ιταλία	160	Αύστρια	83
Λίβανος	139	Γαλλία	79
Κεϋλάνη	136	Φιλιππīναι	74
‘Ελβετία	122	‘Ινδονησία	56

* Ἡ μέση πυκνότης τῆς Αἰγύπτου (ἐκτ. 1 ἑκατ. τετρ. χιλ.) εἶναι 24. Μόνον εἰς τὰς περὶ τὸν Νεῖλον περιοχάς, ἐκτάσεως 35 χιλ. τετρ. χιλιομ., ἡ πυκνότης εἶναι 672 (1958). Σημειώτεον ὅτι εἰς τινας περιοχάς ἡ πυκνότης ὑπερβαίνει τοὺς 1000 κατὰ τετρ. χιλιόμ. Ἡ διαβίωσις δῦμως εἰς τὰς περιοχάς αὐτὰς δὲν εἶναι διόλου εὐχάριστος.

2. Εύρωπαικά κράτη έχοντα πυκνότητα πληθυσμού κάτω της μέσης Εύρωπαικής πυκνότητος, άνερχομένης εἰς 85 κατά τετρ. χιλιόμ.

Xῶραι	Κάτοικοι	Xῶραι	Κάτοικοι
Ίσπανία	58	Ίσλανδία	2
Έλλας	61	Νορβηγία	11
Βουλγαρία	68	Φινλανδία	13
Γιουγκοσλαβία	70	Σουηδία	16
Ρουμανία	74	Ιρλανδία	41
Γαλλία	79	Αλβανία	49

3. Ἀραιῶς κατωκημέναι χῶραι.

ΕΥΡΩΠΗ

ΑΣΙΑ

Xῶραι	Κάτοικοι	Xῶραι	Κάτοικοι
Ρωσσία (μετά τῆς Σιβηρίας)	9	Σαουδικὴ Ἀραβία	4
Νορβηγία	11	Ἰράκ	11
Φινλανδία	13	Ἰράν	12
Σουηδία	16	Τουρκία	32
		Ταϊλάνδη	40

ΑΜΕΡΙΚΗ

ΑΦΡΙΚΗ

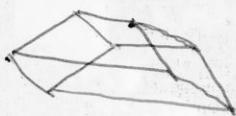
Xῶραι	Κάτοικοι	Xῶραι	Κάτοικοι
Καναδᾶς	2	Λιβύη	1
Βολιβία	3	Σουδάν	4
Βραζιλία	7	Ἀλγέριον	4
Ἀργεντινὴ	7	Νοτιοαφρ. Ἐνωσις	11
Περοῦ	7	Αἴθιοπία	17
Βενεζουέλα	7	Μαρόκον	22
Χιλῆ	9	Αἴγυπτος (όλικὴ περιοχὴ)	24
Κολομβία	11	Τυνησία	30
Οὐραγουάη	14		
Μεξικὸν	16		
Ἡνωμ. Πολιτ. Ἀμερ.	21	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	1

Επανεργοποίηση της Μακρινότυπης Επαρχίας Δημόσιας Στικής Πολιτικής

Τὰ ἀνάκτορα τῆς Κνωσοῦ

Δράμα : Πηγαι Αγίας Βαρβάρας

Πόλεις έχουσαι πληθυσμὸν ἄνω τῶν 2 ἑκατομμύριών κατοίκων.

ΕΥΡΩΠΗΣ			
Βερολίνον	3. 296. 000	Λένιγκραντ	3. 300. 000
Μπιρμιγχάμ	2. 291. 000	Λονδῆνον	8. 204. 000
Μάντσεστερ	2. 419. 000	Παρίσιοι	4. 823. 000
Μόσχα	5. 032. 000		
ΑΣΙΑΣ			
Βομβάη	4. 941. 000	Σαγκάη	6. 900. 000
Βουγάν	2. 146. 000	Σεϊνάγκ	2. 411. 000
Δελχί	2. 409. 000	Τζακάρτα	2. 814. 000
Καλκούτα	5. 909. 000	Τιεντσίν	3. 220. 000
Οσάκα	2. 887. 000	Τόκιον	9. 504. 000
Πεκίνον	4. 010. 000	Τσουνκίγκ	2. 121. 000
ΑΦΡΙΚΗΣ			
Κάιρον			2. 993. 000
Β. ΑΜΕΡΙΚΗΣ			
"Αγιος Φραγκίσκος	2. 022. 000	Πόλις Μεξικοῦ	2. 554. 000
Βοστώνη	2. 589. 000	Σὰν Λούΐς	2. 060. 000
Λός "Αντζελες	2. 243. 900	Σικάγον	6. 220. 000
Νέα Υόρκη	10. 694. 000	Φιλαδέλφεια	4. 342. 000
Ντητρόιτ	3. 220. 000		
Ν. ΑΜΕΡΙΚΗΣ			
Μπουένος - "Αϊρες	4. 603. 000	Σὰν Πάολο	3. 674. 000
'Ρίον Ιανέζρον	3. 123. 000		
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ			
Σύδνεϋ			2. 054. 000

Σημ. "Απασαι αἱ πόλεις νοοῦνται μετὰ τῶν ἐγγὺς προαστείων

10. Αιτίαι συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ.

‘Η κατανομὴ τῶν κρατικῶν ἀρχῶν καὶ δργανισμῶν ὡς καὶ τῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις μιᾶς ἐπικρατείας ἐπηρεάζει τὴν οἰκονομικὴν κίνησιν καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ πολλῶν πόλεων καὶ τὴν διαιμόρφωσιν τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν. Τὰ τεχνικὰ μέσα καλλιεργείας τοῦ ἐδάφους, θερισμοῦ καὶ ἀλωνισμοῦ, ἀφήρεσαν τὴν ἐργασίαν ἀπὸ πολλοὺς ἐργάτας γεωγραφικῶν περιφερειῶν, οἱ δόποιοι παοαμείναντες ἀνεύρεσιν ἐργασίας. Πολλαὶ μικραὶ βιομηχανίαι τῶν ἐπαρχιῶν ἀνέστειλαν τὴν λειτουργίαν των, λόγῳ τῆς κατὰ μεγάλας μάζας εὐθηνῆς παραγωγῆς τῶν μεγαλυτέρων συναφῶν ἐργοστασίων τῶν πόλεων, εἰς τὰ δόποια ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων αὔξανει συνεχῶς, ἐφ' ὃσον βεβαίως ἡ μεγάλη κατανάλωσις τῶν παραγομένων βιομηχανικῶν εἰδῶν ἀπαιτεῖ αὔξησιν τῶν ἐργατικῶν χειρῶν τῶν ἐργοστασίων. ‘Ο κάτοικος τοῦ χωρίου ἡ μικρᾶς κωμοπόλεως, ἐὰν δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης γαιῶν, ἔστω καὶ ὀλίγων στρεμμάτων, προτιμᾷ νὰ ἐργάζηται εἰς ἐργοστάσιον πόλεως τινος ὡς ἐργάτης, παρὰ νὰ εἶναι ἐργάτης εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας ξένης ἰδιοκτησίας. ‘Η ἐργατικὴ ζωὴ τῶν μεγάλων πόλεων, ὃπου συνήθως εἶναι συγκεντρωμένα τὰ μεγάλα ἐργοστάσια, παρουσιάζει τὰ ἔξης πλεονεκτήματα ἔναντι τῆς ἐργατικῆς ἀγροτικῆς ζωῆς: α) ‘Τηπάρχει σχεδὸν σταθερὸν ἐργατικὸν εἰσδῆμα καὶ τὸ ἡμερομίσθιον εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεγαλύτερον τοῦ ἀγροτικοῦ ἡμερομίσθιου. β) ‘Η κοινωνικὴ καὶ ὑγιεινὴ πρόνοια ἀσκεῖται εὐκολώτερον εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἡ τὰ χωρία (Νοσοκομεῖα κλπ.). γ) Αἱ οἰκονομικαὶ δυνατότητες ἰδρύσεως οἰκογενείας καὶ ἐκπαίδεύσεως τῶν τέκνων τοῦ ἐργάτου εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. δ) ‘Η ψυχαγωγία (θεάματα παντὸς εἰδοῦς κλπ.) εἶναι μεγαλυτέρα εἰς τὰς πόλεις ἡ τὰ χωρία καὶ ἡ ἐν γένει διαβίωσις τοῦ ἐργάτου εἰς τὰς πόλεις εἶναι ἀνετωτέρα τῆς διαβιώσεως τοῦ ἀγρότου. ‘Ο τεχνικὸς πολιτισμὸς ἐκδηλοῦται κατὰ πρῶτον εἰς τὰς πόλεις, πολὺ δὲ βραδύτερον καὶ εἰς μικρότερον βαθμὸν ἐκδηλοῦται οὕτος εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς κωμοπόλεις. Τὰ μειονεκτήματα τὰ δόποια παρουσιάζει ἡ ἐργατικὴ ζωὴ τῶν πόλεων εἶναι τὰ ἔξης: α) Πιθανότης στερήσεως τῆς ἐργασίας λόγῳ οἰκονομικῆς κρίσεως τοῦ ἐργοδότου ἡ γενικωτέρας τοιαύτης. β) ‘Η ζωὴ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις εἶναι ἀκριβωτέρα τῆς ζωῆς εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς κωμοπόλεις, καὶ κατὰ

συνέπειαν πολλοί έργάται διαβιοῦσιν όποια συνθήκας άνθυγιεινάς, τόσον
ἀπό ἐπόφεως κατοικίας, δύσην καὶ ἀπό ἐπόφεως τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας.
γ) Γενικῶς ἡ ζωὴ τῶν ἔργατῶν εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἀπό ἐπόφεως
νγιεινῆς ὑστερεῖ τῆς ζωῆς τοῦ ἀγρότου.

Ἄλλα δὲν εἶναι μόνον οἱ ἔργάται, οἱ ὅποιοι συγκεντρώνονται εἰς
τὰς μεγάλας πόλεις. Εἰς πλείστας περιπτώσεις οἱ παντὸς εἴδους βιο-
τέχναι ἔγκαταλείπουσι τὰ χωρία ἢ τὰς κωμοπόλεις καὶ συγκεντροῦν-
ται εἰς τὰς πρωτευούσας τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῶν νομῶν ἢ εἰς τὰς μεγά-
λας ἐν γένει πόλεις, δύσην αἱ δυνατότητες εὐρέσεως ἔργασίας ἢ ἀσκή-
σεως τοῦ ἐπαγγέλματος εἶναι εὔνοϊκωτεραι. Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις
δημιουργοῦνται καὶ ἐπαγγέλματα, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰ χω-
ρία καὶ τὰς μικρὰς πόλεις. Ἀγαφέρομεν ἐνδεικτικῶς τὴν πυροσβεστικὴν
ὑπηρεσίαν, τοὺς χρηματομεσίτας, τοὺς σταθμούς πρώτων βοηθειῶν, τὸ
σῶμα τῶν ἀδελφῶν νοσοκόμων κλπ.

Ἡ γεωγραφικὴ θέσις μιᾶς πόλεως ἐπηρεάζει τὴν αὔξησιν τοῦ πλη-
θυσμοῦ αὐτῆς. Αἱ ἡμίσειαι περίπου τῶν μεγαλοπόλεων τῆς γῆς εἶναι
ἐκτισμέναι παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμούς. Ἡ πολιτικὴ σημα-
σία τῆς πόλεως ἐπηρεάζει ἐπίσης τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.
Τὸ δὲν τρίτον τῶν μεγαλοπόλεων τῆς γῆς εἶναι πρωτεύουσαι κρατῶν.
Ἡ πρωτεύουσα εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχοντος, τῆς Κυβερνή-
σεως, τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος, τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυ-
μάτων καὶ Δικαστηρίων, ὡς καὶ τῶν πάσης φύσεως ὁργανισμῶν πολι-
τιστικῆς ἐκδηλώσεως καὶ κοινωνικῆς προνοίας. Ἔνεκεν τῶν ἰδιοτήτων
δὲς κέκτηται ἡ πρωτεύουσα ἐνὸς κράτους, προκαλεῖται πρὸς αὐτὴν μεγά-
λη συγκέντρωσις ἀνθρώπων.

Ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἔχει ἐπη-
ρεασθῆ ἐξ τινας περιπτώσεις καὶ ἔξ εἰδικῶν λόγων. Οὕτω, οἱ μετα-
νάσται τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας μεταβαίνοντες ἐκεῖ, προε-
τίμων νὰ ἔγκαθίστανται συνήθως εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, παρὰ νὰ
μεταβαίνωσιν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν χωρῶν τούτων. Ἔνεκα τοῦ λόγου
τούτου πολλαὶ μεγάλαι πόλεις τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας κεν-
τοῦ εἰς παραθαλάσσια μέρη.

B. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ ἑκάστου τούτων.

‘Υπὸ τὸν ὅρον πολιτισμὸς νοεῖται τὸ σύνολον τῶν ἐνεργειῶν διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἀνθρώπος, τὸ μὲν λαμβάνει ἐκ τῆς φύσεως ἀγαθὰ διὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ, τὸ δὲ καλλιεργεῖ τὰς ἐμφύτους εἰς αὐτὸν πνευματικὰς δυνάμεις. Κατὰ ταῦτα διακρίνομεν δύο εἴδη πολιτισμοῦ. Τὸν ὑλικὸν ἡ τεχνικὸν καὶ τὸν πνευματικὸν πολιτισμόν.

‘Ο ὑλικὸς πολιτισμὸς περιλαμβάνει τὰς ἐνεργείας ἑκείνας διὰ τῶν ὁποίων ὑποτάσσομεν τὴν φύσιν καὶ θέτομεν αὐτὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἡμῶν. Τὰ στοιχεῖα, τὰ ὄποια συνιστῶσι τὸν πολιτισμὸν ἐν γένει ἐνὸς λαοῦ, ἀνταποκρίνονται εἰς ἀξιολογικὰς ῥοπὰς τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰναι οὕτω πως συνδεδεμένα πρὸς ἄλληλα, ὡστε ν' ἀποτελῶσιν ὅργανηκήν τινα ἐνότητα. Αἱ τάσεις (ρόπαι) τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀξιολόγησιν (ἐκτίμησιν) τῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἰναι αἱ αὐταὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Τούναντίον, αὗται εἰναι ἰδιαίτεραι δι' ἔκαστον ἀνθρώπων καὶ πολὺ περισσότερον ἰδιαίτεραι δι' ἔκαστον λαόν. Τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐνὸς γλυπτοῦ ἀντικειμένου ἡ μιᾶς μουσικῆς μελῳδίας δὲν τὴν ἀντιλαμβάνονται οἱ ἀνθρώποι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἐπίσης ἄλλην ἀντίληψιν περὶ ἐνὸς καλλιτεχνικοῦ δημιουργήματος ἔχει ὁ Αἰγύπτιος καὶ ἄλλην ὁ “Ελλην. Τὰ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ εἰναι ἡ θρησκεία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ἡ οἰκονομία, ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία.

‘Η θρησκεία. Η γένεσις τῶν θρησκειῶν ὀφείλεται εἰς τὸ θρησκευτικὸν ἔνστικτον, τὸ ὅποιον ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπολιτίστους λαούς. Η ἀνθρωπίνη θρησκευτικότης, ἀγομένη ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τοῦ φόβου πρὸς ὑπερτέραν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν, ἡ σθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ τὰ συναισθήματα ταῦτα διὰ τῆς θρησκείας καὶ τῆς λατρείας. Ἐὰν ἔξετάσωμεν τὴν ιστορικὴν διαδρομὴν τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἴδωμεν δτι ἡ θρησκεία ἤσκησε σπουδαιοτάτην ἐπίδρασιν

έπι τὴν διαμόρφωσιν καὶ τὴν ἔξελιξιν τούτου ποικιλοτρόπως. Αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις, π.χ., τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων διαφέρουσι κατὰ πολὺ. Αὗται ἐπηρεάζουσι τὴν τάσιν τῶν λαῶν πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς θρησκευτικότητος αὐτῶν. Οὕτω, οἱ ναοὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἐντελῶς διάφοροι. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐκφράζουσι τὴν ἔννοιαν τῆς ὑπερτάτης Δυνάμεως διὰ τοῦ ὅγκου ἐνὸς οἰκοδομήματος (πυραμίδος), ἐνῷ οἱ "Ἑλληνες ἐκφράζουσι τοῦτο διὰ τοῦ σχήματος καὶ τῆς συμμετρίας τῶν διαστάσεων τοῦ ναοῦ, τῆς τοποθεσίας τούτου, διὰ τῆς ἀπόψεως αὐτοῦ ἀπό τινος ἀποστάσεως καὶ διὰ τῆς λεπτότητος καὶ τῆς ἀφθάστου καλλιτεχνίας τῶν ἐπὶ τοῦ ναοῦ συμβολικῶν παραστάσεων, ὅπου αὗται ὑπάρχουσι (Παρθενών, ναὸς Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ κλπ.). Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, χωρὶς νὰ παραλείπῃ τὴν καλλιτεχνικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἔξωτερηκῆς λατρείας τοῦ Θείου (ναὸς Ἀγίας Σοφίας, Ἀγίου Πέτρου, ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ, ὑμνογραφία κλπ.), ἔχει συγκεντρώσει τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν ἡθικὴν καὶ πνευματικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι μεγάλη. Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα προήχθησαν πολὺ λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως ἦν ἔσχε καὶ ἀσκεῖ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Ἡ ἐπιστήμη. Ἐκτὸς τοῦ φαινομένου 1) τῆς γεννήσεως, 2) τῆς ζωῆς καὶ 3) τοῦ θανάτου, οἱ πρῶτοι ἀνθρωποι ἔμενον ἐκστατικοὶ πρὸ τοῦ περιβάλλοντος αὐτοὺς κόσμου καὶ τῶν ἐντυπωσιακῶν φυσικῶν φαινομένων, ὅπως εἶναι αἱ ἀστραπαί, αἱ βρονταί, οἱ κεραυνοί, αἱ βροχαί, αἱ χιόνες κλπ. Ἡ σελήνη μὲ τὰς φάσεις αὐτῆς, ὁ ἥλιος μὲ τὸ ἀπλετον φῶς καὶ τὴν ζωογόνον αὐτοῦ δύναμιν, ὁ ἔναστρος οὐρανὸς ἐν γένει καὶ τὰ παντοῖα φυσικὰ φαινόμενα ἐπὶ τῆς γῆς δὲν προεκάλεσαν μόνον τὸν φόβον καὶ τὴν ἐκστασιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ διήγειρον τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ πρὸς ἔρμηνείαν ἀπάντων τούτων καὶ ἀντίληψιν τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου. Αἱ ἐκ τοῦ ἥλιου καὶ τῆς σελήνης φωτειναὶ ἀκτῖνες ἐδημιούργησαν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τὴν ἔννοιαν τῆς εὐθείας γραμμῆς, ἐνῷ τὸ σχῆμα τῶν ἀστρων τούτων παρέσχε τὴν ἔννοιαν τοῦ κύκλου. Οὕτω τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γεωμετρίας ἐδόθησαν εἰς τὸν ἀνθρωπὸν εὐθὺς ὡς ἐνεφανίσθη οὗτος εἰς τὸν κόσμον. Οἱ δάκτυλοι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ὑπαρξία ἄλλων ἀνθρώπων καὶ ζῴων παρέσχον, παραλλήλως πρὸς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γεωμε-

τριας, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἀριθμήσεως. 'Η καλλιέργεια τῶν κλάδων τούτων τοῦ ἐπιστητοῦ εἶναι συνάρτησις τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ ἐνὸς λαοῦ. Οἱ Κινέζοι, οἱ Ἰνδοί, οἱ Σουμέριοι, οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπετέλεσαν μεγάλας προόδους εἰς τὴν ἀριθμητικήν, τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν μηχανικήν. 'Η κατασκευὴ ναῶν, ἀνακτόρων, φρουρίων, ὑδραγωγείων, πλοίων κλπ. ἀπαιτεῖ γνώσεις, τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἀνέπτυξαν εἰς διάστημα πολλῶν χιλιάδων ἑταῖρων. 'Η ἀριθμητικὴ καὶ ἡ γεωμετρία τῶν ἀνωτέρω πεπολιτισμένων λαῶν ἥσαν ἐπιτεύγματα προελθόντα ἐκ τῆς ἐμπειρίας. 'Εκεῖνοι οὖτες εἰσέδυσαν βαθύτερον εἰς τὴν μαθηματικὴν ἕρευναν ἥσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες. 'Η μεγάλη ἐπινόησις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀποδείξεως εἰς τὰ μαθηματικά. Τοῦτο ὡδήγησεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, δόστις εἶναι ἀξιοθαύμαστος, ἀνυπέρβλητος καὶ ἀφθαστος. 'Η ἐπιστήμη εἶναι ἀποκλειστικὸν δημιούργημα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Τὰ βάθρα ἐφ' ᾧν αὐτῇ ἐρείδεται εἶναι δύο: 'Η λογικὴ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὰ Στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου. "Οτι ἡ ἐπιστήμη τῶν μαθηματικῶν ἔθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς στοιχεῖον ἀνωτέρου πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, πληροφορούμεθα καὶ ἐκ τῶν παραδόσεων. Κατὰ μίαν ἐκ τούτων, δὲ Πλάτων ἔλεγεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀεὶ γεωμετρεῖ. (Πλούταρχος, Συμποσ. Προβλ. VIII,2). Κατ' ἄλλην παράδοσιν, ἀναγραφομένην ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος, δὲ Πλάτων, ἐπιχειρῶν διὰ θαλάσσης μακρινὸν ταξίδιον, ἀπεβιβάσθη εἰς τινα μικρὰν καὶ ἀγνωστὸν νῆσον πλησίον τῆς ὁποίας ἔξωκειλε τὸ μεταφέρον αὐτὸν πλοῖον. Οἱ σύντροφοι αὐτοῦ ἀνησύχησαν πολὺ διὰ τὴν ζωὴν των, διότι ἐνόμιζον ὅτι εὑρέθησαν εἰς χώραν βαρβάρων καὶ ἀπολιτίστων ἀνθρώπων. 'Ο Πλάτων, ἀνακαλύψας γεωμετρικὰ σχήματα κεχαριγμένα ἐπὶ τῆς ἀμμώδους παραλίας, καθησύχασε τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, εἰπών, ὅτι δὲν διατρέχουσι κίνδυνόν τινα, διότι τὰ ἐπὶ τῆς ἀμμώδους παραλίας γεωμετρικὰ σχήματα ἀποτελοῦσι τεκμήριον ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς νήσου εἶναι πεπολιτισμένοι ἄνθρωποι (δηλ. "Ἑλληνες"). 'Η ἐπιστήμη συνδέεται στενώτατα πρὸς τὴν θρησκείαν. "Ανευ θρησκείας ἡ χρηστότης τῶν ἥθων εἶναι ἀδύνατος, τὰ δὲ χρηστὰ ἥθη εἶναι δὲ πρῶτος παράγων τῆς ἀκμῆς τῶν λαῶν καὶ ἐπομένως τῆς συνεχοῦς ἀναπτύξεως τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν γένει.

Ἡ τέχνη. Λέγοντες τέχνην ἔννοοῦμεν τὴν ἴκανότητα ἐκείνην τοῦ

ἀνθρώπου, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος, μέσω ποικίλων δημιουργημάτων του, ἐκφράζει τὸ ἰδεῶδες τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου. Ἡ τέχνη, διὰ τῶν καλλιτεχνικῶν μορφῶν τὰς ὁποίας δημιουργεῖ, ήτοι διὰ λέξεων, ἥχων, κινήσεων, χρωμάτων, σχημάτων κλπ. διεγέρει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὸ καλαισθητικὸν συναίσθημα καὶ ἀποβαίνει μέσον πρὸς δημιουργίαν συγκινήσεως ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν, θεατῶν ἢ ἀναγνωστῶν. Ἡ τέχνη προσπαθεῖ νὰ μιμηθῇ τὴν φύσιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν βεβαίως πάντοτε ὑπολείπεται. Ἐκφράζεται ὅμως διὰ τῆς τέχνης ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος τοῦ καλλιτέχνου, τοῦ ὁποίου ἡ προσωπικὴ σφραγὶς καὶ ἡ ἀτομικότης εἶναι ἔκδηλα εἰς πᾶν δημιουργήμα αὐτοῦ. Ἡ μελέτη τῆς ιστορίας τοῦ πολιτισμοῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἔξελιξις τῆς τέχνης συμβαδίζει πρὸς τὴν ἔξελιξιν τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ ὁποίου αὕτη ἀποτελεῖ ἐν στοιχεῖον. Ο καλλιτέχνης, ἀναζητῶν τὸ ἰδεῶδες τοῦ καλοῦ, ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς ἔκαστην κοινωνίαν συνθηκῶν. Ἡ ἀξία τῆς τέχνης ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὸ ὑπὸ αὐτῆς προκαλούμενον ψυχολογικὸν φαινόμενον ἐμπνέει, ἐλευθερώνει, ἀνακουφίζει καὶ ἔξυψοι τὸν καθημερινὸν βίον. Τὰ δημιουργήματα τῆς τέχνης τῶν διαφόρων λαῶν, συγκρινόμενα πρὸς ἄλληλα, παρέχουσιν εἰκόνα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τούτων. Τὰ γλυπτά τῶν Βασιλικῶν, τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μινωϊκῆς ἐποχῆς (περίπου 1500 π.Χ.) παρουσιάζουσι δύοισι ἀρκετάς, ὡστε νὰ δικαιολογηθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ πολιτισμοὶ τῶν λαῶν τούτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχον ὑποστῆ ἀμοιβαίνων ἐπιδρασιν. Τὰ γλυπτά ὅμως τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τοῦ 7ου αἰώνος μέχρι τοῦ 2ου αἰώνος π.Χ., ἀποτελοῦσιν ἰδιότυπον δημιουργήμα τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει παρουσιασθῆ εἰς τὴν ιστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς γλώσσης τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν, τὴν ἀρχιτεκτονικήν, τὴν μουσικήν, τὴν ζωγραφικήν κλπ. Εἶναι λοιπὸν ἡ τέχνη σπουδαῖον στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ ἐνὸς λαοῦ. Κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ὅτε ὁ ῥυθμὸς τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὴν ἐπιδρασιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων, κατέστη ταχύς, ἡ τέχνη τείνει νὰ καταστῇ διεθνής, ἀφοῦ καὶ ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς παρουσιάζει διεθνῆ χαρακτῆρα.

Ἡ οἰκονομία. Λέγοντες οἰκονομίαν, ἐννοοῦμεν τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθὰ λαμβάνονται ἐκ τοῦ φυτικοῦ, τοῦ ζωκοῦ

καὶ τοῦ ὀρυκτοῦ βασιλείου. 'Η αὔξησις' τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην νὰ ἔξευρεθῶσιν εἰς ἐπαρκῆ ποσότητα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ζωὴν ἀγαθά. 'Η προσπάθεια πρὸς τοῦτο ὀδηγεῖ τὸν ἀνθρώπον εἰς ἐπινοήσεις παντὸς εἴδους καὶ εἰς παρορμήσεις πρὸς καλυτέρευσιν τῶν γεωργικῶν καὶ βιομηχανικῶν μεθόδων παραγωγῆς. 'Η ἀνάγκη τῆς μεταφορᾶς καὶ διαθέσεως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἐπιβάλλει τὴν τελειοποίησιν τῶν μέσων μεταφορᾶς καὶ ὀδηγεῖ εἰς σπουδαίας, συναφεῖς πρὸς τὰς μεταφοράς, ἀνακαλύψεις. "Οθεν ἡ οἰκονομία ἀποτελεῖ σπουδαῖον στοιχεῖον πολιτισμοῦ ἐνὸς λαοῦ.

Ἡ κοινωνία. 'Η καθ' ὅμαδας διαβίωσις ζώων τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἶναι φαινόμενον φυσικὸν ἀπαντῶν εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ζώων. 'Ο ἀνθρώπος κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἔζη οὐμαδικῶς, ὅμοι ὅμως μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ἀνήκοντας εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν. Σύν τῷ χρόνῳ ἀνεπτύχθη οὗτος πολιτιστικῶς καὶ ἔξέλεξε μόνιμον τόπον διαμονῆς, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφορμώμενος ἀνεύρισκε τὰ πρὸς τὸ ζῆν. 'Ο ἀριθμὸς τῶν διαβιούντων εἰς τὸν αὐτὸν οἰκισμὸν ἀνθρώπων, ηὔξανετο. 'Ο ἀνθρώπος δι' ὅμαλήν καὶ ἀνεκτὴν ζωὴν ἐν τῇ συμβιώσει μετ' ἄλλων ἀνθρώπων εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀκολουθήσῃ ὥρισμένους κανόνας συμπεριφορᾶς, οἱ δποῖοι κατὰ τὴν ἀποκτηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ πεῖτραν εἰχον ἀποδειχθῆ λυσιτελεῖς. 'Η καθιέρωσις θεσμῶν διαβιώσεως εἰς ἔνα οἰκισμὸν ἐγένετο διὰ τῆς συνηθείας. Οὕτω προέκυψαν τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν λαῶν. 'Η διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνικοῦ ὄντος δὲν γίνεται μόνον ἐπὶ τῇ βάσει γραπτῶν νόμων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἔθιμων καὶ τῶν παραδόσεων, ἃτινα εἶναι ἐρριζωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶναι πολλάκις ἴσχυρότερα τῶν γραπτῶν νόμων. Τὸ ἔθιμον, π.χ., τῶν ἐπισκέψεων κατὰ τὰς ὄνομαστικὰς ἕօρτας δὲν ἐπιβάλλεται ὑπὸ νόμου τινός. Τὰ ἥθη, τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν λαῶν εἶναι ποικίλα. Ταῦτα ἔχουσι προέλθει ἐκ τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς. Οἱ κανόνες τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἀναπτύσσονται καὶ βελτιοῦνται ἀναλόγως τῆς ἔξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ. 'Αποτελεῖ δὲ ἡ διαμόρφωσις τῶν ὅρων τῆς κοινωνικῆς διαβιώσεως τῶν ἀνθρώπων στοιχεῖον τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν.

Ἡ πολιτεία. (τὸ Κράτος). Διὰ νὰ δημιουργηθῶσι τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν λαῶν παρῆλθε πολὺς χρόνος. Οἱ ἀνθρώποι δὲν ἐβράδυναν ν' ἀντιληφθῶσιν ὅτι τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα, ὅσον εὐλαβῶς καὶ ἀν-

τηρῶνται, δὲν εἶναι ἀρκετὰ ὅπως ἔξασφαλίσωσι τὴν ὁμαλήν κοινωνικὴν διαβίωσιν αὐτῶν. Διότι ὑπάρχουσι καὶ ἔξαιρέσεις, καθ' ἃς οἱ ἄνθρωποι, μέλη τῆς αὐτῆς κοινωνίας, δὲν σέβονται ἐνίστε τὰ δικαιώματα τῶν συν-ανθρώπων αὐτῶν. Τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀποτελοῦσι τοὺς ἐσωτερικούς ἔχθρούς τῆς κοινωνικῆς διαβίωσεως. 'Εξ ἀλλου ὅμως ἀνέκαθεν δὲν ἥτο σπάνιον τὸ φαινόμενον, καθ' ὃ ἄνθρωποι οἰκισμοῦ τινος ἐπεβουλεύοντο τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ἀνθρώπων γειτονικοῦ πρὸς αὐτοὺς οἰκισμοῦ. "Ενεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων προέκυψεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἴδρυσεως τῆς Πολιτείας (τοῦ Κράτους). 'Υπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο νοεῖται ἡ συνιστα-μένη τῆς θελήσεως καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἀνθρώπων οἵτινες ἔχουσι κοινὴν καταγωγὴν καὶ κοινὰ ἰδανικά, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἔξασφαλι-σθῇ εἰς τὰ μέλη τῆς Πολιτείας ὃ κατὰ τὸ δυνατὸν καλύτερος τρόπος ζωῆς. Εἰς τὸν τρόπον τῆς συγκροτήσεως καὶ διαρθρώσεως τῆς Πολιτείας ἀντικατοπτρίζεται καὶ ὃ βαθμὸς τοῦ πολιτισμοῦ ἔνδος λαοῦ. Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς κοινωνικῆς διαβίωσεως τῶν ἀνθρώπων, ὅτε τὸ κῦρος τῆς Πολιτείας ἔξετενετο ἐπὶ τῶν μελῶν ἔνδος οἰκισμοῦ μόνον, ἡ ἔκλογὴ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους ἐγίνετο εἴτε διὰ κοινῆς συμφωνίας τῶν ἀρχηγῶν τῶν εἰς τὸν οἰκισμὸν διαβιουσῶν οἰκογενειῶν, εἴτε διὰ βιαίας ἐπιβολῆς ἀτόμου τινός. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τὴν αὔ-ξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τὸ ζήτημα τῆς συγκροτήσεως τῆς Πολιτείας ἐγέ-νετο πολύπλοκον. Εἰς τὴν ἀρχαίον Αἴγυπτον ὃ ἀνώτατος "Αρχῶν τῆς Πολιτείας ἥτο συγχρόνως περιβεβλημένος καὶ μὲ τὸ ἀνώτατον θρη-σκευτικὸν ἀξίωμα. Τοῦτο συνέβαινε καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας Πολιτείας τῆς ἀρχαιότητος. Καλῶς λειτουργοῦσα Πολιτεία ὀνομάζεται εὐνομου-μένη. Εἰς ταύτην ἔχουσι θεσπισθῆ νόμοι, οἱ ὅποιοι ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ δικαιοίου. 'Ο καλὸς τρόπος τῆς συγκροτήσεως τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ψη-φίσεως τῶν νόμων, ἡ χρηστὴ διοίκησις καὶ ἡ μετ' εὐλαβείας τήρησις τῶν νόμων ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἶναι ἐκ τῶν θεμελιωδῶν στοιχείων, ἀτινα συνιστῶσι τὸν πολιτισμὸν ἔνδος λαοῦ.

2. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων.

Αἱ θρησκεῖαι. Αἱ θρησκεῖαι διακρίνονται εἰς τρία κυρίως εἴδη : Εἰς τὸν μονοθεϊσμόν, τὸν πολυθεϊσμόν, καὶ τὸν ἀνιμισμόν. Εἰς τὸν μονοθεϊσμὸν ἀνήκουσιν ὁ Χριστιανισμός, ὁ Ἰουδαϊσμὸς καὶ

ό Μωαμεθανισμός. Αἱ θρησκεῖαι αὗται παραδέχονται τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς καὶ μόνον Θεοῦ. Οἱ Χριστιανοὶ κατοικουσιν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν κυρίως. Εἰς ὅλας ὅμως τὰς ἡπείρους τῆς γῆς ὑπάρχουσι χριστιανοὶ προερχόμενοι εἴτε ἐκ λευκῶν ἀποίκων εἴτε ἐξ ιθαγενῶν προσηλυτισθέντων εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Εἰς τὸν Ἰουδαϊσμὸν ἀνήκουσιν οἱ Ἐβραῖοι τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραὴλ καὶ οἱ Ἐβραῖοι οἱ διεσκορπισμένοι εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς. Ὁ πολυθεῖσμὸς δέχεται τὴν ὑπαρξίν πολλῶν θεοτήτων. Εἰς τοῦτον ὑπάγονται ὁ Βραχμανισμὸς (ὃνομάζεται καὶ Ἰνδοῖσμός), ὅστις ἐπικρατεῖ εἰς τὰς Ἰνδίας, ὁ Κομφουκισμός, ὁ Βουδδισμός, ὁ Σιντοϊσμὸς καὶ ὁ Ταοϊσμός, οἵτινες ἐπικρατοῦσιν εἰς τὸ Θιβέτ, τὴν Κίναν, τὴν Κορέαν, τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Μογγολίαν, τὴν Ἰνδοκίναν καὶ τινας νήσους τῆς Ἰνδονησίας. Ὁ ἀνιμισμὸς δέχεται ὅτι πᾶν ὄργανικὸν ἢ ἀνόργανον ὅν ἔχει ψυχήν. Εἰς τὸν ἀνιμισμὸν ἀνήκουσιν οἱ ὀλιγάτερον προηγμένοι λαοὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς, τῆς Κεντρικῆς καὶ Βορείου Ἀσίας καὶ πολλοὶ μαῦροι. Ἡ γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ παρατιθεμένου πίνακος.

Ἡ γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων (1959)
εἰς ἑκατομμύρια.

Eἰδη	Eὐρώ- πη	Ἀσία	Ἀφρι- κὴ	Βόρ. Αμερ.	Nότ. Αμερ.	Ωκε- ανία	Σύνο- λον
Διαμαρτυρόμενοι	114	8	7	70	3	3	198
Καθολικοί	233	32	19	94	117	9	504
Ὀρθόδοξοι	225	8	6	3	—	—	242
Χριστιανοί	572	48	32	167	120	12	951
Βουδδισταί		150	—				150
Ἐβραῖοι	3	2	—	5			10
Ἰνδοῖσταί		320	—				320
Κονφουκιανοί		300	—				300
Μωαμεθανοί		320	89	—			409
Πρωτόγονοι		44	76	—	3		123
Σιντοῖσταί		30	—				30
Ταοῖσταί		50	—				50
"Αλλων Θρησκ.	37	250	23	74	6	3	393

Αἱ γλῶσσαι. Ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ μέσον τὸ ὄποιον διευκολύνει τὸν ἀνθρώπον νὰ ζῇ βίον κοινοβιακόν. Ὁ προφορικὸς λόγος ἴδιως χαρακτηρίζει τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν Πατρίδα. Μεγάλοι γεωγραφικοὶ χῶροι διακρίνονται ἐκ τῆς γλώσσης, τὴν ὄποιαν ὅμιλουσιν οἱ κατοικοῦντες εἰς αὐτὸὺς ἀνθρώποι.

Γλῶσσαι αἱ ὄποιαι χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν παγκόσμιον συνενόησιν, ὁνομάζονται διεθνεῖς γλῶσσαι. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀνακαλύψεων, ὅτε ἀνεπτύχθησαν πολὺ αἱ συγκοινωνίαι καὶ τὸ διεθνὲς ἐμπόριον, εὐρώπωπαικαὶ τινες γλῶσσαι κατέστησαν διεθνεῖς. Τοιαῦται γλῶσσαι εἶναι ἡ ἀγγλική, ἡ Ἰσπανική, ἡ πορτογαλική, ἡ γαλλική. Ἡ φωσικὴ γλῶσσα ἔχει διαδοθῆ εἰς τὴν Σιβηρίαν, ἐν ᾧ ἡ γερμανικὴ κατέστη διεθνῆς γλῶσσα λόγῳ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς γερμανικῆς ἐπιστήμης. Ἡ γλωσσολογία διακρίνει 2800 γλώσσας ἐφ' ὅλης τῆς γῆς.

Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν γλωσσῶν. Αἱ γλῶσσαι ὅμιλοῦνται ὡς μητρικαὶ εἰς κεκλεισμένας γεωγραφικὰς περιοχάς. Ὑπάρχουσιν ἆμως καὶ περιοχαὶ τινες ἔνθα, παρὰ τὰς μητρικάς, χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν διοίκησιν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν συγκοινωνίαν καὶ ἄλλαι γλῶσσαι.

Ἡ ἀγγλικὴ ὅμιλεῖται ὡς μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸν Καναδᾶν. Εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν περιοχὴν τοῦ Καναδᾶ ὅμιλεῖται ὡς μητρικὴ γλῶσσα ἡ γαλλική. Παρὰ τὰς τοπικὰς μητρικὰς γλώσσας, ὅμιλεῖται ἡ ἀγγλικὴ εἰς τὴν Αὐστραλίαν, Νέαν Ζηλανδίαν, Φιλιππίνας, Βόρειον Βόρεον, τὰς νήσους τοῦ Μαλαϊκοῦ πελάγους, τὴν Νότιον Ἀφρικὴν κλπ.

Ἡ ἀραβικὴ ὅμιλεῖται ὡς μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Ἀραβίαν, Συρίαν, Ὑπεριορδανίαν, Λίβανον, Ἰράκ, Αἴγυπτον, Σουδάν, Λιβύην, Τυνησίαν, Ἀλγέριον, Μαρόκον, Δυτικὴν Σαχάραν. Εἰς περιοχάς τινας τῆς Ἀβησσηνίας ὅμιλοῦνται ὡς μητρικαὶ γλῶσσαι ἀραβικαὶ διάλεκτοι.

Ἡ βεγγαλικὴ ὅμιλεῖται ὡς μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Βεγγάλην τῶν Ινδιῶν.

Ἡ γαλλικὴ ὅμιλεῖται ὡς μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν Δυτικὴν Ἐλβετίαν καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Βελγίου. Παρὰ τὰς

τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται εἰς τὴν Κορσικήν, τὸ Λουξεμβοῦργον, τὰς ἀφρικανικὰς κτήσεις τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὸν νοτιοανατολικὸν Καναδάν.

‘**Η γερμανικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Γερμανίαν, τὴν Αὐστρίαν, τὴν Γερμανικὴν Ἐλβετίαν καὶ τὸ Λουξεμβοῦργον. Παρὰ τὰς τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται αὕτη εἰς τὸ νότιον Τυρόλον καὶ ως γλῶσσα συγκοινωνίας εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, Ούγγαριαν, Τσεχοσλοβακίαν.

‘**Η ιαπωνικὴ** δύμιλεῖται μόνον ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Ἰαπωνίαν.

‘**Η ινδικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὸ μέσον καὶ δυτικὸν Ἰνδοστάν. Παρὰ τὰς τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται αὕτη εἰς τὴν Βιρμανίαν καὶ τὸ Πακιστάν. ‘Ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὸ Πακιστάν δύμιλεῖται ἡ καλουμένη Ούρντού.

‘**Η ισπανικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Ἰσπανίαν (ἐκτὸς τῆς Καταλωνίας καὶ τῆς περιοχῆς τῶν Δυτικῶν Πυρρηγναίων, ἐνθα κατοικουσιν οἱ Βάσκοι), εἰς τὴν Νότιον καὶ τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικήν. Παρὰ τὰς τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται ἡ ισπανικὴ εἰς τὴν Καταλωνίαν, τὴν περιοχὴν τῶν Δυτικῶν Πυρρηγναίων καὶ εἰς τὰς ἀφρικανικὰς κτήσεις τῆς Ἰσπανίας.

‘**Η ιταλικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Ἰταλίαν.

‘**Η κινεζικὴ** δύμιλεῖται εἰς τὴν Κίναν, Ματζουρίαν, Μογγολίαν (μητρική). Παρὰ τὰς τοπικάς, δύμιλεῖται αὕτη εἰς τὸ Θιβέτ καὶ τὰς παραμεθορίους περιοχὰς τῆς δυτικῆς καὶ βορειοδυτικῆς Κίνας.

‘**Η πορτογαλικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ τὴν Βραζιλίαν. Παρὰ τὰς τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται αὕτη εἰς πρώην ἀφρικανικὰς κτήσεις τῆς Πορτογαλίας, εἰς τὰς Ἀζόρας καὶ τὴν Μαδέραν.

‘**Η ρωσσικὴ** δύμιλεῖται ως μητρικὴ γλῶσσα εἰς τὴν Εύρωπαϊκὴν Ρωσίαν (ἐκτὸς τῆς Ούκρανίας, ὅπου ως μητρικὴ δύμιλεῖται ἡ ούκρανικὴ γλῶσσα), εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Ούραλίων, εἰς τὸν Καύκασον καὶ εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Σιβηρίας. Παρὰ τὰς τοπικάς γλώσσας, δύμιλεῖται αὕτη εἰς τὴν Σιβηρίαν καὶ τὴν Καρελίαν.

Αι περισσότερον διαιρούμεναι γλώσσαι εἰς ἑκατομμύρια.

Γλῶσσαι	έκατομμ.	Γλῶσσαι	έκατομμ.
Αγγλικὴ	278	Ισπανικὴ	142
Αραβικὴ	76	Ιταλικὴ	57
Γαλλικὴ	70	Κινεζικὴ	640
Γερμανικὴ	120	Οὐκρανικὴ	40
Ιαπωνικὴ	95	Πολωνικὴ	33
Ινδικαὶ	500	Πορτογαλικὴ	74
Ινδονησιακαὶ	110	Ρωσικὴ	156

Τὰ πολιτεύματα. Τὸ σύστημα διακυβερνήσεως ἐνὸς κράτους, ἡτοι ὁ τρόπος καθ' ὃν εἶναι κατανεμημέναι καὶ ἀσκοῦνται αἱ ἔξουσίαι εἰς αὐτό, καλεῖται πολίτευμα. Δύο εἶναι κυρίως οἱ τύποι τοῦ πολιτεύματος: ἡ Βασιλεία καὶ ἡ Δημοκρατία. Ἐκάστου τῶν τύπων τούτων ὑπάρχουσι παραλλαγαί, ὅπως π.χ. τῆς Βασιλείας ἡ ἀπόλυτος Μοναρχία καὶ ἡ Συνταγματικὴ Βασιλεία. Εἰς τὴν Βασιλείαν ὁ Ἀνώτατος Ἀρχῶν εἶναι κληρονομικός, ἐνῷ εἰς τὴν Δημοκρατίαν εἶναι αἵρετος, ἐκλεγόμενος καθ' ὥρισμένον χρονικὸν διάστημα. Ἐὰν ἡ ἀσκησίς τῶν ἔξουσιῶν γίνεται ὑπὸ ἐνὸς ἡ περισσοτέρων ἀτόμων, ἄτινα ἔχουσι καταλάβει τὴν Ἀρχὴν διὰ τῆς βίας, τὸ σύστημα διακυβερνήσεως τοῦ κράτους ἀποτελεῖ καθεστώς, τὸ δποῖον δύνομάζεται Δικτατωρία ἡ Ὀλοκληρωτικὸν καθεστώς.

Ἀπόλυτος Μοναρχία ὑπάρχει σήμερον εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ εἰς τινὰ Ἀραβικὰ Κράτη. Ἀπόκλισις τοῦ πολιτεύματος τούτου πρὸς τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν εἶναι τὸ πολίτευμα τῆς Βασιλείας τῆς Ιαπωνίας καὶ τῆς Περσίας (Ἰράν).

Συνταγματικὴν Βασιλείαν ἔχουσι : Ἡ Ἑλλὰς (Βασιλευομένη Δημοκρατία), ἡ Ἀγγλία, ἡ Ὀλλανδία, τὸ Βέλγιον, ἡ Δανία, ἡ Νορβηγία, ἡ Σουηδία.

Δημοκρατίαν ἔχουσι: Τὰ κράτη τῆς Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν Εὐρώπην : ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία, ἡ Δυτικὴ Γερμανία, ἡ Ἐλβετία, ἡ Αὐστρία, ἡ Πορτογαλία, ἡ Ἰρλανδία, ἡ Ἰσλανδία καὶ ἡ Φινλανδία. Εἰς τὴν Ἀσίαν : ἡ Τουρκία, ὁ Λίβανος, ἡ Κύπρος, τὸ Ἰσραήλ, ἡ Ἰνδονησία, ἡ Ταϊλάν-

δη, ή νότιος Κορέα. Εἰς τὴν Ἀφρικήν : ἡ Λιβερία, τὸ Κογκό καὶ τινὰ ἄλλα νέα μικρὰ Κράτη τῆς Ἀφρικῆς.

Αἱ Ἰνδίαι, τὸ Πακιστάν καὶ ἡ Κεϋλάνη ἔγιναν ἀνεξάρτητα κράτη μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον καὶ ἔχουσι πολίτευμα δημοκρατικόν. Ταῦτα εἶναι μέλη τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Εἰς ταῦτην ἀνήκουσιν ἐπίσης ὁ Καναδᾶς, ἡ Νοτιοαφρικανικὴ Ἔνωσις, ἡ Αὐστραλία καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία. Καὶ τὰ κράτη ταῦτα ἔχουσι πολίτευμα δημοκρατικὸν καὶ εἶναι μέλη τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας. Εἰς ταῦτην ἀνήκει καὶ ἡ Κύπρος.

Δικτατωρία ὑπάρχει : εἰς τὴν Ῥωσίαν, τὴν Πολωνίαν, Ούγγαρίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Ῥουμανίαν, Βουλγαρίαν, Ἀν. Γερμανίαν, Ἀλβανίαν, Ἰσπανίαν, Κίναν, Ἰράκ, Αἴγυπτον καὶ Κούβαν.

3. Ἀρχαῖαι κοιτίδες τοῦ πολιτισμοῦ.

Αἱ χῶραι εἰς τὰς ὅποιας ἀνεπτύχθη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὁ πολιτισμός, εἶναι ἡ Μεσοποταμία, ἡ Αἴγυπτος, ἡ Κίνα, αἱ Ἰνδίαι καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ Μεσοποταμία. Ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν τῆς Μεσοποταμίας συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς τετάρτης χιλιετηρίδος π. Χ. (περὶ τὸ 3200 π. Χ.) εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἔκει σπουδαῖος πολιτισμός (οἰκίαι, ναοί, διώρυχες, κεραμευτικὴ τέχνη, χρωματισμένα μωσαϊκά μὲν γεωμετρικά σχεδιάσματα, γραφὴ δι' εἰκόνων). Ὁ πολιτισμὸς οὗτος ἀποδίδεται εἰς τὸν λαὸν τῶν Σουμερίων, ὅστις δὲν ἔτοι σημιτικῆς καταγωγῆς. Περὶ τὸ 2000 π. Χ. οἱ Σημῖται Βαβυλώνιοι κατέλυσαν τὸ Κράτος τῶν Σουμερίων, παρέλαβον ὅμως παρ' αὐτῶν πλεῖστα πολιτιστικὰ στοιχεῖα. Ὅπο τὴν Δυναστείαν ἱδίως τοῦ Χαμουραμπὶ (περίπου 1704—1662 π. Χ.) οἱ Βαβυλώνιοι ἐπετέλεσαν μεγάλας πρόδους εἰς ὅλα τὰ πεδία τοῦ πολιτισμοῦ. Πρὸ δεκαετηρίδων τινῶν εὑρέθησαν εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐνεπίγραφοι πινακίδες, εἰς τὰς ὅποιας ἔχουσι χαραχθῆ διὰ σφηνοειδοῦς γραφῆς νόμοι, συμβόλαια, ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις, ὅμνοι θρησκευτικοί, ἀριθμητικαὶ τινες καὶ γεωμετρικαὶ προτάσεις. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν προτάσεων τούτων ὠδήγησε πολλοὺς εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι ἐγνώριζον, μεταξύ ἄλλων

μαθηματικῶν, καὶ τὸ Πυθαγόρειον θεώρημα καὶ ὅτι συνεπῶς οἱ "Ελλήνες ἐδιδάχθησαν αὐτὸ παρὰ τῶν Βαβυλωνίων. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα, διότι πλεῖσται ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐνεπιγράφων πινακίδων προέρχονται ἐξ ἀρχαιοκαπηλείας καὶ κατὰ συνέπειαν εἰναι ἀδύνατον νὰ καθορισθῇ ὁ τόπος τῆς προελεύσεως των καὶ τὸ ἀρχαιολογικὸν στρῶμα ἐκ τοῦ ὅποιου ἐξήχθησαν καὶ ἐπομένως ὁ χρόνος τῆς γραφῆς των. Θεωρεῖται πολὺ πιθανόν, ὅτι αἱ μαθηματικαὶ αὕται γνώσεις τῶν Βαβυλωνίων κατεγράφησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εἰναι δὴ. αὕται γνώσεις ἐλληνικῆς προελεύσεως.

Τὰ ἀστρονομικὰ ὅμως ἐπιτεύγματα τῶν Σουμερίων καὶ τῶν μεταγενεστέρων τούτων Βαβυλωνίων θεωροῦνται σημαντικά. Ἡ διαίρεσις τοῦ κύκλου εἰς 360 μοίρας καὶ τοῦ ἡμερονυκτίου εἰς 24 ὥρας εἰναι ἐπινοήσεις τῶν Βαβυλωνίων. Ἡ χρησιμοποίησις παρ' ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τοῦ ἀριθμοῦ 12 εἰς τὰ ὠρολόγια προέρχεται ἐπίσης ἐκ τῶν Βαβυλωνίων. Ἐκ τῶν εὑρεθέντων ἔρειπίων τῶν ἀνακτόρων τῆς Βαβυλῶνος φαίνεται, ὅτι καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1700 π. Χ.) ήτο λίκων ἀνεπτυγμένη.

·Η Αἴγυπτος. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔχομεν ἀρχαιότατα διέγματα πολιτισμοῦ διάφορα κτερίσματα ἐκ τῶν εὑρεθέντων τάφων τῶν Διοράων, τὰς Πυραμίδας καὶ ἔρειπια ἀνακτόρων ἀναγομένων εἰς τὴν τρίτην χιλιετηρίδα π. Χ. Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὁ μέγας βαθμὸς πολιτισμοῦ τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ ἐκ τῶν ἔργων τέχνης, ιδίως τῆς γλυπτικῆς, ἡ συγγένεια τοῦ πολιτισμοῦ τούτου πρὸς τὸν βαβυλωνιακὸν πολιτισμόν. Πρὸ δεκάδων τινῶν ἐτῶν ἀνεκαλύφθη ἐν Αἴγυπτῳ πάπυρος περιέχων ἀριθμητικὰς καὶ γεωμετρικὰς προτάσεις, γραφείσας ὑπὸ τοῦ μαθηματικοῦ "Αμες" (Ahmes) περὶ τὸ 1700 π.Χ. Ὁ πάπυρος οὗτος φυλάσσεται εἰς τὸ "Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τοῦ Λονδίνου καὶ φέρεται ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀγοράσαντος αὐτὸν "Αγγλου' Rint (Rhind). Κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐγράφη ὁ παλαιὸς οὗτος αἰγυπτιακὸς πάπυρος, ἥκμαζεν ἡ Τίρυνς (εἰς τὴν Ἀργολικὴν πεδιάδα), τῆς ὅποιας τὰ ἀνάκτορα μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίαν μεγάλου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Αἱ εἰς τὸν πάπυρον τοῦ "Rint" περιεχόμεναι μαθηματικαὶ προτάσεις εἰναι ἐμπειρικῆς μορφῆς, ὡς καὶ αἱ μαθηματικαὶ προτάσεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰς εὑρεθέσας ἐν Μεσοποταμίᾳ ἐνεπιγράφουσας πινακίδας τῶν Βαβυλωνίων. Οἱ Αι-

γύπτιοι είχον δύο γραφάς : τὴν ἱερογλυφικήν, ἡτις ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὴν ἐπίσημον καθαρεύουσαν γλῶσσαν, καὶ τὴν κοινὴν διὰ τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀπαιδεύτων Αἴγυπτίων (τοῦ Αἴγυπτιακοῦ ὄχλου, κατὰ τὸν Πλάτωνα). Ἐπὶ μακρὸν χρόνον αἱ αἴγυπτιαι καὶ ἐπιγραφαὶ παρέμενον ἀνερμήνευτοι. Κατὰ τὸ 1799, ὅτε ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Αἴγυπτου, εὑρέθη ὑπὸ Γάλλου ἀρχαιολόγου, ὅστις συνώδευεν αὐτὸν κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἔκεινην, ἐνεπίγραφος πλάξ περιέχουσα τὰς αὐτὰς γραμμὰς κειμένου εἰς τρεῖς γλώσσας : 1) εἰς τὴν καθαρεύουσαν ἐπίσημον αἴγυπτιακὴν γλῶσσαν, 2) εἰς τὴν δημοτικὴν αἴγυπτιακὴν τοῦ ἀπαιδεύτου ὄχλου καὶ 3) εἰς τὴν ἑλληνικὴν. Παρὰ ταῦτα, μόλις κατὰ τὸ 1822 κατωρθώθη ἡ ἀνάγνωσις τῶν δύο τούτων εἰδῶν αἴγυπτιακῆς γραφῆς καὶ αὕτη ὅχι πλήρως.

Δεξιὰ τοῦ γιγαντιαίου δένδρου : Ἰνδικὸς Ναός.

Αἱ Ἰνδίαι. Ὡς ἀρχαιότερον ἐκ τῶν διασωθέντων χειρογράφων θεωρεῖται τὸ περιέχον τὰς Ἰνδικὰς Βέδας. (Ἡ λέξις Βέδαι εἶναι σανσκριτικὴ καὶ σημαίνει γνώσεις). Αἱ Ἰνδικαὶ Βέδαι εἶναι βιβλία

‘Η ἀρχαία αιγυπτιακή γραφή.

‘Ανωτέρω είκονίζεται μέρος τῆς ἐπιγραφῆς, ἡτις ἀνευρέθη ἐν Αιγύπτῳ κατά τὸ ἔτος 1799 ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου Champollion. Τὸ αὐτὸ κείμενον ἔχει γραφή εἰς τρεῖς γλώσσας: εἰς τὴν ἐπίσημον καθαρεύουσαν αιγυπτιακὴν (ἄνω), εἰς τὴν δημοτικὴν αιγυπτιακὴν (μέσον) καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν. Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον ἔχει ὡς ἔξης:

νέου καὶ παραλαβόντος τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ παν...
 ἀντιπλάων ὑπερτέρου τοῦ τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ἐπα...
 τῶν τε ἄνω καὶ τῶν κάτω χωρῶν ἔγκονον θεῶν φιλοπατόρων
 ...ημένου ὑπὸ τοῦ Φθᾶ ἔτους ἐνάτου ἐφ' ιερέων Ἀέτου τοῦ Ἀέτου
 Εὑνάριστου, δόλοφόρου Βερενίκης εὐεργέτιδος Πύρρας τῆς φιλ...
 μηνὸς Ξανδίκου τετράδι, Αιγυπτίων δὲ Μεχείρ δικτωκαδί...
 ...ραι καὶ ιερογραμματεῖς καὶ οἱ ἄλλοι ιερεῖς πάντες οἱ ἀπαντήσαι...
 Ππτο λεμαίον αἰλονοβίον ἡγαπημένου ὑπὸ τοῦ Φθᾶ θεοῦ Ἐπιφανοῦς...
 Ππτο λεμαίον αἰλονοβίος ἡγαπημένος ὑπὸ τοῦ Φθᾶ, θεὸς Ἐπιφανῆς, Εὖ...
 ὅντας καὶ τοὺς ὑπὸ τὴν ἐκατοῦ βασιλείαν τασσομένους ἀπαντας ὑπάρχ...
 ...μένος ἀνατέθεικεν εἰς τὰ ιερά ἀργυρικάς τε καὶ σιτικάς προσοι...

θρησκευτικοῦ καὶ φιλοσοφικοῦ περιεχομένου. Θεωρεῖται ὅτι ἐγράφησαν περὶ τὸ 2000 - 1500 π.Χ. Ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι γραφῆ αἱ Βέδαι εἰναι ἡ σανσκριτική, ἡ ὁποία κατὰ τὴν συγκριτικὴν γλωσσολογίαν θεωρεῖται ἡ μήτηρ τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Εἰς τοὺς Ἰνδοὺς ὀφείλεται ἡ ἐπινόησις τῶν συμβόλων δι' ᾧ παρίστανται οἱ ἀριθμοί, τὰ ὄποια διὰ τῶν Ἀράβων μετεδόθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην, δι' ὃ καὶ ὀνομάζονται ἀραβικοὶ ἀριθμοί. (Τὸ σύμβολον διὰ τὸ μηδὲν (0) ἐπενοήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων).

Ἡ Κίνα. Καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς Κίνας θεωρεῖται ἐξ ἴσου παλαιὸς ὡς καὶ ὁ τῆς Μεσοποταμίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἐλλάδος. Πολλοὺς αἰῶνας π.Χ. οἱ Κινέζοι ἐγνώριζον γραφήν, τῆς ὁποίας τὰ γράμματα ἦσαν σύμβολα ζῴων, φυτῶν κλπ. καὶ εἶχον τὴν ἔννοιαν λέξεων. Τὴν γραφὴν ταύτην διατηροῦσιν οἵτοι μέχρι σήμερον. Οἱ Κινέζοι, φαίνεται, ὅτι ἐγνώριζον τὴν πυξίδα καὶ τὴν πυρίτιδα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας π. Χ.

Ἡ Ἑλλάς. Τὰ στοιχεῖα τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ συνάγομεν ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων τοῦ Ὁρχομενοῦ (6000 περίπου π. Χ.), τῆς παλαιᾶς Κορίνθου καὶ τῆς Χαιρωνείας (4000 - 3000 π. Χ.), τῆς Τίρυνθος (1700 π. Χ.), τῆς Κρήτης, τῶν Μυκηνῶν καὶ τῆς Πύλου (1600 - 1200 π. Χ.). Τὰ ἔπη τοῦ Ὄμηρου, τὰ ὄποια εἰναι τὸ ὕψιστον καὶ ἀνυπέρβλητον ποιητικὸν δημιουργῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῆς ἐπόψεως ὅτι κατὰ τὴν Ὄμηρικὴν ἐποχήν, ἡ ὁποία ὑπολογίζεται περὶ τὸ 1000 - 800 π. Χ., ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς εὑρίσκετο εἰς λίαν ὑψηλὸν ἐπίπεδον.

Τὸ ἀριθμαστὸν κάλλος τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἡ ἀπαραμιλλος τελειότης τῶν δημιουργημάτων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ἡ θεμελίωσις τῆς λογικῆς ὡς ἐπιστήμης, ἡ δημιουργία καὶ ἀνάπτυξις τῶν μαθηματικῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐν γένει, ἡ δημιουργία καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ ἀθλητισμοῦ, τελείως ἀγνώστων εἰς ἄλλους πεπολιτισμένους λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος, ἡ ἔξαρσις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας, ἡ δημιουργία καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς κορωνίδος τῶν ἐπιστημῶν — τῆς φιλοσοφίας — εἰναι τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, δύοια τῶν ὄποιων εἰς οὐδένα ἄλλον πολιτισμὸν ἀνευρίσκονται. Ὁ γεωγραφικὸς χῶρος εἰς τὸν ὄποιον ἀνεπτύχθη ὁ πολιτισμὸς οὗτος εἰναι ὁ ἐντὸς τῶν

σημερινῶν ὄρίων τῆς Ἑλλάδος, ή Ἰλλυρία μετὰ τῆς λοιπῆς Μακεδονίας - Θράκης, ή βόρειος, δυτική καὶ νότιος Μικρὰ Ασία, ή Κύπρος, ή Σικελία καὶ ή κάτω Ἰταλία, τὰ παράλια τῆς Κυρηναϊκῆς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βυζαντίου, ὁ ἔλληνικὸς πολιτιστικὸς χῶρος ήτο πολὺ εὐρύτερος. Τὰ σπουδαιότερα κέντρα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ήσαν : αἱ Ἀθῆναι, ή Κνωσός, αἱ Μυκῆναι, ή Πόλος, ή Σπάρτη, αἱ Θῆβαι, τὸ Ἀργος, ή Κόρινθος, ή Μίλητος, ή Πριήνη, αἱ Συρακοῦσαι, ὁ Ακράγας, ὁ Τάρας, ή Ελέα, ή Σμύρνη, ή Ἀλεξάνδρεια, ή Κωνσταντινούπολις.

4. Ἡ πεπολιτισμένη ζωή.

Ἡ τελειοποίησις τῶν μέσων, διὰ τῶν ὅποιων ὁ ἀνθρωπος ὑποτάσσει τὴν φύσιν καὶ θέτει αὐτὴν εἰς τὴν ἔξυπηρέτησιν τῶν βιοτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν, καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸν καθ' ἡμέραν αὐτοῦ βίον συνιστῶσι τὴν πεπολιτισμένην ζωήν. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ὑπάρχουσι διάφοροι βαθμίδες τῆς ζωῆς ταύτης, ὅχι μόνον μεταξὺ διαφόρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν πόλεων ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ Κράτους. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν καὶ εἰς τὸ αὐτὸν χωρίον παρατηροῦνται διακρίσεις τῆς ζωῆς ταύτης, διότι ἡ διαβίωσις τῶν κατοίκων ἔξαρτᾶται ἐκ τῶν οἰκονομικῶν δυνατοτήτων ἐκάστης οἰκογενείας. Ἡ συνδρομὴ τοῦ εὐνομουμένου καὶ προωδευμένου κράτους πρὸς τοὺς πολίτας αὐτοῦ (νοσοκομεῖα, σχολεῖα καὶ λοιπὰ πολιτιστικὰ ἰδρύματα) εἶναι σημαντική. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως τῆς πεπολιτισμένης ζωῆς διακρίνομεν τοὺς λαοὺς εἰς τρεῖς κατηγορίας : 1) Τοὺς εὐρισκόμενους εἰς τὴν κατωτέραν βαθμίδα. 2) Τοὺς εὐρισκόμενους εἰς τὴν μέσην βαθμίδα καὶ 3) Τοὺς εὐρισκόμενους εἰς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα. Οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν κατωτέραν βαθμίδα λαοὶ ζῶσιν ἐκ τοῦ κυνηγίου, τῆς ἀλιείας καὶ ἐκ καρπῶν καὶ βίζων. Οὗτοι διαμένουσιν εἰς καλύβας καὶ ἀπαντῶσιν εἰσέτι εἰς τὴν Ἀφρικήν, τὴν Αὔστραλιαν, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν (ιθαγενεῖς καὶ πρωτόγονοι ἀνθρώποι τῶν ἥπερων τούτων). Οἱ λαοὶ τῆς μέσης βαθμίδος καλλιεργοῦσι τὴν γῆν διὰ παλαιοτάτων μεθόδων καὶ μέσων, ἀσχολοῦνται δὲ καὶ μὲ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ ἐκ χόρτων καλύβη ἔχει ἀντικατασταθῇ διὰ στοιχειώδους κατασκευῆς ἀπλῆς οἰκίας. Οἱ λαοὶ οὗτοι ἀπαντῶσιν εἰς τὴν

Ασίαν καὶ τὴν Ἀφρικήν. Οἱ εὐρωπαῖκὸς πολιτισμὸς ἐπεκτείνεται συνεχῶς καὶ πρὸς τοὺς λαοὺς τούτους, τῶν ὁποίων ἡ στάθμη τῆς πεπολιτισμένης ζωῆς σύν τῷ χρόνῳ βελτιοῦται. Εἰς τὴν ἀνωτέραν βαθμίδα εὐρίσκονται οἱ λαοὶ οἵτινες ἔχουσι τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν. Οὗτοι κατοικοῦσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν Ἀμερικήν, τὴν Αὐστραλίαν, τὴν Νότιον Ἀφρικήν καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας. Η καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους, ἡ βιομηχανία, ἡ συγκοινωνία, τὸ ἐμπόριον, ἡ θεραπεία τῶν ἐπιστημῶν, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ὅλαι ἐν γένει οἱ ἐκδηλώσεις αἱ συνιστῶσαι τὴν πεπολιτισμένην ζωὴν γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν πορισμάτων τῆς ἐπιστήμης.

5. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ο σύγχρονος πολιτισμός, ὅστις καλεῖται καὶ δυτικὸς πολιτισμός, θεωρεῖται συνέχεια τοῦ ῥωμαϊκοῦ καὶ τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, ἐρείπεται ὅμως καὶ οὗτος ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἐν γένει σκέψις τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἐκδηλουμένη εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὰ ῥάδιόφωνα, τὰ βιβλία καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν, εἰς τὰ παντὸς εἴδους ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, βασίζεται ἐπὶ τῶν πορισμάτων τῆς διδασκαλίας τοῦ **Σωκράτους**, τοῦ **Πλάτωνος** καὶ τοῦ **Ἀριστοτέλους**. Εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου καὶ εἰς πλεῖστα Γυμνάσια (μὴ ἔξαιρουμένων τῶν τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἰαπωνίας καὶ Ἀφρικῆς) διδάσκονται εἰς τὸ πρωτότυπον τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Υπέστη ὅμως ὁ σύγχρονος δυτικὸς πολιτισμὸς βαθυτάτην τὴν ἐπίδρασιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς ὁποίας ἡ ἡθικὴ διδασκαλία ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ μεγαλύτεροι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι, οἱ συμβαλόντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συγχρόνου δυτικοῦ πολιτισμοῦ, ὑπῆρξαν εὐλαβεῖς χριστιανοὶ καὶ ἀνθρωποί βαθύτατα πιστεύοντες εἰς τὸν Θεόν. Τὰ ἰδρύματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, εἰς τὰ ὄποια ἀποδίδεται μεγίστη σημασία ὑπὸ τῶν διαφόρων κρατῶν, λειτουργοῦσιν εἴτε ὡς ἀνεξάρτητοι κρατικοὶ ὅργανοι πολιτισμοί, εἴτε ὡς παραρτήματα ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων (Ἀκαδημιῶν, Πανεπιστημίων κλπ.). Εἰς τὰ ἰδρύματα ταῦτα γίνονται ἔρευναι διὰ τὴν χρησιμοποίησιν δι’ εἰρηνικούς σκοπούς (ἢ καὶ πολεμικούς) τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀεροπλάνων, τῶν πυραύλων καὶ τὴν ἐκτόξευσιν τεχνη-

τῶν δορυφόρων τῆς γῆς ή διαστημοπλοίων, διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ καρκίνου καὶ ἄλλων ἀσθενειῶν, διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν βιολογικῶν νόμων, διὰ τὴν ὑγιεινὴν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν κλπ. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ ἀπαντῶσιν εἰς τὴν Αὔστριαν, Γερμανίαν, Σκανδιναվικὰς χώρας, 'Ολλανδίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, 'Ελβετίαν, 'Ιταλίαν, 'Αγγλίαν, τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ('Ηνωμένας Πολιτείας καὶ Καναδᾶν), τὴν 'Ιαπωνίαν, 'Ρωσίαν, Οὐγγαρίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Πολωνίαν, Φινλανδίαν. Μεγάλα οἰκονομικά μέσα τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιστημόνων ὑφ' ὅλων σχεδὸν τῶν πεπολιτισμένων λαῶν διὰ τὰς ἐρεύνας εἰς ὅλα τὰ πεδία τοῦ ἐπιστητοῦ. 'Ελπίζεται δὲ ὅτι ή εὐγενής ἀμιλλα, ἡτις ἔχει ἀναπτυχθῆ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων τῶν διαφόρων κρατῶν, θὰ φέρῃ πλουσίους καρπούς πρὸς ὅφελος ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. 'Εν 'Ελλάδι ιδρύθη κατὰ τὸ 1958 'Ιδρυμα 'Ἐρευνῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀειμνήστου Βασιλέως Παύλου Α', τὸ ὅποῖον εύρισκεται ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ὀργανώσεως αὐτοῦ. Εἰς τὸ 'Ιδρυμα τοῦτο θὰ γίνη σπουδή, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ ὅλων τῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια συνδέονται ἀμεσώτατα πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ.

6. Τὰ κέντρα καλλιεργείας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Μεταξὺ τῶν κέντρων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἔνθα θεραπεύονται τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ τέχναι, ὑπάρχουσι μερικὰ εἰς τὰ ὅποια οἱ κλάδοι οὗτοι τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος θεραπεύονται τελειότερον. Μεταξὺ τῶν κέντρων τούτων ἀναφέρομεν τὰ κάτωθι: 'Ρώμη, Φλωρεντία, Μιλάνον ἐν 'Ιταλίᾳ· Βιέννη ἐν Αὔστριᾳ· Βερολίνον, Μόναχον, Φραγκφούρτη, 'Αμβούργον, Γκαλίτιγκεν, Στούτγαρτη ἐν Γερμανίᾳ· Παρίσιοι, Λυών, Στρασβούργον ἐν Γαλλίᾳ· 'Οξφόρδη, Καϊμπριτς, Λονδῆνον, 'Εδιμβούργον ἐν 'Αγγλίᾳ· Κοπεγχάγη ἐν Δανίᾳ· Στοκχόλμη ἐν Σουηδίᾳ· Γενεύη, Βασιλεία Ζυρίχη ἐν 'Ελβετίᾳ· Χάγη ἐν 'Ολλανδίᾳ· Βρυξέλλαι ἐν Βελγίῳ· Νέα 'Υόρκη, Βοστώνη, Σικάγον, "Αγιος Φραγκίσκος ἐν 'Ηνωμ. Πολιτείαις τῆς 'Αμερικῆς· Μόσχα, Λένινγκρατ, Χάρκοβον ἐν 'Ρωσσίᾳ.

'Ο 'Οργανισμὸς τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν. Αἱ καταστροφαὶ τὰς ὅποιας ὑπέστησαν οἱ ἀνθρωποι κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλε-

μον (1914—1918) ὀδήγησαν τὰς Κυβερνήσεις τῶν μεγάλων κρατῶν εἰς τὴν ἰδρυσιν δργανισμοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, μὲ ἔδραν τὴν Γενεύην, ὅστις σκοπὸν εἶχε νὰ ἐπιλύῃ εἰρηνικῶς τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς μεταξὺ τῶν κρατῶν, διὰ νὰ ἀποφεύγηται ὁ πόλεμος. Παρὰ τὸν Ὁργανισμὸν ὅμως τοῦτον ἐπηκολούθησεν ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος (1939—1945), τοῦ ὅποιου αἱ καταστροφαὶ ἤσαν ἀκόμη μεγαλύτεραι τῶν τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Καὶ πάλιν ἐσκέφθησαν αἱ Κυβερνήσεις τῶν μεγάλων κρατῶν, ὅτι, κατὰ τὴν σημερινὴν ἴδιας ἐποχὴν τῆς μεγάλης ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς ἀναπτύξεως, δὲν ἐπιτρέπεται αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν κρατῶν νὰ ὀδηγῶσιν εἰς πόλεμον, ἀλλὰ πρέπει νὰ λύωνται εἰρηνικῶς διὰ συνεννοήσεων καὶ ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν. Ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεων τούτων ἦτο νὰ ἐπανιδρυθῇ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ἡ ὅποια οὐσιαστικῶς δὲν ὑφίστατο, ὑπὸ τὸ νέον ὄνομα Ὁργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν (Ο.Η.Ε.). Ὁ Ὁργανισμὸς οὗτος ἰδρύθη τῷ 1945 καὶ ἐδρεύει ἐν Νέᾳ Υόρκη. Κατωτέρω παρατίθεται πίνακς ἐμφαίνων τὰ μέλη - κράτη τοῦ Ο.Η.Ε.

ΠΙΝΑΞ

Ἐμφαίνων τὰ κράτη-μέλη τοῦ ΟΗΕ (1962).

Μέλη	Πληθυσμὸς εἰς χιλιάδας	"Εκτασις εἰς τετρ. χιλ.	Πυκνότης πληθ. κατά τετρ. χιλίου
Αφρική			
'Αλγέριον	10.390	2.381.741	5
Βουρούντι	2.150	27.834	80
Καμερούν	4.013	175.442	9
Κεντρικὴ Ἀφρικ. Δημοκρατ.	1.227	617.000	2
Τσάδα	2.680	1.284.000	2
Κογκό (Μπραζαβίλ)	780	342.000	3
Κογκό (Λεοπολβίλ)	14.464	2.345.409	6
Δαχομέν	1.725	115.762	18
Αιθιοπία	21.600	1.184.320	17
Γκαμπούν	417	267.000	2
Γκάνα	6.943	237.873	29

<i>Μέλη</i>	<i>Πληθυσμός εις χιλιάδας</i>	<i>*Έκτασις εις τετρ. χιλ.</i>	<i>Πυκνότης πληθ. κατά τετρ. χιλιόμ.</i>
Γουϊνέα	2.654	245.857	12
'Ελεφαντίνη 'Ακτή	3.300	322.463	10
Δαβηρία	1.290	111.370	12
Λιβύη	1.216	1.759.540	1
Μαδαγασκάρη	5.577	595.790	9
Μαλί	3.700	1.204.021	3
Μαυριτανία	640	1.085.805	1
Μαρόκον	11.925	443.680	27
Νίγηρ	2.485	1.267.000	2
Νιγηρία	35.752	923.772	39
'Ρουάντα	2.510	26.338	101
Σενεγάλη	2.980	197.161	15
Σιέρα Λεσόνε	2.450	72.326	34
Σομαλία	2.030	637.661	3
Νότιος 'Αφρική	16.236	1.223.409	13
Σουδάν	12.109	2.505.823	5
Ταγκανίκα	9.399	937.061	10
Τόγκο	1.480	56.600	26
Τυνησία	4.254	128.180	34
Ούγκαντα	6.845	239.640	29
'Ηνωμ. 'Αραβ. Δημ. (Αίγυπτος)	26.593	1.000.000	27
'Ανω Βόλτα	3.508	274.200	16
'Αμερική			
Σαλβαδόρ	2.709	21.393	127
Γουατεμάλα	3.886	108.889	36
'Αιτή	4.249	27.750	153
'Ονδούρα	1.893	112.078	17
'Ιαμαύικα	1.631	11.425	143
Καναδάς	17.650	9.974.375	1,7
Κούβα	6.638	114.524	58
Μεξικόν	36.091	1.972.546	18
Νικαράγουα	1.526	148.000	10
Παναμᾶς	1.109	74.470	15
Τρινιδάδ - Τομπάγκο	859	5.128	168
'Ηνωμ. Πολιτ. 'Αμερικῆς	183.742	9.363.389	20
Νότιος 'Αμερική			
'Αργεντινή	21.079	2.776.656	8
Βολιβία	3.500	1.098.581	3
Βραζιλία	73.088	8.511.965	9

<i>Μέλη</i>	<i>Πληθυσμός εις χιλιάδας</i>	<i>Έκτασις εις τετρ. χιλ.</i>	<i>Πυκνότης πληθ. κατά τετρ. χιλιόμ.</i>
Χιλή	7.827	741.767	11
Κολομβία	14.443	1.138.338	13
'Ισημερινός	4.365	270.670	16
Παραγουάν	1.812	406.752	4
Περού	10.365	1.285.215	8
Ούραγουάνη	2.758	186.926	15
Βενεζουέλα	7.590	912.050	8
'Ασία			
'Αφγανιστάν	13.000	650.000	21
Βαχρέιν	152	598	254
Βουτάν	680	50.000	14
Βούρμα-Βιρμανία	21.527	678.033	32
Καμπότζα	10.167	65.610	155
Κίνα ('Ηπειρ.)	646.530	9.561.000	72
Κίνα (Φορμόζα)	10.971	35.961	305
Κύπρος	577	9.251	62
Μαλάγα (δυοσπονδ.)	7.137	131.313	54
'Ινδίαι	441.631	3.042.794	138
'Ινδονησία	95.655	1.491.564	64
'Ιράν	20.678	1.648.000	13
'Ιράκ (Περσία)	7.263	448.742	16
'Ισραήλ	2.185	20.700	106
'Ιαπωνία	94.050	369.661	254
'Ιορδανία	1.696	96.610	17
Κορέα, Βόρειος	8.430	122.451	69
Κορέα, Νότιος	25.375	98.500	258
Κουβέιτ	322	15.540	21
Λάσος	1.850	236.800	8
Λιβανός	1.569	10.400	158
Μαλδίβαι νῆσοι	89	298	299
Μαλαισία	6.596	131.313	50
Μογγολία	968	1.535.000	1
Μουσκάτ 'Ομάν	565	212.380	3
Νεπάλ	9.388	140.798	67
Πακιστάν	94.547	946.719	100
Φιλιππίναι	28.727	299.681	96
Κατάρ	55	22.014	2
Σαουδική Αραβία	6.036	1.600.000	4
Σικκίμ	162	7.107	23

<i>Μέλη</i>	<i>Πληθυσμός εις χιλιάδας</i>	<i>Έκτασις εις τετρ. χιλ.</i>	<i>Πυκνότης πληθ. κατά τετρ. χιλιόμ.</i>
Συρία	4.930	184.479	27
Ταϊλάνδη	27.181	514.000	53
Όμαν	86	83.600	1
Τουρκία	28.602	780.576	36
Βιετνάμ Βόρειον	16.690	159.000	105
Βιετνάμ Νότιον	14.520	170.806	85
Υεμένη	5.000	195.000	26
Αύστραλια	10.166	7.704.159	1,5
Νέα Ζηλανδία	2.360	268.676	9
Εύρωπη			
Αλβανία	1.660	28.748	50
Ανδόρρα,	9	353	28
Αύστρια	7.081	83.849	84
Βέλγιον	9.184	30.507	301
Βουλγαρία	7.943	110.669	72
Τσεχοσλοβακία	13.776	127.869	108
Δανία	4.617	43.043	107
Φινλανδία	4.467	337.009	13
Γαλλία	45.960	551.208	83
Ούγγαρια	10.028	93.031	108
Ισλανδία	179	103.000	2
Ιρλανδία	2.815	70.280	40
Ιταλία	49.455	301.225	164
Λουξεμβούργον	317	2.586	123
Μονακό	22	2	14.667
Ολλανδία	11.637	33.612	346
Νορβηγία	3.611	329.917	11
Πολωνία	29.965	311.730	96
Πορτογαλία	9.196	91.531	100
Ρουμανία	18.567	237.500	78
Άγιος Μαρίνος	17	61	279
Ισπανία	30.559	504.748	61
Σουηδία	7.520	449.793	17
Ελβετία	5.496	41.288	133
Ηνωμ. Βασίλειον ('Αγγλία)	52.925	244.030	217
Γιουγκοσλαβία	18.607	255.804	73
ΕΛΛΑΣ	8.357	132.562	63

Επανεργεία της οικονομίας	Ανάπτυξη	Επανεργεία της γεωργίας	Επανεργεία της μεταλλικής	Επανεργεία της βιομηχανίας	Επανεργεία της αγροτικής
Διατήρηση της οικονομίας	Διατήρηση της ανάπτυξης	Διατήρηση της γεωργίας	Διατήρηση της μεταλλικής	Διατήρηση της βιομηχανίας	Διατήρηση της αγροτικής
Επανεργεία της οικονομίας	Επανεργεία της ανάπτυξης	Επανεργεία της γεωργίας	Επανεργεία της μεταλλικής	Επανεργεία της βιομηχανίας	Επανεργεία της αγροτικής
Επανεργεία της οικονομίας	Επανεργεία της ανάπτυξης	Επανεργεία της γεωργίας	Επανεργεία της μεταλλικής	Επανεργεία της βιομηχανίας	Επανεργεία της αγροτικής
Επανεργεία της οικονομίας	Επανεργεία της ανάπτυξης	Επανεργεία της γεωργίας	Επανεργεία της μεταλλικής	Επανεργεία της βιομηχανίας	Επανεργεία της αγροτικής

Γ'. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

Την ώρα της έντασης της παγκόσμιας κρίσης στην Ελλάδα, η οικονομία ήταν σε θέση να διατηρήσει την ανάπτυξη της γεωργίας, με την οποία θα μπορούσε να ανταποκριθεί στην παγκόσμια αύξηση της αγοράς γεωργικών προϊόντων.

Βάσις της οικονομίας είναι η φύσης, η έργασία και το κεφάλαιον. Ο άνθρωπος, έκτος ωρισμένων τροφών, λαμβάνει έκ της φύσεως άκατεργάστους όλας και όλας πρὸς παραγωγὴν ένεργειας. Ενέργειαν λαμβάνει προσέτει ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ίδιων τῶν άνεμων και ἐκ τοῦ ήλιου. Η σύγχρονος οικονομία τῶν πεπολιτισμένων λαῶν διέπεται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης και τῆς τεχνικῆς. Ο άνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας προσπαθεῖ, διὰ τῆς λελογισμένης χρησιμοποιήσεως τῶν ἐπιστημονικῶν και τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων αὐτοῦ, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν μεγαλυτέραν και καλυτέραν δυνατήν παραγωγήν. Διὰ τῶν μέσων τὰ ὅποια διαθέτει, διαμορφώνει τὴν φύσιν οὔπως, ὥστε αὕτη νὰ είναι προσφορωτέρα διὰ τὴν κάλυψιν τῶν βιοτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν.

Οι κλάδοι τῆς οικονομικῆς ζωῆς. Η διάκρισις τῶν μορφῶν τῆς οικονομίας γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ λαοὶ λαμβάνουσιν ἐκ τῆς φύσεως τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν διαβίωσιν αὐτῶν οικονομικὰ ἀγαθά. Κατὰ ταῦτα διακρίνονται :

Οικονομία συλλογῆς. Ο άνθρωπος συλλέγει καρπούς, φίλας, χόρτα κλπ. πρὸς διατροφὴν του. Εἰς τὴν οικονομίαν συλλογῆς περιλαμβάνεται και τὸ κυνήγιον και ἡ στοιχειώδης ἀλιεία. Οι πρωτόγονοι άνθρωποι ήσκουν οικονομίαν συλλογῆς.

Οικονομία σκαλεύσεως τοῦ ἐδάφους. Χαρακτηριστικὸν ταύτης είναι ἡ μόνιμος διαμονὴ τῶν ἀνθρώπων εἰς τινὰ τόπον και ἡ στοιχειώδης καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους διὰ σκαλεύσεως. Κατὰ τὴν παλαιολιθικὴν ἐποχὴν ἐγίνετο αὕτη διὰ λιθίνων ἐργαλείων. Βραδύτερον ἀντικατεστάθησαν ταῦτα δι' ἐργαλείων ἐκ μετάλλου. Περιοχαὶ τῆς γῆς,

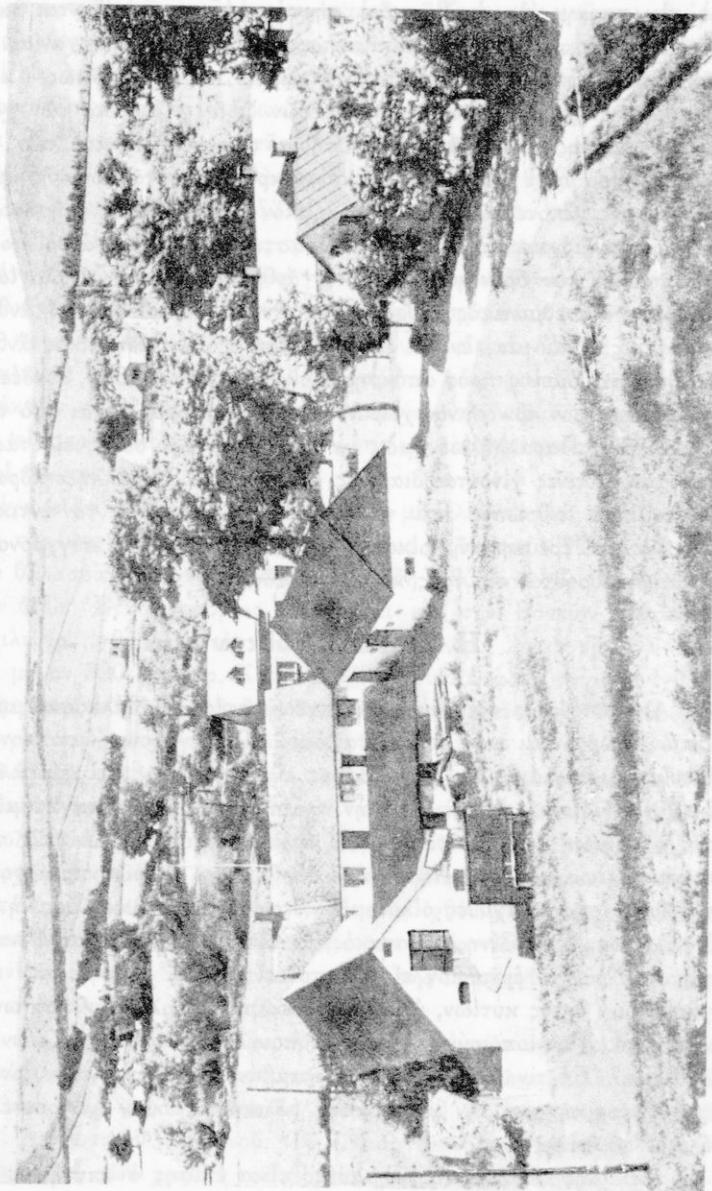
*Ανω : Αροτρίωσις. Κάτω : Συγκομιδή διά συγχρόνων μέσων.

ένθα καὶ σήμερον χρησιμοποιεῖται ἡ σκαπάνη ὡς μέσον καλλιεργείας, ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ἀφρικὴν (καλλιέργεια σακχαροκαλάμου, δημητριακῶν, πεπονοειδῶν κλπ.), τὴν Ἰνδονησίαν, τὴν Πολυνησίαν καὶ τὰς Ἰνδίας. Ἡ κτηνοτροφία, ἡ καλλιέργεια κήπων καὶ ἡ ἀροτρώσις ἀνεπτύχθησαν ἐκ τῆς οἰκονομίας σκαλεύσεως τοῦ ἐδάφους.

Οἰκονομία ἀροτριώσεως. Αὕτη εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τῆς κτηνοτροφίας, διότι διὰ τὴν ἔλξιν τῶν ἔργαλείων ἀροτριώσεως χρησιμοποιοῦνται μεγάλα ζῷα. Μεγάλαι πεδιναὶ ἐκτάσεις ἐκαλλιεργοῦντο καὶ ἐσπείροντο. Ἡ μεγάλη παραγωγὴ δημητριακῶν δὲν ἔξησφάλιζε μόνον τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ ἀπετέλει τὴν βάσιν διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς οἰκονομίας ἀροτριώσεως, ἥτις συμπίπτει μὲ τὴν ἐποχὴν τῶν μετάλλων. Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν αὐξανομένων ἀναγκῶν, λόγῳ αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἔπειτεν δὲ ζωτικὸς χῶρος τούτου νὰ ἐπεκταθῇ. Ἡ ἀροτρώσις τοῦ ἐδάφους ἐγένετο κατ’ ἀρχὰς εἰς τὴν δυτικὴν Ἀσίαν καὶ τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χώρας. Σύν τῷ χρόνῳ ἐπεξετάθη αὕτη εἰς τὰς στέπας, αἱ πλεῖσται τῶν ὄποιων ἀπέβησαν σιτοβολῶνες. Διὰ τῆς ἐκχερσώσεως μεγάλων ἐκτάσεων προσετέθη ὁφέλιμος χῶρος διὰ τὴν ἀροτρώσιν, καὶ ἡ ἐκτέλεσις στοιχειωδῶν ἔργων ἀρδεύσεως πεδινῶν ἐκτάσεων ἐκ ποταμῶν ηὗξης πολὺ τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν.

Οἰκονομία μηχανικῆς καλλιεργείας. Τοιαύτη εἶναι ἡ σύγχρονος τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Κατ’ αὐτὴν τὸ ἀροτρον ἐτελειοποιήθη καὶ, ἀντὶ τῶν βοῶν ἢ τῶν ἵππων, χρησιμοποιοῦνται μηχαναὶ διὰ τὴν ἀροτρώσιν, τὴν σποράν, τὸν θερισμὸν καὶ τὸν ἀλωνισμόν. Παραλλήλως πρὸς τὴν μηχανικὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους ἀνεπτύχθη καὶ ἡ βιομηχανία. Ἐν Εὐρώπῃ ἤρχισεν ἡ ἀνάπτυξις αὕτη κατὰ τὰ μέσα περίπου τοῦ 18ου αἰώνος.

Αἱ μορφαὶ τῆς οἰκονομίας διαφέρουσι μεταξύ των οὐ μόνον κατὰ τὸν ἑκάστοτε ἐφαρμοζόμενον τρόπον ἔργασίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σκοπόν, τὸν ὄποιον δι’ ἑκάστης μορφῆς οἰκονομίας ἐπιδιώκομεν. Ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς τῆς οἰκονομίας εἶναι ἡ ἴκανοποίησις τῶν ἰδίων ἀναγκῶν τῶν ἔργαζομένων. Πάντοτε δῆμας εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον προστίθεται καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παραγωγῆς προϊόντων διὰ τὴν ἀγοράν. Ἡ οἰκιακὴ οἰκονομία, ἡ ἀσχολουμένη μὲ τὴν ἴκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῶν εἰς ταύτην ἀπασχολουμένων, καὶ ἡ οἰκονομία τῆς πόλεως, ἡ ἀσχολουμένη

Γεωργικός οικισμός ἐν Σουνθίᾳ.

μὲ τὴν παραγωγὴν ἀγαθῶν διὰ τὴν ἀγοράν, περιορίζονται βαθμηδὸν συνεπείᾳ τῆς μεγάλης ὁμαδικῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ μικρὰ οἰκονομία τοῦ χωρίου καὶ τῆς πόλεως (καλλιέργεια οὐχὶ μηχανική, διατροφὴ οἰκιακῶν ζώων, ξύλευσις τῶν χωρικῶν ἐκ τοῦ δάσους, βιοτεχνικὰ ἔργα στήριξι τῶν χωρίων καὶ τῶν πόλεων κλπ.), δόμοῦ μετὰ τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν ἔργοστασίων τῆς ὁμαδικῆς παραγωγῆς, ἀποτελοῦσιν ἐν οἰκονομικὸν σύνολον. Ἐπιστήμονές τινες, θεωροῦντες μόνον τὰς οἰκονομικὰς δραστηριότητας τοῦ ἀνθρώπου, χρησιμοποιοῦσι τὸν ὄρον « οἰκονομικὸς ἀνθρωπός » κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν ὄρον « πνευματικὸς ἀνθρωπός ». Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ὑπόστασις εἶναι μία, ἑναία καὶ ἀδιαιρέτος. Ὁ οἰκονομικὸς ἀνθρωπός, ἥτοι ὁ ἔργαζόμενος πρὸς ἀπόκτησιν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, συνδέεται ἥδη πρὸς ὀλόκληρον τὸν γήινον χῶρον. Ἡ φύσις μεταβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασίν του. Παραλλήλως ὅμως μεταβάλλεται καὶ οὗτος εἰς τὰς ἀξιώσεις του, αἵτινες γίνονται διαρκῶς μεγαλύτεραι. Ἡ ἀλληλεπίδρασις τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ γήινου χώρου εἶναι τὸ ἀντικείμενον σπουδῆς καὶ ἐρεύνης τῆς οἰκονομικῆς γεωγραφίας. Ἡ σύγχρονος οἰκονομία διαρθροῦται εἰς τοὺς κάτωθι κλάδους :

‘Η θαλασσία οἰκονομία.

‘Απὸ ἐπόψεως οἰκονομίας καὶ γεωγραφίας αἱ θάλασσαι μετὰ τῶν ἀκτῶν θεωροῦνται καὶ ἔξεταζονται ὁμοῦ. Τὸ σύγχρονον ἐμπόριον ἰχθύων ἔκτεινεται πολλάκις εἰς μέρα βάθος εἰς τὴν ἔηράν καὶ φέρει εἰς τοὺς ἔκει πληθυσμούς εὐθηνὴν λαϊκὴν τροφήν. (3%, τῆς παγκοσμίου ἀγορᾶς τροφίμων καλύπτονται ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἰχθύων. Εἰς τὴν Ἱαπωνίαν ὅμως καὶ τὴν Νορβηγίαν 10 % τῶν τροφῶν προέρχονται ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἰχθύες οἰκονομίας θεωροῦνται ὁ βακαλάος, ἡ ἀρίγγη, ὁ σολωμός, ἡ σαρδίνη, ὁ ἀστακός, ἡ σηπία, ὁ θύννος καὶ ἄλλα. Οὗτοι φέρονται εἰς τὸ ἐμπόριον εἴτε νωποὶ εἴτε κατά τινα τρόπον ἐπεξειργασμένοι (ἐντὸς κυτίων, ἡλατισμένοι κλπ.). Πολλοὶ ἐκ τούτων ἔηρνόμενοι καὶ κονιοποιούμενοι χρησιμοποιοῦνται ὡς τροφὴ ζώων καὶ ὡς λίπασμα. “Ἐκ τινῶν εἰδῶν ἰχθύων λαμβάνεται ἔλαιον χρήσιμον εἰς τὴν φαρμακευτικὴν καὶ τὴν βιομηχανίαν (ἔλαιον ὄνισκου—μουρουνέλαιον, ἔλαιον φαλαίνης κλπ.).

Μεγάλης οἰκονομικῆς σημασίας εἶναι ἐπίσης ὁ ἀκιπήσιος ὁ δεξύρ-

ρυγχος, ἐκ τῶν ὀῶν τοῦ ὁποίου παρασκευάζεται τὸ μαῦρο χαβιάρι. Οὗτος ἀλιεύεται εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν, εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ εἰς τοὺς ποταμούς, οἱ ὁποῖοι ἔκβάλλουσιν εἰς αὐτάς. Διὰ τοὺς κατοίκους τῶν περιοχῶν τούτων ὁ ἀκιπήσιος ἀποτελεῖ πηγὴν πλούτου.

Τὰ 65% τῶν ἰχθύων τῆς θαλασσίας οἰκονομίας ἀλιεύονται εἰς τὰς εὔκρατους καὶ ψυχρὰς θαλασσας, ἐνῷ εἰς τὰς θερμὰς θαλασσας, αἴτινες περιλαμβάνονται μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων, ἀλιεύονται μόνον τὰ 20%. Ἡ ἀλιεία εἰς τὰς τροπικὰς θαλασσας περιορίζεται εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν κατοίκων τῶν γειτονικῶν περιοχῶν καὶ τὸν ἐρωδιασμὸν τῶν τοπικῶν ἄγορῶν. Μόνον εἰδικά τινα προϊόντα, τὰ ὅποια συνδέονται πρὸς τὰς θερμὰς θαλασσας, φύλανουσιν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον. Τοιαῦτα εἶναι τὰ κοράλια καὶ οἱ μαργαρῖται τῶν νοτίων καὶ νοτιοδυτικῶν ἀκτῶν τῆς Ἀσίας. Εἰς τὴν θαλασσίαν οἰκονομίαν κατατάσσονται καὶ οἱ παραλιακοὶ χῶροι, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται τὸ μαγειρικὸν ἄλας, αἱ ἀλυκαί.

Οὐλίγα εἰδη ἰχθύων, ἀλλὰ ταῦτα εἰς μεγάλην ποσότητα, ἀπαντῶμεν εἰς τὰς ψυχρὰς καὶ εἰς τὰς εὔκρατους θαλασσας. Οὕτω, εἰς τὴν Βόρειον θαλασσαν ἀπαντῶσι 200 μόνον εἰδη ἰχθύων, ἐνῷ εἰς τὴν Μεσόγειον 450. Ἐτησίως ὅμως ἀλιεύονται εἰς τὴν Βόρειον θαλασσαν 3500 χιλιόγρ. ἰχθύων κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμ., ἐνῷ εἰς τὴν Μεσόγειον μόνον 390 χιλιόγρ. Κατὰ μεγάλα στίφη ἐμφανίζονται οἱ ἰχθύες κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ εἰς ἀβαθεῖς θαλασσας πρὸς ωτοκίαν. Τὴν ἐποχὴν ταύτην γίνεται ἡ μεγαλυτέρα ἀλιεία ἰχθύων.

Θαλασσιαι περιοχαι τῆς γῆς, πλούσιαι εἰς ἰχθύς, εἶναι ἑκεῖναι ἔνθα θερμὰ θαλασσια ρέυματα συναντῶνται μὲν ψυχρὰ τοιαῦτα. Ἡ αὐξησις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἰχθύων παρατηροῦνται εἰς ἀβαθεῖς θαλασσιας περιοχὰς κειμένας ἐγγύς τῶν ἀκτῶν. Εἰς τὸν βόρειον Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἀλιεύονται μεγάλαι ποσότητες ἰχθύων ἐτησίως, ίδιως εἰς τὴν θαλασσαν περὶ τὴν Ἰσλανδίαν, εἰς τὴν νοτίαν καὶ νοτιοανατολικὴν παραλίαν τῆς Γροιλανδίας, εἰς τὰ παράλια τῆς Νορβηγίας καὶ Ἀγγλίας καὶ εἰς τὴν θαλασσαν τοῦ Λαβραδόρου.

Εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν, ἡ ἐγγύς τῶν ἀκτῶν ἀβαθῆς θαλασσια λωρίς, εἰς ἣν εύνοεῖται ἡ συγκέντρωσις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἰχθύων, δὲν εἶναι τόσον πλατεῖα, ὃσον εἶναι εἰς τὰς περιοχὰς τοῦ βορείου Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Τὸ μῆκος ὅμως τῆς ἀβαθοῦς παρακτίου περιοχῆς τῶν χωρῶν τοῦ βορείου Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ εἶναι ἀρ-

κετά μέγα καί, ἔνεκα τῆς μίξεως ψυχρῶν καὶ θερμῶν ὑδάτων ἐκ τῶν ἐκεῖ θαλασσίων ρευμάτων, λίαν πρόσφορον διὰ τὴν συγκέντρωσιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἰχθύων. Ἡ Ἰαπωνία ἀλιεύει εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην 5 ἑκατομμύρια περίπου τόννους ἰχθύων ἐτησίως καὶ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἀλιείαν.

Εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον, παρ' ὅτι ἡ θαλασσία ἔκτασις τούτου εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα τῆς τοῦ βορείου ἡμισφαίριου, ἡ ἀλιεία εἶναι περιῳρισμένη, καίτοι ἡ θαλασσα τοῦ ἡμισφαίριου τούτου εἶναι πλουσία εἰς ἰχθύς. Τοῦτο δφείλεται τὸ μὲν εἰς τὸ ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀκτῶν εἶναι μικρὸς καὶ συνεπῶς ἡ ζήτησις ἰχθύων ὡς τροφῆς δὲν εἶναι μεγάλη, τὸ δὲ εἰς τὰ μεγάλα ἔξοδα ἀπαιτοῦνται, ἵνα οἱ ἐκεῖ ἀλιεύομενοι ἰχθύες μεταφερθῶσιν εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ βορείου ἡμισφαίριου. Λίαν προσοδοφόρος ὅμως εἶναι ἡ ἀλιεία τῆς φαλαίνης εἰς τὰς ἀνταρκτικὰς θαλάσσας, καίτοι τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς καὶ ἀλιείας εἶναι μεγάλα. (Τὸ πλοϊον ἀλιείας τῆς φαλαίνης μετὰ τῶν ἐγκαταστάσεων αὐτοῦ τιμᾶται περίπου 500 ἑκατομ. δραχ.).

Ἡ ἔξελιξις τῶν μεθόδων τῆς ἀλιείας συμβαδίζει μὲ τὴν ἔξελιξιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐφ' ἣς ἐποχῆς ἀνεπτύχθη ἡ ἀτμήρης ναυτιλία, αἱ περιοχαὶ ἀλιείας ἔξετάθησαν πολὺ πέρα τῶν ἀκτῶν. Αἱ ἀλιεύομεναι μεγάλαι ποσότητες ἰχθύων ἀπήτουν ταχεῖαν διάθεσιν, διότι ἄλλως οἱ ἰχθύες ἐσήποντο. Ἐδημιουργήθησαν οὕτω κατ' ἀνάγκην ἐμπορικοὶ ὁργανισμοί, οἱ ὅποιοι ἐμερίμνων διὰ τὴν πώλησιν καὶ τὴν βιομηχανικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰχθύων. Σύν τῷ χρόνῳ ἀνεπτύχθη ἡ ἀλιεία εἰς τὰς μεμακρυσμένας περιοχὰς τῶν ὥκεανῶν. Οἱ ἀλιεύομενοι ἰχθύες τίθενται εἰς ψυγεῖα τῶν πλοίων μὲ πολὺ χαμηλὴν θερμοκρασίαν (περίπου 30° C ὑπὸ τὸ μηδὲν) καὶ φέρονται εἰς τὸ ἐμπόριον εἰς εὐθηγήν τιμήν, ἀποτελοῦντες σπουδαίαν τροφὴν τῶν λαῶν. Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς συνεπιφέρει καὶ αὔξησιν τῆς καταναλώσεως τῶν ἰχθύων. Διὰ τὰς τοπικὰς ἀγορὰς ἔχει μεγάλην σημασίαν ἡ ἀλιεία τῶν ἀκτῶν ἐκάστης χώρας. Ἡ ἐφαρμογὴ μεθόδων ἀλιείας, αἱ ὅποιαι εἶναι λίαν καταστρεπτικαὶ διὰ τὸν πλοῦτον τῶν θαλασσῶν εἰς ἰχθύς, ἡνάγκασε τὰ πεποιητισμένα κράτη νὰ προβῶσιν εἰς συμφωνίας, δι' ὧν προστατεύεται ὁ θαλασσιος πλοῦτος. Οὕτω, προκειμένου, π.χ., διὰ τὴν ἀλιείαν τῆς φαλαίνης, εἶναι ὑποχρεωτικὴ ἡ ἐπὶ τοῦ πλοίου διαρκής παρουσία τριῶν ἐπιθεωρητῶν, δριζομένων διὰ διεθνοῦς συμφωνίας. Οὗτοι μεριμνῶσιν ὅπως ἡ ἀλιεία τῆς φαλαίνης

Φιόρδ (ἐν Νορβηγίᾳ)

Επενδυθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

γίνεται μόνον κατά τοὺς τρεῖς θερινούς μῆνας, εἰς ὥρισμένας θαλασσίας περιοχὰς μόνον καὶ ὅπως ῥίπτωνται ἐτησίως τὸ πολὺ 30.000 βλήματα κατὰ φαλακρῶν. Διὰ διεθνοῦς συμφωνίας ἐπίσης ἔχει καθορισθῆ καὶ τὸ μέγεθος τῶν δικτύων ἀλιείας.

2. Ἡ δασικὴ οἰκονομία.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς ἡ καλυπτομένη ὑπὸ δασῶν περιλαμβάνει τὰ 30 % τῆς ἐπιφανείας τῆς ξηρᾶς. Τὰ δάση τῶν τροπικῶν χωρῶν κατέχουσιν 22 - 25 ἑκατομμ. τετρ. χιλιόμ. Ἡ ἔκτασις καὶ τὸ εἶδος τῶν τροπικῶν δασῶν καθορίζονται ἐκ τοῦ ἐτήσιου βροχομετρικοῦ ὄψιος καὶ τῆς διαρκείας τῆς ξηρᾶς ἐποχῆς. Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας τὰ δάση κατέχουσι 15 - 18 ἑκατομμ. τετρ. χιλιόμ. Τὰ βόρεια σύνορα τῆς εὐρωπασιατικῆς δασικῆς ζώνης ἐκτείνονται μέχρι τῆς 65° περίπου, ἀκολουθοῦντα σχεδὸν τὴν ἴσοθερμον γραμμὴν τοῦ 'Ιουλίου (10° C.). Τὰ νότια σύνορα ταύτης δὲν εἰναι καθωρισμένα, ἐπηρεάζονται δῆμως εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἡπείρων ἐκ τῆς ξηρότητος τῶν στεππῶν. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐκχέρσωσις μεγάλων δασικῶν ἐκτάσεων, ἵνα αὗται δοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν, ἔχει μετατοπίσει τὰ νότια σύνορα τῆς εὐρωπασιατικῆς ζώνης δὲν ιγον βορειότερον. Πολλαὶ δασικαὶ νησῖδες ἔχουσιν ἐνταῦθα διατηρηθῆ εἰς πλαγιαὶς ὁρέων καὶ ὅρη, ὅπου ἡ ἐκχέρσωσις δὲν εἰναι δυνατὸν ν' ἀποδώσῃ καλλιεργήσιμον ἐπιφάνειαν. "Οπου δῆμως γίνεται ἐντατικὴ ἐκχέρσωσις, ὡς αὕτη παρατηρεῖται εἰς τὰς περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χώρας, εἰς τὴν 'Ανατολικὴν 'Ασίαν καὶ εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς, ἐκεῖ ἡ δύλικὴ ὀφέλιμος ἀξία τοῦ ἐδάφους μειοῦται ἔνεκα τῶν πληγματωρῶν ἐκ τῶν βροχῶν καὶ ἔνεκα τῆς μειώσεως τοῦ ὑδατος τῶν πηγῶν. "Οθεγ δι' ἐκάστην περιοχὴν τῆς ξηρᾶς ὑπάρχει κρίσιμόν τι ὅριον ἐκχερσώσεως, πέρα τοῦ ὅποιού δὲν ἐπιτρέπεται ἐκχέρσωσις. Εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν νότιον 'Ασίαν τὸ ὅριον τοῦτο ἔχει ἡδη ἐπιτευχθῆ. Μεγάλαι ἐκτάσεις πρὸς καλλιέργειαν εἰναι δυνατὸν σήμερον νὰ ληφθῶσιν δι' ἐκχερσώσεως τῶν δασῶν τροπικῶν τινῶν περιοχῶν καὶ τῶν δασῶν τῶν νοτίων περιοχῶν τοῦ Καναδᾶ καὶ τῆς Σιβηρίας.

Τὸ δάσος περιέχει οἰκονομικὰ ἀγαθά: Ξύλα πρὸς καῦσιν, διὰ τὴν ἐπιπλοποίειν, τὴν οἰκοδομικὴν, ῥητίνας, δεψικάς καὶ χρωστικάς ούσιας. Εἰς τὰ δάση διαβιοῦσι κυρίως τὰ ζῷα παρὰ τῶν ὅποιων λαμβάνονται

τὰ γουναρικά, τὰ ὅποια ἔχουσι σημαντικὴν οἰκονομικὴν ἀξίαν. Ἐπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰώνος τὸ ἔύλον τῶν δασῶν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ χάρτου καὶ τῶν τεχνικῶν ὑφαντικῶν ὄλων. “Οθεν ἡ ἀξία τοῦ δάσους ὁσημέραι γίνεται μεγαλυτέρα, ἐφ’ ὅσον τοῦτο παρέχει πρώτας ὕλας διὰ σπουδαίας βιομηχανίας.

Ἡ παγκόσμιος ἐτησία κατανάλωσις ἔύλου ὑπολογίζεται εἰς 1,5 δισεκατομμ. κυβικὰ μέτρα περίπου. Ἐκ τούτου, τὸ ἥμισυ διατίθεται πρὸς καῦσιν, τὸ ἐν τρίτον διὰ τὴν οἰκοδομικήν, 8 % δι’ ὑφαντικὰς ὕλας, 5 % διὰ δοκοὺς ποικίλης χρήσεως καὶ μόνον 1 % διὰ τὴν ἐπιπλοποίην. Ἡ πολύτιμος αὕτη πρώτη ὕλη, ἡ ὅποια εἶναι περιζήτητος εἰς ὕλας τὰς βιομηχανικὰς χώρας, δὲν ὑφίσταται δρθιογιστικὴν ἐκμετάλλευσιν. Εἰς τὰς περισσοτέρας δασικὰς περιοχὰς τῆς γῆς ἡ κοπὴ τῶν δένδρων δὲν γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος ἐπιτρέποντος τὴν ἐν δρισμένῳ χρόνῳ ἀναδάσσωσιν τῶν ἀποψιλουμένων περιοχῶν. Συνεπείᾳ τῆς μεγάλης ἐτησίας καταναλώσεως ἔύλου, πρέπει ἡ ὑλοτομία εἰς τὰς διαφόρους περιοχὰς νὰ γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει προδιαγεγραμμένου σχεδίου. Αἱ βόρειοι δασικαὶ περιοχαὶ τῆς γῆς παρέχουσι τὸ 87 % τοῦ ἐτησίως χρησιμοποιουμένου ἔύλου. Ἐκ τούτου αἱ Ἕνωμ. Πολιτεῖαι καὶ ὁ Καναδᾶς παρέχουσι 36 %, ἡ Σοβιετικὴ Ῥωσία 32 %, ἡ λοιπὴ Εὐρώπη 19 % (1950). Ἡ ξυλεία τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου προέρχεται κυρίως ἐκ τοῦ Καναδᾶ, τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Φινλανδίας, αἱ ὅποιαι ἔξαγουσι τὸ ἥμισυ περίπου τῆς παραγωγῆς των. Κύριοι ἀγορασταὶ τούτου εἶναι αἱ Ἕνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς κατὰ 40 % καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη ἐπίσης κατὰ 40 %. Ἐλαστικὸν κόδμι (καυτοσούκ), διάφοροι ῥήτιναι, ἵδικόν, καμφορὰ κλπ. λαμβάνονται ἐκ πασῶν τῶν τροπικῶν χωρῶν. Εἰς τὰς δασικὰς περιοχὰς τῶν βορείων χωρῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὔστραλίας, αἱ ὅποιαι εἶναι πλούσιαι εἰς ἄγρια ζῷα, κυνηγοὶ θηρεύουσι ζῷα ἔχοντα πολύτιμον δέρμα, εἴτε τῇ παραγγελίᾳ κρατικῆς δργανώσεως εἴτε διὰ λογαριασμὸν ἴδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Κατ’ ἔτος ἀποστέλλονται περίπου 23 ἑκατομμύρια ἀκατέργαστα δέρματα εἰς τὴν N. Τύρκην, τὸ Λονδinium καὶ τὴν Λιψίαν, ὅπου εἰδικὰ ἐργοστάσια ἐπεξεργάζονται ταῦτα καὶ τὰ καθιστῶσι πολύτιμα γουναρικά.

Ἡ μεγάλη σημασία τοῦ δάσους ἡνάγκασε τὰ πεπολιτισμένα κράτη νὰ λάβωσι δι’ αὐτὸν διάφορα προστατευτικὰ μέτρα. Αὔστηρόταται ποιναὶ ἐπιβάλλονται εἰς τοὺς ἐμπρηστὰς τῶν δασῶν ἡ δὲ ξύλευσις ῥυθμίζεται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐπέρχηται ἀνα-

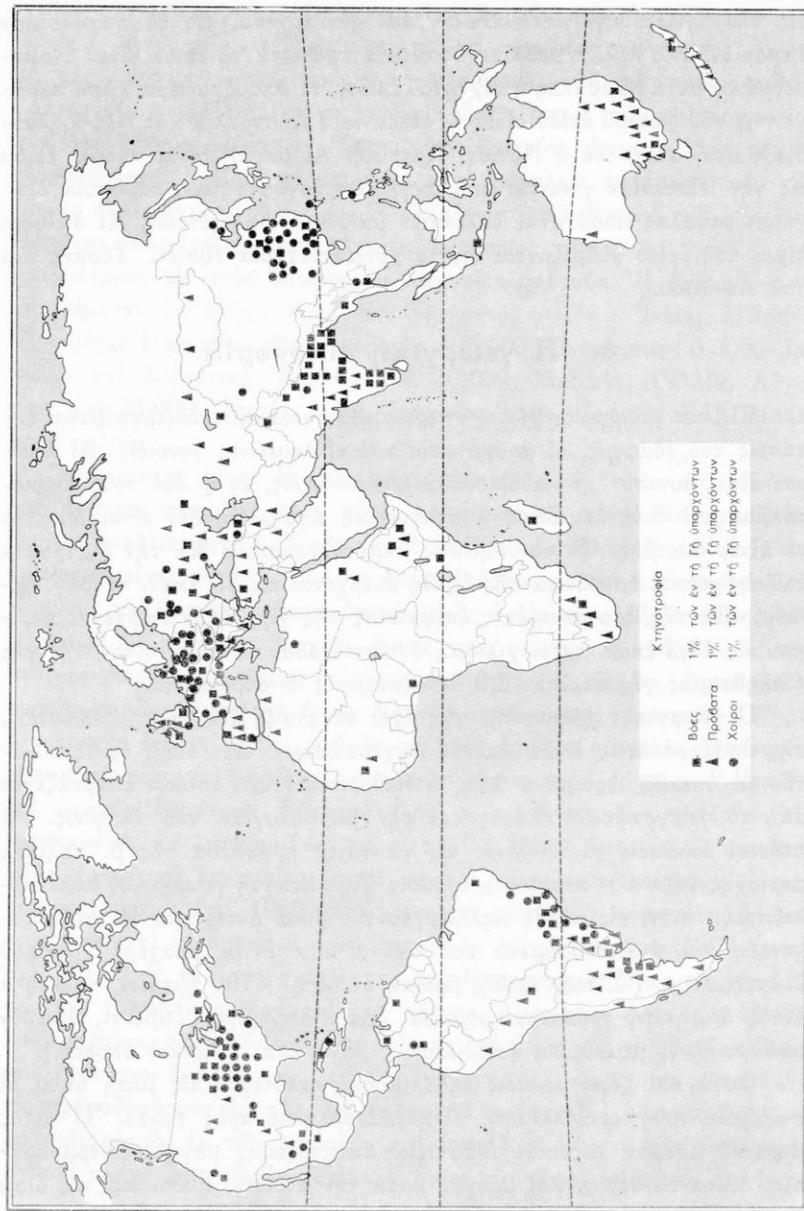
πλήρωσις τῶν κοπτομένων δένδρων. Τὰ αὐτὰ μέτρα ἐφαρμόζονται ήδη καὶ εἰς τὰς τροπικὰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι προμηθεύουσι τὸ ξύλον διὰ τὰ πλοῖα, διὰ τὰ καθίσματα, διὰ τὰ πολύτιμα ἔπιπλα (μαόνι) κλπ. Μεγάλαι ποσότητες κορμῶν δένδρων μεταφέρονται ἀδαπάνως σχεδὸν διὰ τῶν ποταμῶν, καὶ εἰς ώρισμένα σημεῖα τούτων διαχωρίζονται ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὄποιον προορίζονται. Ἐγγὺς μεγάλων ποταμῶν, διὰ τῶν ὄποιων μεταφέρονται ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ περιοχῆς τινος κορμοὶ δένδρων, ἐγκαθιδρύονται ήδη ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας τοῦ ξύλου, τὸ ὄποιον δὲν ἔξαγεται πλέον ἐκεῖθεν ὡς πρώτη ὅλη, ἀλλὰ ὡς ἔτοιμον βιομηχανικὸν προϊόν. (Πολτὸς χάρτου. ἢ χαρτόμαζα, χάρτης, κυτία κλπ.). Ἡ ἑλληνικὴ βιομηχανία χάρτου χρησιμοποιεῖ πολτὸν χάρτου ἐκ τῆς Φινλανδίας, τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Γερμανίας, διότι οὕτως καθίσταται εὐθηνότερος τοῦ πολτοῦ τῆς Ἀμερικῆς, διότις ἐπιβαρύνεται μὲν μεγαλύτερα μεταφορικὰ ἔξοδα.

3. Ἡ κτηνοτροφία.

Ἡ ἐκτροφὴ ώρισμένων ζώων ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου συνδέεται στενώτατα πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ἐκ τούτων λαμβάνεται τὸ κρέας, τὸ γάλα, τὸ βούτυρον, ὁ τυρός, τὸ ἔριον, τὰ δστᾶ. Μεγάλη κτηνοτροφία ἀναπτύσσεται εἰς τὰς χώρας αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν ἐκτεταμένας πεδιάδας καὶ λειμῶνας. Τοιαῦται εἰναι αἱ Ἕνωμ. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς, ἡ Ῥωσία, ἡ Γερμανία, ἡ Γαλλία, ὁ Καναδᾶς, ἡ Ἀργεντινὴ, ἡ Βραζιλία, ἡ Αὐστραλία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ N. Ἀφρικὴ καὶ ἄλλαι.

Εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον ἔέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων κατέχει τὸ ἔριον. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων σπουδαία ὑφαντικὴ ὅλη.

Ἡ θεμελιώδης διαφορὰ τῶν ἰδιοτήτων τούτου ἀπὸ τοῦ βάμβακος ἔγκειται εἰς τὸ δτι τὸ ἔριον εἰναι κακὸς ἀγωγὸς τῆς θερμότητος. Κατὰ συνέπειαν, τὰ ἐκ τοῦ ἔριου ἐνδύματα καὶ λοιπὰ ὑφαντικὰ προϊόντα χρησιμοποιοῦνται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, κατὰ τὸν χειμῶνα. Εἰς δλας τὰς χώρας τῆς εὐκράτου ζώνης ἐκτρέφεται τὸ πρόβατον, παρὰ τοῦ ὄποιου λαμβάνεται καὶ τὸ ἔριον. Εἰς τὰ μεγάλα δμας ὑφαντουργικὰ κέντρα προμηθεύονται τὸ ἔριον ἔξ ώρισμένων χωρῶν, εἰς τὰς ὄποιας διατρέφονται ἐπὶ τούτῳ μεγάλα ποίμνια προβάτων. Εἰς τὰς χώρας αἱ ὄποιαι ἔχουσι μικρὸν ἀριθμὸν προβάτων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἐκ τούτων ἔριον

εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν καὶ δὲν ἔρχεται εἰς τὸ παγκόσμιον ἐμπόριον. Εἰς πολλὰ μάλινα ὑφαντικὰ προϊόντα τὸ ἔριον εἶναι ἀναμεμιγμένον μετὰ βάμβακος ἢ τεχνητοῦ ἔριου. Ἡ σπουδαιοτέρα χώρα παραγωγῆς τοῦ ζωϊκοῦ ἔριου εἶναι ἡ Ὀκεανία (Αὐστραλία καὶ Νέα Ζηλανδία), μετ' αὐτὴν δὲ ἡ Νότιος Ἀμερική. Αἱ μεγαλύτεραι ἀγοραὶ ἔριου εἰς τὴν Ὀκεανίαν γίνονται ὑπὸ ἀγγλικῶν ἐργοστασίων, τὰ ὅποῖα ἔξαγουσι μεγάλας ποσότητας ἐκλεκτῶν μαλλίνων ὑφασμάτων. Αἱ διεθνεῖς τιμαὶ τοῦ ἔριου ῥυθμίζονται εἰς τὰ χρηματιστήρια τῆς Ν. Ὑόρκης καὶ τοῦ Λονδίνου.

4. Ἡ γεωργικὴ οἰκονομία.

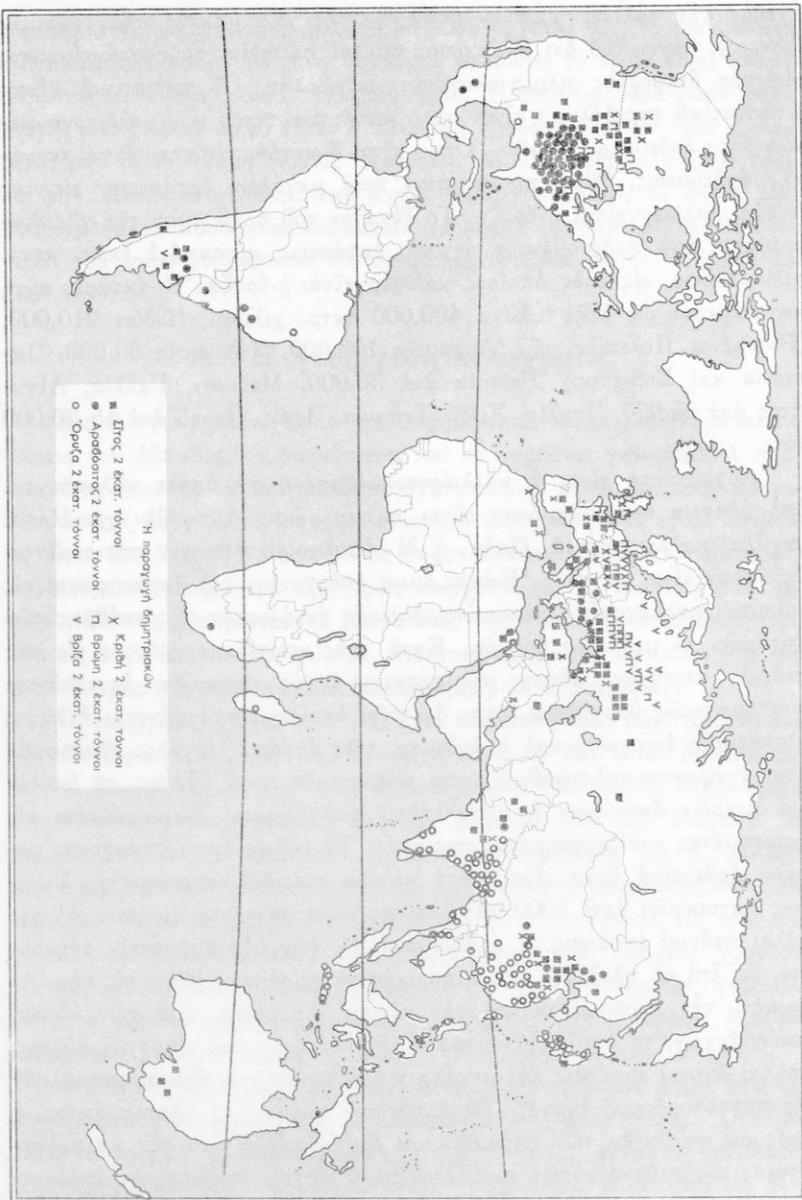
Εἰς τὸν γεωργικὸν χῶρον περιλαμβάνονται αἱ καλλιεργούμεναι ἐκτάσεις τοῦ ἐδάφους, οἱ βοσκότοποι καὶ οἱ λειμῶνες γενικῶς. Αἱ πρῶται εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῶσι στατιστικῶς, ἐνῷ διὰ τοὺς βοσκότοπους καὶ τοὺς λειμῶνας ἡ στατιστικὴ ἀπογραφὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἀκριβής. Ἡ οἰκονομικῶς ἐκμεταλλεύσιμος διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπιφάνεια τῆς ἔηρᾶς ἀνέρχεται εἰς 75 ἑκατ. τετραγ. χιλιόμ. Ἐκ τῆς ἀροτριουμένης ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἥτις ἀνέρχεται περίπου εἰς 12,2 ἑκατ. τετρ. χιλιόμ., ἀντιστοιχοῦσι κατὰ κάτοικον τῆς γῆς (πληθυσμὸς γῆς περίπου 2,9 δισεκατομ.) 5 στρέμματα.

Οἱ γεωργικὸς χῶρος τῆς γῆς ἔχει ἐπεκταθῆ διὰ τῶν ἀρδεύσεων, τῆς ἀποξηράνσεως ἑλῶν καὶ δι' ἐκχερσώσεων. Δὲν εἶναι δύμως δυνατὸν νὰ ὑπερβῇ ὀρισμένα δρια, ὁ καθορισμὸς τῶν ὅποιων ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ γεωργαρικὸν πλάτος καὶ τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους. Αἱ πεδιναὶ ἐκτάσεις αἱ κείμεναι εἰς τὰ νότια κράσπεδα τῆς β. πολικῆς περιοχῆς (60° - 65° περίπου), ἔχουσιν ἡδη καταστῆ γεωργικῶς ἐκμεταλλεύσιμοι, διότι εἰς αὐτὰς καλλιεργοῦνται φυτὰ ἀντέχοντα εἰς τοὺς παγετοὺς καὶ ἀναπτυσσόμενα καὶ ὠριμάζοντα ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος. (Σῖτος, κριθή, βρώμη ἐντὸς 97 - 100 ἡμερῶν, γεώμηλα ἐντὸς 4 μηνῶν, τομάται, κρόμμια, βαφανίδες, ῥῆχα (βαβέντι, ἐλαφρὸν καθαρτικὸν), μιμαίκυλα (κούμαρα), βάτα κλπ. (εἰδίκοι σπόροι).

Φυτὰ καὶ ζῷα γενικῶς εὐδοκιμοῦσι καλύτερον εἰς μέρη ὅπου αἱ συνθῆκαι τοῦ περιβάλλοντος εἶναι κατάλληλοι πρὸς τοῦτο. Οἱ σῖτος ἀπαιτεῖ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ἀναπτύξεως, μεγάλην θερμοκρασίαν κατὰ τὸ θέρος, καὶ βροχάς κατὰ τὴν ἄνοιξιν. Εύδοκιμεῖ εἰς ὅλην

σχεδόν τὴν καλλιεργουμένην περιοχὴν τῆς γῆς (ἐκτὸς τῆς τροπικῆς ζώνης), λόγω τοῦ ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ ποικιλίαι τούτου ἀντέχουσαι εἰς τὰς διαφόρους κλιματολογικὰς μεταβολάς . Οἱ ποτιστικοὶ κῆποι (ποτιστικὰ περιβόλια) εἶναι πολὺ ἀπόδοτικώτεροι τῶν καλλιεργουμένων ἄνευ ἀρδεύσεως ἀγρῶν . "Οπου εἶναι δυνατόν, γίνονται ἔργα τεχνητῆς ἀρδεύσεως, ἵδιας προκειμένου περὶ μεγάλων ἔκτασεων, εἰς τὰς ὁποίας καλλιεργεῖται ἡ ὄρυζα . Τὸ δέκατον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς διατρέφεται ἀπὸ ἀρδεύομένους ἀγρούς ἔκτασεως μόνον 1,1 ἑκατ. τετρ. χιλιομέτρων, εἰς τοὺς ὁποίους καλλιεργεῖται ἡ ὄρυζα . Ἡ ἔκτασις αὐτῆς κατανέμεται ὡς ἔξης : Κίνα 400.000 τετρ. χιλιόμ., Ἰνδίαι 210.000, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς 106.000, Ἰνδονησίᾳ 50.000, Ἱαπωνίᾳ καὶ Σοβιετικῇ Ῥωσσίᾳ ἀνὰ 30.000, Μεξικόν, Γαλλίᾳ, Αἴγυπτος ἀνὰ 25.000, Ἰταλίᾳ, Χιλή, Ἰσπανίᾳ, Ἰράκ, Περού ἀνὰ 15-20.000 τετρ. χιλιόμ.

Αρχαιοτάτη εἶναι ἡ καλλιέργεια ἐδαφῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ὑπὸ ὑδάτων ποταμῶν, ὅταν οὗτοι πλημμυρῶσι. Αὕτη δὲν χρειάζεται μεγάλα καλλιεργητικὰ ἔξοδα, ἡ δὲ ἀπόδοσις τοιούτων σπειρομένων ἔκτασεων εἶναι μεγάλη. Ἐνίστε ὅμως ἐπέρχονται καὶ καταστροφαὶ εἰς τοιαύτας καλλιεργείας, ἔνεκα ὑπερβολικῆς ἀνυψώσεως τῆς στάθμης τῶν ποταμῶν ἐκ μεγάλων βροχῶν. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, εἰς τὰς πεδινὰς περιοχὰς αἰτινες εὑρίσκονται ἔγγυς ποταμῶν, ἐκτελοῦνται συστηματικῶς ὑδραυλικὰ ἔργα, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ λῆψις ἥλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ ἡ ἀρδεύσις τῶν ἀγρῶν. Μεγάλοι ὑδατοφράκται ἐγείρονται καὶ σύναθροίζονται κολοσσιαῖα ποσὰ ὕδατος, τὸ διόποιον διὰ μικρῶν διωρύχων ἡ καταλλήλου σωληνώσεως διαμοιράζεται εἰς ἐκτεταμένας καλλιεργουμένας περιοχάς. Τὰ ἐδάφη, ὅπου ὑπάρχουσι μεγάλα ἀρδευτικὰ ἔργα, εἶναι κατὰ κανόνα πυκνῶς κατωκημένα. Συνήθως κατοικοῦσι ἐκεῖ 1000 κάτοικοι κατὰ τετραγ. χιλιόμετρον. Αἱ μεγάλαι πεδιναὶ ἐκτάσεις αἱ ἀρδεύσμεναι ἐκ τῶν ὑδατοφρακτῶν ἀνήκουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, ἵδιας εἰς τὴν Ἀφρικήν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν νότιον Ἀμερικήν. Διὰ τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἐγένοντο ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, πολλαὶ ἄγονοι ἐκτάσεις καὶ μεγάλα τμήματα ἐρήμων ἔχουσι μεταβληθῆ εἰς προσοδοφόρους ἀγρούς. Τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα, οἱ ὑδατοφράκται, ἡ ἀρδεύσις γαιῶν ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ ἔργα ἐμποδίζοντα τὰς καταστρεπτικὰς πλημμυράς αὐτῶν συνέβαλον πολὺ εἰς τὴν παγκόσμιον ἀπόδοσιν

τῶν γεωργικῶν καλλιεργειῶν. Ο ἀριθμὸς τῶν μεγάλων ὑδατοφρακτῶν τῆς γῆς μέχρι τοῦ 1957 ἀνήρχετο εἰς 170, μὲν χωρητικότητα 500 ἑκατομμ. κυβ. μέτρων. Εἰς τὰ φυτὰ τῆς ἀρδευτικῆς καλλιεργείας ἀνήκει καὶ ἡ ὅρυζα. Η καλλιέργεια τῆς ὥρυζης γίνεται εἰς τὰς ἐκ τῆς φύσεως εὐ-

Μεγάλοι ὑδατοφράκται τῆς γῆς.

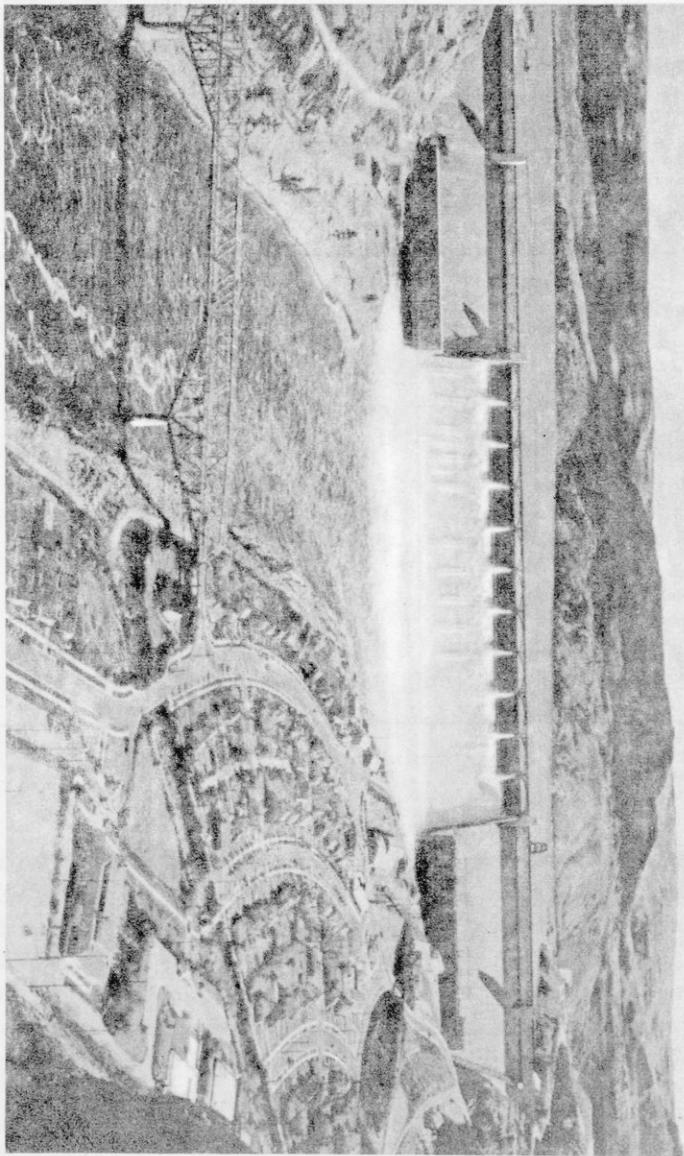
Όνομα	Ποτάμιος περιοχὴ	Υδατοφράκτης			
		"Υψος εἰς μέτρ.	Πλάτος εἰς μέτρ.	Σκοπός*	Λειτουργεῖ ἀπὸ τοῦ
Χοῦβερ	Κολοράντο Ἀμ.	223	380	A. H.	1936
Φόρτπεκ	Μισσουρῆ "	76	6400	N.	1939
Μέγα Κούλη	Κολούμπια "	168	1272	A. H.	1942
Κέντακι	Τεννεσῆ "	63	2570	H. N.	1944
Σιάστα	Σαχραμέντο "	171	1067	H.	1944
Γκατούν	Διώρ. Παναμᾶ "	35	2350	N.	1912
'Ασσουάν	Νείλου	45	1950	H.	1902
Δνειπέρου	Δνειπέρου	61	760	H. N.	1932
Σουκούρ	'Ινδοῦ	58	1600	H.	1929
Σεννάρ	Κυανοῦ Νείλου	—	3025	H.	1926
"Εντερ	"Εντερ Γερμ.	48	400	H. N.	1914

* (A = ἀρδευσις, H = ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια, N = ναυσιπλοτα).

νοϊκάς καὶ πυκνοκατωκημένας περιοχὰς τῆς γῆς, ὡς εἶναι αἱ Ἰνδίαι, ἡ Ἰνδοκίνα, ἡ νότιος Κίνα, ἡ Κορέα. Πρὸς βορρᾶν τοῦ Πεκίνου ἡ καλλιέργεια τῆς ὥρυζης ἔκτείνεται μέχρι τῆς 43° Γ. Π. Εἰς τὰς τροπικὰς περιοχὰς, ὅπου πνέουσιν οἱ μουσῶνες, λαμβάνονται τρεῖς συγκομιδαὶ ὥρυζης ἐτησίως, ἐν ᾧ εἰς τὰς ὑποτροπικὰς περιοχὰς μόνον μία. Εἰς τὰς ὁρεινὰς περιοχὰς τῶν τροπικῶν καὶ ὑποτροπικῶν χωρῶν εὐδοκιμεῖ εἰδος ὥρυζης ἀνευ ἀρδεύσεως. Τοῦτο δημιουργεῖ τό ζημισυ τῆς συγκομιδῆς τῆς λαμβανομένης ἐκ τῆς δι' ἀρδεύσεως καλλιεργείας.

Ο σῖτος. Διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ ὁ σῖτος, ἀπαιτεῖται πλούσιον εἰς θρεπτικὰς οὐσίας ἔδαφος, ὑγρασία κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ ξηρασία καὶ

Τὸ μέγα φράγμα εἰς τὸν ποταμὸν Κολούμπια τῶν Η. Π. τῆς Ἀμερικῆς. Πλάτος 1280 μ. Ὑψος 168.

μεγάλη θερμοκρασία κατά τὸ θέρος. Καλλιεργεῖται κυρίως εἰς τὰς εύκρατους καὶ τὴν ὑποτροπικὴν ζώνην. Εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην δὲν εύδοκιμεῖ. Ὁ σῖτος ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότεραν τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ διὰ τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ διατιθεμένη ἔκτασις εἶναι μεγάλη καὶ ἵση σχεδὸν πρὸς τὴν ἔκτασιν τὴν διατιθεμένην διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν λοιπῶν δημητριακῶν. Εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν Ἀσίαν ὅμως καὶ τὴν Ἰαπωνίαν ἡ μεγαλυτέρα καλλιεργουμένη ἔκτασις διατίθεται διὰ τὴν ὅρυζαν. Ἐπειδὴ ὁ σῖτος εὐδοκιμεῖ καὶ εἰς τὰ δύο ἡμισφαίρια, αἱ ἐσοδεῖαι τούτου διαδέχονται ἀλλήλας. Οὕτω, εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Εὐρώπην λαμβάνεται αὕτη κατ' Ἰούλιον—Αὔγουστον, εἰς τὴν Ἀργεντινὴν κατὰ Νοέμβριον—Δεκέμβριον, εἰς τὴν Αὐστραλίαν κατὰ Δεκέμβριον—Ιανουάριον, εἰς τὰς Ἰνδίας κατὰ Φεβρουάριον—Μάρτιον.

Τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον παραγωγὴν τοῦ σίτου κατέχει ἡ Ρωσία. Εἰς τὰς ἀπεράντους καὶ εὐφοριωτάτας πεδιάδας αὐτῆς καλλιεργεῖται ὁ σῖτος, ὅστις ὅχι μόνον ἐπαρκεῖ διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας (ὑπερβαίνοντος τὰ 200 ἑκατ.), ἀλλὰ καὶ ἐξάγεται εἰς ἄλλας, γειτονικὰς ἴδιας χώρας. Κατὰ τὴν στατιστικὴν παραγωγῆς τοῦ 1938 (ἐλλείπουσιν εἰς τὸν Ο Η Ε νεώτεραι στατιστικαὶ), ἡ ρωσικὴ παραγωγὴ τοῦ σίτου ἀνῆλθεν εἰς 41 περίπου ἑκατομμ. τόννους. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ δευτέρα σιτοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, παρήγαγον 25 ἑκατομμ. τόννους. Ἀλλαὶ χῶραι μεγάλης παραγωγῆς σίτου εἶναι ἡ Κίνα, ὁ Καναδᾶς, ἡ Ἀργεντινή, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία, αἱ Ἰνδίαι. Αἱ τιμαὶ τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου σίτου ῥυθμίζονται εἰς τὸ χρηματιστήριον ἐμπορευμάτων τοῦ Σικάγου καὶ τοῦ Γούνιπεκ τοῦ Καναδᾶ.

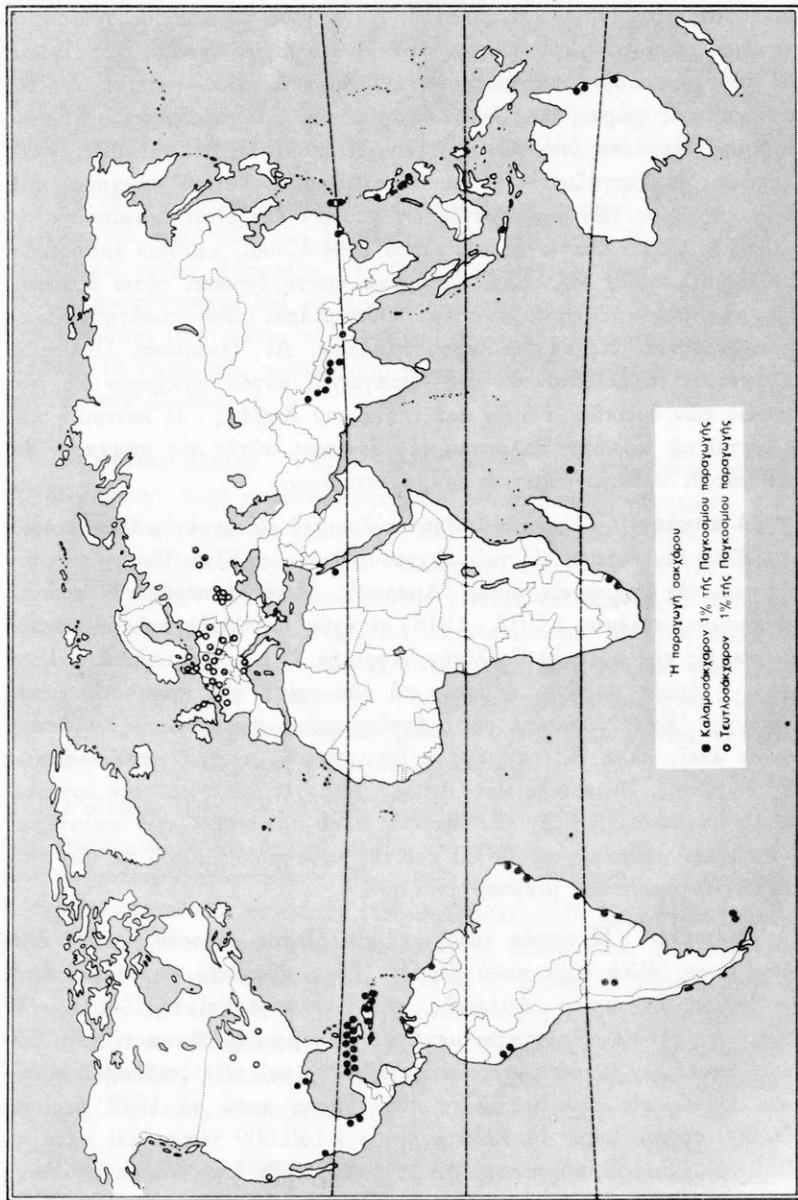
Τὰ ἄλλα δημητριακά. Ἡ παραγωγὴ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ οἰκείου στατιστικοῦ πίνακος.

Τὰ γεώμηλα. Διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Εὐρώπης τὸ γεώμηλον ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον μετὰ τὸν γεωργικὸν προϊόν, τὸ χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν τροφὴν τοῦ ἀνθρώπου. Καίτοι τοῦτο δὲν ἔχει τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν τοῦ σίτου, διότι ἔχει ὀλιγωτέρας τούτου ἀξιωτούχους καὶ λιπαράς ούσιας καὶ περισσότερον ὄρδωρ, ἐν τούτοις, ἔνεκα τῆς εὐκόλου καλλιεργείας του, τῆς μικρᾶς τιμῆς του καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ γεωργικῆς ἀποδόσεως, ἀπέκτησε σπουδαίαν οἰκονομικὴν σημασίαν.

Ο καπνός. Ή μεγαλυτέρα ποσότης τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς καπνού διατίθεται διὰ τὴν παραγωγὴν σιγαρέττων. Ο καπνὸς διακρίνεται εἰς δύο κυρίως εἴδη, τὸν κοινὸν καὶ τὸν εἰδικόν. Εἰς τὸν κοινὸν ὑπάγονται τὰ καπνὰ τῆς Ἀμερικῆς, ἐνῷ εἰς τὸν εἰδικὸν ὑπάγονται τὰ λεγόμενα ἀνατολικὰ καπνά, εἰς τὰ ὅποια ἀνήκουσι καὶ αἱ Ἑλληνικαὶ ποικιλίαι καπνοῦ. Εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον διακρίνονται 6 μεγάλαι κατηγορίαι καπνῶν : 1) Βορειοαμερικανικά (Βιρτζίνιας). 2) Δυτικοϊνδικά (Αβάνας, Κούβας, Πορτορίκου, Δομινίκου). 3) Νοτιο-αμερικανικά (Βενεζουέλας, Βραζιλίας, Παραγουάης). 4) Ἀνατολικο-ϊνδικά (Κεϋλάνης, Νεπάλ). 5) Δυτικοευρωπαϊκά. 6) Ἀνατολικά. Τὸ κλίμα, τὸ ἔδαφος καὶ τὸ εἶδος τοῦ σπόρου εἰναι οἱ τρεῖς κύριοι συντελεσταὶ τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ. Γενικῶς δὲ καπνὸς καλλιεργεῖται εἰς τὰ εὔκρατα κλίματα. Ως καλυτέρα ποιότης καπνοῦ θεωρεῖται ὁ καπνὸς τῆς Ξάνθης καὶ τῆς Σουμάτρας, λόγῳ τοῦ ἀρώματος αὐτοῦ. Διὰ τὴν Ἐλλάδα ἡ καλλιέργεια καὶ πώλησις τοῦ καπνοῦ ἔχει σπουδαιότατην σημασίαν, διότι οὗτος ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον ἔξαγωγικὸν προϊόν τῆς χώρας ἡμῶν.

Αἱ φυτεῖαι. Υπὸ τὸ γενικὸν τοῦτο ὄνομα νοεῖται ίδιαιτέρως ἡ ἐκμετάλλευσις μεγάλων ἀγροκτημάτων εἰς τὰς τροπικὰς καὶ ὑποτροπικὰς χώρας. Ή δημιουργία τούτων χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῶν ἀνακαλύψεων καὶ τοῦ ἀποικισμοῦ (15ος αἰών), ὅτε μεγάλαι πεδιναὶ ἐκτάσεις γῆς (κτήματα 40.000—100.000 στρεμμάτων) ἐδωρήθησαν εἰς τοὺς συντελέσαντας πολὺ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν νέων χωρῶν καὶ εἰς ἑξέχοντα πρόσωπα τοῦ ἀποικιακοῦ κράτους. Ή καλλιέργεια τῶν φυτειῶν περιωρίζετο κατ’ ἀρχὰς μόνον εἰς ἐν εἶδος φυτοῦ, π. χ. σακχαροκαλάμου ἢ καφὲ ἢ βάμβακος (μονοκαλλιέργειαι). Βραδύτερον ἀνεπτύχθη ἡ καλλιέργεια πολλῶν φυτῶν εἰς τὸ αὐτὸ ἀγροκτημα κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (πολυκαλλιέργειαι). Σπουδαῖα προϊόντα λαμβανόμενα ἐκ τῶν φυτειῶν εἰναι τὸ σακχαροκαλάμον, τὸ κακδόν, ὁ καφές, τὸ τέιον, ὁ βάμβαξ, τὸ ἐλαστικὸν κόμμι (καουτσούκ), αἱ ἵνες τῶν φύλλων τῆς ἀγανῆς καὶ ἄλλα.

Τὸ σακχαροκάλαμον. Τοῦτο εύδοκιμεῖ εἰς ὑγρὸν ἔδαφος, ὅπου τὸ ἐτήσιον βροχομετρικὸν ύψος φθάνει τούλαχιστον τὸ ἐν μέτρον καὶ ἡ μέση ἐτήσια θερμοκρασία εἰναι τούλαχιστον 20° C. Μεγάλαι φυτεῖαι σακχαροκαλάμου ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Κούβαν, τὸ Πόρτο Ρίκο, τὴν

Βραζιλίαν, τὴν Ἰάβαν καὶ ἀλλαχοῦ. Κατὰ τόὺς τελευταίους χρόνους ἡ συγκομιδὴ τοῦ σακχαροκαλάμου γίνεται διὰ μηχανῶν. Εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κίναν δὲν ὑπάρχουσι κατὰ κανόνα μεγάλαι φυτεῖαι, ὡς εἰς τὰς τροπικὰς χώρας, ἀλλὰ ἡ καλλιέργεια τοῦ σακχαροκαλάμου γίνεται εἰς μικρὰς ἐκτάσεις ὑπὸ τῶν ἀγροτῶν, οἱ δόποιοι εἰς στοιχειώδεις ἐγκαταστάσεις ἐπεξεργάζονται τὸ φυτὸν καὶ λαμβάνουσι τὸ σάκχαρον. Ἡ ἀπόδοσις ὅμως τῶν ἐγκαταστάσεων τούτων δὲν εἶναι ἴκανο ποιητική. Αἱ κύριαι χώραι ἔξαγωγῆς σακχάρου ἐφοδιάζουσι, κατόπιν ἐμπορικῶν συνθηκῶν μακρᾶς διαρκείας, δρισμένα κράτη, ἔχουσαι οὕτω ἔξασφαλίσει τὴν πώλησιν τῆς παραγωγῆς. "Οθεν μικραὶ μόνον ποσότητες σακχάρου ἔρχονται εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι καλύπτουσι τὸ ἐλλεῖπον ἐκ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν σάκχαρον ἐκ τῶν ἀγορῶν τῶν δυτικῶν Ἰνδίων καὶ τῆς νήσου Χαβάης. Ἡ κεντρικὴ καὶ ἡ ἀνατολικὴ Εὐρώπη καλύπτει τὰς ἀνάγκας αὐτῆς εἰς σάκχαρον ἐκ τῶν αὐτόθι καλλιεργουμένων σακχαροτεύτλων.

Τὸ κακάον. Τὸ κακαόδενδρον εὐδοκιμεῖ εἰς ὑγρὸν μαλακὸν ἔδαφος, ἀλλὰ δὲν ἀντέχει εἰς τοὺς ἰσχυροὺς ἀνέμους. Εἶναι ιθαγενὲς φυτὸν τῆς περὶ τὸν ἴσημερινὸν νοτίου Ἀμερικῆς. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918) εἰσήχθη ἡ καλλιέργεια τοῦ κακαοδένδρου εἰς τὴν Δυτικὴν Γαλλικὴν Ἀφρικήν, ἵδιως δὲ εἰς τὴν ἄνω Γουινέαν, ἡ δόπια παράγει σήμερον τὰ δύο τρίτα τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Ἐγκαταστάσεις πρὸς ἐπεξεργασίαν τοῦ καρποῦ δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, ἀλλὰ εἰς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα καταναλώσεως τῆς Εὐρώπης, Ἀμερικῆς καὶ Ἀσίας. Ὑπάρχει ὅμως κρατικὴ δρյάνωσις, ἡ δόπια διαφωτίζει τὸν ιθαγενῆ πληθυσμὸν περὶ τῶν καλυτέρων τρόπων καλλιεργείας τοῦ φυτοῦ καὶ τῆς προστασίας αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων καὶ μικροοργανισμῶν.

Ο καφές. Ἡ καφέα εὐδοκιμεῖ εἰς ἔδαφος εὔφορον, καλῶς διαβρεχόμενον, ἀλλὰ οὐχὶ πολὺ θερμόν. Εἶναι ιθαγενὲς φυτὸν τῆς περὶ τὸν ἴσημερινὸν νοτίου Ἀμερικῆς, τῆς Κεϋλάνης καὶ τῆς Ἰάβας. Ἡ παραγωγὴ ἐτησίως ὑφίσταται μεγάλας διακυμάνσεις ἔνεκα τῆς ἐπιδράσεως ἀποτόμων κλιματολογικῶν μεταβολῶν καὶ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων. Οὕτω, εἰς τὴν Βραζιλίαν παρήχθησαν κατὰ τὸ 1929 περίπου 400.000 τόννοι, κατὰ τὸ 1930 περίπου 1.140.000 τόννοι καὶ κατὰ τὸ 1931 περίπου 480.000 τόννοι. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν ἡ καφέα μετεφυτεύθη

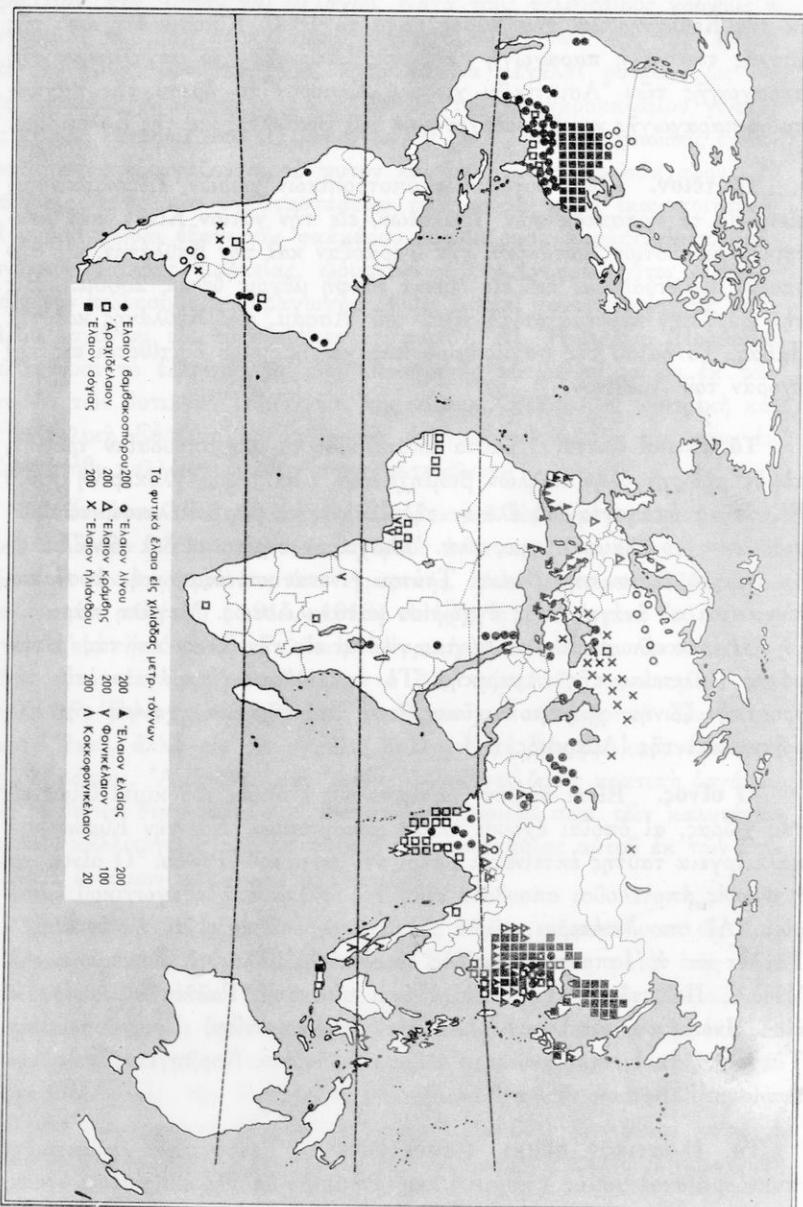
ἐκ τῆς Κεϋλάνης καὶ τῆς Ἰάβας κατὰ τὸ 1850. Εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ παραγωγὴ καφὲ τῆς Ἀφρικῆς ἦτο μεγαλυτέρα τῆς παραγωγῆς τῶν Ἀσιατικῶν χωρῶν. Σήμερον τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς καφὲ προέρχεται ἐκ τῆς Βραζιλίας καὶ τῆς Κολομβίας.

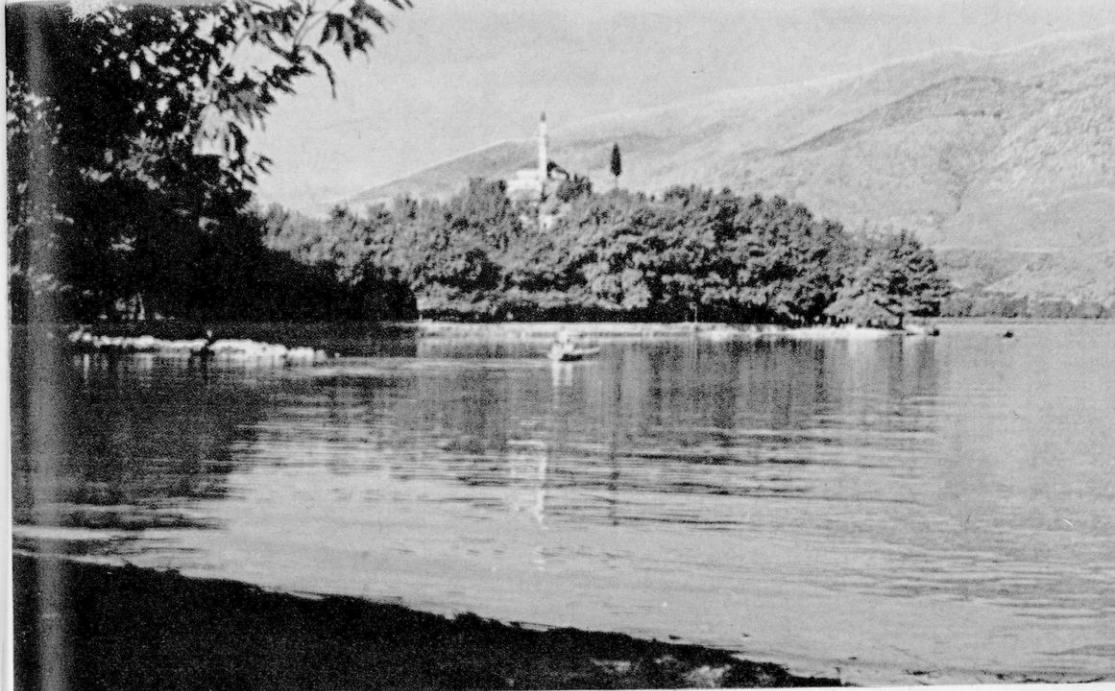
Τὸ τέιον. Εἶναι φυτὸν τῶν ὑποτροπικῶν χωρῶν. Εύδοκιμεῖ κυρίως εἰς τὰ κράσπεδα τῶν Ἰμαλαίων, εἰς τὴν νότιον Κίναν, τὴν κεντρικὴν καὶ νότιον Ἰαπωνίαν, τὴν Φορμόζαν καὶ τὴν Κεϋλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναπτύσσεται καὶ εἰς ὅρειν ἐδάφη μέχρις ὅψους 2500μ.. Εἰς τὴν Εὐρώπην προτιμᾶται τὸ τέιον τοῦ Ἀσσάμ, τῆς Κεϋλάνης καὶ τῆς Ἰάβας. Τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς τείου διατίθεται εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Λονδίνου.

Τὰ φυτικὰ ἔλαια. Ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸ μὲν σπουδαῖαν τροφήν, τὸ δὲ πρώτην ὑλην πολλῶν βιομηχανιῶν (σάπωνες, γλυκερίνη κ.ἄ.) Εἰς ταῦτα ὑπάγονται τὸ ἔλαιον τῆς ἐλαίας, τὸ βαμβακέλαιον, τὸ ἀραχιδέλαιον, τὸ ἔλαιον σόγιας κλπ. Ἰδιαιτέρων σημασίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἔχει τὸ ἔλαιον τῆς ἐλαίας. Τούτου γίνεται καὶ ἔξαγωγή, ἀφοῦ καλύπτονται αἱ ἀνάγκαι τῆς ἔγχωρίου καταναλώσεως. Μεγάλη παραγωγὴ καὶ κατανάλωσις ἐλαίου σόγιας γίνεται εἰς τὴν Κίναν καὶ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ ἀραχιδέλαιον παράγεται εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην, χρησιμοποιεῖται ὅμως ὑπὸ τῆς βιομηχανίας τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ('Ην. Πολ.).

Ο οῖνος. Εἶναι προϊὸν τῆς ἀμπέλου, ἡ ὁποίᾳ εύδοκιμεῖ ιδίως εἰς τὰς χώρας, αἱ δόποιαι ἔχουσι κλίμα μεσογειακόν. Εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ καλλιέργεια ταύτης ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ρήγου. 'Ο οῖνος καὶ ἡ σταφίς ἀποτελοῦσι σπουδαῖα εἰδὴ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔξαγωγικοῦ ἐμπορίου. Αἱ σπουδαιότεραι χώραι παραγωγῆς οἴνου εἶναι ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία, σταφίδος δὲ εἶναι ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία καὶ αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι. 'Η Ἑλλάς ἔξαγει οἶνον εἰς Γαλλίαν, σταφίδα δὲ εἰς Ἡνωμένον Βασίλειον ('Αγγλίαν), Γερμανίαν, Γιουγκοσλαβίαν, Τσεχοσλοβακίαν, Όλλανδίαν, Γαλλίαν, Αύστριαν, Νορβηγίαν, Σουηδίαν, Δανίαν, Ελβετίαν, Φινλανδίαν.

Τὸ ἐλαστικὸν κόμμι (καουτσούκ). Τοῦτο εἶναι γαλακτώδης πυκνόρρευστος χυμὸς (κόμμι) λαμβανόμενος ἐκ τῆς ἐκχρίσεως τροπι-

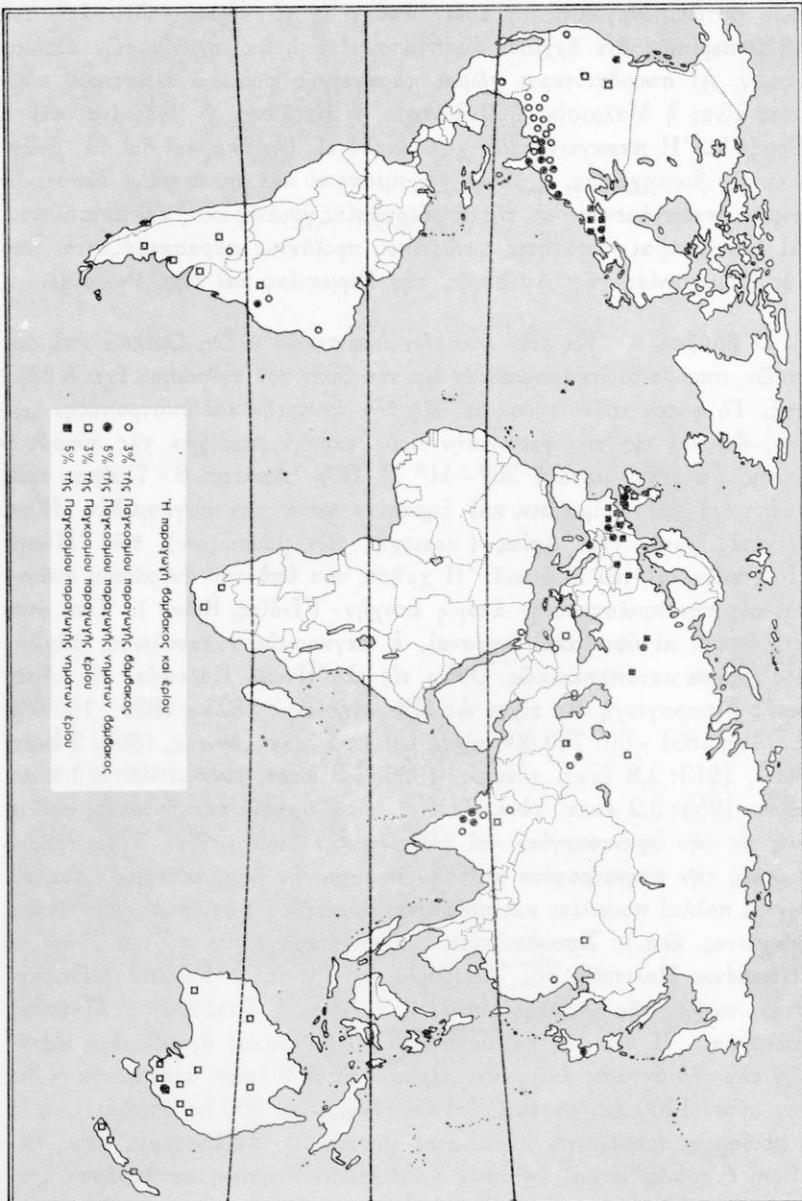
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πλατφόρμας

Λίμνη Ιωαννίνων

Θεσσαλονίκη: Η Αψίς του Γαλερίου

κῶν φυτῶν. Μεγάλην σημασίαν ἀπέκτησε τὸ κόμμι τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1910 περίπου, ὅτε ἤρχισεν ἀναπτυσσομένη ἡ βιομηχανία τῶν αὐτοκινήτων. Αἱ σπουδαιότεραι χῶραι παραγωγῆς φυσικοῦ ἐλαστικοῦ κόμμιος εἰναι ἡ Μαλαισία, ἡ Ἰνδονησία, ἡ Κεϋλάνη, ἡ Ἰνδοκίνα καὶ ἡ Βραζιλία. Ἡ παραγωγὴ τῶν χωρῶν τούτων δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖ καὶ συνθετικὸν ἐλαστικὸν κόμμι, παραγόμενον διὰ τῆς ἐπεξεργασίας γαιώνθρακος καὶ πετρελαίου. Αἱ μεγαλύτεραι ποσότητες συνθετικοῦ προϊόντος παρασκευάζονται ὑπὸ τῆς βιομηχανίας τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ῥωσίας.

Ο βάμβαξ. Ἐκ τῶν φυσικῶν ὑφαντικῶν ὄλῶν, ζωīκῶν καὶ φυτικῶν, σπουδαιοτάτην σημασίαν διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὁ βάμβαξ. Τὸ φυτὸν τοῦτο εὐδοκιμεῖ εἰς τὴν τροπικὴν καὶ ὑποτροπικὴν ζώνην, ὡς καὶ εἰς τὴν γειτονικὴν πρὸς ταύτην περιοχὴν τῆς εὐκράτου ζώνης (περίπου μεταξὺ 36° - 41° Γ. Π.). Ἀπαιτεῖ 6 - 7 μῆνας πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ὀρίμανσιν, καὶ ἔηρασίαν κατὰ τὴν συγκομιδὴν. Εἶναι ιθαγενὲς φυτὸν τῆς Ἀσίας (περιοχῆς τῶν μουσώνων), τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν καὶ τοῦ Μεξικοῦ. Ἡ χρῆσις του ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγεται εἰς τὴν προϊστορικὴν ἀκόμη ἐποχὴν (Ἰνδίας, Κίνας). "Οτε ἀνεπτύχθησαν αἱ ὑφαντικαὶ μηχαναὶ, ἡ παγκοσμία κατανάλωσις βάμβακος ηὔξησε καταπληκτικῶς. Οὕτω, εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἡ παραγωγὴ του εἶχεν ὡς ἔξης ἐτησίως : 1821 - 1830 : 100.000 τόννους, 1851 - 60: 700.000 τόνν., 1880 : 1 ἑκατ. τόννους, 1895: 2 ἑκατ. τόνν., 1913: 2,8 ἑκατ. τόννους, 1926: 3,8 ἑκατ. τόνν., 1948: 3,3 ἑκατ. τόνν., 1955: 3,2 ἑκατ. τόνν. Αἱ Ἰνες αὐτοῦ χρησιμοποιοῦνται ὡς πρώτη υἱη εἰς τὴν ὑφαντουργίαν καὶ τὴν χημικὴν βιομηχανίαν, ὁ δὲ σπόρος του εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν παραγωγὴν βαμβακελαίου. Διακρίνονται πολλαὶ ποικιλίαι καὶ ποιότητες βάμβακος (στιλπνός, μακρόνιος, βραχύνιος κλπ.). Σπουδαιότεραι χῶραι παραγωγῆς τούτου εἰναι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτείαι τῆς Ἀμερικῆς, αἱ Ἰνδαι, ἡ Ῥωσία (Τουρκεστάν, νοτίως τῆς Ἀράλης λίμνης), ἡ Κίνα, ἡ Βραζιλία, ἡ Αἴγυπτος καὶ ὄλλαι. Ἡ διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος διατιθεμένη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἔκτασις ἀνέρχεται περίπου εἰς 300 ἑκατ. στρέμματα (διὰ τὸν σῖτον 1200 ἑκ. στρέμμ. καὶ διὰ τὴν ὄρυζαν 900 ἑκ. στρέμμ.), ἡ δὲ παγκόσμιος παραγωγὴ κυμαίνεται μεταξὺ 10 - 11 ἑκατομμ. τόνν. περίπου ἐτησίως. Ξηραὶ ἔκτασεις ἀποδίδουσιν ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον

20 χιλιόγρ. κατά στρέμμα, έν δι' αί ἀρδευόμεναι 50 - 60 χιλιόγρ. κατά στρέμμα. Καλυτέρας ποιότητος βάμβαξ θεωρεῖται ὁ αἰγυπτιακός, ὁ ρωσσικός καὶ ὁ τῆς Φλωρίδος. Τὴν μεγαλυτέραν ζήτησιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγορὰν ἔχει εἶδος τι βάμβακος, τοῦ ὅποιου αἱ ἵνες εἶναι μαλακαί, ἀνθεκτικαὶ καὶ τὸ μῆκος αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 2,1 ἑκατοστόμ. περίπου. Ἀκριβώτερος καὶ ἀρίστης ποιότητος εἶναι ὁ αἰγυπτιακός, τοῦ ὅποιου τὸ μῆκος τῶν ἵνων ἀνέρχεται εἰς 3,8 ἑκατοστόμ. "Ομοιος βάμβαξ καλλιεργεῖται εἰς τὴν Βραζιλίαν καὶ τὸ Περού. Αἱ τιμαὶ τοῦ βάμβακος ὁμοίζονται εἰς τὰ χρηματιστήρια ἐμπορευμάτων τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ βάμβαξ φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ὁ σπόρος αὐτοῦ δι' ἐκκοκκιστικῶν μηχανῶν (ἐκκοκκισμένος βάμβαξ). Ὁ βαμβακόσπορος χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ διὰ τὴν ἔξαγωγὴν τοῦ βαμβακελαίου.

5. Ἡ μεταλλευτικὴ οἰκονομία ἡ μεταλλεία.

Μεταλλευτικὴ ἡ μεταλλεία ὄνομάζεται ὁ κλάδος ἐκεῖνος τῆς οἰκονομίας, ὅστις λαμβάνει τὰς πρώτας όλας ἐκ τοῦ ὑπεδάφους (ὁρυκτά). Ἡ ἐπεξεργασία τῶν ὅλων τούτων ὄνομάζεται μεταλλουργία (διὰ τὸ πετρέλαιον ὄνομάζεται αὕτη διύλισις). Ἡ μεταλλεία, ἡ μεταλλουργία καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν ἐκ τῆς γῆς λαμβανομένων ὀρυκτῶν (μετάλλων, πολυτίμων λίθων, πετρελαίου, διαφόρων ἀσέριων κλπ.) συνιστῶσι τὴν μεταλλευτικὴν καλουμένην οἰκονομίαν. Αἱ πρῶται ὅλαι τῆς μεταλλευτικῆς δὲν ἀνανεοῦνται κατ' ἔτος, ὡς τοῦτο συμβαίνει μὲ τὸν σῦτον, τὸν βάμβακα κλπ. "Ενεκα τούτου ἔχει ὁ ἄνθρωπος ὥν" δύψει του ὅτι τὰ κοιτάσματα τῆς γῆς, παρ' ὃν λαμβάνει πρώτας όλας, ἡμέραν τινὰ θὰ ἔχαντηθῶσι, καὶ προσπαθεῖ νὰ εὔρῃ τρόπον ἀντικαταστάσεως αὐτῶν, δόσον τοῦτο θὰ εἶναι ἐφικτόν. Πρὸς τοῦτο καταβάλλεται προσπάθεια, τὸ μὲν διὰ νὰ γίνεται λελογισμένη ἐκμετάλλευσις τοῦ ὑπογείου πλούτου τῆς γῆς, τὸ δὲ διὰ νὰ εύρεθῶσι νέαι ὀρυκτωρυχικαὶ πηγαί. "Ηδη ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων, ὁ ἄνθρωπος ἐλάμβανε μέταλλα καὶ πολυτίμους λίθους ἐκ τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν Κύπρον, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἡ μεταλλουργία ἦτο γνωστὴ χιλιάδας τινὰς ἔτη π.Χ.. Ὁ "Ομηρος ἔξ ἄλλου μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου οἱ "Ἐλληνες ἐγνώριζον τὴν μεταλλουργίαν (Ιλ. Σ 468). Ἰδιαιτέραν ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἡ μεταλλευτικὴ οἰκονομία ἀπὸ τοῦ 19ου αἰώ-

νος. Ή ανάπτυξις αύτη συνδέεται πρὸς τὴν ὑπαρξίν γαιάνθρακος, πετρελαίου ή ύδατοπτώσεων. Μέχρι τοῦ 1914 τὰ 3/4 πάσης ἐνεργείας ἐλαμβάνοντο ἐκ τοῦ γαιάνθρακος, ἐνῷ σήμερον ή ἐκ τοῦ γαιάνθρακος λαμβανομένη ἐνέργεια δὲν φθάνει τὰ 50 % τῆς παγκοσμίου καταναλώσεως ἐνέργειας. Τούναντίον, ή χρησιμοποίησις τοῦ πετρελαίου ἔχει ἀπὸ τότε πενταπλασιασθῆ καὶ ἡ ἐκ τοῦ πίπτοντος ὕδατος λαμβανομένη ἐνέργεια ἔχει τετραπλασιασθῆ.

Ο γαιάνθραξ. Οὗτος περιέχει 90 % ἄνθρακα περίπου καὶ ἐσχηματίσθη εἰς διαφόρους γεωλογικάς περιόδους, κατὰ τὸ πλεῖστον ὅμως κατὰ τὴν λιθανθρακοφόρους γεωλογικὴν περίοδον. Ο λιγνίτης εἶναι ἐπίσης γαιάνθραξ, δυτὶς ἐσχηματίσθη εἰς πολὺ νεωτέραν γεωλογικὴν περίοδον (κατὰ τὴν τριτογενῆ), περιέχει δὲ 45 - 65 % ἄνθρακα καὶ εἶναι συνεπῶς κατωτέρας ποιότητος. Ο γαιάνθραξ ἀπαντᾶ εἰς βαθύτερα στρώματα τῆς γῆς, ἐνῷ δὲ λιγνίτης συνήθως εἰς τὰ ἀνώτερα. Ο γαιάνθραξ χρησιμοποιεῖται εἰς ἀτμομηχανὰς διὰ τὴν θέρμανσιν τοῦ ὕδατος καὶ παραγωγὴν τοῦ ἀτμοῦ, εἰς τὴν λῆψιν ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας, εἰς τὴν παραγωγὴν βενζίνης, χρωμάτων, φαρμάκων, τεχνητῶν ὑφαντικῶν ὄλῶν κλπ. Η βορειοδυτικὴ Εὐρώπη, ή Ρωσσία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Αμερικῆς ὁφελούσι τὴν πολιτικὴν καὶ βιομηχανικὴν αὐτῶν ἰσχὺν κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ κοιτάσματα ἄνθρακος τὰ διποταμάτων τούνων. Η ποσότης τῶν ὑπαρχόντων κοιτασμάτων ἄνθρακος τῆς γῆς ὑπολογίζεται ως κάτωθι, εἰς δισεκατομμύρια τόννους:

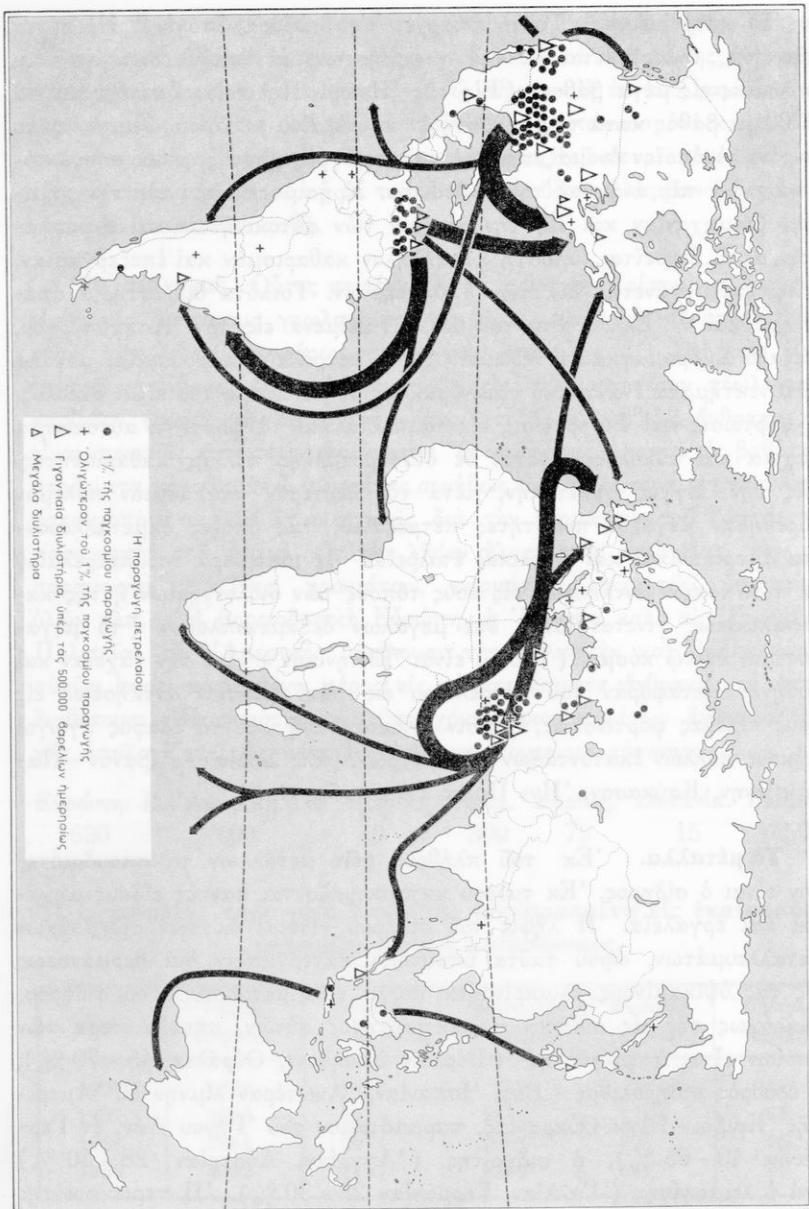
Εὐρώπη. B. Αμερική. N. Αμερική. Ασία. Αφρική. Ωκεανία. Ρωσσία.
620 2.100 40 300 75 15 1450

Η παγκόσμιος παραγωγὴ ἐνέργειας ἐκπεφρασμένη εἰς ἑκατομμύρια μετρικῶν τόννων γαιάνθρακος.

Έτος	Όλη ἐνέργεια	Γαιάνθραξ καὶ λιγνίτης	Ακάθαρτον πετρέλαιον	Φυσικὸν αέριον	Υδρογλεκτοική
1929	1778	1412	276	76	14
1957	3693	1976	1176	473	68
1958	3861	2071	1206	508	76
1959	4092	2147	1299	567	79

Τὸ πετρέλαιον. Τοῦτο ὑπάρχει εἰς διάφορα ὑπόγεια στρώματα τῆς γῆς, ἀνευρίσκεται δὲ διὰ γεωτρήσεων, αἱ ὁποῖαι διενεργοῦνται πολλάκις εἰς μέγα βάθος. (Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας ὑπερέβησαν τὰ 6200 μ. βάθος κατὰ τὴν ἀναζήτησιν πετρελαίου). Τὸ πολύτιμον τοῦτο ὑγρόν, τὸ ὅποιον ὀνομάζεται καὶ μαῦρος ὑγρὸς χρυσός, εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν χημικὴν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν κίνησιν τῶν αὐτοκινήτων καὶ ἀεροπλάνων, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, ὑποστῇ κατάληγον καθαρισμὸν καὶ ἐπεξεργασίαν, ἥτις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῶν διύλιστηρίων. Τοιαῦτα διύλιστηρια ἀπέκτησε καὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ τοῦ 1958 (κείμενα εἰς τὸν Ἀσπρόπυργον, μεταξὺ Σκαραμαχῆ καὶ Ἐλευσίνος). Τὸ πετρέλαιον παρουσιάζει μεγάλα πλεονεκτήματα ἔναντι τοῦ γαιάνθρακος. Ἡ μεταφορά του εἶναι εὔκολος, ἡ φόρτωσις καὶ ἐκφόρτωσις εἰς τὰ πλοῖα καὶ τὰ φορτηγὰ αὐτοκινήτα ταχεῖα καὶ εὔκολος, γίνεται δὲ διατηρουμένης πολλῆς καθαριότητος. Εἰς τὴν Ἕγγρην Ἀνατολήν, μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον εὑρέθησαν μεγάλαι ποστήτες πετρελαίου, τὰς ὅποιας ἐκμεταλλεύονται ἀμερικανικαὶ καὶ ἀγγλικαὶ ἑταῖρεῖαι. Ἡ μεταφορά τοῦ πετρελαίου ἐκ τῶν τόπων ἀντλήσεως εἰς τοὺς τόπους τῶν διύλιστηρίων ἡ τῆς καταναλώσεως γίνεται ἵδιως διὰ μεγάλων δεξαμενοπλοίων (τὸ μεγαλύτερον ἐν τῷ κόσμῳ (1961) εἶναι Ἐλληνικόν). Διὰ τὴν ταχείαν καὶ εὐθηνήν μεταφορὰν τοῦ πετρελαίου ἐκ τῶν φρεάτων ἀντλήσεως εἰς τοὺς λιμένας φορτώσεως, ἔχουσιν ἐγκατασταθῆ ὑπὸ τὸ ἔδαφος ἀγωγοὶ μήκους πολλῶν ἐκατοντάδων χιλιομέτρων. (Εἰς Συρίαν - Λίβανον - Παλαιστίνην, Καύκασον, Ἡν. Πολιτ. Ἀμερικῆς κλπ.).

Τὰ μέταλλα. Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν μετάλλων τὸ σπουδαιότερον εἶναι ὁ σίδηρος. Ἐκ τούτου κατασκευάζονται παντὸς εἰδούς μηχαναὶ καὶ ἐργαλεῖα. Ἡ λῆψις τοῦ σιδήρου γίνεται ἐκ τῶν σιδηρούχων μεταλλευμάτων, ἀφοῦ ταῦτα ὑποστῶσι κατεργασίαν διὰ θερμάνσεως εἰς τὰς ὑψηλαριμένους. Διακρίνονται πολλὰ εἰδή μεταλλευμάτων σιδήρου, ἀναλόγως τῆς εἰς σίδηρον περιεκτικότητος αὐτῶν, σπουδαιότερα τῶν ὅποιων εἶναι ὁ μαγνήτης (Βόρειον Σουηδίαν, Ούραλια 45 - 70 %), ὁ ἐρυθρὸς σιδηρόλιθος (Βόρ. Ισπανίαν, Ἀνωτέρων λίμνην Β. Ἀμερικῆς, Κριβόι - Ρόγκ Οὐκρανίας, παραπόταμον τοῦ Ῥήνου Λάν, ἐν Γερμανίᾳ 40 - 65 %), ὁ σιδηρίτης (Ἀγγλίαν, Αὐστρίαν 28 - 40 %) καὶ ὁ λειμωνίτης (Γαλλίαν, Γερμανίαν 25 - 30 %). Ἡ περιεκτικότης

είς σίδηρον, τῶν μεταλλευμάτων αὐτοῦ ἔχει σημασίαν διὰ τὴν βιομηχανίαν τοῦ χάλυβος. Οταν αὕτη εἶναι κατωτέρα τῶν 25 %, ταῦτα δὲν θεωροῦνται οἰκονομικῶς ἐκμεταλλεύσιμα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ ποσότητες μεταλλευμάτων σιδήρου, αἱ λαμβανόμεναι ἐκ τοῦ βορείου ήμισφαιρίου, εἶναι πολὺ περισσότεραι τῶν τοῦ νοτίου ήμισφαιρίου. Παρὰ ταῦτα, διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῶν μεγάλων βιομηχανικῶν κέντρων εἰς σίδηρον (‘Ην. Πολ. Ἀμερικῆς, Δυτικῆς Εὐρώπης, ‘Ρωσσίας) εἰσάγονται εἰς ταῦτα σιδηρομεταλλεύματα ἐκ τῆς βορείου Ἀφρικῆς, τῆς Κούβας καὶ τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Ἡ κατασκευὴ τῶν διαφόρων ποιοτήτων τοῦ χάλυβος ἀπαιτεῖ ἀνάμιξιν καὶ ἄλλων μετάλλων εἰς μικρὰν ποσότητα, ὡς εἶναι τὸ χρώμιον, τὸ νικέλιον κλπ. Ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου ἡ βιομηχανία τοῦ χάλυβος ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν μετάλλων τούτων. Ἐκτὸς τοῦ σιδήρου, ἄλλα μεταλλεύματα σπουδαίας σημασίας διὰ τὴν βιομηχανίαν εἶναι τοῦ χαλκοῦ (‘Ηνωμ. Πολ. Ἀμερικῆς, Χιλῆ, Καναδᾶς), τοῦ μολύβδου (‘Ηνωμ. Πολ. Ἀμερικῆς, Μεξικόν, Αὐστραλία), τοῦ ψευδαργύρου (‘Ην. Πολ. Ἀμερικῆς, Αὐστραλία, Καναδᾶς), τοῦ βωξίτου (Γαλλία, Ούγγαρια, Γιουγκοσλαβία), τοῦ κασσιτέρου (Μαλαισία, Ἰνδονησία, Βολιβία), τοῦ νικελίου (Καναδᾶς), τοῦ χρωμίου (Ν. Ἀφρική, Τουρκία, ‘Ρωσσία), τοῦ μαγγανίου (‘Ρωσσία, Ἰνδίαι, Ν. Ἀφρική), τοῦ ὑδραργύρου (Ιταλία, Ισπανία, ‘Ηνωμ. Πολ. Ἀμερικῆς).

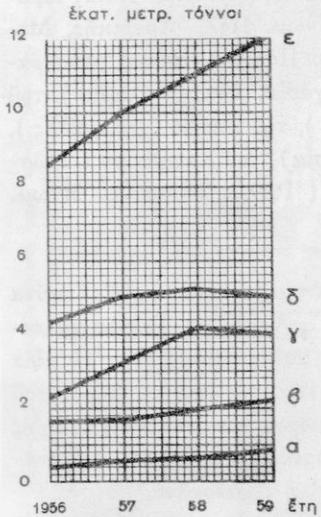
Τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι. Εἰς ταῦτα ἀνήκουσιν ὁ χρυσός, ὁ λευκόχρυσος καὶ ὁ ἀργυρός. Ὁ χρυσὸς χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν νομισμάτων καὶ κοσμημάτων. Ἡ ἀξία τοῦ χαρτονομίσματος ἐκάστης χώρας ἐξαρτάται κυρίως ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ χρυσοῦ, τὸν δόπον αὕτη διαθέτει. Σπουδαίτεραι χῶραι ἐξαγωγῆς χρυσοῦ καὶ λευκοχρύσου εἶναι ἡ νότιος Ἀφρική, ἡ ‘Ρωσσία, ὁ Καναδᾶς, αἱ ‘Ηνωμ. Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ Αὐστραλία.

Ἐκ τῶν πολυτίμων λίθων σπουδαίτερος εἶναι ὁ ἀδάμας, ὅστις ἐξάγεται κυρίως ἐκ τῶν ἀδαμαντωρυχείων τῆς νοτίου καὶ κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Εἰς τὸ ἐμπόριον ὅμως τῶν πολυτίμων λίθων ἔρχονται καὶ οἱ τεχνητοὶ τοιοῦτοι, οἱ δόποι οι εἶναι πολὺ εὐθηνότεροι τῶν φυσικῶν.

Η Βιομηχανία.

Η βιομηχανία είναι ό κλαδος της οικονομίας, ό περιλαμβάνων τὴν διὰ μηχανῶν ἐπεξεργασίαν τῶν πρώτων ὑλῶν τῶν λαμβανομένων ἐκ τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωϊκοῦ βασιλείου ὡς καὶ ἐκ τῶν δρυκτῶν. Απὸ ἀπόψεως χρηματικῆς ἀξίας, τὸ προϊόντα τῆς βιομηχανίας είναι ἀνώτερα τῶν προϊόντων οιασδήποτε ἄλλης μορφῆς τῆς οικονομίας (γεωργικῆς, δασικῆς κλπ.). Η βιομηχανία, ἐν ἀντίθεσι πρὸς τὴν γεωργικὴν οικονομίαν, ἔχει τὴν τάσιν νὰ συγκεντροῦται εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν μικροτέραν περιοχὴν.

Η βιομηχανία χρησιμοποιεῖ ποικίλας πρώτας ὕλας διὰ τὴν παραγωγὴν ἡμιετοίμων ἢ ἑτοίμων εἰδῶν. Ήμιετοίμα εἰδη είναι ἔκεῖνα, τὰ δόποια χρήζουσι περαιτέρω ἐπεξεργασίας, ἵνα δώσωσιν εἰδη δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἀμέσως ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν διὰ τὰς ἀνάγκας των. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὡς ἡμιετοίμαν εἰδος τὰ διάφορα νήματα καὶ τὸν πολτὸν τοῦ χάρτου (χαρτόμαζαν). Ως ἑτοίμαν εἰδος ἀναφέρομεν τὰ ὑφάσματα, τὸν χάρτην, τὰ φάρμακα, τὰ λιπάσματα, τὰ ἐργαλεῖα κλπ.

Η παραγωγὴ ἐνεργείες χωρῶν τινων (θερμική, ἡλεκτρική κλπ.) ἀνηγμένη εἰς παραγωγὴν γαιάνθρακος.

$\alpha = \text{Έλλας}$, $\beta = \text{Έλβετία}$, $\gamma = \text{Αγγυπτος}$, $\delta = \text{Τουρκία}$, $\epsilon = \text{Γιουγκοσλαβία}$,

Η ἐνέργεια. Ο ἀνθρακός, τὸ πετρέλαιον, τὰ ξύλα καὶ ἡ πτῶσις τῶν ὑδάτων παρέχουσι τὴν ἐνέργειαν, ἵνευ τῆς δόποίας δὲν είναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ βιομηχανία. Αἱ συγκοινωνίαι, ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ θέρμανσις ἔχαρτῶνται ἐπίσης ἐκ τῆς διατιθεμένης ἐνέργειας. Η ἀτομικὴ ἐνέργεια δὲν ἔχει ἀκόμη τεθῆ εἰς τὴν ἐνυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου εἰς εὐρεῖαν κλίμακα. Η ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια παρουσιάζει πλεονεκτήματα ἐναντὶ τῶν ἄλλων μορφῶν ἐνέργειας καὶ γίνεται δόσημέραι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Εὔθηνὸν ἡλεκτρικὸν ῥεῦμα νποβοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχα-

νίας. Αἱ σπουδαιότεραι χῶραι παραγωγῆς ἡλεκτρικῆς ἐνέργειας ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων εἰναι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Καναδᾶς, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Ῥωσσία, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἐλβετία. Ἐπίζεται δὲ συντόμως θὰ λαμβάνεται εὐθηνὸν ἡλεκτρικὸν ρεύμα ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἐνέργειας.

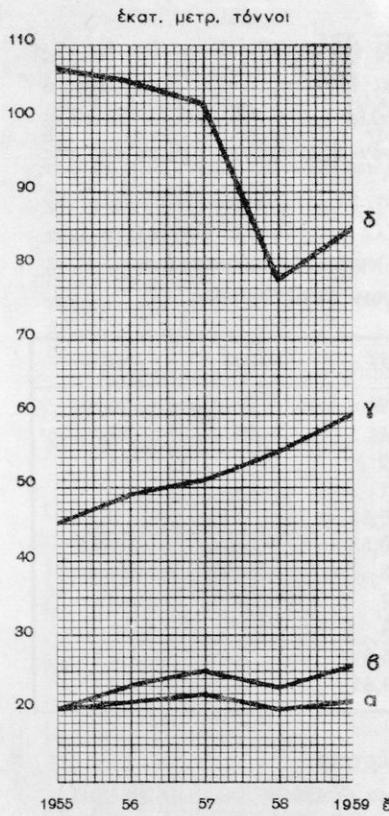
Ἡ παραγωγὴ ἐνέργειας χωρῶν τινῶν ἐκπεφρασμένη εἰς ἑκατομμ. μετρικῶν τόννων γαιάνθρακος.

X ώραι	1957	1958	1959
Βέλγιον	29	27	23
Γαλλία	64	66	69
Γερμανία Δυτική	172	171	164
Γιουγκοσλαβία	11	11	13
Δανία	0,85	0,81	0,76
Ἐλλάς	0,55	0,65	0,86
Ἡνωμ. Βασίλειον (Ἀγγλία)	228	220	210
Ἡνωμ. Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς	1367	1274	1333
Ἴταλία	14	15	17
Τουρκία	5,21	5,39	5,28
Φινλανδία	0,81	0,86	0,68

Ἡ ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια.

Παραγωγὴ ἡλεκ. ρεύματος εἰς ἑκατομμύρια ὥριαιν Κιλοβάτ (KWH).

X ώραι	1938	1957	1958	1959
Αὐστρία	2994	12463	13559	15105
Γαλλία	20696	57433	61600	64500
Γερμανία	55333	91773	95270	103213
Γιουγκοσλαβία	1090	6250	7400	8100
Ἐλλάς	427	1627	1768	1962
Ἡνωμένον Βασίλειον	25708	105592	113315	121000
Ἡν. Πολιτ. Ἀμερικῆς	141955	716000	725000	795000
Ἰαπωνία	32676	81200	85400	99000
Ἴταλία	—	42800	45500	49000
Παγκόσμιος ἐκτός Ῥωσσ.	419600	1802900	1906400	2096200
Τουρκία	312	2057	2304	2550
Φινλανδία	3110	7700	7900	7740

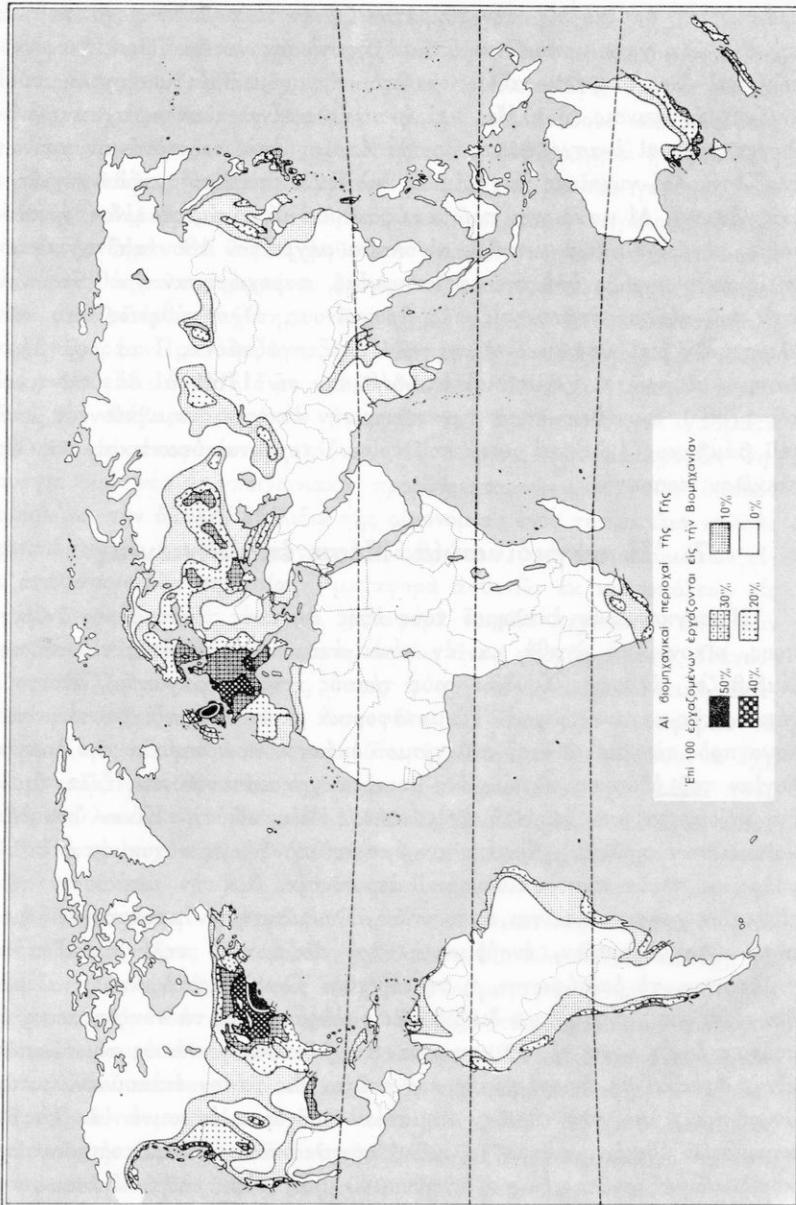
Η παραγωγή χάλυβος τῶν κυριωτέρων χωρῶν.

$\alpha =$ Αγγλία, $\beta =$ Δυτική Γερμανία,
 $\gamma =$ Ρωσσία $\delta =$ Ή. Π. Αμερικής.

δὲν ίκανοποιεῖ μόνον τὰς γεωργικάς, ναυπηγικάς καὶ πάσης φύσεως δὲν είρηνικούς σκοπούς μηχανικάς ἀνάγκας ἐνὸς μεγάλου κράτους, δὲν διάποτελεῖ καὶ στοιχεῖον ισχύος αὐτοῦ, διότι τὸ μέταλλον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διὰ πᾶσαν κατασκευὴν ἀεροπλάνου, αὐτοκινήτου, πλοίου, πυραύλου, τηλεβόλου κλπ.

Η ύφαντουργία. Αὕτη καλύπτει τὰς εἰς ἐνδύματα ἀνάγκας τοῦ ἀν-

Η βαρεῖα βιομηχανία. Υπὸ τὸ ὄνομα βαρεῖα βιομηχανία νοεῖται ἡ βιομηχανία τοῦ σιδήρου (μεταλλουργία τούτου, χυτήρια, ἐπεξεργασία, κατασκευὴ μηχανημάτων καὶ ἐργαλείων). Αὕτη συνδυάζεται πάντοτε μετ' ἄλλων κλάδων βιομηχανίας, ώς εἶναι ἡ λῆψις ἄλλων μετάλλων ἐκ τῶν συναφῶν μεταλλευμάτων, ἡ ύφαντουργία, ἡ οὐλούργία, ἡ παρασκευὴ λιπασμάτων καὶ ἡ χημικὴ βιομηχανία ἐν γένει, διότι οὗτοι χρησιμοποιοῦσι παντὸς εἰδούς σιδηρᾶ μηχανήματα. Επειδή, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ δύο πρῶται διὰ τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν, ὁ λιθάνθραξ καὶ τὸ σιδηρομετάλλευμα, δὲν εὑρίσκονται εἰς τὰς αὐτὰς περιοχὰς, ἡναγκάσθη ἡ βιομηχανία αὔτη νὰ ἐνεργῇ μεγάλας μεταφοράς, ἰδίως δὲ ἀτμοπλοίων, εἴτε τοῦ ἀνθρακοῦ εἴτε τοῦ σιδηρομετάλλευμάτος. Περισσότερον τῶν 50% τῶν μεταφορῶν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ἀνήκει εἰς τὰς μεταφορὰς τὰς συναφεῖς πρὸς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν. Ενταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ δὲν ἡ παραγωγὴ χάλυβος (ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου σιδήρου, τοῦ χυτοσιδήρου) δὲν ίκανοποιεῖ μόνον τὰς γεωργικάς, ναυπηγικάς καὶ πάσης φύσεως δὲν είρηνικούς σκοπούς μηχανικάς ἀνάγκας ἐνὸς μεγάλου κράτους, δὲν διάποτελεῖ καὶ στοιχεῖον ισχύος αὐτοῦ, διότι τὸ μέταλλον τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διὰ πᾶσαν κατασκευὴν ἀεροπλάνου, αὐτοκινήτου, πλοίου, πυραύλου, τηλεβόλου κλπ.

θρώπου, αἱ ὄποιαι εἰς τὴν εὔκρατον ζώνην εἶναι πολὺ μεγάλαι. Ὡς πρώτη ὥλη χρησιμοποιεῖται ὑπὸ αὐτῆς τὸ ἔριον τῶν ζφών, ἵνες φυτῶν καὶ ἵνες παρασκευαζόμεναι ὑπὸ τῆς χημικῆς βιομηχανίας. Ἡ κλῶσις, ἡ ὕφανσις, ἡ πλέξις καὶ ἡ πίλησις εἶναι εὔκολοι σχετικῶς ἐπαγγελματικοὶ ἐνασχολήσεις, εἰς τὰς ὄποιας ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων ἐπεδίδοντο αἱ γυναικεῖς κατ' οἶκον, καὶ δὲν ἀπαιτοῦσι μακρὰν τεχνικὴν ἐκπαίδευσιν. Αἱ μακρόνοι πρῶται ὑφαντικαὶ ὥλαι, ὃς τὸ λίνον, ἡ κάνναβις, τὸ ἔριον καὶ ἡ μέταξα, αἱ ὄποιαι μέχρι τοῦ 18ου αἰῶνος κατανηλίσκοντο κυρίως ὑπὸ τῆς ὑφαντουργίας, παρεχώρησαν τὴν θέσιν των ἀπὸ τοῦ αἰῶνος τούτου εἰς τὰς βραχυῖνους, ἀλλὰ εὐθηνῶς ὑπὸ τῶν κλωστικῶν καὶ ὑφαντικῶν μηχανῶν ἐπεξεργαζομένας ἵνας τοῦ βάμβακος (αἱ πρῶται κλωστικαὶ ἐπενοήθησαν τῷ 1769, αἱ δὲ ὑφαντικαὶ τῷ 1786). Συνήθως κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ἀνάμιγνύονται μετὰ τοῦ βάμβακος (ως καὶ μετὰ τοῦ ἔριον) τεχνηταὶ ὑφαντικαὶ ὥλαι εἰς ποικίλον ποσοστόν.

7. Ἡ συγκοινωνία. Μέσα ἐπικοινωνίας.

Ἡ συγκοινωνία ἐκπληροῦ τοὺς ἔξῆς σκοπούς : μεταφέρει ἀνθρώπους, οἰκονομικὰ ἀγαθὰ καὶ ἐν γένει ἀντικείμενα παντὸς εἴδους καὶ διαβιβάζει εἰδῆσεις. Συνδέει τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς μὲ τοὺς τόπους τῆς καταναλώσεως. Τὰ μεταφορικὰ μέσα εἶναι ποικίλα καὶ ἀνάλογα πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἐκάστου κράτους καὶ τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ. Ὡς τοιαῦτα χρησιμοποιοῦνται ζφῶ, ἀμάξια κινούμενα ὑπὸ ζφών ἡ ἀνθρώπων (ἴδιας εἰς τὴν Κίναν ὑπὸ τῶν καλουμένων κοῦλις), ἀμάξαι κινούμεναι ὑπὸ ζφών, αὐτοκίνητα, σιδηρόδρομοι, πλοῖα παντὸς εἴδους καὶ ἀεροπλάνα. Διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν εἰδῆσεων χρησιμοποιεῖται, ἐκτὸς τῶν ἀλλων συνήθων μεταφορικῶν μέσων (ταχυδρομεῖον, ἐνσύρματος καὶ ἀσύρματος τηλέγραφος), τὸ τηλέφωνον, τὸ ραδιόφωνον, ἡ τηλεόρασις. Ὁ κινηματογράφος, ναὶ μὲν δὲν εἶναι καθ' αὐτὸν μέσον διαβιβάσεως εἰδῆσεων ὡς τὰ συνήθη μέσα, ἐν τούτοις ὅμως φέρει εἰς ἐπικοινωνίαν τοὺς διαφόρους λαοὺς καὶ συνεπῶς εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρήσωμεν καὶ τοῦτον ὡς μέσον ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, ὑπὸ τὴν εὑρεῖαν σημασίαν τοῦ ὅρου ἐπικοινωνία. Τὸ δίκτυον τῶν ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν, ναυτιλιακῶν καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν ἔξαρταται ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς χώρας, τῆς ἐκτάσεως καὶ

της έδαφικής μορφολογίας αύτῆς καὶ ἐκ τῆς ἀναπτύξεώς της. Αἱ συγκοινωνιακαὶ κατασκευαὶ χαρακτηρίζουσι τὴν ὅψιν παντὸς οἰκονομικοῦ χώρου. Μεγάλοι, εὐθεῖς ἢ μὲ καμπύλας ἢ ἐλικοειδεῖς δρόμοι μὲ τὰ ἀναλήμματά των καὶ τὰς γεφύρας των, μὲ τὰς ἀνόδους καὶ καθόδους εἰς λόφους καὶ ὅρη, σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εὐθύγραμμοι ἢ ὁφιοειδεῖς εἰς τὰς πεδιάδας ἢ τὰς προσβάσεις τῶν ὅρέων, μὲ τὰς γεφύρας των καὶ τοὺς σιδηροδρομικοὺς σταθμοὺς των, μικροὺς ἢ μεγάλους, διατέμνουσι τὴν ἔηράν καὶ συμπληροῦσι τὸ τοπικὸν χρῶμα αύτῆς. Οἱ καλοὶ καὶ εὔρεῖς ἀσφαλτοστρωμένοι δρόμοι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἐπιτρέπουσι μεγαλυτέραν ταχύτηταν τῶν ὀχημάτων καὶ διευκολύνουσι πολὺ τὰς μεταφοράς. Προσοδοφόρος καὶ ἀνεπιγμένη περιήγησις (κ. τουρισμὸς) δὲν εἶναι δυνατὴ ἀνευ καλῶν δρόμων. Μεγάλαι γέφυραι ἐπιτρέπουσι τὴν διάβασιν μεγάλων ποταμῶν καὶ καλύπτουσι τὰ χάσματα μεγάλων καὶ ἀποτόμων κοιλάδων. 'Η αὕξησις τῶν μεταφορῶν δημιουργεῖ καὶ νέα συγκοινωνιακὰ προβλήματα, ἢ λύσις τῶν δύοιων διευκολύνει τὴν δυμαλήν ἔξελιξιν τῆς οἰκονομίας ἐνὸς τόπου. Διὰ πολλὰς περιπτώσεις ἡ ταχεῖα μεταφορὰ ἀνθρώπων καὶ ἐμπορευμάτων εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας (μεταφορὰ ἀσθενῶν ἐκ κωμοπόλεων εἰς μεγάλα νοσηλευτικὰ κέντρα, μεταφορὰ νωπῶν λαχανικῶν ἐκ τῶν ἀγροκήπων εἰς τὰ κέντρα καταναλώσεως ἀνευ φθορᾶς κλπ.). Πάντοτε καταβάλλεται προσπάθεια, ὅπως ἡ συγκοινωνιακὴ πολιτικὴ ἐκάστου κράτους εἶναι τοιαύτη, ὥστε δῆλα τὰ μέσα τῶν μεταφορῶν νὰ ἐναρμονίζωνται μεταξύ των καὶ οὕτω ἡ οἰκονομία τοῦ τόπου νὰ ἔχῃ τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν ὀφέλειαν. Τὸ ἀεροπλάνον ἔχει φέρει τοὺς διαφόρους λαοὺς τῆς ὑδρογείου πολὺ πλησίον ἀλλήλων καὶ ἔχει μεταβάλει ἐπὶ τὸ ταχύτερον τὸν βυθμὸν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.

Αἱ μεταφοραὶ γενικῶς. Παρὰ τὴν ἀλματώδη ἀνάπτυξιν τῶν διὰ ξηρᾶς καὶ ἀέρος μεταφορῶν, ἡ θάλασσα ἔξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ τὰ πρωτεῖα τούτων ἀπὸ ἐπόφεως εὐθηνίας τῶν μεταφορῶν καὶ ποσότητος τῶν μεταφερομένων ἐμπορευμάτων. Τὰ 4/5 τῶν συνολικῶν μεταφορῶν τοῦ κόσμου ἐνεργοῦνται διὰ θαλάσσης. Τὸ μέγεθος τῶν πλοίων παρακολουθεῖ πάντοτε τὴν ἔξελιξιν τῆς τεχνικῆς ἀναπτύξεως. Αἱ ταχύτητες τῶν ἀτμοπλοίων ἔχουσι πολὺ βελτιωθῆ. 'Ἐν ṗ ὁ Κολόμβος διέπλευσε τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν ἐντὸς 70 ἡμερῶν, καὶ τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον Σαβάννας ἀπὸ Σαβάννας εἰς Λίβερπουλ, κατὰ τὸ 1819,

έντος 26 ήμερών, τὰ σημερινὰ ταχέα ἀτμόπλοια διανύουσι τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν ἐντὸς 5 — 6 ήμερών. Τὸ ποσὸν τῶν διὸ θαλάσσης μεταφερομένων ἑτησίως ἐμπορευμάτων εἶναι ἡδη διπλάσιον ἐκείνου, τὸ δόποιον μετεφέρετο κατὰ τὸ 1914.

Τὸ μέγεθος τῶν θαλασσίων μεταφορῶν μιᾶς χώρας ἔξαρταται ἐκ τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ, ἐκ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς βιομηχανικῆς του ἀναπτύξεως. Διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ διεξάγεται τὸ ἡμίσυ περίου τῶν παγκοσμίων θαλασσίων μεταφορῶν. Εἰς τὸν λιμένας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καταλήγουσι 3 μεγάλαι θαλάσσιαι ἀρτηρίαι : ἡ διερχομένη διὰ τοῦ Σουεζ καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἡ διὰ τῆς Δυτικῆς Ἀφρικῆς καὶ ἡ διὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ Καναδᾶ.

Τὸ μέγεθος τῶν ἀεροπορικῶν μεταφορῶν σὺν τῷ χρόνῳ γίνεται διαρκῶς μεγαλύτερον. Οὕτω, ἐνῷ κατὰ τὸ 1947 μετεφέρθησαν δι' ἀεροπλάνου 21 ἑκατομμύρια πρόσωπα, κατὰ τὸ 1953 μετεφέρθησαν 52 ἑκατομμύρια. Ἡ ἑτησία ἀεροπορικὴ αὔξησις τῶν μεταφορῶν προσώπων ἀνέρχεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς 10 % ἐπὶ ἑκάστης προηγουμένης ἑτησίας μεταφορᾶς. Κατὰ τὸ 1953 διέπτησαν τὸν Ἀτλαντικὸν 500.000 πρόσωπα εἰς 14.000 ἀεροπορικὰς πτήσεις, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διέπλευσαν τοῦτον δι' ἀτμοπλοίων 700.000. Ἐμπορεύματα μεγάλης ἀξίας καὶ μικροῦ βάρους μεταφέρονται κατὰ προτίμησιν ἀεροπορικῶς, ἐφ' ὃσον εἰδικαὶ συνθῆκαι καταναλώσεως ἀπαιτοῦσι τοῦτο (π.χ. φάρμακα, λατρικὰ εἴδη, ἄνθη, ἐφημερίδες, ἐπιστολαὶ κλπ.). Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς N. Ἀμερικῆς, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας ὀφείλει πολλὰ εἰς τὰς ἀεροπορικὰς συγκοινωνίας, αἵτινες καθιστῶσι προσιτὴν τὴν ἐπικοινωνίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν χωρῶν τούτων πρὸς τὸν λιμένας αὐτῶν. Ἡ διάπτησις ὑπὲρ τὰς ἐρήμους καὶ τὸν μεγάλους δρεινούς δγκούς διευκολύνει τὰ μέγιστα τὰς συγκοινωνίας τῶν ἡπείρων τούτων.

Ἡ ἐσωτερικὴ ναυτιλία ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς στάθμης τῶν ὑδάτων καὶ ἐκ τῆς τυχὸν πήξεως αὐτῶν. Οἱ πλωτοὶ ποταμοὶ, ὅπου εἶναι δυνατόν, συνδέονται διὰ διωρύχων. Εἰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ στάθμη τῶν ποταμῶν τούτων δὲν εἶναι ἡ αὐτή, κατασκευάζονται κατάλληλοι ὑδατοφράκται, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ σύνδεσις. Πολλαὶ διώρυχες συνδέονται ποταμοὺς ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Γερμανίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ Ρωσίαν. Αἱ μετα-

φοραί διὰ τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύχων εἰναι πολὺ εὐθηνότεραι τῶν λοιπῶν θαλασσίων μεταφορῶν, ἀπαιτοῦσιν ὅμως πολὺ περισσότερον χρόνον. "Ενεκα τοῦ λόγου τούτου μεταφέρονται ἐκεῖ ἐμπορεύματα εὐθηνά, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἐπέρχεται βλάβη, ὅταν ἡ μεταφορά των καθυστερήσῃ κατὰ λογικόν τι χρονικὸν διάστημα.

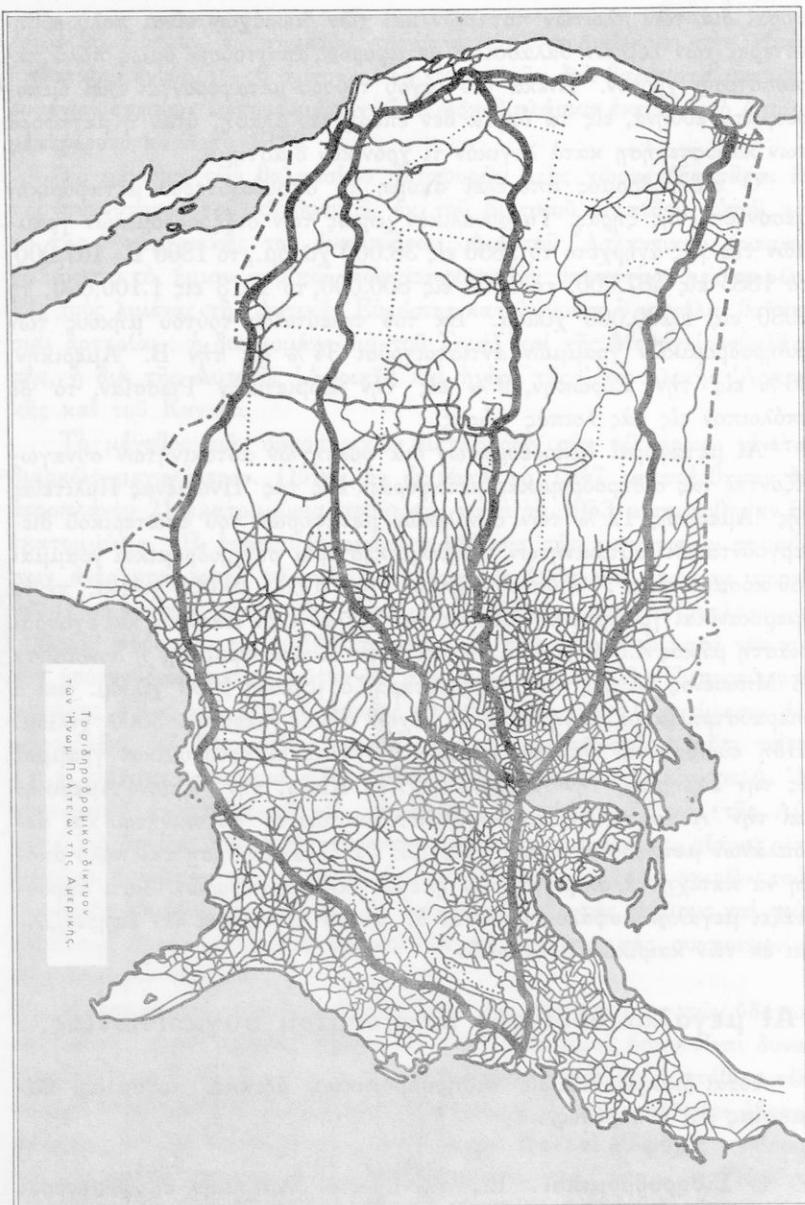
'Ο σιδηρόδρομος ἀποτελεῖ ἀκόμη τὸ σπουδαιότερον μεταφορικὸν μέσον ἐπὶ τῆς ἔηρᾶς. Τὸ συνολικὸν μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς γῆς ἀνήρχετο τὸ 1850 εἰς 38.000 χιλιόμ., τὸ 1860 εἰς 107.000, τὸ 1885 εἰς 487.000, τὸ 1900 εἰς 800.000, τὸ 1913 εἰς 1.100.000, τὸ 1930 εἰς 1.280.000 χιλιόμ. 'Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου μήκους τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀντιστοιχοῦσι 34% εἰς τὴν Β. Ἀμερικήν, 26% εἰς τὴν Εὐρώπην, 9% εἰς τὴν Σοβιετικήν 'Ρωσσίαν, τὸ δὲ πόλοιπον εἰς τὰς λοιπὰς χώρας.

Αἱ μεταφοραὶ ἐμπορευμάτων διὰ φορτηγῶν αὐτοκινήτων συναγωνίζονται τὰς σιδηροδρομικὰς μεταφοράς. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς 12 % τῶν συνολικῶν μεταφορῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ διενεργοῦνται δι' αὐτοκινήτων. Αἱ ἐπιμηκέστεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ τοῦ κόσμου εἰναι : 'Ο ὑπερσιβηρικὸς ἔχων μῆκος 10.000 χιλιόμ., πέντε ἀμερικανικαὶ γραμμαὶ συνδέουσαι τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκεανὸν καὶ ἔχουσαι ἑκάστη μῆκος 4.500 χιλιόμ., ἡ ὑπὲρ τὰς "Ανδεις γραμμή, ἡ συνδέουσα τὸ Μπουένος "Αυρες πρὸς τὸ Βαλπαραΐζο, μήκους 1500 χιλιόμ. καὶ δύνεραυστραλιακὸς σιδηρόδρομος, ἔχων μῆκος περίπου 3000 χιλιόμ. "Ηδη εὑρίσκονται ὑπὸ κατασκευὴν μεγάλαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εἰς τὴν Σιβηρίαν, τὴν Αὔστραλίαν, τὴν Κίναν, τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ἀλάσκαν. Παρὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δι' αὐτοκινήτου καὶ ἀεροπλάνων μεταφορῶν, ὁ σιδηρόδρομος θὰ ἔξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη νὰ κατέχῃ τὰ σκῆπτρα τῶν ἡπειρωτικῶν μεταφορῶν, διότι παρουσιάζει μεγάλην ἀσφάλειαν καὶ αἱ δι' αὐτοῦ μεταφοραὶ δὲν ἐπηρεάζονται ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν.

Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας.

Αὗται διακρίνονται εἰς σιδηροδρομικάς, ὁδικάς, ποταμίας, θαλασσίας καὶ ἐναερίους.

1. Σιδηροδρομικά. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν σπουδαιότεραι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

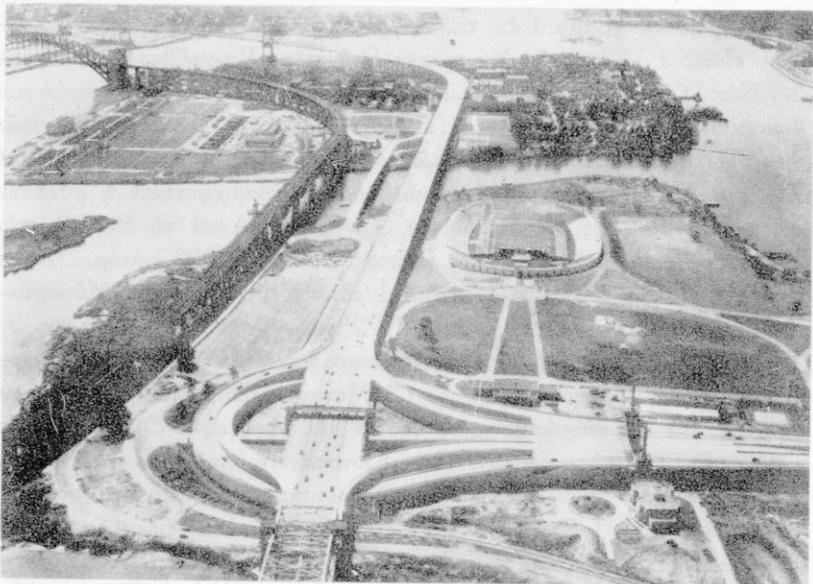
Δελφοί : Ἡ Θόλος

σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ὥκε-
ανὸν εἰναι: 1) Χάλιφαξ—Μόντρεαλ—Γούνιπεκ—Βανκούβερ (Καναδᾶς).
2) Νέα Ύόρκη—Ντητρόιτ—Σικάγον—Σηάτλ. 3) Νέα Ύόρκη—Ἄγιος
Φραγκίσκος ἢ Λός "Αντζελες. ('Ηνωμ. Πολιτεῖαι). Ἐκάστη τῶν τριῶν
ἀνωτέρω σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἔχει μῆκος περίπου 4.500 χιλιόμ.
Εἰς τὴν Εὐρώπην σπουδαία σιδηροδρομικὴ γραμμὴ εἰναι ἡ συνδέου-
σα τοὺς Παρισίους, τὸ Βερολίνον, τὴν Μόσχαν καὶ τὸ Βλαδιβοστόκ
('Υπερσιβηρικὸς σιδηρόδρομος), μήκους περίπου 10.000 χιλιόμ.. Ἀλλαὶ
σημαντικαὶ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εἰναι : 1) Παρίσιοι—Μόναχον—
Βελιγράδιον—Κωνσταντινούπολις. 2) Ρώμη—Βολωνία—Βερολίνον. 3)
Βερολίνον—Πράγα—Βουδαπέστη—Βελιγράδιον—Ἀθῆναι. 4) Ἀθῆναι—
Βελιγράδιον—Μόναχον—Παρίσιοι (ἢ Μόναχον—Δουνκέρκη—πρὸς Λον-
δίνον). Ἐκ τῆς Εὐρώπης πρὸς Ἀσίαν καὶ Ἀφρικήν: 1) Κωνσταντι-
νούπολις—Βηρυττός—Κάιρον. 2) Κωνσταντινούπολις—Βαγδάτη. Εἰς
τὴν Ἀσίαν αἱ σπουδαιότεραι σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ διεθνοῦς ση-
μασίας εἰναι : 1) Πεκίνον—Καντών. 2) Καλκούτα—Δελχί—Καρατσί.
3) Καλκούτα—Βομβάη. Εἰς τὴν Αὔστραλίαν : Ἀδελαΐς—Μελβούρνη—
Σίδνευ. Εἰς τὴν Ἀφρικήν : 1) Ἀλεξάνδρεια—Κάιρον—Χαρτούμ. 2)
Πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου—Γιοχάννεσμπουργκ—Κατάγκα.

2. Οδικαὶ συγκοινωνίαι. Τὸ σπουδαιότερον δίκτυον ὁδικῶν
συγκοινωνιῶν ὑπάρχει εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.
Αἱ ὁδοὶ ἀπὸ Νέας Ύόρκης πρὸς Σικάγον—Ἄγιον Φραγκίσκον—Λός
"Αντζελες—Νέαν Ὁρλεάνην—Μαϊάμι—Μόντρεαλ ἔξυπηρετοῦσι σπου-
δαίως τὰς μεταφορὰς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ
τὸ διεθνὲς ἐμπόριον.

Εἰς τὴν Εὐρώπην δὶ’ ὁδικοῦ δικτύου συνδέονται ὅλαι σχεδὸν αἱ
πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν αὐτῆς. (Τὸ Λονδίνον, τὸ Ὀσλο, ἡ Κοπεγ-
χάγη καὶ ἡ Στοκχόλμη συνδέονται δὶ’ αὐτοκινήτου ἢ σιδηροδρόμου μέσω
πορθμείων πρὸς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην). Διὰ τῆς κατασκευαζομένης
ὅδοῦ Θεσσαλονίκης—Γευγελῆς—Βελιγραδίου ἢ δὶ’ αὐτοκινήτου ἐπικοι-
νωνία τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην θὰ διευκολυνθῇ καὶ θὰ
ἀποβῇ μεγάλης οἰκονομικῆς σημασίας. Τὸ δόδικὸν δίκτυον τῶν λοιπῶν
ἡπείρων (αὐτοκινητόδρομοι) εὑρίσκεται ὑπὸ βραδεῖαν ἀνάπτυξιν.

3. Ποτάμιαι συγκοινωνίαι. Εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ὁ πο-
ταμὸς τοῦ Ἅγιου Λαυρεντίου, αἱ παρ' αὐτὸν λίμναι, ὁ Μισσισσιπῆς

Σύγχρονος διασταύρωσις δδῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

καὶ πλῆθος διωρύχων ἀποτελοῦσι σπουδαῖον μέσον διὰ τὰς μεταφοράς τὰς ἔχούσας σχέσιν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Εἰς τὴν νότιον Ἀμερικὴν δὲ Ἀμαζόνιος μετὰ τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καὶ δὲ Ρίο ντε - λὰ - Πλάτα, ἐπίσης μετὰ τῶν παραποτάμων του, ἀποτελοῦσι σπουδαῖα μέσα διὰ τὰς μεταφοράς. Εἰς τὴν Εὐρώπην δὲ Ρήγος, δὲ Βόλγας καὶ δὲ Δούναβις μετὰ πολλῶν διωρύχων, αἵτινες συνδέουσιν αὐτοὺς πρὸς μικροτέρους ποταμούς, ἀποτελοῦσι σπουδαῖα δίκτυα ἐμπορικῶν μεταφορῶν. Εἰς τὴν Κίναν δὲ Γιάγκ - τσε - Κιάγκ καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας δὲ Γάγγης καὶ δὲ Ἰνδὸς μετὰ τῶν παραποτάμων αὐτῶν ἀποτελοῦσι σημαντικώτατα δίκτυα διὰ τὰς μεταφοράς. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν δὲ Νεῖλος ποταμὸς ἐξυπηρετεῖ σπουδαίως τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

4. Θαλάσσιαι συγκοινωνίαι. Πυκνοτάτη θαλασσία ἐπικοινωνία ὑπάρχει μεταξὺ Εὐρώπης - Ἀμερικῆς διὰ τῶν λιμένων Λονδίνου, Λίβερπουλ, Γλασκώβης, Δουβλίνου, Χάβρης, Ἀμστερνταμ, Ρότερνταμ, Βρέμης, Ἀμβούργου, Οσλο, Στοκχόλμης, Γενούης, Πειραιῶς, Χάλιφαξ, Νέας Ὑόρκης, Βοστώνης, Φιλαδελφείας, Βαλτιμό-

ρης, Νέας Ὁρλεάνης, 'Ρίο ντὲ Ἰανέιρο, Μοντεβίντεο, Μπουένος Ἀυρες. 'Η διῶρυξ τοῦ Παναμᾶ ἔξυπηρετεῖ σπουδαίως τὰς μεταφορὰς τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀφρικήν. Πυκνοτάτη ἐπίσης εἶναι ἡ θαλασσία ἐπικοινωνία τῆς Εὐρώπης πρὸς τὴν Ἀσίαν καὶ Ὡκεανίαν μέσω τῆς διώρυχος τοῦ Σουέζ. 'Η διῶρυξ αὐτῇ ἀπέκτησε μεγίστην διεθνῆ σημασίαν, ἀφ' ἣς ἐποχῆς ἀνεπτύχθησαν αἱ περὶ τὸν Περσικὸν κόλπον πετρελαιοπηγαί. Τὸ Κάρατσι, ἡ Βουβάνη, τὸ Κολόμβο, ἡ Καλκούτα, ἡ Σιγκαπούρη, ἡ Τζιακάρτα, ἡ Καντών, ἡ Σαγκάη, τὸ Χονκόγκ, ἡ Μανίλλα, τὸ Τόκιο, ἡ Μελβούρνη, τὸ Σίδνεϋ εἶναι οἱ σπουδαιότεροι λιμένες τῆς Ἀσίας καὶ Ὡκεανίας, οἱ ἔξυπηρετοῦντες τὸ ἐμπόριον τούτων πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀμερικήν. Τὸ στενὸν τοῦ Γιβραλτάρ, ἡ διῶρυξ τοῦ Σουέζ καὶ τὰ στενὰ τοῦ Ἐλλησπόντου εἶναι αἱ τρεῖς κλεῖδες τῆς θαλασσίας ἐπικοινωνίας τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χωρῶν πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας.

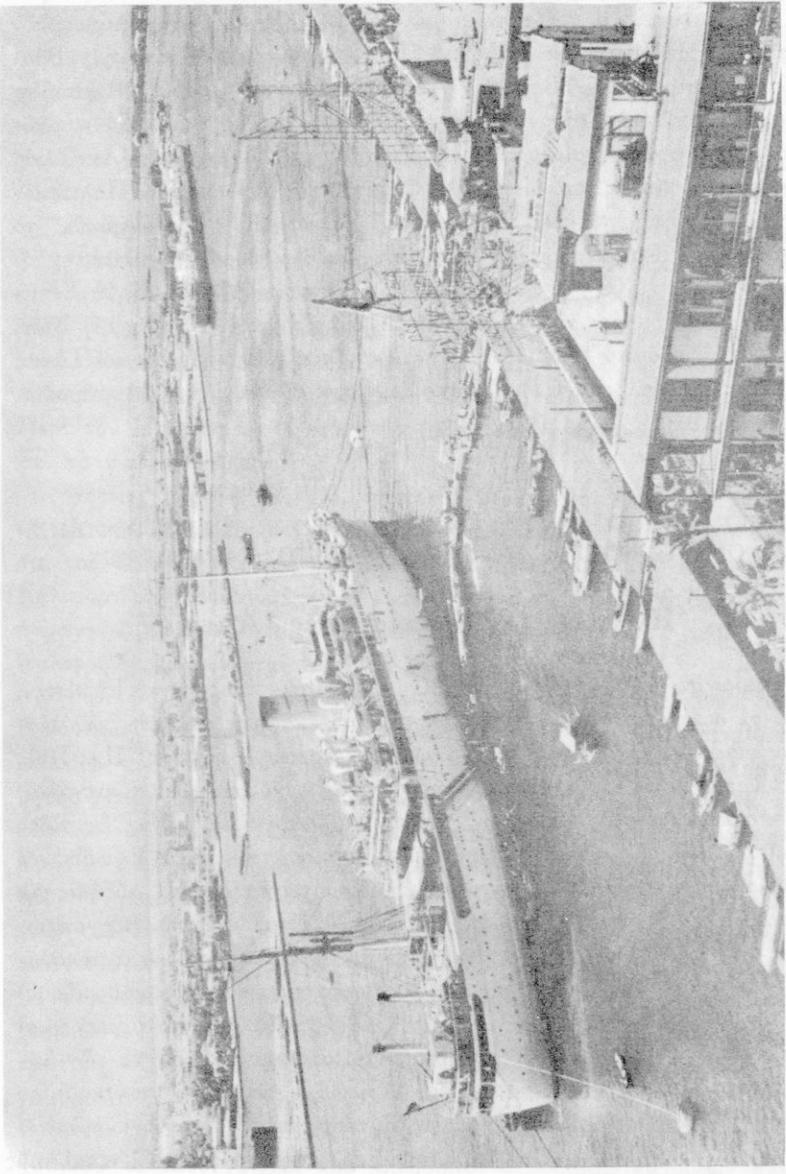
5. **Ἐναέριοι συγκοινωνίαι.** 'Η ὁσημέραι ἐπιτυγχανομένη τελειοποίησις τοῦ ἀεροπλάνου συνεπιφέρει αὔξησιν τῶν ἐναέριων μεταφορῶν. Αὕται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπασχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν μεταφορὰν ἐπιβατῶν καὶ ταχυδρομείου. 'Εκ τῶν ἐμπορευμάτων μεταφέρονται μικραὶ μόνον ποσότητες, διότι τὰ ἔξοδα μεταφορᾶς εἶναι πολὺ ἀκριβώτερα τῶν διενεργουμένων μεταφορῶν διὰ τῶν λοιπῶν μεταφορικῶν μέσων. Αἱ σπουδαιότεραι διεθνεῖς ἐναέριοι συγκοινωνίαι εἶναι αἱ ἔξης : Νέα Ὑόρκη—Λισσαβών, N. Ὑόρκη—Λονδίνον, N. Ὑόρκη—Παρίσιον. Χάλιφαξ—Λονδίνον. Νέα Ὑόρκη—Δυτικὴ Νότιος Ἀμερικὴ μέχρι Σαντιάγου. Νέα Ὑόρκη—'Ρίον Ἰανέιρον—Μπουένος Ἀυρες. Λονδίνον ἡ Παρίσιοι—Ντακάρ—Νατάλ. Λονδίνον ἡ Παρίσιοι—Μπουένος Ἀυρες. Λονδίνον ἡ Παρίσιοι—Γενεύη—'Ρώμη—Ἀθῆναι—Κάιρον—Καρατσί—Καλκούτα—Σαΐγκον—Σίδνεϋ. Λονδίνον ἡ Παρίσιοι—'Ρώμη—Ἀθῆναι—Κάιρον—Νότιος Ἀφρική. Λονδίνον ἡ Παρίσιοι—Βερολίνον—Μόσχα—Βλαδιβοστόκ.

6. **Ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία.** Οἱ ἀνθρώποι μιᾶς ἐπικρατείας, ἔκτὸς τοῦ προφορικοῦ λόγου, διὰ τοῦ δποίου ἐπικοινωνοῦσι μεταξύ των, χρησιμοποιοῦσι διὰ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἐπικοινωνίαν καὶ τὰς ἐφημερίδας, τὰ βιβλία, τὰς ἐπιστολάς, τὸ τηλέφωνον, τὸν τηλέγραφον, τὸ ραδιόφωνον καὶ τὴν τηλεόρασιν. Εἰς πολλὰ ἀκόμη κράτη δὲν ἔχει

εἰσαγθῆ ἢ τηλεόρασις. Διὰ τῶν αὐτῶν ὡς δύνω μέσων ἐπικοινωνοῦσιν οἱ ἀνθρώποι καὶ τῶν διαφόρων ἐπικρατεῖσιν. Ἡ βελτίωσις τῶν μέσων τῆς πνευματικῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ ἀνθρώπων διαφόρων ἔθνοτήων εἶναι συντελεστικὴ τῆς προαγωγῆς τοῦ πνεύματος τῆς συνεργασίας μεταξὺ τούτων καὶ τῆς εὐημερίας τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ ἐκπαιδευτικά μεταξὺ τούτων καὶ ἡ δργάνωσις διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων συντελοῦσι σπουδαίων εἰς τὴν πνευματικήν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν. Οἱ κινηματογράφος φέρει ἐπίσης εἰς γνωριμίαν μεταξὺ των διαφόρους λαούς.

8. Τὸ ἐμπόριον.

Οἱ χῶροι εἰς τὸν ὅποῖν κατοικεῖ εἰς λαὸς δὲν παρέχει εἰς αὐτὸν τὰ μέσα τῆς διαβιώσεως του. Πάντοτε οἱ λαοὶ εἰχον καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην, εἰς μικρὸν ἢ μεγαλύτερον βαθμόν, οἰκονομικῶν ἀγαθῶν παραγομένων ὑπὸ ἄλλων λαῶν. "Οθεν ἐδημιουργήθη ἀπὸ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ πολιτισμοῦ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν προϊόντων μεταξὺ τῶν λαῶν, ὅπως τοῦτο ἐγίνετο μεταξὺ τῶν κατοίκων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἔθνοτητος, οἵτινες ἥσκουν διάφορα ἐπαγγέλματα. Μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν μεταξὺ τῶν λαῶν ἔγινε ζωηροτάτη. Οὐδεὶς λαὸς εἶναι δυνατὸν νὰ ζήσῃ ἐν ἀπομονώσει στηριζόμενος μόνον εἰς τὰ μέσα διαβιώσεως, τὰ ὅποια παρέχει εἰς αὐτὸν ὁ τόπος ἔνθα οὗτος διαβιοῖ. Ἡ κοινωνικὴ λειτουργία τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἀγαθῶν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δύνομάζεται ἐμπόριον. Τὸ ἐμπόριον διακρίνεται εἰς δύο εἰδή. Εἰς ἐσωτερικὸν καὶ εἰς ἔξωτερικόν. Τὸ ἐσωτερικὸν ἐμπόριον ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας, ἐν φῷ τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον ὑποδιαιρεῖται εἰς εἰσαγωγικὸν καὶ εἰς ἔξαγωγικόν. "Οταν μία χώρα κάτορθωνη νὰ εἰσπράττῃ ἐκ τῶν πωλουμένων εἰς ἄλλους λαούς προϊόντων της τόσα χρήματα, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν προϊόντων τὰ ὅποια εἰσάγει αὕτη ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ, λέγομεν ὅτι αὕτη ἔχει ισοζύγιον πληρωμῶν καὶ εὐημερεῖ οἰκονομικῶς. Ἀκόμη καλύτερον βεβαίως εἶναι ὅταν τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα ἐκ τῶν ἔξαγωγῶν εἶναι περισσότερα τῶν δαπανωμένων διὰ τὰς εἰσαγωγάς. Τοῦτο παρατηρεῖται μόνον εἰς διεθνεῖς κράτες (Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Ἡνωμέναι Πολ. τῆς Ἀμε-

Η εισόδος του πορθμού του Σουέζ ἐκ τῆς Μεσογείου.

ρικής, Φινλανδία). Τὰ κέντρα τοῦ διεθνοῦ ἐμπορίου τὰ διαχρίνομεν εἰς ἡπειρωτικὰ καὶ παραθαλάσσια. Τὰ κυριώτερα τῶν ἡπειρωτικῶν εἶναι: ἡ 'Ρώμη, Μιλάνον, Λυών, Παρίσιον, Ζυρίχη, Μόναχον, Βρυξέλλαι, Μπίριμγχαμ, Βερολίνον, Λιψία, Βιέννη, Πράγα, Βαρσοβία, Μόσχα, Πεκίνον, Κάιρον, Σικάγον, Ντητρόιτ, Γούνιπεκ. Τὰ κυριώτερα τῶν παραθαλασσίων κέντρων εἶναι: Νέα 'Υόρκη, Λας "Αντζελες, "Αγιος Φραγκίσκος καὶ οἱ μεγάλοι λιμένες τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐπὶ τοῦ 'Ατλαντικοῦ Ὡκεανοῦ, τὸ Μόντρεαλ, τὸ Λονδίνον, τὸ Μπρίστολ, ἡ Γλασκώβη, τὸ 'Αμβούργον, ἡ Βρέμη, τὸ "Αμστερνταμ, ἡ Χάρβρη, ἡ Μασσαλία, ἡ Γένουα, ἡ Νεάπολις, ἡ Στοκχόλμη, ἡ 'Οδησσός, αἱ 'Αθῆναι, ἡ 'Αλεξάνδρεια, ἡ Βομβάρη, ἡ Καλκούτα, τὸ Κολόμπο (Κεϋλάνη), ἡ Τζιακάρτα (Βαταβία), τὸ Τόκιο, τὸ Σίδνεϋ, ἡ Μελβούρνη, τὸ 'Πίον-Ιανέρον, τὸ Μπουένος "Αυρες κλπ.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ, ΟΡΥΚΤΩΡΥΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

1. 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς.

Γεωργία - Κτηνοτροφία. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Εὐρώπην, δῆποι αἱ διατιθέμεναι ὑφ' ἑκάστου γεωργοῦ ἔκτάσεις διὰ τὴν καλλιέργειαν εἶναι μικραὶ (πλὴν ἐλαχίστων ἔξαιρέσεων), εἰς τὰς 'Ην. Πολ. τῆς Ἀμερικῆς αἱ ὑφ' ἑκάστου σχήρου καλλιεργούμεναι εἶναι μεγάλαι. Εἰς πολλὰς ἐκ τῶν ἔκτασεων τούτων καλλιεργεῖται μόνον ἐν εἰδος φυτοῦ (μονοκαλλιέργεια), δῆποι δύμας καθίσταται τοῦτο δυνατόν, τῇ βοηθείᾳ λιπασμάτων, καλλιεργοῦνται περισσότερα εἰδη. Ἡ αὔξησις τῆς θερμοκρασίας ἡ σημειουμένη ἀπὸ Β πρὸς Ν, ἡ μείωσις τῶν βροχοπτώσεων ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς καὶ ἡ θέσις τῶν μεγάλων καταναλωτικῶν κέντρων τῆς χώρας εἰς τὰ βορειοανατολικὰ αὐτῆς καθορίζουσι τὴν γεωργικὴν διάρθρωσιν τῶν 'Ην. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, αἱ ὅποιαι ἀπὸ 50 περίπου ἐτῶν ἀπέβησαν τὸ κέντρον παραγωγῆς τῶν δημητριακῶν καὶ τῆς κτηνοτροφίας τοῦ κόσμου. Τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς ἀραβοσίτου συγκομίζεται δυτικῶς τῶν Ἀππαλαχίων ὁρέων καὶ διατίθεται ὀλόκληρον σχεδὸν διὰ τὴν κτηνοτροφίαν. "Ενεκα τοῦ

λόγου τούτου εὑρίσκονται ἐκεῖ αἱ μεγάλαι ἀγοραὶ ζώνων, μεγάλα σφαγεῖα καὶ ἔργοστάσια ἐπεξεργασίας κρέατος. Αἱ τέσσαρες μεγαλύτεραι συναφεῖς ἐπιχειρήσεις τοῦ Σικάγου ἐπεξεργάζονται ἡμερησίως 20.000 χοίρους, 20.000 πρόβατα καὶ 7.000 βοῦς. Τὰ ζῷα ταῦτα προέρχονται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν μεγάλων λειμώνων τῆς χώρας καὶ μεταφέρονται εἰς Σικάγον διὰ τοῦ πυκνοῦ πρὸς τὰ ἐκεῖ συγκλίνοντος σιδηροδρομικοῦ δικτύου.

Πρὸς τὰ νότια μέρη τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ εὐρεῖα ζώνη καλλιεργίας τοῦ βάμβακος. Σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς προέρχεται ἐκ τῶν Πολιτειῶν Τέξας, Μισισιπῆς, Γεωργίας καὶ Ἀλαμπάμας. Πρὸς τὰ βορειοανατολικὰ τῆς περιοχῆς ταύτης, εἰς τὰς Πολιτείας Βιρτζίνιαν, Κέντακυ καὶ Καρολίναν, κεῖνται ἐκτεταμέναι φυτεῖαι καπνοῦ, αἴτινες παράγουσι τὸ 1/3 τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς τούτου. Περὶ τὸν Μισσισιπῆν καὶ εἰς τὸ δέλτα αὐτοῦ καλλιεργεῖται ἡ δρυζα καὶ τὸ σακχαροκάλαμον.

Νοτίως τῆς 40^ο Β.Γ.Π. πίπτουσι βροχαὶ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα, ὡς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ γεωλογικὴ σύστασις τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ εύνοικὸν κλίμα καθιστῶσι τὴν περιοχὴν τῆς Καλιφορνίας σπουδαιοτάτην. Χρυσός, πετρέλαιον καὶ ὀρίστη γεωργικὴ παραγωγὴ είναι τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, ἔνεκα τῶν ὅποιων ἡ περιοχὴ τῆς Καλιφορνίας ὀνομάζεται ἡ χρυσῆ χώρα.

Γενικῶς τὰ ἀγροκτήματα καὶ αἱ μεγάλαι φυτεῖαι τῶν Ἕνωμ. Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καλλιεργοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιστημονικῶν μεθόδων καὶ παρέχουσι τὸ μέγιστον τῆς ἀποδόσεως. Ἐνίοτε ὅμως ἡ ζήτησις τῶν προϊόντων είναι μικροτέρα τῆς παραγωγῆς. Τότε αἱ τιμαὶ πίπτουσι καὶ ἐπέρχονται μεγάλαι ζημίαι. Πρὸς ἀποτροπὴν τούτων τὸ Κράτος ἐπεμβαίνει συμβουλευτικῶς, ὑποδεικνύον διάφορα εὐεργετικὰ διὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν μέτρα. Ἡ ἐντατικὴ καλλιέργεια τοῦ ἐδάφους προκαλεῖ ἔξαντλησιν τῶν θρεπτικῶν ούσιῶν αὐτοῦ καὶ κινδύνους ἀχρηστεύσεως του ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Καὶ ἐνταῦθα ἐπεμβαίνει τὸ κράτος διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ ὑποδειξέων του πρὸς τοὺς ἀγρότας, ὡστε τοιοῦτοι κίνδυνοι νὰ ἀποτρέπωνται ἐγκαίρως. Ὑπόδειγμα κρατικῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὴν γεωργικὴν καὶ κτηνοτροφικὴν παραγωγὴν ἀποτελεῖ ἡ δργάνωσις τοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν Τεννεσῆ, ἐν τῇ Πολιτείᾳ Τεννεσῆ, κρατικοῦ συνεταιρισμοῦ. Ἡ περιοχὴ ἔχει ἐκτασιν 100.000 τετραγ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.500.000 κατοίκων ἀποτε-

λούντα συνεταιρισμὸν ὑπὸ κρατικὴν διοίκησιν. Ἡ ἄλλοτε στεππώδης καὶ ἀκατάλληλος διὰ τὴν γεωργίαν περιοχὴ αὕτη, κατέστη ἐν ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων οἰκονομικῶν κέντρων, χάρις εἰς τοὺς πολλοὺς ὑδατοφράκτας, τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα, τὴν παραγωγὴν ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ τὰς ἀναδροσώσεις. Τόσον πολλὰ κεφάλαια, τὰ ὅποια πρόκειται νὰ ἀποδώσωσι μετὰ 20-30 ἔτη, μόνον τὸ κράτος εἶναι δυνατὸν νὰ διαθέσῃ.

Μεταλλευτικὴ ἢ μεταλλεία. Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἥδη παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918), αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς κατέχουσι τὰ σκῆπτρα εἰς τὴν παραγωγὴν πετρελαίου, ἀνθρακοῦ, σιδηρομεταλλεύματος, χαλκοῦ, μολύβδου, ψευδαργύρου καὶ ἀργιλίου. Ἡδη ἐκ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς πετρελαίου, σιδηρομεταλλεύματος, ἀργιλίου καὶ φωσφόρου τὸ ἡμισυ ἀντιστοιχεῖ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτεῖας, ἐν ὧ ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρακοῦ, τῆς ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας, τοῦ χαλκοῦ ἀντιστοιχεῖ τὸ ἐν τρίτον, ἐκ δὲ τοῦ μολύβδου καὶ τοῦ ψευδαργύρου τὸ ἐν τέταρτον. "Ανευ τοῦ μεγάλου ὁρυκτοῦ πλούτου αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς δὲν θὰ ἥτο δυνατὸν τόσον ταχέως νὰ καταστῶσιν ἡ πρώτη βιομηχανικὴ χώρα τοῦ κόσμου. Αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀμερικανικῆς βιομηχανίας εἶναι τόσον μεγάλαι, ὥστε αὕτη ἀναγκάζεται νὰ εἰσάγῃ πρώτας Ὂλας ἐκ τοῦ ἔξωτεροῦ, ὡς ψευδάργυρον, νικέλιον, μαγγάνιον, γραφίτην, χρώμιον, ὑδράργυρον, βωξίτην, πετρέλαιον, ἀκόμη καὶ σιδηρομετάλλευμα.

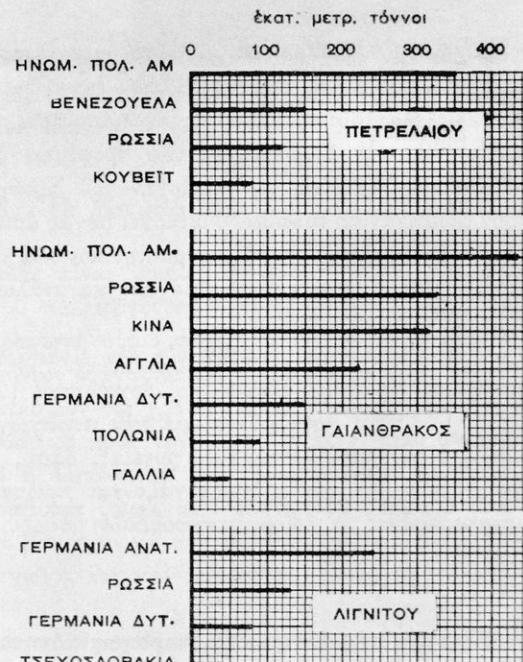
Γαιάνθραξ. Ἡ ὅρυξις γαιανθράκων γίνεται ἐντατικῶς, ἐν ὧ ἐλαχίστη εἶναι ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν κοιτασμάτων λιγνίτου, τὰ ὅποια ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ἀνατολικὴν περιοχὴν τῶν βραχωδῶν ὁρέων. Τὸ Πίτσιμπουργκ εἶναι τὸ κέντρον τῶν ὁρυχείων καὶ τῶν ἐργοστασίων χάλυβος. Σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ, ὁδοὶ, διώρυχες, γέφυραι, ἀποθήκαι, βιομηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις παντοῖαι καὶ ἐργατικοὶ συνοικισμοὶ χαρακτηρίζουσι τὴν βιομηχανικὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὅποιαν οὐδὲν ἐλλείπει ἐκ τοῦ ἀναγκαίου ὁρυκτοῦ πλούτου. Τὰ 3/4 τῆς παραγωγῆς γαιάνθραξ λαμβάνονται ἐκ τῆς βορείας περιοχῆς τοῦ ποταμοῦ Ὁχάιο.

Πετρέλαιον. Αἱ σπουδαιότεραι πετρελαιοπηγαὶ τῶν ἀμερικανικῶν πετρελαιῶν εὑρίσκονται εἰς τὰς Πολιτεῖας Τέξας, Καλιφόρνιαν καὶ Ὁκλαχόμα, αἴτινες παρέχουσι τὰ 80 % τῆς πετρελαιοπαραγωγῆς τῆς χώρας. Ἀπὸ τοῦ 1900 καὶ ἔξῆς αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερ-

παράγουσι τὸ ἥμισυ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς πετρελαίου. Αἱ συστηματικαὶ γεωτρήσεις πρὸς ἀνακάλυψιν νέων πηγῶν πετρελαίου ἀποφέρουσι πάντοτε σχεδὸν εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα. "Ανευ τῆς συνεχοῦς αὔξησεως τῆς παραγωγῆς πετρελαίου διὰ νέων πηγῶν, θὰ ἔρθῃ ἀδύνατος ἡ βιομηχανικὴ ἵσχυς τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἡ συντήρησις ὑπὸ Ἰδιωτικῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ μεγαλυτέρου μέρους (πλέον τοῦ 50%) τῶν διεθνῶν ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν. 'Ιδιωτικὸν ἀεροπλάνον κέκτηνται 50000 'Αμερικανοί, ἐν ṣ ἀυτοκίνητον ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομμύρια. Τὰ 75 % τῶν πλοίων τῶν 'Ηνωμ. Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς παντὸς τύπου κινοῦνται διὰ πετρελαίου.

Σίδηρος. 'Απὸ τοῦ 1910 περίπου αἱ 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παραγωγὴν σιδηρομεταλλεύματος, σιδήρου καὶ χάλυβος. 'Η ἀπόδοσις τῆς βιομηχανίας τῶν 'Ηνωμ. Πολ. τῆς 'Αμερικῆς εἴναι ἀνάλογος πρὸς τὰς ὑπαρχούσας πρώτας τῆς χώρας. Παράγουσι σχεδὸν τὸ ἥμισυ καὶ πλέον τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς : αὐτοκινήτων, τεχνητῆς μετάξης, τεχνητοῦ ἐλαστικοῦ κόδιμμεος (καουτσούκ), χάλυβος, ἀργιλίου (ἀλουμινίου), ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ χάρτου.

Ύφαντουργία. 'Η ἀνάπτυξις τῆς ὑφαντουργίας σημειοῦται ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς τὰς βορειοανατολικὰς παραλίους πόλεις, εἰς τὴν

'Η παραγωγὴ πετρελαίου, γαϊάνθρακος καὶ λιγνίτου τῶν κυριωτέρων χωρῶν κατὰ τὸ 1959.

περιοχήν τῶν ὁποίων αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι εὔνοοῦσι τὴν νηματουργίαν. Ἐνῷ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν τῆς βαρείας βιομηχανίας διαρκῶς ἐλαττοῦται, χάρις εἰς τελειοποίησιν τῶν μηχανῶν (ἀντόματα κλπ.), εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν τροφίμων ὁ ἀριθμὸς οὗτος διαρκῶς αὐξάνεται. Οὕτω εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Σικάγου, τὸ ὄποῖον εἶναι κέντρον βιομηχανίας τροφίμων, ὑπάρχει μέγας ἀριθμὸς ἐργατῶν, τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα εἶναι ἀρκετὰ ἴκανοποιητικὸν καὶ τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον ὑψηλόν. Συνέπεια τούτου εἶναι ἡ μεγάλη κατανάλωσις ἔκει προϊόντων ὑφαντουργικῆς παντὸς εἴδους.

Ἡ ἀμερικανικὴ βιομηχανία δὲν εἶναι μονομερής. Εἰς ταύτην κυριαρχοῦσι τεράστιοι οἰκονομικοὶ ὄργανοισμοὶ (όνομαζόμενοι συνδικάτα, τράστ). Οὗτοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ πώλησιν πολλῶν εἰδῶν. Κατέχουσι μεταλλεῖα, φυτείας, δάση, πλοῖα παντὸς τύπου καὶ ἔργοστάσια, τὰ ὅποια ἐπεξεργάζονται πρώτας ὅλας τῶν συνδικάτων μεταφερομένας δι' ἴδιων μεταφορικῶν μέσων.

Ἐξέλιξις τῆς ἐργατικῆς παραγωγικότητος ἐν Ἡν. Πολιτείαις.

Ἐτος	'Αριθ. ἐργαζομένων εἰς ἑκατ.	Μέσος ὄρος τῶν ἑβδομ. ὥρ. ἐργασ.	Κατανομὴ τῆς ἐνεργειακῆς ἀποδόσεως ἐπὶ τοῖς %		
			"Ανθρακος πετρελαίου θύδατος	ζφου	'Ανθρώπου
1850	7,4	70,6	5,8	78,7	15,4
1870	12,4	66,3	11,5	73,1	15,4
1890	22,4	63,2	27,5	60,5	12,0
1910	36,8	57,5	56,9	34,7	8,4
1930	45,0	47,2	83,7	11,7	4,6
1940	46,9	43,0	90,0	6,4	3,6
1950	57,0	40,8	94,0	3,0	3,0

Ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν συνάγεται τὸ συμπέρασμα ὃτι ἀπὸ τοῦ 1850 καὶ ἔξῆς :

- 1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργαζομένων βαίνει κατ' ἔτος αὐξανόμενος.
- 2) Ὁ μέσος ὄρος τῶν ἑβδομαδιαίων ὥρων ἐργασίας βαίνει μειούμενος.

3) 'Η ένεργειακή άπόδοσις ἐκ τοῦ άνθρακος, τοῦ υδάτος καὶ τοῦ πετρελαίου βαίνει αὐξανομένη, ἐν ᾧ ἡ ἐκ τοῦ ζήφου καὶ τοῦ άνθρωπου (εἰς τὰ ἔργοστάσια) βαίνει ἐλαττουμένη.

2. 'Ο Καναδᾶς.

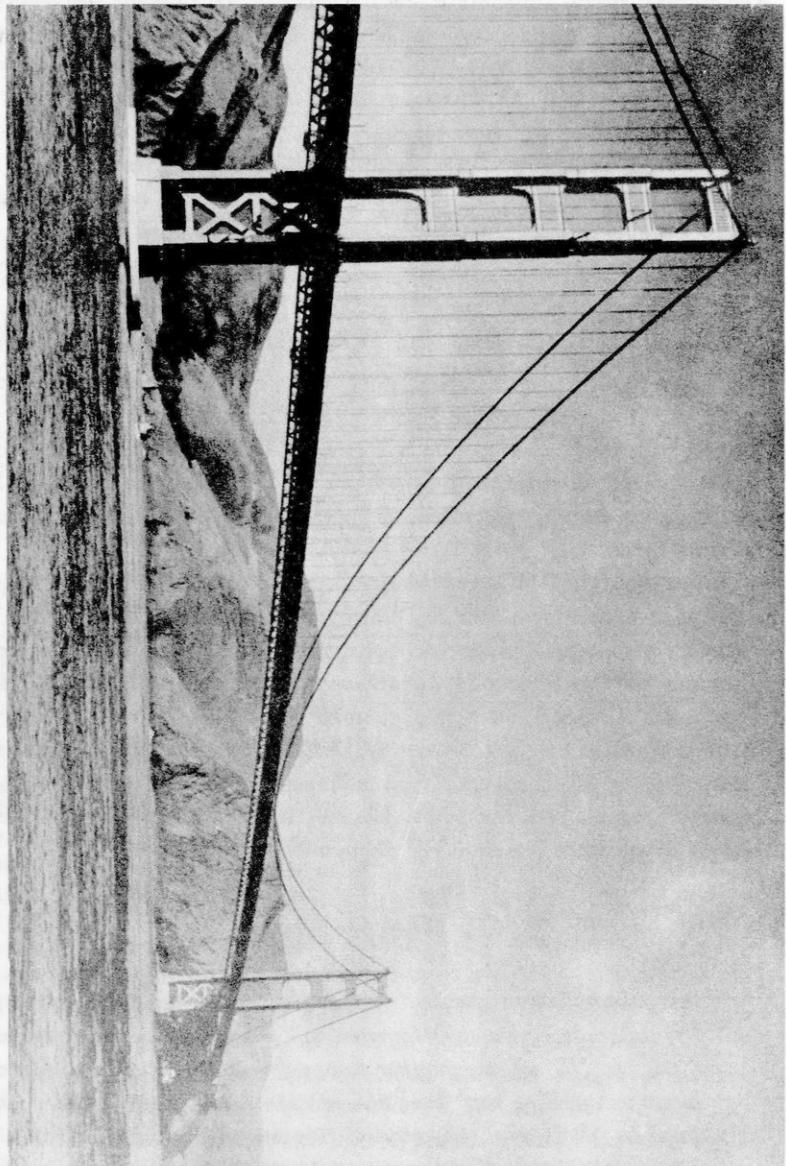
Γεωργία. 'Ο Καναδᾶς εἶναι κυρίως γεωργικὴ χώρα. Εἰς τὰς ἀπεράντους πεδιάδας αὐτοῦ καλλιεργεῖται ὁ σῖτος, ὁ ἀραβόσιτος καὶ δὲλλα δημητριακά. 'Η παραγωγὴ σίτου ἀνέρχεται εἰς 9 ἑκατ. τόννους ἑτησίως, ἔξι ὥν 6 ἑκατ. τόννοι εἴσι τὸ ἔξωτερικόν. 'Η μηχανικὴ καλλιέργεια ἔξαπλοῦται σὺν τῷ χρόνῳ εἰς δλῆν τὴν χώραν (400 χιλ. ἐλκυστήρες). Παραλλήλως πρὸς τὴν γεωργίαν εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ δασοκομία. Εἰς τὰ ἐκτεταμένα δάση τοῦ Καναδᾶ θηρεύονται ἑκατόμμυρια ζήφων, τῶν ὅποιων τὰ δέρματα ἀποστέλλονται εἰς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ κέντρα πρὸς κατεργασίαν. Συλείας γίνεται μεγάλη ἔξαγωγή, ὡς καὶ πολτοῦ ἐκ ξύλου πρὸς κατασκευὴν χάρτου.

Βιομηχανία. "Ενεκα τοῦ μεγάλου δρυκτοῦ πλούτου τῆς χώρας, ὁ Καναδᾶς ἔξελίσσεται καὶ εἰς βιομηχανικὸν κράτος. Εἰς τὰς δυτικὰς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἀνεκαλύφθησαν πηγαὶ πετρελαίου, τῶν ὅποιων ἡ ἔκμετάλλευσις ήρχισεν ἤδη. Τὰ ἀμερικανικὰ κεφάλαια καὶ ὁ τεχνικὸς ἔξοπλισμὸς ἔξι 'Αμερικῆς ὑποβοηθοῦσι πολὺ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Καναδᾶ, ἡ ὅποια θὰ γίνη πολὺ μεγαλυτέρα, διὰν κατορθωθῆ διὰ μεταναστεύσεως ἡ συγκέντρωσις ἐκεῖ εἰδίκευμένου τεχνικοῦ προσωπικοῦ, ἔργατῶν δρυχείων καὶ γεωργῶν. Εἰς τὸν Καναδᾶν λειτουργεῖ τὸ μεγαλύτερον ἔργοστάσιον παραγωγῆς ἀλουμινίου τοῦ κόσμου.

3. 'Η Νότιος 'Αμερική.

Γεωργία - Κτηνοτροφία. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ ἀσχολεῖται μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους καὶ τὰς γεωργικὰς ἔκμεταλλεύσεις. 'Η καλλιεργούμενη ἔκτασις εἶναι πολὺ μικρά. 'Η παραγωγὴ σίτου καὶ δρύζης κατ' ἔτος αὐξάνεται περισσότερον. 'Ηδη ἡ Βραζιλία παράγει 10 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς δρύζης. 'Ἐπίσης καὶ ἡ παραγωγὴ βάμβακος αὐξάνεται κατ' ἔτος. 'Ἐκτὸς τῆς παντὸς εἴδους

Η μεγαλύτερα κρεμαστή γέφυρα του κόσμου παρά τὸν "Άγιον Φραγκίσκου τῶν Ἡ. Π. τῆς Ἀμερικῆς". Συνολικού μήκους 2800 μ. — Τὸ μεγαλύτερον μῆκος διπλὸ στηρίγματος εἰς στήριγμα είναι 1280 μ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

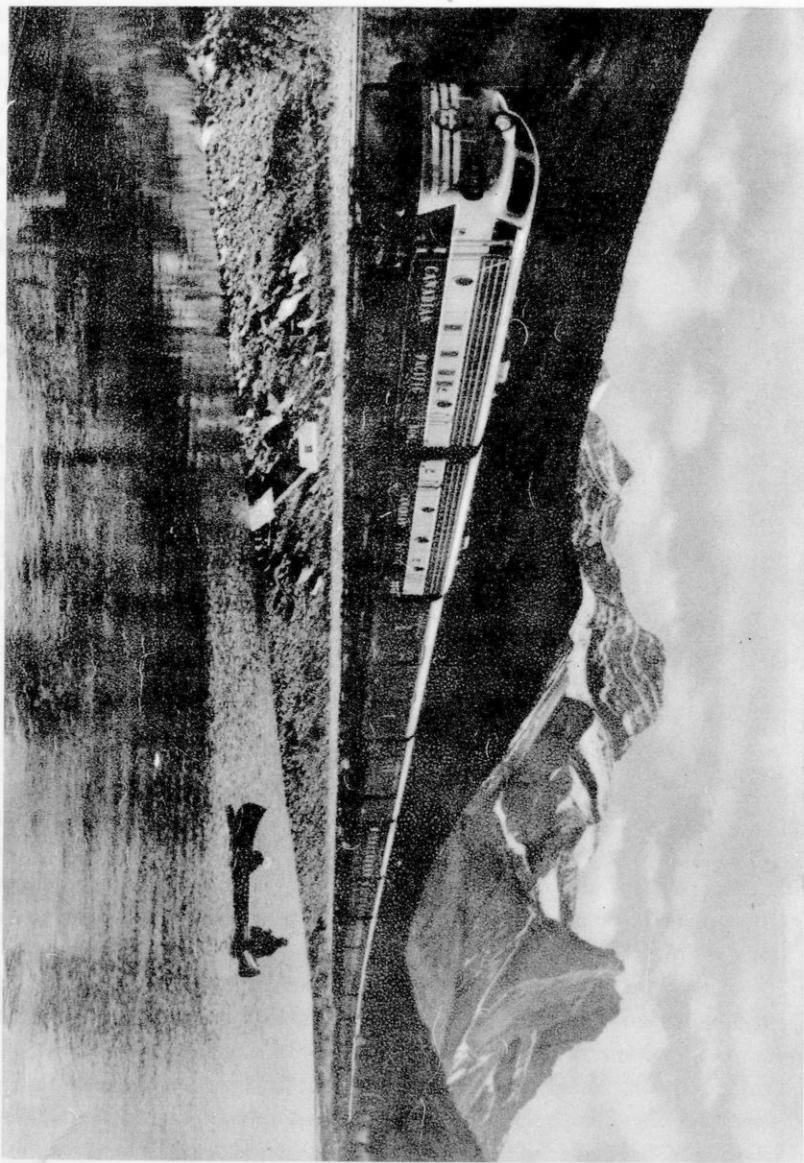
παραγωγῆς ξυλείας και ἐλαστικοῦ κόμμεος, καλλιεργεῖται εἰς μεγάλας ἔκτασεις ή καφέα, τὸ σακχαροκάλαμον και ἡ βανανέα. Ἡ καλλιέργεια τῆς καφέας ἔκτεινεται μέχρις ὅψους 1800 μ. Αἱ περιοχαὶ τῆς Παραγουάνης και τῆς Ἀργεντινῆς εύνοοῦνται ὑπὸ πολλῶν βροχῶν και εἶναι λίαν ἀποδοτικαὶ εἰς τὰς γεωργικὰς καλλιεργείας. Ἀραβόσιτος, σῖτος και λίνον παράγονται ἐν περισσείᾳ και διατίθενται και διὰ τὴν ἐξαγωγὴν. Ἡ κτηνοτροφία εἰς τὴν Ἀργεντινὴν εἶναι ιδιαιτέρως ἀνεπτυγμένη. Πολυάριθμοι ἀγέλαι βοῶν και πολυπληθῆ ποίμνια προβάτων παρέχουσιν ἀφθόνους πρώτας ὅλας διὰ τὴν βιομηχανίαν τοῦ κρέατος, τὸ πλεῖστον τῆς δημοίας εἶναι συγκεντρωμένον παρὰ τὸν κόλπον 'Ρίο-ντε-λα- Πλάτα. Τὸ 1/3 τῆς βιομηχανίας τῶν περισσοτέρων κρατῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀποτελεῖ ἡ βιομηχανία τῶν τροφίμων.

Μεταλλευτική - βιομηχανία. Ἡ περιοχὴ τῶν "Ανδεων εἶναι πλουσία εἰς ὀρυκτὰ τῶν εὐγενῶν καλουμένων μετάλλων, ἀτινα ἐξάγονται ὡς πρώτη ὅλη εἰς τὸ ἐξωτερικόν, και εἰς κοιτάσματα νικελίου, χρωμίου, μολύβδου, φευδαργύρου κλπ., ὡς και εἰς πηγὰς πετρελαίου. Σιδηρομετάλλευμα ὄρυσσεται εἰς τὴν Βενεζούελαν και τὴν Βραζιλίαν. Ἐκ τῆς Χιλῆς ἐξάγεται νιτρικὸν κάλιον και νιτρικὸν νάτριον, ἀτινα συναγωνίζονται τὰ ἀξωτοῦχα λιπάσματα, τὰ παρασκευαζόμενα μὲ πρώτη ὅλην τὸ ἀξωτὸν τῆς ἀτμοσφαίρας.

4. Ρωσσία (Σοβιετική "Ενωσις").

Δασικὴ και γεωργικὴ οἰκονομία. Ἡ οἰκονομία τῆς 'Ρωσσίας ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς χώρας και τὴν μεγάλην ἔκτασιν αὐτῆς (22,3 ἑκατ. τετρ. χιλ.). Ὑπὲρ τὸ ἡμισυ τῆς χώρας κατὰ τὸν 'Ιανουάριον ἔχει μέσην θερμοκρασίαν — 20° C και 200 ἡμέρας τὸ ἔτος μὲ παγετὸν και χιόνας.

Τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος τῆς χώρας εἶναι, ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς (210 ἑκατ.), μικρόν. Τὸ κράτος καταβάλλει κατ' ἔτος μεγάλας προσπαθείας διποις αὐξήσῃ τὴν καλλιεργούμενην ἔκτασιν δι' ἐκχερσώσεων, ἀποξηράνσεων ἐλῶν και ἀρδεύσεως και λιπάνσεως ἀγρονῶν ἔδαφῶν, ίδιως εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κράσπεδα τῆς Σιβηρίας, ὅπου τὸ ψῦχος μετριάζεται. Ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια ἀναπτύσσεται διαρκῶς. Συνέπεια τούτου εἶναι ὅτι ἀπελευθεροῦνται πολλαὶ ἐργατικαὶ

‘Ο καναδικός σιδηροδρόμος ό συνδέει τὸ Μόντρεαλ (Ατλαντικὸς ὄκεανος) μὲ τὸ Βανκούφερ (Ειρηνικός).

χεῖρες, αἱ δόποιαι διατίθενται διὰ τὴν κατασκευὴν δδῶν, παντοίων τεχνικῶν ἔργων καὶ τὴν δασοκομίαν. Κατὰ τὸ 1958 οἱ ὑπὸ τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας χρησιμοποιηθέντες ἐλκυστήρες ἔφθασαν τὸ 1 ἑκατομμύ. (‘Ηνωμ. Πολ. Ἀμερικῆς 4 ἑκατομμ.).

Μεταλλευτικὴ — Βιομηχανία — Συγκοινωνία. Ἐπὸ τοῦ πέρατος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν (1945), ἡ ‘Ρωσία ἀπέβη ἴσχυροτάτη βιομηχανικὴ δύναμις, ἥτις δύναται νὰ ἐφοδιάζῃται διὰ τροφίμων καὶ πρώτων ὑλῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους της. Εἰς διάστημα 45 ἔτῶν (ἀπὸ τοῦ 1913) ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ τῆς χώρας ἐτετραπλασίασθη. Ἡ συστηματικὴ ἔξαγωγὴ καὶ ἐκμετάλλευσις τοῦ ὁρυκτοῦ πλούτου συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βαρείας βιομηχανίας καὶ τῆς βιομηχανίας τῶν μετάλλων γενικῶς. Ἡ ἐτησία παραγωγὴ γαιάνθρακος ἐντὸς ὀλίγων ἔτῶν ἐδεκαπλασίασθη. Εἰς τὴν νοτίαν καὶ τὴν βορείαν περιοχὴν τῆς Σιβηρίας ἀνεκαλύφθησαν τεράστια κοιτάσματα γαιάνθρακος καὶ διαφόρων ὁρυκτῶν. Τὰ εἰς τὸ ὑπέδαφος ἀποθέματα πρώτων βιομηχανικῶν ὑλῶν εἶναι ἐπαρκῆ διὰ μακρὸν χρονικὸν διάστημα. Ἡ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις τῆς χώρας ἐπέτρεψεν εἰς αὐτὴν νὰ εἶναι αὐτάρκης καὶ νὰ μὴ ἐπηρεάζεται ἐκ τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας.

Ἡ σπουδαιοτέρα ἀνθρακοφόρος περιοχὴ εἶναι τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ντόνετς, ἐκ τοῦ δοποίου ὁρύσσονται τὰ 60 % τῆς ἐτησίας παραγωγῆς. Εἰς τὴν νότιον ὅμως Σιβηρίαν ὑπάρχουσι κοιτάσματα ἄνθρακος τῶν δοποίων ἡ περιεκτικότης ὑπολογίζεται πενταπλασία τῆς τῶν κοιτασμάτων τοῦ Ντόνετς. Εἰς τὰ Ούραλια δῷη ὑπάρχουσιν ἐπίσης πλούσια κοιτάσματα ἄνθρακος, δότις χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐκκαμίνευσιν τοῦ ἐκεῖ ὑπάρχοντος ἀφρόνου σιδηρομεταλλεύματος.

Πετρέλαιον. Ἡ παραγωγὴ πετρελαίου τῆς ‘Ρωσίας κατὰ τὸ 1950, παρὰ τὸν πενταπλασιασμὸν τῆς παραγωγῆς τοῦ 1913, ἔφθασε μόλις τὰ 7 % τῆς παγκοσμίου, διότι ἡγέηθη παραλλήλως πολὺ ἡ παραγωγὴ πετρελαίου ἐξ ὅλων χωρῶν. Αἱ νέαι ρώσσικαι πετρελαιοπηγαὶ (ἐκτὸς τῆς περιφερείας Βασκοῦ) κείνται περὶ τὰ βόρεια κράσπεδα τοῦ Καυκάσου, περὶ τὸν μέσον δόυν τοῦ Βόλγα, ἔγγυς τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὸ Τουρκεστάν, εἰς τὴν Σαχαρίνην καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν Πετσχόραν. Ἡ παραγωγὴ συνθετικῆς βενζίνης ἥρχισε μετὰ τὴν ὀλοκλη-

ρωτικήν μεταφοράν εἰς 'Ρωσσίαν τῶν δύο μεγάλων γερμανικῶν ἔργο-
στασίων Λόινα καὶ Παῖλιτς (μετὰ τὸ 1945).

Βαρεία βιομηχανία. Αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν διὰ τὴν ἐκ-
βιομηχάνισιν τῆς 'Ρωσσίας. Καίτοι εἰς διάστημα 25 ἔτῶν ἀνεπτύχθη
αὕτη σπουδαίως, ἐν τούτοις δὲν κατορθώνει ἀκόμη ν' ἀνταποκρίνεται
εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. 'Ο χάλυψ ἐίναι περιζήτητος διὰ τὰς ἀνάγ-
κας τοῦ στρατιωτικοῦ ἔξοπλισμοῦ καὶ διὰ τὴν ἔξτιξιν τῆς βιομηχα-
νίας. Πᾶσα κατανάλωσις χάλυβος, μὴ ἔξυπηρετοῦσα στρατιωτικάς ἀνάγ-
κας καὶ ἀνάπτυξιν συναφῶν πρὸς τὸν ἔξοπλισμὸν βιομηχανιῶν, ἐμποδί-
ζεται. 'Η μεταλλουργία τῆς νοτίου Οὐκρανίας (γαιάνθραξ τοῦ λεκανο-
πεδίου Ντόνετς, σιδηρομετάλλευμα τοῦ Κριβόι - Ρόγκ καὶ Νικοπόλεως,
έργοστάσια τῆς πόλεως Κέρτς, τῆς Κριμαίας) παρήγαγε κατὰ τὸ 1939
τὰ 2/3 τῆς ρωσσικῆς παραγωγῆς χυτοσιδήρου καὶ τὸ ἥμισυ τῆς παρα-
γωγῆς χάλυβος. Τὰ σπουδαιότερα κέντρα βαρείας βιομηχανίας εἰναι σή-
μερον ἡ Μόσχα, τὸ Κίεβον, τὸ Λένινγκρατ, τὸ Χάρκοβον, τὸ Γκόρκι
καὶ ἄλλα. Νεώτεραι στατιστικαὶ δὲν παρέχονται.

Συγκοινωνία. Τὸ πρόβλημα τῶν συγκοινωνιῶν εἰναι δύσκο-
λον καὶ πολύπλοκον λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῆς χώρας, τῶν κλι-
ματολογικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ποικίλης ἐδαφικῆς κατανομῆς τοῦ
δρυκτοῦ πλούτου καὶ τῶν παραγωγικῶν κέντρων. Εἰς τὰ βόρεια τῆς
χώρας ἀφθονεῖ ἡ ξυλεία, ἡ ὄποια πρέπει νὰ μεταφέρεται πρὸς τὰ νότια,
ὅτινα στεροῦνται ταύτης. Εἰς τὸ Ούσβεκιστάν παράγεται ὁ βάμβαξ, ὁ
όποῖος μεταφέρεται εἰς τὰ παρὰ τὴν Μόσχαν νηματουργεῖα καὶ ὑφα-
τούργεῖα. Μηχαναί, αὐτοκίνητα καὶ ἐλκυστήρες κατευθύνονται ἐκ τῆς
Κεντρικῆς 'Ρωσσίας πρὸς δόλκηρον τὴν χώραν. Τὰ 85 % περίπου τῶν
μεταφορῶν πρώτων ὑλῶν καὶ προϊόντων γίνονται διὰ τῶν σιδηροδρό-
μων, τὰ 8 % διὰ ποταμοπολιών καὶ τὰ 3 % διὰ φορτηγῶν αὐτοκινήτων.
Οἱ αὐτοκινητόδρομοι ἐλλείπουσι τελείως καὶ τὸ ὅδικὸν δίκτυον τῆς
χώρας γενικῶς δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένον. Κατὰ τὸ 1938 τὸ μῆκος τῶν
ἀσφαλτοστρωμάτων δρόμων τῆς 'Ρωσσίας ἀνήρχετο μόνον εἰς 3000
χιλιόμετρα (δσον περίπου τῆς 'Ελλάδος). Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν
ὑπάρχουσιν αὐτοκινητόδρομοι μήκους 22.000 χιλιομέτρων. Τὸ σιδηρο-
δρομικὸν δίκτυον εἶναι σχετικῶς πυκνὸν μόνον εἰς τὴν Εύρωπαϊκὴν
'Ρωσσίαν. Τὸ πλάτος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἶναι μεγαλύτε-
ρον τοῦ διεθνῶς παραδεδεγμένου πλάτους (δπερ εἶναι περίπου 1,40 μ).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικού Καθηγητών

Τὰ Μετέωρα

Δῆλος: Ὁ Ναός τοῦ Διονύσου

Διὰ νὰ εὐκολύνῃ ἡ 'Ρωσσία τὰς συγκοινωνίας της πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῆς κατεχομένας χώρας, ἐπεξέτεινε τὰς σιδηροδρομικὰς γραμμὰς της πρὸς τὰς χώρας αὐτάς. Οὕτω ἔγιναν εὐρύτεραι καὶ προσηρμόσθησαν πρὸς τὰς ρωσικὰς γραμμὰς αἱ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ αἱ ἄγουσαι πρὸς τὸ Βερολίνον, τὴν Βουδαπέστην καὶ τὴν Σόφιαν. Εἰς τὴν Σιβηρίαν κατασκευάζονται μεγάλαι σιδηροδρομικαὶ γραμμαί, αἱ δποῖαι θὰ φέρωσιν εἰς μεγαλυτέραν ἐμπορικὴν ἐπαρφὴν τὴν 'Ρωσσίαν μετὰ τῆς Κίνας. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν τῆς 'Ρωσσίας ἀνέρχεται εἰς 110.000 χιλιόμ. (λοιπῆς Εὐρώπης 330.000 χιλιόμ., 'Ηνωμ. Πολιτειῶν 'Αμερικῆς 370.000 χιλιόμ.). 'Ο Βόλγας παραμένει ἡ σπουδαιοτέρα γραμμῇ διὰ τὴν ποταμοπλοῖαν τῆς χώρας. 'Η Μόσχα ἔχει καταστῇ ὁ μεγαλύτερος ἐσωτερικὸς λιμὴν τῆς 'Ρωσσίας. Εἰς αὐτὴν καταλήγει ἡ ἐκ τῆς Βορείας πολιτικῆς θαλάσσης διανοιγεῖσα διώρυξ.

5. Αἱ Ἰνδίαι.

Αἱ Ἰνδίαι εἰναι ἐκ φύσεως χώρα εἰς τὴν δποίαν εύνοοῦνται αἱ γεωργικαὶ καλλιέργειαι. Μεγάλοι ποταμοί, μεγάλαι πεδιάδες καὶ κλίμα εύκρατον πρὸς τὸ θερμὸν εἰναι οἱ παράγοντες τῶν μεγάλων γεωργικῶν ἀποδόσεων. Αἱ ἀρδεύσεις ὅμως τῶν πεδιάδων, τῶν κυρίως Ἰνδῶν (15 %), ὑπολείπονται πολὺ τῶν ἀρδεύσεων τῶν πεδιάδων τοῦ Πακιστάν (37 %), τῆς Κεϋλάνης (27 %), τῆς Κίνας (30 %), τῆς Ιαπωνίας (56 %) καὶ τῆς Αίγυπτου (100 %). 'Η καλλιεργουμένη ἐπιφάνεια εἰναι μικρὰ καὶ οὐχὶ ἐπαρκής διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ πληθυσμοῦ, δστις αὐξάνεται ἐτησίως πολὺ (Ἰνδίαι: καλλιεργ. ἐπιφ. 1.330.000 τετρ. χιλιόμ., Πακιστάν 250.000 τετρ. χιλιόμ., Κεϋλάνη 20.000 τετρ. χιλιόμ.). Εἰς τὰς Ἰνδίας οἱ ἀγρόται καλλιεργοῦσι κέγχρον, λαχανικά, ἐλαιώδη φυτά, δσπρια καὶ πρὸ παντὸς δρυζαν, σῖτον καὶ σακχαροκάλαμον. Τὰ ἀγροκτήματα αὐτῶν δὲν εἰναι μεγάλης ἐκτάσεως. "Εκαστον τούτων ἀνέρχεται κατὰ μέσον δρον εἰς 20 στρέμματα. Πρὸς τὰ βόρεια μέρη τῆς χώρας γίνονται ἀρδεύσεις, ἔχουσι διανοιγῆ πολλὰ φρέατα καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔγιναν ἀρκετὰ ἔργα δι' ὑδατοφράκτας. Τὸ μῆκος τῶν ἀρδευτικῶν διωρύχων ἀνέρχεται εἰς 100.000 χιλιόμ. περίπου. Τὸ φράγμα Σουκούρ εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν (δυτ. Πακιστάν) ἔχει μῆκος 1600 μ. καὶ διὰ 7 διωρύχων ἀρδεύει ἐκτασιν 20 ἑκατ. στρεμμάτων, ἐνθα καλλιεργεῖται σῖτος καὶ βάμβαξ. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ντεκάν

εύδοκιμεῖ εἶδος βραχυτνου βάζμβακος. Ἡ καλλιέργεια τείου ἐπιτελεῖται κυρίως εἰς τὰς φυτείας τοῦ Ἀσσάμ καὶ τῆς Κεϋλάνης. Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον καὶ τῶν τριῶν κρατῶν τῶν Ἰνδιῶν χαρακτηρίζεται ἐκ τῶν ἔξαγωγῶν πρώτων ὑλῶν καὶ τῶν εἰσαγωγῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν. Ἡ ὑφαντουργικὴ βιομηχανία ἔχει ἐπιτελέσει μεγάλας προόδους, κατόπιν εἰσαγωγῆς νεωτέρων μηχανῶν νηματουργικῆς καὶ ὑφαντουργίας. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἱαπωνία εἶναι τὰ τρία σπουδαιότερα κράτη τὰ ἔχοντα μεγάλας οἰκονομικὰς σχέσεις μετά τῶν Ἰνδιῶν.

6. Ἡ Κίνα.

Ἡ Κίνα εἶναι κατ' ἔξοχὴν γεωργικὴ χώρα. Τὰ σπουδαιότερα καλλιεργητικὰ κέντρα εὑρίσκονται περὶ τοὺς μεγάλους ποταμοὺς Χοανχό, Γιανκτσεκιάνγκ καὶ Σικιάν. Ἡ καλλιεργουμένη ἐπιφάνεια τῆς χώρας δὲν ὑπερβαίνει τὸ 15 % τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς (Ἐλλὰς περίπου 22 %). Ὁ μέσος ὅρος τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας δι’ ἕκαστον χωρικὸν κυμαίνεται μεταξύ 10 - 20 στρεμμάτων. Τὰ σπουδαιότερα γεωργικὰ προϊόντα εἶναι ὅρυζα, σῦτος, ἀραβόσιτος, βάζμβαξ, σόγια καὶ κέγχρος. Εἰς τὰς νοτίους ἐπαρχίας τῆς χώρας εύδοκιμεῖ τὸ τέιον, αἱ διπλαὶ καὶ ἡ μορέα. Ἡ Κίνα εἶναι ἡ δευτέρα βαθμβακοπαραγωγὸς χώρα τῆς γῆς, μετά τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ βιομηχανία εἶχεν ἀνάπτυχθη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἔξωτερικῆς ἐπιφροῦς (κεφάλαια, τεχνικὸς ἔξοπλισμὸς) εἰς τὰς μεγάλας πόλεις Σαγκάην, Τιεντσίν, Καντῶνα. Κατ' ἀρχὰς ἴδρυθησαν ἐργοστάσια ὑφαντουργικῆς. Ἡδη καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια δπως ἀποκτήσῃ ἡ χώρα βαρεῖαν βιομηχανίαν, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ρωσσικῆς, δεδομένου ὅτι αὕτη διαθέτει ἐπαρκῆ κοιτάσματα γαιάνθρακος καὶ δρυκτοῦ πλούτου. Ὕπολογίζεται ὅτι τὰ ἀποθέματα τῶν κοιτασμάτων γαιάνθρακος ἀνέρχονται εἰς 240 δισεκ. τόννους. Δὲν ἔχει δύμως ἔξερευνηθῆ πλήρως δ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς χώρας καὶ θεωρεῖται πιθανόν, ὅτι ὑπάρχουσι πλούσιωτερα κοιτάσματα γαιάνθρακος. Κατὰ τὸ 1956 ἔξη-χθησαν 110 ἑκατ. τόννοι γαιάνθρακος (Ρωσσία 295, Ἀμερικὴ 480 ἑκατ. τόνν.). Ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας εὑρίσκεται ἀκόμη εἰς τὰ σπάργανα. (Βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις Κίνας 8.700, Ἐλβετίας 11.000). Σπουδαῖα εἶναι τὰ κοιτάσματα δρυκτῶν τοῦ βολφραμίου, ἀντιμονίου καὶ κασσιτέρου. Τὰ μεταλλεύματα τούτων διατίθενται εἰς τὸ ἔξωτερ-

κόν. Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς χώρας δὲν εἶναι μέγα. Ἀνθηραὶ οἰκονομικαὶ σχέσεις ὑπάρχουσι μετὰ τῆς 'Ρωσίας, παρ' ἡς εἰσάγονται βιομηχανικὰ εἰδή, ιδίως μηχαναὶ καὶ ἐργαλεῖα.

7. Ἡ Ἰαπωνία.

Καίτοι ἡ Ἰαπωνία δὲν διαθέτει μεγάλας ἐκτάσεις οὔτε ἀφθονον δρυκτὸν πλοῦτον, ἐν τούτοις ἔχει καταστὴ μεγάλη βιομηχανικὴ χώρα. Τὰ ἀποθέματα κοιτασμάτων γαιάνθρακος ὑπολογίζονται εἰς 6 δισεκατ. τόννους. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βαρείας βιομηχανίας αὐτῆς εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ γαιάνθραξ καὶ σιδηρομεταλλεύματα. Ἡ ποιότης τῶν βιομηχανικῶν Ἰαπωνικῶν προϊόντων δὲν ὑπολείπεται τῆς τῶν ἀντιστοίχων εὐρωπαϊκῶν. Τὰ Ἰαπωνικὰ ὅμως εἶναι πολὺ εὐθηγότερα τούτων, διότι τὰ ἐργατικὰ ἡμερομίσθια ἐν Ἰαπωνίᾳ εἶναι εἰς πολὺ χαμηλὸν ἐπίπεδον. Ἡδη ἀπὸ τοῦ 1952 ἡ Ἰαπωνία ἔξαγει εἰς τὴν Εὐρώπην ἀκατέργαστον σίδηρον καὶ χάλυβα. Ἰδιαιτέρων ἀνάπτυξιν ἔχει λάβει ἡ βιομηχανία εἰδῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἀλιείας. Τὸ ἡμίσυο σχεδόν τῆς παγκοσμίως ἀλιευομένης ποσότητος ἰχθύων προέρχεται ἐκ τῆς Ἰαπωνίας.

8. Ἡ Αὐστραλία.

Ἡ Αὐστραλία εἶναι χώρα κατὰ πρῶτον λόγον γεωργικὴ. Μέχρι τοῦ 1939 τὰ γεωργικὰ καὶ μεταλλευτικὰ προϊόντα τῆς χώρας ἀπετέλουν τὰ 90 % τῶν ἔξαγωγῶν. Τὸ σπουδαιότερον ἔξαγγόμενον εἶδος εἶναι τὸ ἔριον ἐκ προβάτων, τοῦ ὁποίου ἡ ἔξαγωγὴ ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς τὸ 1/4 περίπου τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς. Τὰ 3/4 τῶν ὑπαρχόντων προβάτων εἶναι τοῦ εἰδούς μερινός. ባ παραγωγὴ σίτου εἶναι μεγάλη. Εἶναι ἡ τρίτη χώρα τῆς γῆς εἰς τὴν ἔξαγωγὴν σίτου μετὰ τὸν Καναδᾶν καὶ τὴν Ἀργεντινήν. Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου (1939 - 1945) ἡ Αὐστραλία ἔξαγει κρέατα, σάκχαρον, βούτυρον, οἶνον καὶ μέλι. Εἰς τὴν γεωργίαν ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα τῆς μονοκαλλιεργείας, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐνίστεται ἐγκλείει πολλοὺς κινδύνους διὰ τὴν ἀγροτικὴν οἰκονομίαν, ἔνεκα καταστροφῶν προκαλουμένων, ἐκ κλιματολογικῶν μεταβολῶν. Κατὰ τὴν πολυκαλλιέργειαν τοιαῦται καταστροφαὶ περιορίζονται συνήθως εἰς ἥ δύο καλλιεργούμενα εἰδή καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σύνολον τῶν καλλιεργουμένων. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δια-

νυομένου αἰῶνος ἡ χώρα ἥρχισε βραδέως νὰ ιδρύη ίδικήν της βιομηχανίαν. Τὸ σπουδαιότερον δρυκτὸν αὐτῆς εἶναι ὁ γαιάνθραξ, ἡ ἐτησία παραγωγὴ τοῦ ὅποιου ἀνέρχεται περίπου εἰς 20 ἑκατομμ. τόνους. Ἐπισης ὑπάρχουσιν εἰς τὴν χώραν πλούσια δρυκτὰ σιδήρου, τὰ ὅποια ἐπιτρέπουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βαρείας βιομηχανίας καὶ τὴν παραγωγὴν χάλυβος. Πρὸ δὲ λίγων ἔτῶν ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὴν Αὔστραλιαν κοιτάσματα οὐρανίου, τὰ ὅποια διατίθενται διὰ τὴν παραγωγὴν τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας. Ἡ βιομηχανία γενικῶς βαίνει αὐξανομένη βραδέως, λόγῳ τοῦ μικροῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας καὶ τῆς εἰσαγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων ἐξ Ἀγγλίας.

9. Ἡ Μεγάλη Βρεταννία (Ἡνωμένον Βασίλειον).

Ἐν ᾧ μέχρι τοῦ 1800 ἡ Μ. Βρεταννία ἦτο σπουδαία γεωργικὴ χώρα πωλοῦσσα γεωργικὰ προϊόντα εἰς τὸ ἔξωτερικόν, ἤδη ἔχει ἀποβῆκαθαρῶς βιομηχανικὴ χώρα. Ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ αὐτῆς ἀρκεῖ νὰ διαθρέψῃ μόνον τὸ ἡμίσυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἡ ὅποια εἶναι ἡ ναγκασμένη νὰ εἰσάγῃ τὰ δι᾽ αὐτὴν ἀναγκαῖα γεωργικὰ προϊόντα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Ἔνεκα τοῦ ἐκβιομηχανισμοῦ τῆς χώρας, τὸ ἡμίσυ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς εἶναι συγκεντρωμένον εἰς τὰς πόλεις. Τὸ Μάντσεστερ, τὸ Μπίρμινγχαμ, τὸ Σιέφιλτ καὶ τὸ Λήντς-Μπράντφορτ ἀπέβησαν μεγάλα κέντρα ὑφαντουργικῆς καὶ μεταλλουργικῆς βιομηχανίας. Ἐδημιουργήθη ἐκεῖ λίαν ἔξειδικευμένη τάξις ἐργατῶν, ἡ ὅποια συνέβαλε πολὺ εἰς τὴν ἔξαίρετον ποιότητα τῶν ἀγγλικῶν ὑφασμάτων καὶ μηχανημάτων παντὸς εἴδους. Εἰς τὰς δυτικὰς περιοχὰς τῆς χώρας, ὅπου ἐπικρατεῖ περισσοτέρα ὑγρασία, γίνεται ἡ ἐπεξεργασία τοῦ διὰ τοῦ Λίβερπουλ κυρίως εἰσαγομένου βάμβακος, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἀνατολικὰς γίνεται ἡ ἐπεξεργασία τοῦ διὰ τοῦ Χάλλ οὐσιογόμενου ἔριου. Μαλακὰ ὄδατα (περιέχοντα πολὺ δλίγα ἄλατα, οὐδόλως γλυκφά) ὑπάρχοντα εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν, εἶναι πολὺ κατάλληλα διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν ἔριων καὶ τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων, τὰ ὅποια καθιστῶσι λίαν μαλακά. Εἰς τὴν νότιον περιοχὴν τῆς κεντρικῆς Ἀγγλίας παράγονται παντὸς εἴδους σιδηρᾶ προϊόντα, μηχαναὶ σιδηροδρόμων, ἐργαλεῖα ἐκ χάλυβος κλπ. Τὰ ἀγγλικὰ ἐκ σιδήρου μικρὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ περίφημα ἀγγλικὰ ὑφάσματα, παρ' ὅλον ὅτι ἔξακολουθοῦσι νὰ εἶναι ἔξαίρετα καὶ νὰ διατηρῶσι τὴν φήμην των ἀπὸ ἐπόψεως ποιότητος, ἐν τούτοις

ἀπώλεσαν τὴν μονοπωλιακὴν αὐτῶν θέσιν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔνεκα τῆς ἀναπτύξεως τῶν συναφῶν γερμανικῶν καὶ ἀμερικανικῶν προϊόντων.

10. Ἡ Γερμανία.

Καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας ἥρχισε περὶ τὸ τέλος τοῦ 18ου αἰῶνος, ἀλλὰ μὲ βραδύτερον ῥυθμόν. Λίαν παλαιαι εἶναι αἱ βιοτεχνίαι τοῦ λίνου, μετάξης, ἑρίου, σιδήρου καὶ ξύλου. Αἱ πρῶται ὅλαι λίνου, ἑρίου, ξύλου καὶ μεταλλευμάτων ἐλαμβάνοντο ἐκ τοῦ ἑσωτερικοῦ. Ἡ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις τῆς Γερμανίας ὑπέστη τὴν ἐπιδρασιν τῆς ἀγγλικῆς βιομηχανίας. Γερμανοὶ τεχνικοὶ ἔξεπαιδεύθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ εἰσήγαγον εἰς Γερμανίαν τὰς μεθόδους μεταλλουργίας τοῦ σιδήρου καὶ κατασκευῆς μηχανῶν. "Οτε, κατὰ τὸ 1800, ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἐνήργησε τὸν ἡπειρωτικὸν ἀποκλεισμὸν τῆς Ἀγγλίας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς γερμανικῆς βιομηχανίας ἔλαβε ταχύτερον ῥυθμόν, ἰδίως εἰς τὴν περιοχὴν Ρούρ, ὅπου εὑρίσκονται τὰ πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακος καὶ σιδήρου. Ἀπὸ τοῦ 1870 ἡ γερμανικὴ βιομηχανία ἥρχισεν ἀναπτυσσομένη ῥαγδαίως. Εἰκόνα τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς λαμβάνομεν ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως "Εσσεν, κειμένης εἰς τὸ κέντρον τῆς ἀνθρακοφόρου βιομηχανικῆς περιοχῆς τοῦ Ρούρ. Οὕτω, κατὰ τὸ 1820 ἡ πόλις αὐτῇ εἶχε 5000 κατοίκους, τὸ 1872 : 52.000, τὸ 1910 : 295.000, τὸ 1939 : 667.000, τὸ 1954 : 673.000, τὸ 1956 : 697.000. Τὰ κοιτάσματα γαιάνθρακος τῆς δυτικῆς περιοχῆς τῆς Γερμανίας καταλαμβάνουσιν ἕκτασιν 3000 τετρ. χιλιομ., τὰ δὲ ἀποθέματα αὐτῶν ὑπολογίζονται εἰς 220 δισεκατ. τόννων. Τὸ ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Ρούρ λαμβανόμενον γαιαέριον μεταφέρεται διὰ μεγάλων ὑπογείων ἀεραγωγῶν εἰς τὴν βόρειον καὶ νότιον Γερμανίαν καὶ χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῶν ἐκεῖ συναφῶν βιομηχανιῶν. Ἡ χημικὴ βιομηχανία χρησιμοποιεῖ ποικιλοτέρως τὸν ἄνθρακα. "Εχει καταστῆ ἐκ τῶν πρώτων χημικῶν βιομηχανιῶν τοῦ κόσμου. Μετὰ τὴν ἐκ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου καταστροφήν, τὰ δύο τρίτα περίπου τῆς παλαιᾶς Γερμανίας ἀποτελοῦσιν ἀνεξάρτητον κράτος ὁμοσπονδιακόν, τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν (10 μικρότερα κράτη), τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐν τρίτον εὑρίσκεται ὑπὸ ῥωσσικὴν κατοχὴν καὶ ἀποτελεῖ τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν ("Ρωσσικὴ Ζώνη"). Ἡ Δυτικὴ Γερμανία κατάρθωσεν ἐντὸς

διάλεγων ἐτῶν νὰ ἀποκαταστήσῃ τὰς φοβερὰς ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφὰς καὶ νὰ δημιουργήσῃ ζωηροτάτην οἰκονομικήν ἀνθησιν, τοιαύτην, ὥστε νὰ χορηγῇ καὶ δάνεια εἰς μεγάλας δυνάμεις, ώς ή Γαλλία. 'Η βιομηχανικὴ παραγωγὴ τῆς 'Ανατολικῆς Γερμανίας ὑστερεῖ πολὺ τῆς παραγωγῆς τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, διότι οἱ 'Ρῶσσοι ἀφήρεσαν τὸ ἡμισυ ὅλων τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς κατεχομένης ζώνης καὶ μετέφερον αὐτὰς εἰς τὴν 'Ρωσίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς διωσικῆς βιομηχανίας, αἱ δὲ ἀνατολικαὶ γαιανθρακοφόροι περιοχαὶ εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν κατοχὴν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν Πολωνῶν.

11. 'Η Γαλλία.

'Η Γαλλία εἶναι συγχρόνως μεγάλη γεωργικὴ καὶ βιομηχανικὴ χώρα. Παράγει σῖτον, δύσον περίπου καὶ ἡ 'Αργεντινὴ (περὶ τὰ 10 ἑκατομμ. τόννων. ἐτησίως). Εἰς τὴν παραγωγὴν γεωμήλων, μὲ 17 περίπου ἑκατομμ. τόννους, ὑπερβαίνει τὴν παραγωγὴν τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς κατὰ 5 περίπου ἑκατομμ. τόννους (1956). 'Η παραγωγὴ σπαχάρου μὲ 1.600 χιλ. τόννους (1956) ὑπολείπεται διλίγον τῆς γερμανικῆς καὶ τῶν 'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς 'Αμερικῆς (2.200 καὶ 2.300). Εἶναι ἡ πρώτη οἰνοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου, ἀγοράζει δὲ πρὸς ἐπεξεργασίαν καὶ ποσότητας οἴνου ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀγορᾶς. Πυκνότατον ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἔχυπηρετεῖ σπουδαίως τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας. 'Η ὑφαντουργία εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη, ιδίως εἰς τὰς κεντρικὰς καὶ βορείους ἐπαρχίας τῆς χώρας. Περίφημα εἶναι τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Λυών καὶ τὰ νηματουργεῖα τῆς Λίλλης.

'Η χημικὴ βιομηχανία συναγωνίζεται εἰς ποιότητα τὰς χημικὰς βιομηχανίας ἄλλων μεγάλων βιομηχανικῶν κρατῶν, καίτοι ἡ χώρα δὲν διαθέτει ἀφθονον γαιανθρακα. Τὰ γαλλικὰ ἀρώματα θεωροῦνται τὰ καλύτερα ἐν τῷ κόσμῳ.

'Η Γαλλία κέκτηται πλουσιώτατα κοιτάσματα ὄρυκτῶν σιδήρου. Τὸ ἐτησίως ἔξαγόμενον σιδηρομετάλλευμα εἶναι ὑπερτριπλάσιον τοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔξαγομένου γερμανικοῦ καὶ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς γαλλικῆς βαρείας βιομηχανίας.

'Η Εύρωπαϊκὴ Κοινὴ 'Αγορὰ (Ε.Κ.Α.).

'Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ἐπέφερε μεταβολὰς εἰς τὰ παγκόσμια οἰκονομικὰ κέντρα καὶ ἀνακατάταξιν τῶν οἰκονομικῶν δυνά-

μεων τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἔξα-
κολουθοῦσι νὰ εἶναι ἡ πρώτη οἰκονομικὴ δύναμις τοῦ κόσμου. Παραλ-
λήλως δύμας ἀνεπτύχθη καὶ ἀναπτύσσεται ἡ Ἐργασία, ἡ ὅποια ὑπε-
σκέλισε τὴν ἀγγλικὴν οἰκονομίαν. Ἡ Κίνα ἔχει ὀρχίσει νὰ ὀργανοῦται
καὶ εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὴν· βιομηχανίαν. Ὑπολογίζεται ὅτι ἐντὸς
τῶν προσεχῶν 20 ἑτῶν ἡ Κίνα, μὲ πληθυσμὸν τότε 750 περίπου ἑκα-
τομμαρίων ψυχῶν καὶ τὰς πολλὰς πρώτας ὅλας τὰς ὅποιας διαθέτει,
θὰ ἔχῃ ἀποβῆτα σπουδαία οἰκονομικὴ δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ. Σήμερον
(1961) ἡ Ἐργασία, ἡ Πολωνία, ἡ Ἐργασικὴ Ζώνη ἐν Γερμανίᾳ, ἡ
Οὐγγαρία, ἡ Τσεχοσλοβακία, ἡ Βουλγαρία καὶ ἡ Ρουμανία ἀποτελοῦσι
οἰκονομικὸν συγκρότημα συνεργαζόμενον στενώτατα ὑπὸ τὴν ᾄρασικὴν
καθοδήγησιν. Ἡ Κίνα συνεργάζεται μετὰ τοῦ συγκροτήματος τούτου,
μετέχουσα ἐλάχιστα τοῦ λοιποῦ διεθνοῦς ἐμπορίου. Εὐρωπαϊκά τινα
κράτη (ἃνευ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἐργασίας) κατεῖδον μετὰ τὸ πέ-
ρας τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ὅτι ἃνευ τῆς μεταξύ των συν-
εργασίας θὰ ἥτο ἀδύνατον νὰ ἐπουλώσωσι τὰς ἐκ τοῦ πολέμου πλη-
γάς των. "Οθεν ἡναγκάσθησαν νὰ παραμερίσωσι παλαιὰς προστριβάς,
νὰ προβῶσιν εἰς ἀμοιβαίας ὑποχωρήσεις καὶ νὰ ὀργανώσωσιν οἰκο-
νομικὴν κοινοπραξίαν ὑπὸ ἐνιαίων κοινὴν διοίκησιν. Διὰ τοῦ μέτρου
τούτου ἐπλίζεται ὅτι ἐτέθησαν αἱ βάσεις οἰκονομικῆς μελλοντικῆς συν-
εργασίας ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία,
ἥτις ἀπεφασίσθη κατὰ τὸ 1951, περιωρίσθη κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον
τῆς συνεργασίας εἰς τὸν γαιάνθρακα καὶ τὸν σίδηρον, ἡ δὲ διάρκεια
αὐτῆς ὠρίσθη πεντηκονταετής (ἀπὸ τοῦ 1952). Τὰ ἰδρυτικὰ τῆς Εὐ-
ρωπαϊκῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς (E.K.A.) κράτη εἶναι : Ἡ Δυτικὴ Γερμα-
νία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ὀλανδία καὶ τὸ Λουξεμ-
βούργον. "Ηδη (1961) ὁ ὀργανισμὸς οὗτος (E.K.A.) ἔχει ἐπεκτείνει
τὰς ἔργασίας του. Ἡ Ἑλλάς συνεδέθη διὰ συμβάσεως μὲ τὴν Εὐρω-
παϊκὴν Κοινὴν Ἀγορὰν τὴν 10 Ἰουλίου 1961 καὶ ὑπολογίζει πολὺ εἰς
τὴν διὰ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου οἰκονομικὴν αὐτῆς ἀνασυγκρότη-
σιν. Ἡ ἐπιτυχία τῶν σκοπῶν, διὰ τοὺς ὅποιους ἡ Ἑλλάς συνεδέθη μετὰ
τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς, ἔχει ταταίαι ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους. Θὰ
ἔχωμεν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ συνεργασθῶμεν καὶ νὰ συναγωνισθῶμεν,
εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος, λαούς, τῶν ὅποιων
τὸ πνευματικὸν καὶ τεχνικὸν ἐπίπεδον εἶναι ἀνώτερον τοῦ ἐλληνικοῦ.
"Οθεν εἶναι ἀνάγκη, διὰ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐντατικῆς μορφωτικῆς ἐρ-

γχασίας είς τὰ σχολεῖα, νὰ ἀνυψωθῇ τὸ πνευματικὸν ἐπίπεδον τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ, ἵνα οὕτος καταστῇ ικανὸς νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν συναγωνισμόν.

Π Ι Ν Α Ξ

Ἐμφαίνων τὰ μεγαλύτερα δρυκτωρυχικὰ κέντρα τῆς γῆς κατ' εἶδος δρυκτοῦ.

('Η σειρὰ καταγραφῆς τῶν χωρῶν ἀναλόγως τοῦ μεγέθους παραγωγῆς).

<i>E i d o s</i>	<i>X ωρα i</i>
1) Βοξείτης	(δρυκτὸν ἀργιλίου) Γουαύάνα, Βρεταννικὴ Γουινέα, Γαλλία, Γιουγκοσλαβία, Ἰταλία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Ἰνδονησία, Ἐλλάς.
2) Γαιάνθραξ	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Ῥωσία, Ἀγγλία, Γερμανία, Γαλλία, Πολωνία, Ἰαπωνία, Βέλγιον, Ἰνδίαι. Μαλαισία, Ἰνδονησία, Βολιβία, Κογκό, Ταϊλάνδη (Σιάμ).
3) Κασσίτερος	
4) Μαγγάνιον	Νοτιοαφρικανικὴ "Ἐνωσις, Χρυσῆ Ἀκτή, Κούβα, Ἰνδίαι, Κογκό, Γαλλικὸν Μαρόκον.
5) Μόλυβδος	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Μεξικόν, Αύστραλία, Καναδᾶς, Περοῦ.
6) Νικέλιον	Καναδᾶς, Ν. Καληδονία, Κούβα, Νορβηγία.
7) Πετρέλαιον	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Βενεζουέλα, Ῥωσία, Κουβέιτ, Σαουδικὴ Ἀραβία, Ἰράκ, Καναδᾶς, Ἰνδονησία, 'Ρουμανία.
8) Πισσουρανίτης	Καναδᾶς, Κογκό, Τσεχοσλοβακία, ብηνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Ῥωσία, Αύστραλία.
9) Σιδηρομετάλλευμα	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Ῥωσία, Γαλλία.
10) Υδράργυρος	Ἴταλία, Ἰστανία, ብηνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Μεξικόν, 'Ρωσία, Τσεχοσλοβακία.
11) Χαλκός	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Χιλή, Βόρειος 'Ροδεσία, Καναδᾶς, Κογκό, Ἰαπωνία.
12) Χρυσός	Νοτιοαφρικανικὴ "Ἐνωσις, Καναδᾶς, ብηνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Αύστραλία.
13) Χρώμιον	Νοτιοαφρικανικὴ "Ἐνωσις, Τουρκία, Ῥωσία, Ἰνδίαι, Κούβα, Ἐλλάς.
14) Ψευδάργυρος	Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 'Αμερικῆς, Καναδᾶς, Αύστραλία, Μεξικόν, Περοῦ, Γερμανία, Ἰταλία.

Δ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις τῆς χώρας ἡμῶν.

Ἡ Ἑλλὰς περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν παραλλήλων $41^{\circ} 44' 53''$ (ἐλληνοβουλγαρικὴ μεθόριος) καὶ $34^{\circ} 47' 56''$ (νῆσος Γαῦδος τῆς Κρήτης) καὶ τῶν μεσημβριῶν $19^{\circ} 22' 32''$, 8 καὶ $89^{\circ} 42'$ ἀνατολικῶν τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Γρήνουετς (Κέρκυρα - Νῆσος Ψιλή, παρὰ τὸ Καστελλόριζον).

2. Ὁ πληθυσμός.

Ὑπολογίζεται ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνήρχετο εἰς 40 ἑκατομμ.. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (29.5.1453) καὶ ἔξης, οἱ "Ελληνες ὑπέστησαν πλείστας διώξεις οὕτως, ὥστε ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐμειώθη σημαντικῶς. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος (Στερεάς, Πελοποννήσου, Κυκλάδων) ὑπολογίζεται ὅτι ἀνήρχετο εἰς 938.765. Ἐκτὸτε, ἐκτὸς τῆς φυσιολογικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπῆλθεν αὔξησις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς ἀπελευθερώσεως πολλῶν ὑποδύλων Ἐλλήνων τῆς Μακεδονίας, Θράκης, Ἡπείρου καὶ Νήσων. Ἡ ἔξελιξις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἡμῶν καταφαίνεται ἐκ τοῦ παρατιθέμένου πίνακος.

3. Ἡ ἔθνογραφικὴ σύστασις τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζει ἀπὸ ἐπόψεως καταγωγῆς, γλώσσης καὶ θρησκείας μεγάλην διμοιογένειαν. Εἰς τὴν Δυτικὴν Θράκην μόνον ὑπάρχουσι περὶ τὰς 100 χιλ. Τοῦρκοι, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦσιν ἔθνικὴν μειονότητα ἐντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ ἔδαφους.

4. Ἡ ἀστυφιλία.

Τύπο τὸν δρόν τοῦτον νοεῖται ἡ τάσις τῶν κατοίκων τῶν χωρίων καὶ τῶν μικρῶν καμοπόλεων, ὅπως ἐγκαθίστανται εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν εἶναι νέον οὔτε καὶ μόνον ἐλληνικόν. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν καὶ ἔξῆς ἡ μετακίνησις τῶν χωρικῶν πρὸς τὰς πόλεις ἐγίνετο εἰς πολὺ μικρὰν αλίμακα. Ἀφ' ἣς ἐποχῆς ὅμως ἥρχισεν ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας, τὸ δεῦμα τῆς μετακίνησεως πρὸς τὰς πόλεις, ὅπου συνήθως εἶναι τὰ ἐργοστάσια, ἔγινε πολὺ μεγαλύτερον. Συνέπεια τῆς μετακινήσεως ταύτης εἶναι ὅτι ἡ αὐξῆσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων δὲν εἶναι φυσιολογική, δὲν προέρχεται δῆλος αὕτη ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν γεννήσεων ἀπὸ τῶν θανάτων, ἀλλὰ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα τῶν φυσιολογικῶν δρίων. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἑτη δυσανάλογος αὐξῆσις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων ὀφείλεται ὅχι μόνον εἰς τὸ δεῦμα τῆς ἀστυφιλίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄφιξιν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, κατὰ τὸ 1922 - 23, τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἵτινες ἀπεμακρύθησαν τῶν ἔστιῶν των βιαίως, κατόπιν τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Κατωτέρω ἀναφέρεται ἐνδεικτικῶς, ἔξελιξις τοῦ πληθυσμοῦ 4 ἐλληνικῶν πόλεων, ἥτις ἔλαβε χώραν ἐντὸς 40 ἑτῶν.

Ἡ ἔξελιξις τοῦ πληθυσμοῦ τεσσάρων ἐλληνικῶν πόλεων.

Πόλεις	1920	1928	1940	1951	1961
Αθῆναι (μετὰ Πειραιῶς καὶ περιχώρων)	453.042	802.200	1.124.109	1.378.586	1.837.041
Θεσσαλονίκη (μετὰ περιχώρων)	174.390	251.254	278.145	297.164	377.026
Πάτραι	52.174	61.278	62.275	79.014	94.756
Βόλος (μετὰ περιχώρων)	30.046	47.892	54.919	65.090	67.314

Ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ δικαιολογῆται ἐπαρκῶς τὸ μέγα δεῦμα τῆς ἀστυφιλίας, τὸ δόποῖον παρατηρεῖται ἐν Ἑλλάδι. Ὅπαρχουσιν ἐπιπροσθέτως καὶ εἰδικοὶ λόγοι, οἵτινες

αίτιολογοῦσι τὸ δεῦμα τοῦτο. Οἱ λόγοι οὗτοι εἰναι οἱ ἔξης : 1) Ὁ τρόπος τῆς ζωῆς εἰς μίαν πόλιν ἐλληνικὴν διαφέρει ἀρκετὰ ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς εἰς ἐν χωρίον. 2) Αἱ συγκοινωνίαι τοῦ χωρίου πρὸς τὰς πόλεις δὲν εἰναι πολὺ ἀνεπτυγμέναι. 3) Ἡ ὑγιεινὴ καὶ νοσοκομειακὴ περίθαλψις εἰς τὰ χωρία δὲν εἰναι πολὺ εὔκολος, λόγῳ τῶν συγκοινωνιακῶν δυσκολιῶν, ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνην τῶν πόλεων. 4) Τὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα εἰναι συγκεντρωμένα εἰς δύο πόλεις τοῦ Κράτους.

Ἡ τάσις τῶν χωρικῶν νὰ ἐγκαθίστανται εἰς τὰ ἀστη θὰ ἥτο ἐπιβλαβής εἰς τὴν πολιτείαν καὶ τὸ σύνολον τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ὅταν ἐγκατελείποντο οἱ ἄγροι ἀκαλλιέργητοι καὶ ἐζητεῖτο ἡ εὔρεσις εἰς αὐτὰ ἐργασίας. Τοιοῦτον τι ὅμως δὲν συμβαίνει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οὐδεὶς ἄγρος δυνάμενος νὰ καλλιεργηθῇ, μένει ἀκαλλιέργητος δι' ἔλλειψιν ἐργατικῶν χειρῶν. "Οθεν τὸ φαινόμενον τῆς ἀστυφιλίας ἐν Ἑλλάδι ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ γεγονός δι' οἱ ὑπάρχοντες ἄγροι δὲν εἰναι ἐπαρκεῖς διὰ νὰ ἀπασχολήσωσι τὰς διαθεσίμους πρὸς τοῦτο ἐργατικὰς χεῖρας τῆς ὑπαίθρου.

5. Τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1961 ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος ἀνῆλθεν εἰς 8.357.526 κατοίκους. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἡμῶν αὐξάνεται ἐτησίως περὶ τὰς 100.000 ψυχάς. Κατόπιν τῆς ἀνωτέρω διαπιστώσεως, προβλέπεται διτὶ μετὰ πάροδον ἐτῶν τινων (20 - 30, π.χ.) ὁ ἐλληνικὸς χῶρος δὲν θὰ εἰναι ἐπαρκής διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Δέον νὰ σημειωθῇ, διτὶ δὲν εἰναι ἀρκετὸν μόνον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐτησίως ἀναγκαία ποσότης τροφίμων καὶ δὲλλων βιοτικῶν ἀγαθῶν, δὲλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχωσι δυνατότητες, ὅπως εὑρίσκῃ ἐργασίαν διόλκηρος ὁ δυνάμενος νὰ ἐργάζηται πληθυσμός. Καὶ εἰς μεγάλα ἀκόμη κράτη, τὰ ὄποια ἔχουσιν ἐτησίως περίσσειαν παραγωγῆς τροφίμων, ὥστε νὰ ἐξάγωσι ταῦτα εἰς τὸ ἔξωτερικόν, παρατηροῦνται δυσκολίαι εἰς τὴν εὔρεσιν ἐργασίας δι' δλους τούς δυναμένους νὰ ἐργάζωνται πολίταις αὐτῶν. Τὸ πρόβλημα, τὸ μὲν τῆς ἐξευρεύσεως τῶν μέσων διαβιώσεως ἐνὸς λαοῦ, τὸ δὲ τῆς δυνατότητος ἐξευρέσεως ἐργασίας διὰ τοὺς δυναμένους νὰ ἐργάζωνται, δύνομάζεται δημογραφικὸν πρόβλημα τοῦ λαοῦ τούτου.

‘Η δεξύτης τοῦ δημιογραφικοῦ προβλήματος τῆς ‘Ελλάδος ἐδημιούργήθη ἀπὸ τοῦ 1922 - 1923, εἰς ἡπιώτερον δὲ βαθύδων παρατηρεῖται καὶ σήμερον. ’Απόδειξις τούτου εἶναι ὅτι κατ’ ἔτος πολλοὶ νέοι μεταναστεύουσιν εἰς ἄλλας χώρας ἢ προσπαθοῦσι νὰ μεταναστεύσωσι. Αἱ Κυβερνήσεις τῆς χώρας μας καταβάλλουσιν ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἔξῆς συνεχεῖς καὶ ἐντόνους προσπαθείας, ὅπως ἀντιμετωπίσωσι τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς ‘Ελλάδος. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅμως ὅτι τοιαῦτα προβλήματα δὲν λύονται ἀπὸ τῆς μᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ἀπαιτοῦσι, πρὸς ἐπιτυχῆ ἀντιμετώπισιν αὐτῶν, μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ ἐντατικὴν καὶ συστηματικὴν προσπάθειαν. Διὰ τῆς κατασκευῆς ἀποξηραντικῶν καὶ ἀρδευτικῶν ἔργων, ίδιως ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως λιπασμάτων καὶ μηχανικῶν μέσων καλλιεργείας, κατωρθώθη, ὥστε ἡ παραγωγὴ σίτου, ὅχι μόνον νὰ εἶναι ἐπαρκὴς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ παρουσιάζῃ πλεόνασμα πρὸς ἔξαγωγήν. ’Η παραγωγὴ ὅμως τῶν λοιπῶν δημητριακῶν παρουσιάζει ἔλλειμμα ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐτησίως ἀπαιτούμενον ποσὸν τούτων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ. ’Ομως τὸ πρόβλημα ἐπαρκοῦς ἐν ‘Ελλάδι παραγωγῆς τροφίμων δὲν εἶναι τὸ μόνον, τὸ διποῖον ἀπασχολεῖ καὶ ἐνδιαφέρει τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς χώρας μας. ’Η αὔξησις τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς καὶ ἡ δημιουργία βιομηχανίας, εἰς τὴν διποίαν νὰ παράγωνται ἐπαρκῆ οἰκονομικὰ ἀγαθά διὰ τὸν λαὸν καὶ νὰ εὐρίσκωσι ἔργασίαν οἱ μὴ ἔχοντες τοιαύτην, ἀπαιτοῦσι κεφάλαια χρηματικὰ μεγάλα. Πρὸς καλυτέραν κατατόπισιν ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς ‘Ελλάδος ἐπικαλούμεθα τὸν πίνακα τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας ἡμῶν τοῦ ἔτους 1959. Κατὰ τοῦτον, ἐν ᾧ ἡ ἀξία ἐκ τῆς πωλήσεως ἑλληνικῶν προϊόντων εἰς τὸ ἔξωτερον ἦτο 6.127 ἑκατομμ. δραχμῶν, ἡ ἀξία τῶν εἰσαχθέντων εἰς τὴν ‘Ελλάδα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορευμάτων ἦτο 17.009 ἑκατομμ. δραχ., ἥτοι ἔμεινεν ἔλλειμμα πρὸς πληρωμὴν 10.882 ἑκατομμ. δραχμῶν.

‘Η ἐπίτευξις ἴσοζυγίου μεταξὺ τοῦ εἰσαγωγικοῦ καὶ ἔξαγωγικοῦ ἐμπορίου εἶναι σημεῖον οἰκονομικῆς εὐεξίας ἐνὸς λαοῦ. Πέντε εἶναι κυρίως τὰ εἰδή τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας μας, τὰ ὃποια ἐπιφέρουσι τὸ ἔλλειμμα ἔναντι τοῦ ἔξαγωγικοῦ ἐμπορίου : 1) Τρόφιμα ἐν γένει. 2) Πετρελαιοειδῆ. 3) Χημικὰ προϊόντα. 4) Βιομηχανοποιημένα εἰδή. 5) Μηχανήματα καὶ μεταφορικά μέσα.

Πρός άντιμετώπισιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀξίας τῶν εἰσαγωγῶν ἔναντι τῶν ἔξαγωγῶν, καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ κράτους ἔντονος προσπάθεια, ἡ ὁποία ἀποβλέπει : 1) Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. 2) Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ 3) εἰς τὴν ἀνάπτυξιν παντὸς οἰκονομικοῦ πόρου, ὅπως π. χ. εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς περιηγήσεως (κ. τουρισμοῦ), τῆς μορφώσεως τεχνικοῦ προσωπικοῦ, τῆς βελτιώσεως τῶν συγκοινωνιῶν, τῆς χρησιμοποιήσεως τῶν ὑδατοπτώσεων διὰ τὴν παραγωγὴν ἐνεργείας κλπ. Μεταξὺ τῶν ἔργων τὰ ὅποια θὰ εἶναι σπουδαῖα διὰ τὴν βιομηχανίαν, ἀναφέρομεν τὸ ἔργοστάσιον παραλαβῆς τοῦ ἀξώτου ἐκ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, τὸ ὅποιον εὑρίσκεται εἰς τὸ προπαρασκευαστικὸν στάδιον τῆς ἰδρύσεώς του (1961). Τὰ διυλιστήρια τοῦ πετρελαίου, τῶν ὅποιων ἡ λειτουργία ἥρχισεν ἥδη ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1958, προσφέρουσι σοβαρὰν συμβολὴν εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἐλλείμματος τῶν ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ εἰσαγωγῶν. Ἡ ἰδρυσις ὑψηλαίνου (παρὰ τὴν Ἐλευσῖνα) ὡς καὶ τὸ νέον βιομηχανικὸν συγκρότημα τῆς Θεσσαλονίκης θὰ συμβάλωσι πολὺ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας μας. Διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς βαρείας βιομηχανίας καὶ τῆς βιομηχανίας χημικῶν προϊόντων, ὑπολογίζεται ὅτι ὁ ἐλληνικὸς χῶρος θὰ εἶναι ἐπαρκής νὰ παρέχῃ τὰ μέσα διαβιώσεως εἰς πολὺ περισσότερον πληθυσμὸν ἢ ὁ σημερινός.

6. Ἡ γεωγραφία τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου.

Πλήρη εἰκόνα ἐνὸς μικροῦ οἰκισμοῦ τῆς ἀρχαιότητος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν, διότι δὲν ὑπάρχουσιν ἐπαρκῆ τεκμήρια πρὸς τοῦτο. Ἡ ἰδρυσις τοῦ σημερινοῦ ἐλληνικοῦ χωρίου ἀνάγεται εἰς τὸ τέλος τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων περίπου, ἡ δὲ φυσιογνωμία τούτου μαρτυρεῖ περὶ τοῦ βαθυτάτου θρησκευτικοῦ συναισθήματος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ ἐκκλησία εἶναι τὸ μεγαλύτερον οἰκοδόμημα καὶ εὑρίσκεται εἰς τὸ πλέον ἐμφανὲς μέρος αὐτοῦ. Ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀντικρύζει ὁ ἐπισκέπτης ἐνὸς χωρίου, ἀπὸ μακρὰν καὶ πρὶν ἀκόμη εἰσέλθῃ εἰς αὐτό, εἶναι δὲ θόλος καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὅποια ἔχουσιν δλῶν τῶν οἰκοδομημάτων. Τὸ σχολεῖον ἀποτελεῖ ἐπίσης διακριτικὸν γνώρισμα μεταξὺ τῶν οἰκιῶν τούτου καὶ αἱ κρῆναι ἢ τὰ πρός ὕδρευσιν φρέατα παρέχουσιν ἐνίστεται διαιάτερον γνώρισμα εἰς αὐτό. Ρυμοτομία

ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ὑπάρχει. Ἡ μεγαλυτέρα ὁδός, χωρὶς νὰ εἶναι πάντοτε εὐθύγραμμος, διέρχεται συνήθως ἐγγύς τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου. Εἰς τὰ κράσπεδα τοῦ χωρίου ὑπάρχουσι κῆποι, εἰς τοὺς ὄποιους καλλιεργοῦνται λαχανικά. Καὶ εἰς τὰ δρεινὰ ἀκόμη χωρία, κῆποι καὶ ἀμπελῶνες εὑρίσκονται ἐγγύς αὐτῶν. "Οπου τὸ ἔδαφος εἶναι πολὺ πετρῶδες, οἱ χωρικοὶ ἔχουσι κατορθώσει, δι' ἐκχερσώσεως τῶν θάμνων, διὰ κατασκευῆς ἀναλημμάτων καὶ προσθήκης χώματος, νὰ μετατρέψωσι μέσος τοῦ πετρῶδους ἔδαφους εἰς καλλιεργῆσιμον. Αἱ οἰκίαι εἶναι ἐν γένει χαμηλαὶ καὶ αἱ στέγαι τούτων δὲν παρουσιάζουσι μεγάλην κλίσιν. Ἡ καθαρότης τῶν ὁδῶν καὶ τὸ λευκόν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γρῦμα τῶν οἰκιῶν, διφειλόμενον εἰς τακτικὸν ἐπίχρισμα τούτων δι' ἀσβέστου, ἥτις εἶναι λίαν ἀντισηπτική, προκαλοῦσιν εὐάρεστον συναίσθημα εἰς τὸν ἐπισκέπτην καὶ μαρτυροῦσι περὶ τῆς πολιτιστικῆς στάθμης τῶν χωρικῶν. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἔχουσι μικροὺς κήπους, ἔνθα καλλιεργοῦνται καλλωπιστικὰ φυτὰ καὶ ἀνθη, τὰ ὄποια ἡ 'Ελληνὶς τοῦ χωρίου περιποιεῖται μὲν ἰδιαίτερον ζῆλον. Εἶναι εὐնόητον δτὶ ὑπάρχουσι καὶ οἰκισμοί, τῶν ὄποιων αἱ οἰκίαι δὲν ἐπιχρίσονται τα-

Τὸ χωρίον Βίλλια τῆς Ἀττικῆς, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος, θαυμάσιον θέρετρον πολλῶν Ἀθηναίων. Κατά τινα τοπικὴν παράδοσιν, ἐκεῖ πλησίον δ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Λάιος ἔγκατέλειψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Οἰδίποδα.

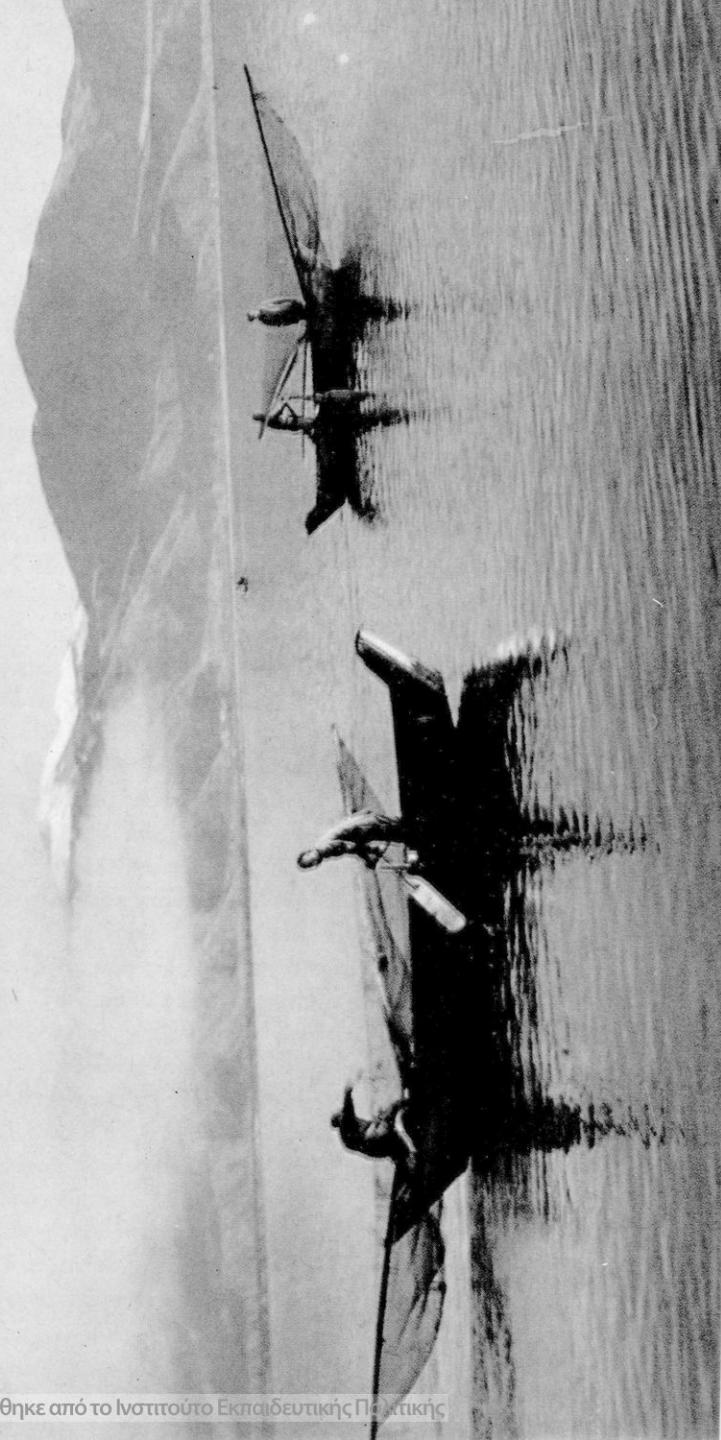
κτικῶς δι' ἀσθέστου. Ἰδιαίτερως γραφικά εἶναι τὰ πάλλευκα χωρία τῶν νήσων καὶ τῶν πολὺ δρεινῶν περιοχῶν.

Πολὺ ἐνδιαφέρον παρουσιάζουσιν αἱ τοποθεσίαι ἐφ' ὅν εἶναι ἐκτιμένα τὰ χωρία. Ἄλλα ἐκ τούτων εύρισκονται εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς περιοχῆς, ἄλλα εἰς τοὺς πρόποδας βουνῶν, ἄλλα εἰς ὑπηνέμους τόπους καὶ ἄλλα εἰς ἀπρόσιτα μέρη μακρὰν πάσης ὁδικῆς ἀρτηρίας. Ἡ ἐπιλογὴ τῆς τοποθεσίας ἔχει ἐπηρεασθῆ καὶ ἀπὸ τὸν χρόνον καθ' ὅν ἐκτίσθησαν ταῦτα. Συνοικισμοί τινες ἰδρυθέντες ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ Τουρκοκρατίας, ἐκτίσθησαν εἰς ἀπρόσιτα μέρη, διὰ νὰ ἀποφεύγωνται αἱ λεηλασίαι ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀποσπασμάτων. Γενικῶς ὅμως κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς τοποθεσίας πρὸς ἴδρυσιν οἰκισμοῦ τινος λαμβάνεται πρωτίστως ὑπ' ὅψει ἡ δυνατότης ὑδρεύσεως τῶν κατοίκων. Αἱ γεωργικαὶ, αἱ ποιμενικαὶ καὶ αἱ δασικαὶ ἐνασχολήσεις τῶν χωρικῶν ἥναγκασαν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν νὰ ἰδρύσωσι μικροὺς οἰκισμούς, ἐξ ἐλαχίστων οἰκιῶν, εὑρισκομένους μακρὰν τῶν χωρίων ἢ ἀκόμη καὶ μεμονωμένους οἰκισκους καὶ καλύβας (στάνη) διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἴδιων καὶ τῶν ποιμνίων των ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν. Τὸ ὁδικὸν δίκτυον, τὸ δρόποιον συνδέει τὰ χωρία πρὸς τὰς κωμοπόλεις τῆς περιφερείας καὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὰ μικροὺς οἰκισμούς, συνήθως δὲν εἶναι ἐπαρκὲς καὶ ἵκανοποιητικόν. Σύν τῷ χρόνῳ ὅμως βελτιοῦται. Ἰδιαίτερον καὶ εὐχάριστον χρῶμα εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὕπαιθρον παρέχει τὸ ἔξωκλήσιον. Εἶναι καὶ τοῦτο τεκμήριον τοῦ βαθυτάτου θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ὡφ' οὗ διακατέχεται ὁ ἐλληνικὸς λαός.

7. Τὰ τοπωνύμια.

Οὕτω καλοῦνται τὰ ὄνόματα τῶν οἰκισμῶν καὶ διαφόρων ἐν γένει περιοχῶν (χωρίων, πόλεων, λόφων, ἀγροτικῶν ἢ παραθαλασσίων περιοχῶν). Ταῦτα ἐδόθησαν εἰς παλαιοτάτην ἐποχήν. Σύν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἐγένοντο μετακινήσεις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἐντὸς τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου, ἴδιως ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ ἐπιδρομαὶ ἀλλοφύλων. Ἐκ τῶν γεγονότων τούτων ἐπῆλθε καὶ μεταβολὴ πολλῶν τοπωνυμίων. Ἄλλα τοπωνύμια ὀφείλονται εἰς οὐσιαστικὰ ὄνόματα, ἄλλα εἰς κύρια ὄνόματα καὶ ἄλλα εἰς ἴστορικά γεγονότα ἢ εἰς διαφόρους παραδόσεις. Τὸ ὄνομα, π. χ., τῆς πόλεως Ἀργος σημαίνει ἀναπεπταμένην πεδιάδα (προέρχεται πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀγρός). Μνημονεύονται πολ-

λαὶ πόλεις μὲ τὸ δνομα "Αργος, ὅλαι ἔκτισμέναι ἐπὶ ἀνοικτοῦ πεδίου, ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ὄποιων κεῖται εἰς τὴν Μακεδονίαν ("Αργος' Ορεστικόν). Θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι κάτοικοι τοῦ 'Ορεστικοῦ 'Αργους κατῆλθον εἰς Πελοπόννησον καὶ ἔκτισαν τὸ "Αργος τῆς 'Αργολίδος. Τὸ οὐσιαστικὸν αἰγαὶ σημαίνει πηγὰς ὑδάτων. Παρὰ τὴν σημερινὴν "Εδεσσαν, ὅπου ῥέουσιν ἀφθονα ὕδατα, ἔκειτο κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ πόλις Αιγαί, τῆς ὄποιας τὸ δνομα ἐδόθη, ὡς πιστεύεται, ἐκ τῶν ἔκει ῥέοντων ὑδάτων. "Εξωθι τῶν 'Αθηνῶν ὑπάρχει τὸ προάστειον Ψυχικόν, βορείως δὲ τούτου, παρὰ τὴν 'Εκάλην, κεῖται τὸ χωρίον Σταμάτα. Κατά τινα παράδοσιν, διηγοῦνται ὑπερηφάνως οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου, ὃ δρομεὺς ὅστις ἔσπευδε ν' ἀναγγείλῃ εἰς τὰς 'Αθήνας τὴν νίκην τοῦ Μαραθῶνος, ἐσταμάτησεν εἰς τὸ μέρος ὅπου κεῖται τὸ χωρίον διὰ ν' ἀναπαυθῇ ἐπ' ὀλίγον. 'Εκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἐδόθη εἰς τὸ χωρίον ἡ δνομασία Σταμάτα. 'Ο ἀνωτέρω δρομεὺς, ἀφοῦ ἀνεπαύθῃ ἐπ' ὀλίγον, ἀνεχώρησεν ἔσπευσμένως δι' 'Αθήνας, καὶ ἔξωθι τῶν 'Αθηνῶν, συναντήσας τὰς 'Αρχὰς τῆς πόλεως, μόλις ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ τὴν λέξιν νευκήκαμεν, ἔξεψύχησεν. 'Εκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου, ἡ ἀνωτέρω τοποθεσία δνομάσθη Ψυχικόν. 'Εκ τοῦ κυρίου δνόματος Λεωνίδας ὑπάρχει κωμόπολις Λεωνίδιον, καὶ ἐκ τοῦ μεγάλου 'Αλεξάνδρου ἔλαβον τὰ δνόματα ἡ 'Αλεξάνδρεια, ἡ 'Αλεξάνδρεττα καὶ 70 περίπου ἀκόμη πόλεις ἴδρυθείσαι ὑπὸ τοῦ Μ. 'Αλεξάνδρου. 'Εκ τοῦ δνόματος Κολοκοτρώνης ὑπάρχει χωρίον εἰς τὴν Πελοπόννησον, Κολοκοτρωνάϊκα, ἐν φεις τὴν περιφέρειαν τῆς Κύμης, ἐκ τῶν κυρίων δνομάτων Νικολιάνοι καὶ Μελετιάνοι, δύο χωρία ἔχουσι τὰ δνόματα Νικολιάνικα καὶ Μελετιάνικα ἀντιστοίχως. Η χριστιανικὴ παράδοσις ἔσχε μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν δνομασίαν πολλῶν ἑλληνικῶν χωρίων. 'Ενδεικτικῶς ἀναφέρομεν : "Αγιος' Ιωάννης, "Αγιος Πέτρος, "Αγιοι 'Απόστολοι κλπ. Μετά τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν τοῦ 1922 κατέφυγον εἰς τὴν 'Ελλάδα περίπου 1.500.000 "Ελληνες τῆς Μικρᾶς 'Ασίας καὶ 'Ανατολικῆς Θράκης, οἱ ὄποιοι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων 'Ελλήνων τῶν ἐγκατασταθέντων αὐτόθι ἐκ τῆς ἡπειρωτικῆς Παλαιᾶς 'Ελλάδος ἀπὸ πολλῶν ἥδη αἰώνων. Οἱ "Ελληνες οὗτοι ἔδοσαν εἰς τὰς ἴδρυθείσας ὑπ' αὐτῶν πόλεις καὶ κωμοπόλεις τὰ δνόματα τῶν ἐν Μικρᾷ 'Ασίᾳ καὶ 'Ανατ. Θράκῃ ἐγκαταλειφθεισῶν κωμοπόλεων καὶ πόλεων ἡ προσέθεσαν εἰς ταῦτα τὴν λέξιν « Νέα ». Οὕτω, ἴδρυθησαν πόλεις καὶ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Λίμνη της Καστοριᾶς

κωμοπόλεις υπό τὰ δύναματα Νέα Σμύρνη, Νέα Ιωνία, Νέα Μάκρη,
Νέα Φιλαδέλφεια, Νίκαια, Ταύρος καὶ ἄλλαι.

8. Ἡ περιηγητικὴ κίνησις (κοινῶς τουρισμός).

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν, δτε τὰ μέσα τῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν ἔχουν βελτιωθῆ, πολλοὶ ἀνθρώποι, τῶν πόλεων Ἰδίων, ἐπιθυμοῦσι νὰ διέρχωνται τὸν χρόνον τῶν διακοπῶν τῶν ἐργασιῶν των εἰς ξένας χώρας, τὸ μὲν πρὸς ψυχαγωγίαν, τὸ δὲ πρὸς γνωριμίαν ξένων λαῶν καὶ, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν, πρὸς ἐπίσκεψιν ἀρχαιολογικῶν χώρων. "Ολα τὰ πεπολιτισμένα κράτη προσπαθοῦσι νὰ ἀναπτύξωσι τὴν περιηγητικὴν (τουριστικὴν) κίνησιν τῆς χώρας των, διότι αὕτη ἀποτελεῖ πηγὴν πλούτου. Αἱ κυριώτεραι προϋποθέσεις διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων ἐπισκεπτῶν εἰς χώραν τινὰ εἶναι : 1) Καλὴ ὁργάνωσις τῶν περιηγήσεων καὶ ξεναγήσεων. 2) Καλὰ καὶ καθαρὰ ξενοδοχεῖα. 3) Καλοὶ δρόμοι καὶ ἀνετος ἐν γένει ταξιδιωτικὴ κίνησις. 4) Καλὴ συμπεριφορὰ καὶ πρόθυμος, εὐγενῆς καὶ ταχεῖα ἔξυπηρέτησις τῶν ἐπισκεπτῶν ὑπὸ τῶν πάσης φύσεως ἀρμοδίων. 5) Εὔγενὴς συμπεριφορὰ τοῦ λαοῦ ἀπέναντι τῶν ἐπισκεπτῶν. "Η Ἐλλὰς συγκεντρώνει δλα τὰ στοιχεῖα, τὰ δποῦα εἶναι δυνατόν νὰ ἐγείρωσι τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ξένων διὰ νὰ τὴν ἐπισκεψθῶσι : Κλίμα θαυμάσιον, μορφολογίαν καὶ ποικιλίαν τοῦ ἐδάφους ἔξαισίαν καὶ, τὸ σπουδαιότατον πάντων, τοὺς μοναδικοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀρχαιολογικούς χώρους. Οἱ πόλεμοι τοῦ παρελθόντος καὶ ἡ ἔλευψις συναφῶν κεφαλαίων δὲν ἐπέτρεψαν νὰ ὁργανωθῇ καλῶς ἡ περιηγητικὴ κίνησις τῆς χώρας ἡμῶν. Πρὸ δλίγων δρματῶν ἐτῶν ἰδρύθη εἰδικὸς ὁργανισμὸς περιηγήσεως, ὑπὸ τὸ δνομα «Ἐλληνικὸς Ὁργανισμὸς Τουρισμοῦ », δστις σκοπὸν ἔχει νὰ προαγάγῃ τὴν περιηγητικὴν κίνησιν τῆς Ἐλλάδος. "Η προαγωγὴ αὕτη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἔτους εἰς τὸ ἄλλο. "Εκ τοῦ παρατιθεμένου πίνακος τῆς περιηγητικῆς κινήσεως φαίνεται ὅτι ἡ περιηγητικὴ κίνησις τῆς Ἐλλάδος ἀπὸ τοῦ 1953 μέχρι τοῦ 1959 ἐδιπλασιάθη. "Ο διπλασιασμὸς οὗτος προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ ὅτι πετιμήθη ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς καὶ οὕτω ἡ ἐπίσκεψις τῆς χώρας διὰ τοὺς ξένους κατέστη εὐθηνοτέρα. Οἱ μεγάλοι ἀριθμοὶ περιηγητῶν εἰς τὰ ἔλλα εύρωπαϊκὰ κράτη αἰτιολογοῦνται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ ποστάσεις ἀπὸ τοῦ ἐνὸς γειτονικοῦ κράτους εἰς τὸ ἄλλο δὲν εἶναι

μεγάλαι. Ή 'Ελλάς δύμας κεῖται εἰς τὸ ἀκρον τῆς Εὐρώπης, καὶ ἐν ταξίδιον Εὐρωπαίου πρὸς αὐτὴν εἶναι ἀκριβώτερον ἀπὸ ἐν ταξίδιον αὐτοῦ εἰς ἄλλην εὐρωπαϊκὴν χώραν. Παρὰ ταῦτα, ἡ 'Ελλάς, χάρις εἰς τὸ κλίμα καὶ τοὺς ἀρχαιολογικούς τῆς τόπους, δύναται νὰ καταστῇ ἐφάμιλλος πρὸς τὴν Ἰταλίαν, ἀπὸ ἐπόψεως περιηγητικῆς κινήσεως. Εἰς τὴν διαρκῆ μέριμναν ὅλων τῶν 'Ελλήνων ἀπόκειται νὰ ἀναπτύξωσι τὸν περιηγητισμόν, δστις τότε θὰ ἀποβῇ πηγὴ μεγάλου πλούτου διὰ τὴν χώραν ἡμῶν.

***Αφίξεις περιηγητῶν εἰς τὴν 'Ελλάδα καὶ εἰς χώρας τινὰς τῆς Εὐρώπης (1953—1956).**

Eἰς χιλιάδας.

Χῶρα	Ἐτη			
	1953	1954	1955	1956
'Ελλάς	158	178	208	218
Βέλγιον	883	981	1163	—
Γιουγκοσλαβία	232	321	485	394
Δυτική Γερμανία	2759	3334	3968	4290
'Ελβετία	3218	3434	3704	3831
'Ιταλία	7682	9328	10786	12655

Εἰς τοὺς περιηγητὰς τοῦ ἀνωτέρω πίνακος περιλαμβάνονται καὶ οἱ μετανάσται οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς πατρίδας αὐτῶν, διὰ δὲ τὰ κράτη Γερμανίαν, 'Ελβετίαν καὶ 'Ιταλίαν περιλαμβάνονται ἀκόμη καὶ οἱ διανυκτερεύοντες ἐπὶ 1 ἢ 2 ἡμέρας εἰς τὰς χώρας ταύτας.

***Αφίξεις περιηγητῶν εἰς 'Ελλάδα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.**

*Αφίξεις	1957	1958	1959
Σύνολον ἀφίξεων	260280	276593	339970
*Αφίξεις περιηγητῶν ἐκτὸς τῶν ἔρχομένων καθ' ὁμάδας περίπλου	221984	227336	278147

9. 'Ο Ἑξω Ἐλληνισμὸς καὶ ἡ μετανάστευσις.

Απὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὸ ἄγονον ἔδαφος τῆς ἡπειρωτικῆς Ἐλλάδος δὲν ἦτο ἐπαρκὲς διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ αὐξανομένου πληθυσμοῦ αὐτῆς. Μετὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκστρατείαν καὶ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον συνεχίσθη, ὡς γνωστόν, ἡ ἔδρυσις πολυαριθμῶν ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ Εὔξείνου Πόντου μέχρι τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν (Γιβραλτάρ). Ὁλόκληρος δὲ περὶ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χῶρος μετεβλήθη εἰς ἑλληνικὸν ζωτικὸν χῶρον. "Οταν δὲ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέλυσε τὴν Περσικὴν Αὐτοκρατορίαν, οἱ περισσότεροι νέοι τῆς Ἐλλάδος ἐτρέποντο πρὸς τὴν ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ Ἐλληνικὴν Αὐτοκρατορίαν, διότι αἱ δυνατότητες διαβιώσεως ἥσαν πολλαῖ, λόγῳ τοῦ πλούτου τῶν χωρῶν ἐκείνων. Κατὰ τὸν χιλιετῆ βίον τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὑπῆρχον "Ἐλληνες εἰς δύλα τὰ μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων σημειοῦται μέγα ρέυμα μεταναστεύσεως τῶν λογίων ἀνδρῶν, τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυτικῶν τοῦ Βυζαντίου πρὸς τὴν Δύσιν. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, δὲ πληθυσμὸς τῆς ἐλευθέρας Ἐλλάδος ἤρχισε νὰ αὐξάνεται καὶ αἱ δυνατότητες διατροφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἐγίνοντο ὅσημέραι μικρότεραι. "Οθεν προέκυψεν ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐκπατρισμοῦ πολλῶν νέων πρὸς εὔρεσιν ἐργασίας εἰς τὸ ἔξωτερικόν. "Η Τεργέστη, ἡ Ρουμανία, ἡ Ρωσία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἐδέχθησαν πολλοὺς "Ἐλληνας μετανάστας. "Η βελτίωσις τῶν συνθηκῶν ἐπικοινωνίας μὲ τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, κατόπιν τῆς ἐπινοήσεως τῆς ἀτμομηχανῆς, ἔστρεψε τὸ μεταναστευτικὸν ρέυμα τῶν Ἐλλήνων πρὸς αὐτάς. Ἀπὸ τοῦ 1824 μέχρι τοῦ 1932 μετηνάστευσαν ἐκεῖ 448.015 "Ἐλληνες, ἐν δὲ οἱ εἰς ἄλλας χώρας τῆς Ὑδρογείου μεταναστεύσαντες ἥσαν πολὺ ὀλιγώτεροι. Ἀπὸ τοῦ 1824 μέχρι τοῦ 1890 ἡ μεταναστευτικὴ κίνησις τῶν Ἐλλήνων πρὸς τὰς Ἕνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς δὲν ἦτο σημαντική. Ἀπὸ τοῦ ἔτους δύμας τούτου μέχρι τοῦ 1917 ἡ μετανάστευσις πρὸς τὰ ἔκεῖ ἔλαβε μεγάλην ἔκτασιν. "Τυπολογίζεται διὰ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο μετηνάστευσαν αὐτόθι 300.000 "Ἐλληνες, ἤτοι τὸ ἐν δέκατον περίπου τοῦ ♦ότε πληθυσμοῦ τῆς Ἐλλάδος. "Ο μεγαλύτερος ἀριθμὸς μεταναστῶν ἐσημειώθη κατὰ τὰ ἔτη 1907, 1914, καὶ 1922 μὲ 36.580, 35.832, 36.501 μετανάστας ἀντιστοίχως. Πολλοὶ ἐκ τῶν μεταναστῶν ἐπανήρ-

χοντο είς τὴν Ἑλλάδα, ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν ἐπανερχομένων εἰς τὴν πατρίδα των Ἑλλήνων ἐξ Ἀμερικῆς ἀνήρχετο εἰς τὰ 50% περίου τῶν μεταναστευόντων. Ο μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἐπανακαμψάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἑλλήνων ἐξ Ἀμερικῆς ἐσημειώθη κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους (1912 - 1913), ὅτε προσῆλθον μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ μαχομένου ἑλληνικοῦ στρατοῦ 30.603 "Ελληνες στρατεύσιμοι ἐκ τῶν ἐν Ἀμερικῇ μεταναστῶν. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀξιοσημείωτον παράδειγμα ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα του, τοῦ ἐν τῇ ξένῃ διαβιοῦντος Ἑλληνισμοῦ.

**"Η μετανάστευσις τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰ
ἔτη 1958 καὶ 1959 ἔχει ώς κάτωθι:**

Μετανάστευσις	1958			1959		
	Σύνολον	"Αρρενες	Θήλεις	Σύνολον	"Αρρενες	Θήλεις
Μονίμως μεταναστεύσαντες	29.787	19.554	10.233	35.349	23.158	13.191
Προσωρινῶς μεταναστεύσαντες δι' εὑρεσιν ἐργασίας.	16.287	16.205	82	19.999	19.829	170

Πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀποστέλλουσι τακτικῶς χρηματικὰ ἐμβάσματα εἰς τοὺς οἰκείους των. Πλούσιοι "Ελληνες τοῦ ἔξωτερικοῦ διέθεσαν τὰς περιουσίας των εἰς τὴν πατρίδα των διὰ διαφόρους πολιτιστικοὺς καὶ ἀνθρωπιστικοὺς σκοπούς. "Η Ἀκαδημία, ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἡ "Ριζάρειος Σχολή, τὸ Ἀρσάκειον καὶ πολλὰ μεγάλα νοσοκομεῖα ἰδρύθησαν χάρις εἰς τὰς δωρεάς τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἔξωτερικοῦ ("Αβέρωφ, Σίνας, Τοσίτσας, Ἀρσάκης, Συγγρός καὶ ἄλλοι).

'Ἐκ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν οἱ περισσότεροι εύρισκονται εἰς τὰς "Ηνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς. Οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς δύο μεγάλους συλλόγους, οἵτινες φέρουσι τὰ ὄνόματα Ἀχέπα καὶ Γάπα. Οἱ σύλλογοι οὗτοι δργανοῦσι κατ' ἔτος ἐκδρομὰς τῶν ὁμογενῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔχουσι προσφέρει ἀρκετὰ χρηματικὰ ποσὰ διὰ τὴν

ίδρυσιν μεγάλων νοσοκομείων. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ μετανάσται μεμονωμένως ἐκδηλοῦσι τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὴν πατρίδα των διὰ τῆς ἀνεγέρσεως ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων εἰς τὰ χωρία καὶ τὰς πόλεις ἔξ ὧν οὗτοι κατάγονται.

10. Ὁ πνευματικὸς πολιτισμός.

Ἡ θρησκεία. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατὰ τὸ μέγιστον αὐτοῦ μέρος ἀνήκει εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὅποιας ἀνώτατος ἀρχηγὸς είναι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντινούπολεως. Ἡ ἐκκλησία τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος διοικεῖται ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἡτις συγκροτεῖται ὑφ' ὅλων τῶν μητροπολιτῶν τῆς χώρας μας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἡ μόνιμος διοίκησις τῆς ἐκκλησίας μας ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡς προτστατεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀπαρτίζει μικρὸς ἀριθμὸς μητροπολιτῶν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διοικεῖ τὴν ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἱερῶν κανόνων, τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συναφῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων. Εἰς τὰς Κυκλαδας νήσους ὑπάρχουσι διάλιγοι Ἑλληνες καθολικοί. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης ὑπάγεται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν θρησκείας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας είναι μεγάλη. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς κατευθύνεται ὑπὸ τοῦ ἰδεώδους τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ συγκερασμὸς τῆς κληρονομίας τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων πρὸς τὰ διδάγματα τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως ἀποτελεῖ τὸ βάθρον πάσης πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἡ παιδεία. Ἡ ἐπιστήμη. **Ἡ τέχνη.** Ἡ παιδεία διαχρίνεται εἰς Στοιχειώδη, Μέσην καὶ Ἀνωτάτην. Ἡ στοιχειώδης διαρκεῖ 6 ἔτη καὶ είναι ὑποχρεωτικὴ δι' ὅλους τοὺς ἑλληνόπαιδας. Ἡ Μέση διαρκεῖ ἐπίσης 6 ἔτη, είναι δὲ αὔτη, ὡς καὶ ἡ Ἀνωτάτη, προαιρετική. Εἰς τὴν Μέσην Παιδείαν περιλαμβάνονται τὰ γυμνάσια. Εἰς τὴν Ἀνωτάτην Παιδείαν περιλαμβάνονται τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, τὸ Πολυτεχνεῖον Ἀθηνῶν καὶ ἡ Πολυτεχνικὴ Σχολὴ τῆς

Θεσσαλονίκης, ήτις είναι τμῆμα του αύτού της Πανεπιστημίου, ή 'Ανωτάτη Σχολή Οίκονομικῶν και 'Εμπορικῶν 'Επιστημῶν και ή Πάντειος λεγομένη Σχολή Πολιτικῶν 'Επιστημῶν. Διὰ τὰς καλὰς τέχνας λειτουργεῖ ἐν 'Αθήναις ή κρατική 'Ανωτάτη Σχολή Καλῶν Τεχνῶν (Ζωγραφική - γλυπτική), ἐν δὲ τὰς φύσεια είναι ίδιωτικοὶ δργανισμοὶ παρέχοντες τὴν μουσικὴν μόρφωσιν. 'Η μέση και στοιχειώδης ἐπαγγελματικὴ μόρφωσις παρέχεται ὑπὸ τῶν ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, πολλαὶ τῶν ὅποιων λειτουργοῦσι κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας. Λειτουργοῦσιν ἐπίσης και διδίγαι σχολαὶ θεάτρου, σκοποῦσαι τὴν μόρφωσιν τῶν ἡθοποιῶν. Τὸ ἀνώτατον πνευματικὸν ίδρυμα τῆς χώρας είναι ή 'Ακαδημία 'Αθηνῶν. 'Η ἐκπαίδευσις τῶν μελλόντων ἀξιωματικῶν τῆς χώρας μας γίνεται εἰς τὰς σχολὰς Εὐελπίδων, Ναυτικῶν Δοκίμων και 'Ικάρων (στρατοῦ ξηρᾶς, θαλάσσης και ἀέρος ἀντιστοίχως).

'Η Ἑλληνικὴ παιδεία.

'Η Δημοτικὴ 'Εκπαίδευσις (1959).					
Δημοτικὰ σχολεῖα ἡμερήσια			'Αριθμὸς μαθητῶν		
Δημόσια	Μὴ δημόσια	Σύνολον	Εἰς δημόσια	Μὴ δημόσια	Σύνολον
8956	757	9713	861750	60794	922544

'Η Μέση 'Εκπαίδευσις.

	Γυμνάσια 'Ημερ.		Νυκτ. Γυμνάσια		'Εμπ. Σχολαὶ (Οἰκ. Γυμ.)		
	Δημόσια	Μὴ δημ.	Δημ.	Μὴ δημ.	Δημόσιαι	Μὴ δημ.	Σύνολον
α. Σχολεῖα	307	198	26	40	40	2	613
β. Μαθηταὶ	184939	30525	9915	7127	7830	548	240884

'Η 'Ανωτάτη 'Εκπαίδευσις (1959).

	"Αρρενες	Θήλεις	Σύνολον
Φοιτηταὶ	18821	6075	24896

‘Η κοινωνική πρόνοια. Η ύγεια τῶν πολιτῶν, ἡ μόρφωσις αὐτῶν καὶ ἡ παροχὴ δυνατότητος ἐργασίας περιλαμβάνονται εἰς τὰς πολλαπλᾶς ὑποχρεώσεις τῆς πολιτείας ἔναντι αὐτῶν. Αἱ σχέσεις μεταξύ ἐργοδότου καὶ ἐργαζομένου ἔχουσι διὰ σειρᾶς νομοθετικῶν μετρῶν ῥυθμισθῆ, ὡστε νὰ μὴ γίνεται ἐκμετάλλευσις τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ τῶν ἐργοδοτῶν ἢ τῶν ἐργοδοτῶν ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων. Εἰς τοὺς δῆμοσίους ὑπαλλήλους τῆς χώρας ἐν γένει παρέχεται ύγειονομικὴ περίθαλψις καὶ σύνταξις μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ὀρισμένου χρόνου εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Διὰ τοὺς ἐργαζομένους εἰς ἴδιωτικάς ἐπιχειρήσεις λειτουργεῖ τὸ ‘Ιδρυμα τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, τὸ δόποιον παρέχει ύγειονομικὴν περίθαλψιν καὶ σύνταξις εἰς τοὺς εἰς αὐτὸν ἡσφαλισμένους. Ἀνάλογον ἰδρυμα, ὑπὸ τὸ δονομα ‘Οργανισμὸς Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων (Ο.Γ.Α.), ιδρύθη κατὰ τὸ 1961 καὶ ἔχει σκοπὸν δπως παρέχῃ εἰς τοὺς ἀγρότας ύγειονομικὴν περίθαλψιν καὶ σύνταξιν.

Τὸ ‘Υπουργεῖον Προνοίας καὶ ‘Τγιεινῆς κατευθύνει τὸ ἔργον τῆς κοινωνικῆς προνοίας διὰ τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν, τῶν δποίων ἢ δραστηριότης ἔξινεῖται μέχρι τῶν ἀπωτάτων χωρίων τῆς ‘Ελλάδος.

‘Η πολιτεία. Τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν τοῦ κράτους ἀσκεῖ, κατὰ τὸ Σύνταγμα τῶν ‘Ελλήνων, δὲ Βασιλεύς, εἰς τὸν δόποιον ἔχει παρασχεθῆ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν καὶ παύειν τὴν Κυβέρνησιν καὶ συγκαλεῖν καὶ διαλύειν τὴν Βουλήν. Τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων τοῦ Βασιλέως φέρει, κατὰ τὸ Σύνταγμα, ἡ Κυβέρνησις, ἡτις ψηφίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ἀσκεῖ τὴν δῆλην διοίκησιν τοῦ κράτους. Δι’ ἐκλογῶν ἐνεργουμένων κατὰ τετραετίαν ἐκλέγεται ἡ Βουλὴ τῶν ‘Ελλήνων. Οἱ Βασιλεὺς ἀναθέτει τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας εἰς τὸ πλειονοψήσαν κατὰ τὰς ἐκλογὰς κόμμα. Οἱ δῆμοι καὶ αἱ κοινότητες ἐκλέγουσι τοὺς ὅρχοντας αὐτῶν ἐπίσης κατὰ τετραετίαν. Τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας προστατεύει τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν, τὴν θρησκείαν, τὴν ἔθνικὴν ἡμῶν γλώσσαν, τὴν ἀπονομὴν δικαιοσύνης καὶ μεριμνᾶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἐν γένει χρηστὴν διοίκησιν τῆς Πολιτείας.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΗ

‘Ο πρώτος κυβερνήτης τῆς ἑλευθέρας Ἑλλάδος, ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀναλήψεως τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας ὑπ’ αὐτοῦ, πολὺ μεγάλας δυσκολίας. Ὁργάνωσις τοῦ κράτους δὲν ὑπῆρχε, οἱ δρόμοι καὶ οἱ λιμένες ἥσαν πρωτόγονοι, βιομηχανία δὲν ὑπῆρχε, ἡ δὲ γεωργία, ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ ἀλιεία ἐγίνοντο κατὰ πρωτόγονον τρόπον. Παρὰ ταῦτα ἐτέθησαν ὑπ’ αὐτοῦ, ἔκτος τῶν ἄλλων, καὶ αἱ βάσεις τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας. Αἱ μετέπειτα κυβερνήσεις κατώρθωσαν, μετὰ μακράς καὶ ἐπιμόνους προσπαθείας, νὰ δημιουργήσωσι κράτος εύνομούμενον καὶ μὲ ίκανοποιητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας. Διὰ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὡς καὶ τῆς Κρήτης καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ (πόλεμοι 1912—1913, 1916—1922, 1940—1941) ηὑξήθη ἡ ἔκτασις καὶ δι πληθυσμὸς τοῦ ἑλευθέρου κράτους καὶ ἐδημιουργήθη ἡ ἀνάγκη περαιτέρω ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας μας. Οὕτω ἀπεξηράνθησαν καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν καλλιέργειαν πολλαὶ ἐλώδεις ἔκτασεις, κατεσκευάσθησαν πολλοὶ νέοι δρόμοι, καὶ χάρις εἰς τὴν ίδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ἀνεπιύθη ἱκανῶς τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς χώρας, τὸ διποῖν ἀπετέλεσε σπουδαῖον οἰκονομικὸν παράγοντα διὰ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἀπὸ τοῦ 1912 καὶ ἔξης, διεξήγαγε πολλοὺς πολέμους μὲ ἔκαποντάδας χιλιάδων νεκρούς καὶ μεγάλας οἰκονομικὰς καταστροφάς. Παρὰ ταῦτα, χάρις εἰς τὴν ἐργατικότητα τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ίκανότητα τῶν κυβερνήσεων αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν παρασχεθεῖσαν οἰκονομικὴν βοήθειαν τῶν ‘Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, κατωρθώθη ὡστε ἡ Ἑλλάς νὰ δημιουργήσῃ συνθήκας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, αἱ διποῖαι εἰναι εὐίωνοι διὰ τὸ μέλλον καὶ ἐπιτρέπουσιν διπως μετ’ ἐμπιστοσύνης ἀτενίζωμεν πρὸς αὐτό. ‘Υπολείπονται πολλὰ ἔργα ἀκόμη διὰ νὰ ἀξιοποιηθῶσιν οἱ παραγωγικοὶ πόροι τῆς χώρας ἕτι περισσότερον, ὡστε νὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ διατροφὴ τοῦ δισμέρου αὐξανομένου πληθυσμοῦ καὶ ἡ εὔρεσις ἔργασίας ὑπὸ ὅλων τῶν δυναμένων

νὰ ἐργάζωνται. Προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας εἶναι : 1) 'Η ἀνύψωσις· τοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐν τῷ συνόλῳ του. 'Η ὑπαρξίς πολιτῶν ἀναλφαβήτων εἶναι ἔθνικὴ ζημιά. 'Εὰν ληφθῇ ὑπ' ὅψει ὅτι πᾶς πολίτης ἀποτελεῖ συνιστῶσαν τῆς ὀλικῆς συνισταμένης τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, γίνεται ἀφ' ἐσυτοῦ σαφές, ὅτι πᾶς ἀγράμματος πολίτης συνιστᾷ μειωμένην οἰκονομικὴν μονάδα τοῦ λαοῦ. 2) 'Η ἀνύψωσις τοῦ ἐπιστημονικοῦ, τοῦ τεχνικοῦ καὶ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ ἐν γένει ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἐντατικῆς ἐργασίας εἰς ἄπαντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἴδρυματα τῆς χώρας. 3) 'Η ἵδρυσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς βαρείας καὶ τῆς χημικῆς βιομηχανίας. 4) 'Η ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις ὅλων τῶν κλάδων τῆς παραγωγῆς. 5) 'Η ὁργάνωσις καὶ τελειοποίησις τῶν συγκοινωνιῶν. 6) 'Η χρηστή διοίκησις. Εἶναι φανερὸν ὅτι οἱ πολῖται δὲν πρέπει νὰ ἐπαφένται μόνον εἰς τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν τῆς πολιτείας διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου.

Οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς οἰκονομίας.

1. **'Η ἀλιεία.** Διὰ ταύτης προσφέρεται εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τροφὴ λίαν ἀξιόλογος καὶ εὐθηγή. Τὰ μέσα ὅμως καὶ ὁ τρόπος τῆς ἀλιείας δὲν εἶναι ἐκ τῶν νεωτέρων. "Ἐνεκα τούτου ἐπέρχονται βλάβαι εἰς τὸν ἐνάλιον πλοῦτον τῆς χώρας ἡμῶν, συνεπείᾳ τῶν ὅποιων ὑπάρχει φόβος νὰ μειωθῇ οὗτος εἰς τὸ μέλλον σημαντικῶς. Γίνονται ὅμως διαρκεῖς προσπάθειαι βελτιώσεως τῶν μέσων ἀλιείας καὶ συγχρονισμοῦ τῶν μεθόδων αὐτῆς. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ ἀλιεία δὲν περιορίζεται εἰς τὰ παρὰ τὴν χώραν μας ὕδατα, ἀλλὰ διεξάγεται καὶ εἰς τοὺς ὥκεανους διὰ πλοίων ἐφωδιασμένων διὰ ψυγείων, εἰς τὰ ὅποια ὅτι ἰχθύες διατηροῦνται εἰς θερμοκρασίαν 20—30° ὑπὸ τὸ μηδέν. Οὕτοι εἶναι πολὺ εὐθηγότεροι τῶν νωπῶν ἰχθύων.

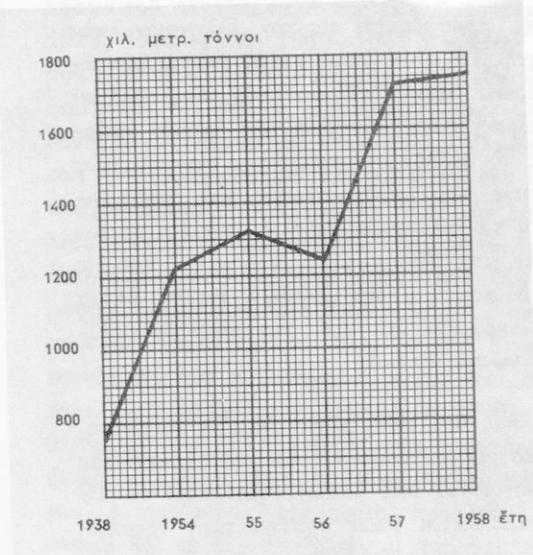
2. **'Η δασοκομία.** 'Η 'Ελλάς δὲν εἶναι χώρα πλουσία εἰς δάση, ἔνεκα τῶν κατὰ καιροὺς καταστροφῶν τούτων. 'Εκ τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας 14% περίπου καλύπτονται ὑπὸ δασῶν, ἥτοι περὶ τὰ 19 ἑκατομμύρια στρεμμάτων. Καταβάλλεται ὅμως συστηματικὴ προσπάθεια ὑπὸ τοῦ 'Υπουργείου Γεωργίας πρὸς ἀναδάσωσιν πολλῶν ἀποψιλωθεισῶν ἐκτάσεων. Τὰ δασικὰ προϊόντα δὲν ἐπαρκοῦσι διὰ τὰς ἀνάγκας

τῆς χώρας μας καὶ εἰσάγονται τοιαῦτα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Μεταξὺ τῶν εἰσαγομένων δασικῶν εἰδῶν εἶναι ὁ πολτὸς ἐκ ξύλου διὰ τὴν ἐν Ελλάδι λειτουργοῦσαν βιομηχανίαν τοῦ χάρτου.

3. **Ἡ πτηνοτροφία.** Αὕτη δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, δι' ὧρισμένα ἴδιας ζῶα, τὰ δόποια εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ, εἴτε ζῶντα εἴτε ὡς σφάγια. Ἡ πτηνοτροφία ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅστε αἱ εἰσαγωγαὶ πουλερικῶν καὶ ὡῶν νὰ εἶναι ἐλάχισται. Ἡ παραγωγὴ μέλιτος εἶναι ἐπαρκής διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου.

4. **Ἡ γεωργία.** Πρὸ πεντήκοντα περίπου ἑτῶν ἡ γεωργία ἐν Ελλάδι ἡσκεῖτο διὰ πρωτογόνων σχεδὸν μέσων. Ὑπῆρχον ἀκόμη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας πολὺ μεγάλα κτήματα (τσιφλίκια) εἰς χειρας ὀλίγων ἀνθρώπων. Ἐκτὸτε κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ κράτους ἔντονος προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ ἴδιως ἀπὸ τῆς εἰρηνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1909, μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ μεγάλα κτήματα ἀπηλλοτριώθησαν καὶ ἐδόθησαν εἰς τοὺς χωρικούς, οἵτινες προηγουμένως εἰργάζοντο εἰς αὐτὰ ἐπὶ πολὺ μικρῷ ἀμοιβῇ. Μετὰ τὸ εύτυχὲς πέρας τῶν πολέμων 1912—13, ἴδρυθη τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν ἀόκνων αὐτοῦ προσπαθειῶν κατάρθωσε νὰ ἀνταποκριθῇ πλήρως εἰς τὰς προσδοκίας τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας εἶχε καταστήσει τὸ πρόβλημα τῆς προμηθείας τοῦ ἄρτου τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ δύνατον. Ο παραγόμενος ἐν Ελλάδι σῖτος δχι μόνον δὲν ἐπήρκει διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ ἥτο καὶ πολὺ ἀκριβώτερος τοῦ σίτου, ὅστις ἥδυνατο νὰ ἀγορασθῇ εἰς τὸ ἔξωτερικὸν (*Ἀργεντινήν,* *Πωστίαν,* *Αμερικήν*

Ἡ παραγωγὴ σίτου τῆς Ελλάδος.

(Η. Π.), Καναδᾶν, 'Ρουμανίαν). Τοῦτο ὡφεῖλετο εἰς δύο λόγους : Πρῶτον, εἰς τὸ δτὶ ή στρεμματικὴ ἀπόδοσις τῶν ἑλληνικῶν ἀγρῶν ἥτο πολὺ μικροτέρα τῆς τῶν μεγάλων σιτοπαραγωγῶν χωρῶν τοῦ ἔξωτερικοῦ, καὶ 2) διότι τὰ ἔξοδα καλλιεργείας ἐν 'Ελλάδι ἦσαν περισσότερα, ἐπειδὴ δὲν ἐφηρμόζετο ή μηχανικὴ καλλιέργεια. Πρὸς προστασίαν τῶν γεωργῶν, ἀλλὰ καὶ δι' αὔξησιν τῶν γεωργικῶν καλλιεργειῶν καὶ ἰδίας τοῦ σίτου, αἱ κατὰ καιρούς κυβερνήσεις ἔλαβον διάφορα νομοθετικὰ μέτρα, τὰ δποῖα ἀπεδείχθησαν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου λίαν λυσιτελῆ. 'Ἐν πρώτοις τὸ κράτος προέβαινε καὶ προβαίνει κατ' ἕτος εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ εἰς ἔκαστον γεωργὸν πλεονάζοντος σίτου, καθορίζον καὶ τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς. Αὕτη εἶναι συνήθως ἀνωτέρα τῆς τιμῆς τοῦ σίτου τοῦ ἔξωτερικοῦ, εἶναι δμως βασικὴ ἔθνικὴ ἀνάγκη δπως προστατεύωνται οἱ γεωργοί, διότι οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν σπονδυλικὴν στήλην τοῦ ἔθνους μας. "Οταν οἱ γεωργοὶ εὐημερῶσι, εὐημερεῖ καὶ ὀλόκληρος ὁ ἑλληνικὸς λαός. Χάρις εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, οἱ γεωργοὶ μετὰ ζήλου ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σιτοκαλλιέργειαν. Τὰ ἀλλα μέτρα πρὸς αὔξησιν τῶν καλλιεργειῶν, ἰδίας δὲ τῆς σιτοκαλλιέργειας, εἶναι : 1) ἀποξήρανσις ἑλωδῶν ἐκτάσεων· 2) ἀρδευσις πεδιάδων· 3) χρησιμοποίησις ἐκλεκτῶν σπόρων· 4) εἰσαγωγὴ τῆς μηχανικῆς καλλιεργείας εἰς τὴν ἄροσιν, καὶ μηχανῶν διὰ τὸν θερισμὸν καὶ ἀλωνισμόν· 5) καταπολέμησις τῶν ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν· 6) χορήγησις πιστώσεων εἰς τοὺς γεωργούς διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν παραγομένων εἰδῶν καὶ αὔξησις τῆς παραγωγῆς· 7) ἵδρυσις γεωργικῶν σχολῶν παντὸς τύπου· 8) δργάνωσις τῶν γεωργῶν εἰς συνεταιρισμούς· 9) ἡ ἵδρυσις τοῦ Αὐτονόμου Σταφιδικοῦ 'Οργανισμοῦ· 10) ἡ ἵδρυσις τοῦ 'Οργανισμοῦ Βάμβακος· 11) ἡ ἵδρυσις τοῦ 'Οργανισμοῦ Καπνοῦ· 12) ἡ ἵδρυσις τῆς 'Αγροτικῆς Τραπέζης κλπ. "Απαντα τὰ μέτρα ταῦτα ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα δτὶ αἱ καλλιέργειαι γενικῶς ἐβελτιώθησαν καὶ ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν ἐγένετο μεγαλυτέρα. Διὰ τὸν σῖτον εἰδικώτερον, ἡ παραγωγὴ αὐτοῦ ἥτο τοιαύτη κατὰ τὸ 1958 - 1961, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ διαθέσιμος ποσότης αὐτοῦ πρὸς ἔξαγωγὴν εἰς τὸ ἔξωτερικόν. 'Ἐν ᾧ ἀλλοτε ἀπασα ἡ καταναλισκομένη ἐτησίως ποσότης δρύζης εἰσήγετο ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ, ηδη μόνον 8 % περίπου ταύτης εἰσάγεται ἔξωθεν. 'Η καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ἀπέδωκεν ἀριστα ἀποτέλεσματα. 'Η παραγομένη ἐτησίως ποσότης τούτου ὅχι μόνον καλύπτει τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔξωτερικοῦ, ἀλλὰ διατίθεται καὶ εἰς τὸ ἔξωτερικόν

‘Η κατανομή τῆς συνολικῆς ἐπιφανείας τῆς Ἑλλάδος, ἡτις ἀνέρχεται εἰς 132.562 χιλιάδας στρεμμάτων, ἔχει ὡς ἔξης (ἀπογρ. 1950):

Καλλιεργούμενον ἔδαφος—πεδιναὶ βοσκαὶ	36.055	χιλιάδ. στρεμ.
’Ορειναὶ βοσκαὶ.	50.778	” ”
’Ορεινὰ δάση.	19.581	” ”
Ἐπιφάνεια οἰκοδομῶν, ὁδῶν καὶ ἐσωτερικῶν ὑδάτων.	2.610	” ”
Μὴ χρησιμοποιουμένη	23.538	” ”

‘Ως συνάγεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος, ἡ καλλιεργουμένη ἐπιφάνεια, ὅμοι μὲν τὰς πεδινὰς βοσκὰς καὶ τὰ δάση, ἀποτελεῖ τὰ 27% περίπου τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας μας. ‘Ο ἀγροτικὸς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 4.770.783 (μέλη οἰκογενειῶν καὶ συγκατοικοῦντες), αἱ δὲ ἀγροτικαὶ οἰκογένειαι εἰς 1.006.937. ‘Εὰν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 36.055 χιλ. στρεμμ. ἀφαιρέσωμεν τὰς πεδινὰς βοσκὰς καὶ τὰ πεδινὰ δάση, τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος ὑπολογίζεται εἰς 25 ἑκατομμ. στρεμμάτων, ἡτοι εἰς ἑκάστην ἀγροτικὴν οἰκογένειαν ἀντιστοιχεῖ γεωργικὸς κλῆρος ἵσος πρὸς 25 στρέμματα περίπου (1950).

5. **‘Η μεταλλευτικὴ ἡ μεταλλεία.** Τὸ ὑπέδαφος τῆς Ἑλλάδος ἔχει ποικίλα ὄρυκτά. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρομεν τὰ ὄρυκτὰ τοῦ σιδήρου (σιδηροπυρίτης κλπ.), τοῦ μολύβδου (γαληνίτης), τοῦ νικελίου, τοῦ μαγνησίου (λευκόλιθος), τοῦ ἀργιλίου (βωξίτης), τὴν σμύριδα τῆς Νάξου κλπ. Τὸ πλεῖστον τῶν ἐκ τῶν ὄρυχείων λαμβανομένων μεταλλευμάτων δὲν χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ ἔξαγεται ὡς πρώτη ὥλη εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἔνθα ὑφίσταται κατεργασίαν εἰς τὰ ἐργοστάσια διὰ τὴν παρασκευὴν βιομηχανικῶν εἰδῶν. Μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἐπόψεως ὑπαρχούσης ποσότητος ὄρυκτῶν παρουσιάζουσι τὰ ὄρυκτὰ τοῦ σιδήρου, τοῦ νικελίου, τοῦ μαγνησίου, τοῦ ἀργιλίου, χρωμίου, θειοῦχα μικτὰ μεταλλεύματα, ἡ σμύρις τῆς Νάξου, τὰ μάρμαρα καὶ ὁ λιγνίτης. Τινὰ ἐκ τῶν ὄρυκτῶν τούτων εἶναι ἀπὸ ἐπόψεως ποιότητος ἐξαιρετικά, ὅπως εἶναι, π.χ., ἡ Νάξια σμύρις καὶ τὰ λευκὰ μάρμαρα. ‘Η Ἑλλὰς ἔχει ἀφθονον λιγνίτην. Οὕτος, διὰ καταλλήλου ἐπεξεργασίας, εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπληρώσῃ

κατὰ μέγα μέρος τὸν ἐλλείποντα γαιάνθρακα. Τὸ μεγαλύτερον ποσὸν ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας, τὸ δόποιον χρησιμοποιεῖται ἐν Ἑλλάδι, παράγεται ἐκ τῶν ἔργοστασίων Πτολεμαϊδος καὶ Ἀλιβερίου, ἀτινα χρησιμοποιοῦσι πρὸς παραγωγὴν ταύτης ἐλληνικὸν λιγνίτην.

Αἱ σπουδαιότεραι ἀνθρακοφόροι καὶ μεταλλοφόροι περιοχαὶ τῆς Ἑλλάδος εἰναι : Λιγνίτου : Ἀλιβέριον, Πτολεμαῖς, Μεγαλόπολις, Ὁρωπός, Σέρραι, Κύμη. Σιδήρου : Σέριφος, Κύθνος, Λάρυμνα. Μολύβδου : Λαύριον, Σίφνος. Χαλκοῦ : Ὄρθυς. Νικελίου : Λάρυμνα. Μαγνησίου : Εὔβοια, Χαλκιδική. Χρωμίου : Χαλκιδική, Θεσσαλία. Ἀργιλίου : Παρνασσός, Οἴτη, Εὔβοια.

6. **Ἡ ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια.** Ἡ ἡλεκτρικὴ ἐνέργεια χρησιμοποιεῖται πρὸς φωτισμόν, θέρμανσιν, κίνησιν τῶν ἔργοστασίων καὶ παντὸς εἰδούς ἐργοταξίων, κίνησιν δύχημάτων καὶ ἔξαγωγὴν τῶν περισσοτέρων μετάλλων ἐκ τῶν ὀρυκτῶν αὐτῶν. Εὐθηνὸν ἡλεκτρικὸν ῥεῦμα ἔξυπηρετεῖ ὅλους τοὺς ἀνωτέρω ακλάδους οἰκονομίας. Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀπόκτησις εὐθηνοῦ ἡλεκτρικοῦ ῥεύματος εἰναι βασικῆς σημασίας καὶ ἀπολύτου ἀνάγκης. Διὰ τούτου θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐκβιομηχάνησις τῆς χώρας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι θὰ ἔξασφαλισθῇ ὁ ἄρτος τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Διότι, ναὶ μέν, χάρις εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς αὔξησιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, κατωρθώθη νὰ ἔχωμεν ἐπάρκειαν τοῦ ἑτησίως ἀναγκαιοῦντος σίτου, ἀλλὰ τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα βιομηχανικὰ εἰδὴ εἰναι κυρίως ἐκεῖνα τὰ δόποια ἐπιφέρουσι τὸ μέγα ἔλλειμμα τοῦ ἑξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς χώρας.

Πρὸς συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν διὰ τὸν ἔξηλεκτρισμὸν τῆς Ἑλλάδος ίδρυθη πρὸ δὲ λίγων ἑτῶν ὀργανισμὸς κρατικὸς ὑπὸ τὴν ὄνομασίαν Δημοσία Ἐπιχείρησις Ἡλεκτρισμοῦ (ΔΕΗ). Οἱ ὀργανισμὸς οὗτος ἐργάζεται ἐντατικῶς, ἵνα ἡ χώρα ἀποκτήσῃ εὐθηνὸν ἡλεκτρικὸν ῥεῦμα. Τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως ὡς πρώτης ὅλης τοῦ λιγνίτου καὶ διὰ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων, ἀφοῦ κατασκευασθῶσιν εἰς ποταμοὺς ὑδατοφράκται. Ποταμοί, εἰς τοὺς δόποιους εἰναι ἔξυπηρετικὴ ἡ κατασκευὴ ὑδατοφράκτῶν, εἰναι πολλοί, μεταξὺ τῶν δόποιων ἀναφέρομεν τὸν Ἀχελῷον, τὸν Ἀλιάκμονα, τὸν Νέστον, τὸν Λοῦρον, τὸν Λάδωνα, τὸν Ταυρωπόδην (παραπόταμος Ἀχελῷου, καλούμενος Κάμπυλος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα) κλπ. Κατὰ τὸ 1958 παρήχθησαν 1767 ἑκατομμ. ὡριαίων κιλοβάτ (KWH) ἡλεκτρικῆς ἐνερ-

γείας. Έκ τούτων, 950 έκατομμ. KWH παρήγαγεν ή ΔΕΗ και 722 KWH ή ΗΕΑΠ ('Ηλεκτρική 'Εταιρεία 'Αθηνῶν — Πειραιῶς).

Υπὸ τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἡλεκτρισμοῦ ἔξετελέσθησαν τὰ ἔξης ἔργα διὰ τὴν παραγωγὴν ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας.

1. Ἀτμοηλεκτρικὸν Ἄλιβερίου	Ισχύος	80.000 KW
2. Ὑδροηλεκτρικὸν Λάδωνος	»	70.000 KW
3. Ὑδροηλεκτρικὸν "Αγρα	»	50.000 KW
4. Ὑδροηλεκτρικὸν Λουροῦ	»	9.000 KW
5. Ὑδροηλεκτρικὸν Ταυρωποῦ	»	80.000 KW
6. Ἀτμοηλεκτρικὸν Πτολεμαΐδος	»	195.000 KW

"Ἐργα σχεδιασθέντα πρὸς ἐκτέλεσιν μέχρι τοῦ 1970.

1. Ὑδροηλεκτρικὸν Ἐδεσσαίου	Ισχύος	28.500 KW
2. Ἀτμοηλεκτρικὸν Μεγαλοπόλεως	»	250.000 KW
3. Ὑδροηλεκτρικὸν Ἀχελώου	»	1.000.000 KW

"Ἐργα ἀπωτέρου μέλλοντος.

1. Ὑδροηλεκτρικὸν Ἀλιάκμονος	Ισχύος	300.000 KW
2. Ὑδροηλεκτρικὸν Νέστου	»	140.000 KW

Κατὰ τὸ 1960 ἐγένετο ή σύνδεσις τοῦ ἑλληνικοῦ ἡλεκτρικοῦ δικτύου μὲ τὸ γιουγκοσλαβικόν, ἵνα ταῦτα ἐνισχύωνται ὀμοιβαίως. Κατὰ τὸ ἔτος 1960 ή χώρα ἡμῶν δὲν εἶχε τὴν ἐπιθυμητὴν ποσότητα ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας, ἴδιως διὰ τὸν φωτισμόν. Ὑπολογίζεται ὅμως ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1970 διλόκληρος ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος θὰ ἔχῃ ἡλεκτρικὸν φῶς.

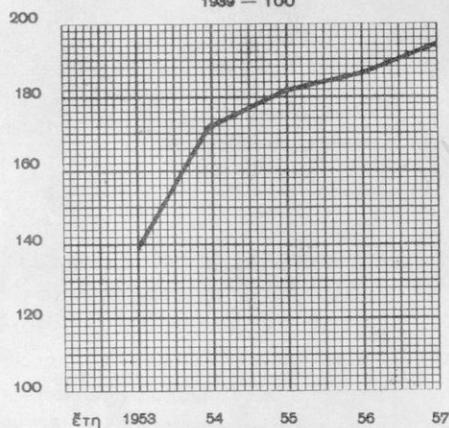
7. Η βιομηχανία. Η Ἑλλὰς στερεῖται βαρείας βιομηχανίας καὶ εἶναι ἡ ναγκασμένη νὰ εἰσάγῃ τὰ ἐκ σιδήρου ἀντικείμενα (παντὸς εἰδούς μηχαναί, ἐργαλεῖα κλπ.) ἐκ τοῦ ἔξωτεροῦ. Διὰ τὴν ὑπαρξίν βαρείας βιομηχανίας ἀπαραίτητοι πρῶται ὅλαι εἶναι ὁ γαιάνθραξ καὶ τὰ σιδηρομεταλλεύματα. Ο ἑλληνικὸς λιγνίτης, ὑφιστάμενος κατάλ-

ληγον ἐπεξεργασίαν, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν ἐκκαμίνευσιν τοῦ σιδήρου, ἀντὶ τοῦ καλῆς ποιότητος γαιάνθρακος, καὶ εἰς τὴν χημικὴν βιομηχανίαν. Οἱ κυριώτεροι κλάδοι τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἶναι : ἀλεύρων, μαργαρίνης, ζύθου, οἰνοπνεύματος, σιγαρέττων, νημάτων, ὑφασμάτων, μολύβδου, οἰκοδομικῶν ὑλικῶν, χάρτου, φωσφορικῶν λιπασμάτων, φραμακευτικῶν προϊόντων, σάπωνος. Μέγα καὶ ζωτικὸν πρόβλημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας (ἰδίως σιδήρου καὶ χημικῶν προϊόντων).

Εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς βιομηχανῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας μας δέον νὰ συγκαταλεχθῇ ἡ γενομένη ἔρευνα πρὸς ἀνεύρεσιν πηγῶν πετρελαίου καὶ δρυκτῶν τοῦ οὐρανίου, ἅτινα εἶναι τὰ πολυτιμότατα τῶν δρυκτῶν. Βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν παρουσιάζουσιν οἱ ἔξης κλάδοι τῆς βιομηχανίας : Τροφίμων, ποτῶν, οἰνοπνεύματος, καπνοῦ, κλωστοϋφαντουργικάτ.

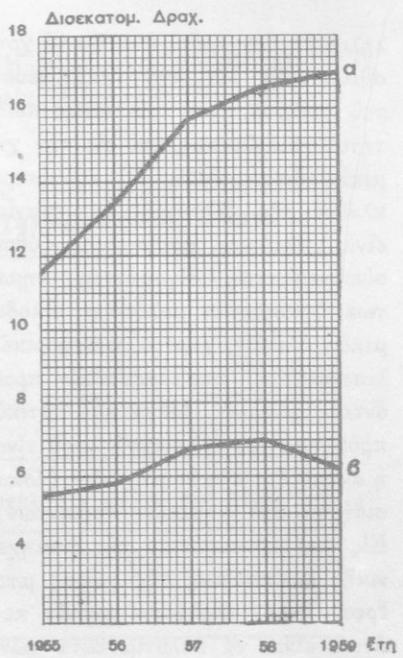
‘Η βιοτεχνία καὶ ἡ οἰκοτεχνία ἀναπτύσσονται ἐπίσης ἵκανοποιητικῶς, παρέχουσαι οὕτω ἐπαγγελματικὴν ἀπασχόλησιν εἰς πολλὰς ἐργατικὰς χεῖρας.

8. Αἱ μεταφοραὶ καὶ ἐπικοινωνίαι. ‘Ο δριζόντιος καὶ κάθετος διαμελισμὸς τῆς χώρας μας δὲν εὔνοεῖ τὰς χερσαίας συγκοινωνίας. ‘Η διάταξις τῶν ὁρέων τῆς ἡπειρωτικῆς Ελλάδος καὶ Πελοποννήσου εἶναι τοιαύτη, ὥστε αἱ δόδικαι συγκοινωνίαι νὰ εἶναι δυναταὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Αἱ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς δόδικαι συγκοινωνίαι εἶναι σχεδὸν ἀδύνατοι. Τὸ μειονέκτημα τοῦτο ἔξουδετεροῦται διὰ τῶν θαλασσίων καὶ τῶν ἐναερίων συγκοινωνιῶν. Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς χώρας δὲν εἶναι μέγα. ‘Ἐξυπηρετεῖ δῆμως καλῶς τὰς μεγάλας μεταφορὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας. Αἱ ‘Αθῆναι συνδέονται σιδηροδρομικῶς πρὸς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην διὰ τῆς γραμμῆς Αθηνῶν — Θεσσαλονίκης — Γευγελῆς — Νύσσης —

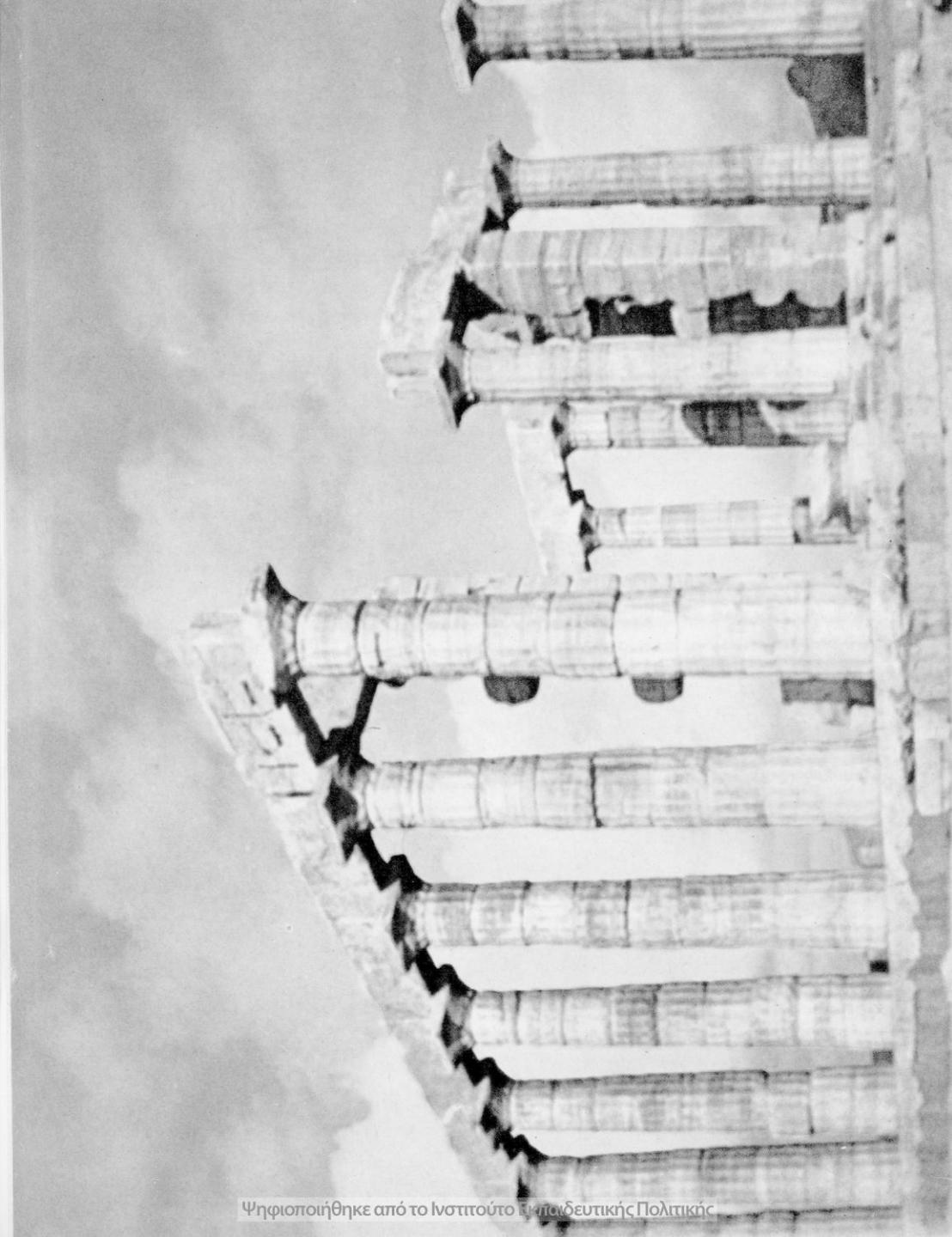
Δείκτης βιομηχανικῆς παραγωγῆς τῆς Ελλάδος.

Βελιγραδίου. Διὰ τῆς Θεσσαλονίκης συνδέονται σιδηροδρομικῶς, μέσω' Ανατολικῆς Μακεδονίας—Θράκης, πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αἱ θαλάσσιαι συγκοινωνίαι τοῦ ἐσωτερικοῦ γίνονται διὰ μικρῶν πλοίων παντὸς εἰδούς. Διὰ δὲ τῶν πορθμείων ἐβελτιώθησαν ἀρκετὰ πολλά ἐσωτερικαὶ συγκοινωνίαι, ώς καὶ αἱ μετὰ τῆς Ἰταλίας (Ὁρωπός—Ἐρέτρια, Ῥίον —Ἀντίρριον, Κέρκυρα—Ηγουμενίτσα, Πάτραι—Βρινδήσιον, Κέρκυρα—Βρινδήσιον). Σημαντικώτεραι ἔνσαντι τῶν τῆς ξηρᾶς, εἶναι αἱ θαλάσσιαι συγκοινωνίαι τῆς χώρας ἡμῶν πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἐμπορική μας ναυτιλία εἶναι ἴσχυροτάτη. Αὕτη διαθέτει πλοῖα ἐπιβατικά, μεταφορᾶς πετρελαίου καὶ παντὸς εἰδούς ἐμπορευμάτων. Ἡ χωρητικότης τῶν πλοίων τῆς Ἑλληνικῆς ναυτιλίας, ἀτινα διατελοῦσιν ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀνέρχεται εἰς 5.106.000 τόννους (1961). Ἐκτὸς τούτων, Ἑλληνικὰ πλοῖα χωρητικότητος 11 ἑκατομμ. τόννων εὑρίσκονται ὑπὸ ζένην σημαίαν. Αἱ Ἀθῆναι εἶναι κέντρον διεθνῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς πρὸς Ἀφρικήν — Ἄσιαν — Αὔστραλιαν καὶ τάναπαλιν. Αἱ ἀεροπορικαὶ συγκοινωνίαι τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐξυπηρετοῦνται δι᾽ ἀεροσκαφῶν Ἑλληνικῆς ἔταιρείας, τῆς Ὀλυμπιακῆς, ἡ ὅποια ὅμως ἐξυπηρετεῖ καὶ τὴν ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν τῆς χώρας μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος. α = εἰσαγωγικόν. β = ἐξαγωγικόν.

9. Τὸ ἐμπόριον. Ἡ προμήθεια τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ὅσα δὲν παράγονται ἐντὸς τῆς χώρας μας, γίνεται ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐκ τούτου εἰσάγονται τὰ ἐλείποντα εἰδη καὶ εἰς τοῦτο ἐξάγονται τὰ πλεονάζοντα. Αἱ σπουδαιότεραι χῶραι μεθ' ἧν συναλλάσσεται ἡ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

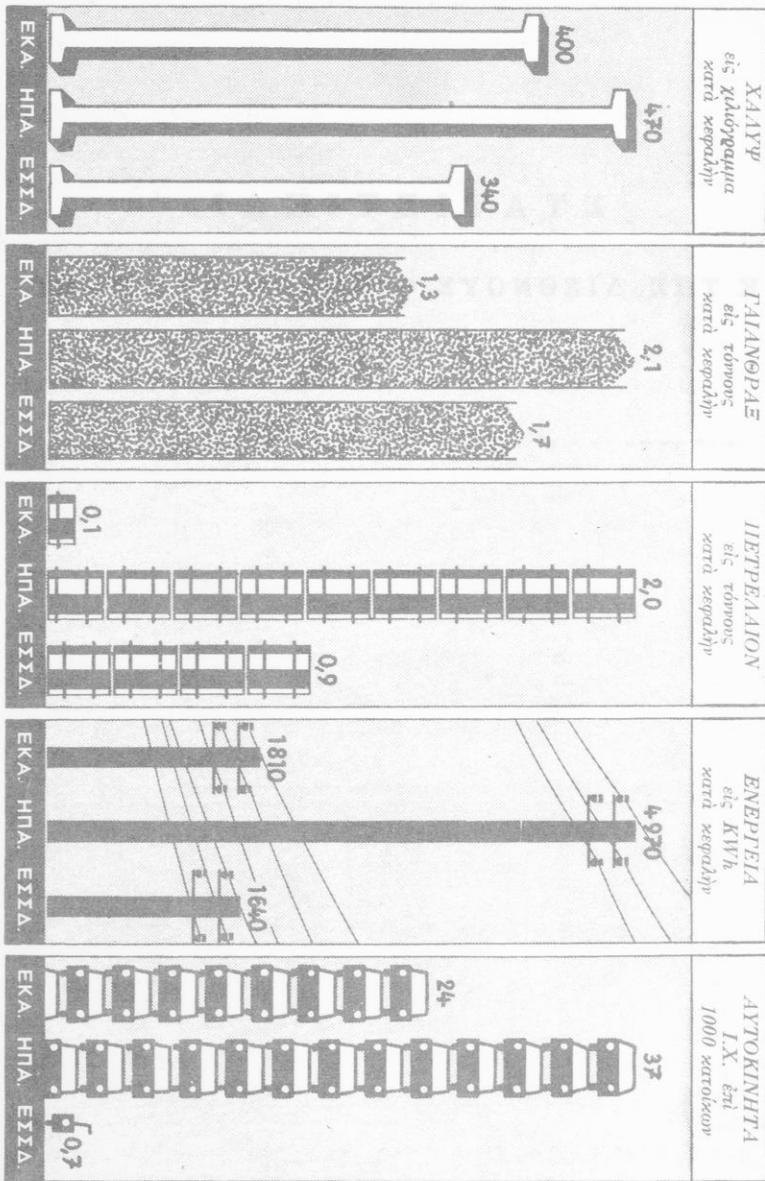
Σούνιον : Ναός τοῦ Ποσειδῶνος

Ἐλλὰς ἔκτιθενται εἰς τὸν οἰκεῖον πίνακα. (Ἀξία εἰς ἑκατοστὰ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἔξαγωγῶν).

10. Οἱ ἄδηλοι πόροι. Τὸ κράτος καταβάλλει μεγάλας προσπάθειας πρὸς ἔξοικονόμησιν τῶν ποικίλων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ χώρα ἡμῶν στερεῖται, ὡς ἐμνημονεύθη ἡδη, βαρείας βιομηχανίας καὶ μεγάλης χημικῆς βιομηχανίας καὶ ἀναγκάζεται νὰ εἰσάγῃ τὰ συναφῆ βιομηχανικὰ προϊόντα ἐκ τοῦ ἔξωτερικοῦ. Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι νὰ παρουσιάζῃ ἔλλειμμα τὸ ίσοζύγιον πληρωμῶν τοῦ ἔξωτερικοῦ ἐμπορίου. Μέγα μέρος τοῦ ἔλλειμματος αὐτοῦ καλύπτεται ἐκ τῶν καλουμένων ἀδήλων πόρων. Οἱ πόροι οὗτοι εἶναι κυρίως τὰ ἐμβάσματα, ἀτινα προέρχονται ἐκ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν ποντοπόρον ἐμπορικὴν ναυτιλίαν, τὰ ἐμβάσματα τῶν εἰς τὴν ἀλοδαπήν μεταναστευσάντων Ἐλλήνων καὶ τὸ ταξιδιωτικὸν συνάλλαγμα.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Συγκριτικός πίναξ παραγωγής μεταξύ Ευρωπαϊκής Κοινής, Αγορᾶς, Ηνωμένων Πολιτειών της, Αμερικής και Ρωσίας. (1964).

ΕΚΑ = Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά (ή Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότης). ΗΠΑ = "Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. ΕΣΣΔ = "Ενωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών,

Προϊόντα άλιείας.

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>"Έτος</i>	<i>'Ελ- λάς</i>	<i>'Ηνωμ. Βασίλ.</i>	<i>'Αφρικ. "Ενωσις</i>	<i>Γαλ- λία</i>	<i>Γερ- μανία</i>	<i>'Ην. 'Αμερικῆς</i>	<i>'Ισπω- νία</i>	<i>Κανα- δᾶς</i>	<i>Noq- βηγία</i>
1938	25	1198,1	63,9	530,3	776,5	2253,1	3562,0	518,5	1152,5
1957	52	1015,2	340,6	514,2	791,0	2755,4	5400,6	957,2	1755,2
1958	60	999,4	413,5	525,7	743,9	2704,9	5505,8	1000,9	1415,4
1959	65	989,4	466,2	511,9	765,8	2890,9	5875,6	1050,9	1607,9

·Η άλιεία τής φαλαίνης.

Κεφαλαί είς χιλιάδας.

<i>'Άλιεία Φαλαίνης</i>	<i>1937/38</i>	<i>1955/56</i>	<i>1956/57</i>	<i>1957/58</i>	<i>1958/59</i>
Παγκόσμιος	54	58	59	65	63
Περιοχή Ανταρκτικῆς	31	39	36	33	39

Παραγωγὴ ἐλαίου ἐκ φαλαίνης καὶ φυσητῆρος.

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>"Έτος</i>	<i>1937/38</i>	<i>1955/56</i>	<i>1056/57</i>	<i>1957/58</i>	<i>1958/59</i>
Παγκόσμιος	619	495	498	518	494

Παραγωγὴ ξυλείας.

Είς έκατομμύρια κυβικῶν μέτρων.

<i>X ω ρ α i</i>	<i>1938</i>	<i>1957</i>	<i>1958</i>	<i>1959</i>
Παγκόσμιος	1210	1668	1662	1718
'Ηνωμέναι Πολ. 'Αμερικῆς	200	300	291	319
Καναδᾶς	60	90	81	86
Βραζιλία	—	101	102	—
'Ιαπωνία	—	65	63	65
Φινλανδία	40	40	41	42
Γερμανία (Δυτ.)	53	24	24	25

Ζώα κτηνοτροφίας δλης της γης.
Εις χιλιάδας κεφαλῶν.

"Ε τ ος	1956/57	1957/58	1958/59
Βόες	866800	862700	887800
Χοῖροι	409300	455300	485500
Πρόβατα	917000	944000	966000
"Ιπποι	72200	70800	70200
Ημίονοι	15300	15300	15800
"Ονοι (ἐκτὸς Ρωσσίας)	39600	39100	39500

Ἡ παραγωγὴ γάλακτος.

Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων. (Παγκόσμιος, ἐκτὸς Ρωσσίας).

1938	1957	1958	1959
221000	239000	242000	246000

Ἡ παραγωγὴ ἔριου.

Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

"Ετος	Παγκό- σμιος	Βόρ. Αμερικὴ	Νότ. Αμερικὴ	Αστά	Αφρικὴ	Εὐρώπη	Ωκεανία
1938/39	1720	225	275	162	148	322	588
1958/59	2426	141	340	230	179	252	967
1959/60	2541	151	338	241	182	263	1022

Ἡ παραγωγὴ σίτου.

Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

"Ετος	Παγκό- σμιος	Ηνωμ. Βασίλ.	Αἴγυ- πτος	Ἀργε- ντινὴ	Ἄντσα- λια	Γαλλία	Γερ- μανία	Γιουγκο- σλαβία
1938	144800	1743	1184	10319	4229	9801	5578	2467
1955	206400	2641	1451	5250	5319	10365	3379	2436
1956	226000	2891	1547	7100	3661	5683	3487	1603
1957	221000	2726	1467	5810	2655	11082	3843	3103
1958	256400	2755	1412	6720	5855	9601	3693	2453
1959	249600	2830	1443	5837	5307	11544	5422	4134

‘Η παραγωγὴ σίτου (συνέχεια)

Έτος	Έλ- λάς	Ην. Πολ. ’Αμερικῆς	Ια- πωνία	Ιν- δίαι	Ιτα- λία	Καναδᾶς	Κίνα	Κύ- προς	Ρωσία
1938	756	25036	1288	7411	8184	9798	21743	59	40880
1955	1337	25440	1468	9043	9504	14130	22950	62	47300
							24800		
1956	1245	27332	1375	8760	8684	15596	23650	82	67400
1957	1720	25873	1330	9403	8478	10492	28950	80	58100
1958	1787	39782	1261	7865	9815	10117	—	81	76600
1959	1770	30704	1459	9929	8466	11254	—	81	69100

‘Η παραγωγὴ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν.

Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

1) Ἀραβόσιτος	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος	121200	179900	203900	219200
Αἴγυπτος	1616	1498	1758	1397
’Αργεντινὴ	4864	4860	4932	4108
Βραζιλία	5394	7370	7680	7747
Γιουγκοσλαβία	4756	5660	3950	6670
’Ελλὰς	246	257	225	278
’Ην. Πολιτ. ’Αμερικῆς	64741	86931	96546	110778
’Ινδίαι	2210	3085	3435	3673
’Ιταλία	2940	3496	3670	3880
Κίνα	8504	—	—	—
Μεξικὸν	1665	4500	5154	4499
Ρωσία	—	7000	16700	12000
2) Βρώμη	1938	1957	1985	1959
Παγκόσμιος (ἐκτὸς Ρωσίας)	51300	47700	50600	44900
’Ηνωμ. Βασίλειον	2024	2179	2172	2222
Γαλλία	5457	2579	2637	2815
Γερμανία Δυτ.	6366	2228	2149	2020
’Ελλὰς	113	191	175	151
’Ην. Πολ. ’Αμερικῆς	15812	18883	20547	15589
Καναδᾶς	5727	5870	6183	6445

'Η παραγωγή τῶν λοιπῶν δημητριακῶν (συνέχεια)

3) Κριθή	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος (ἔκτὸς Ρωσσίας)	43500	69100	72000	74100
Γερμανία Δυτ.	4248	2504	2414	2834
Δανία	1359	2560	2485	2338
Έλλας	199	241	267	225
'Ην. Πολ. 'Αμερικῆς	5587	9518	10346	9148
'Ιαπωνία	1398	2160	2076	2308
'Ισπανία	738	1881	1778	2092
Καναδάς	2226	4703	5329	4911
Τουρκία	2387	3650	3600	3300
4) Σύναλις	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος (ἔκτὸς Ρωσσίας)	27200	20950	20950	21850
Αργεντινὴ	371	630	817	1060
Τσεχοσλοβακία	1906	948	937	967
Γερμανία Δυτ.	8606	3816	3728	3867
'Ην. Πολ. 'Αμερικῆς	1422	692	818	546
'Ισπανία	347	496	515	533
Έλλας	67	45	41	29
5) Σύγμα	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος	12260	24800	27800	27800
'Ην. Πολ. 'Αμερικῆς	1685	13165	15577	14639
Κίνα	9944	10000	10400	11500

'Η παραγωγὴ δρύνης.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

X ωραὶ	1934 - 1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος (ἔκτὸς Ρωσσίας)	152400	211800	252100	265800
Βιρμανία	6971	5231	6590	6843
Βραζιλία	1365	3829	4016	4082
'Ην. Πολ. 'Αμερικῆς	956	1947	2013	2410
'Ιαπωνία	11501	14328	14991	15626
'Ινδιαι	32308	37926	46261	44713
'Ινδονησία	—	11403	11968	12402
Κίνα	50065	86800	113700	—
Πακιστάν	11169	12895	12028	14419
Ταϊλάνδη	4357	5665	7050	7275
Αίγυπτος	609	1709	1082	1535

Η παραγωγή γεωμήλων.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος	*Αφρική	*Αμερική	*Ασία	Εὐρώπη	*Ωκεανία
1957	193700	1022	17809	7131	166983	755
1958	185300	680	19181	7749	156944	746
1959	183700	—	17112	5100	160950	538

Η παραγωγή καπνοῦ.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος, έκτος Πρωσσίας	Βραζιλία	Κίνα	*Ελλάς	*Ινδίαι	Πακιστάν	Τουρκία	*Ηνωμ. Πολιτ. Αμερικῆς.
1938	2710	91	664	61	343	151	51	628
1957	3390	140	390	102	299	87	123	756
1958	3285	140	380	84	241	91	115	788
1959	3420	144	422	76	267	100	121	815

Η παραγωγή σακχάρου.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος	*Ρωσσία	*Ην. Πολ. *Αμερ.	Κούβα	Βραζιλία
1938	27520	2740	2156	2778	1140
1957	43871	2840	1837	5672	2714
1958	47086	3710	2034	5779	3004
1959	49223	4730	2025	5964	3108

Η παραγωγή κακάου.
Είς χιλιάδας έκατολίτρων.

*Έτος	Παγκόσμιος	Βραζιλία	Καμερούν	Γκάνα	Νιγηρία
1938	740	128	31	267	99
1957	767	181,8	65	209	89
1958	920	190,8	60	259	142
1959	1002	117	62	321	154

**Η παραγωγή καφέ.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Βραζιλία</i>	<i>Κολομβία</i>	<i>*Ινδονησία</i>
1938	2370	1404	265	115
1957	3180	1409	468	60
1958	3500	1695	462	66
1959	4120	2127	480	84

**Η παραγωγή τεύζου.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

<i>*Έτος</i>	<i>1934-1938 (έτησ. μ. θρος)</i>	<i>1957</i>	<i>1958</i>	<i>1959</i>
Παγκόσμιος	436,3	697	733	742

**Η παραγωγή έλαιου.
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Έλλας</i>	<i>Γαλλία</i>	<i>Βόρ. Αφρική</i>	<i>Πορτογαλία</i>	<i>Ισπανία</i>	<i>Τουρκία</i>
1938	750	103	175	48	33	320	34
1957	1230	188	352	76	101	340	43
1958	1170	104	261	183	62	345	90
1959	1250	185	284	95	91	405	76

**Η παραγωγή οίνου.
Είς χιλιάδας έκατολίτρων.**

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Έλλας</i>	<i>Ιταλία</i>	<i>Γαλλία</i>	<i>Ισπανία</i>	<i>*Ην. Πολ. Αμερικῆς</i>	<i>Γιουγκοσλαβία</i>
1938	201000	3744	41780	60332	—	8681	4415
1957	178000	4016	42838	33334	17365	8710	4210
1958	234000	3211	67994	47734	19834	10690	5780
1959	239000	3126	66374	60270	17277	10450	4600

Η παραγωγή φυσικού έλαστικου κόμμεος (καουτσούκ).
 Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

Έτος	Παγκόσμιος	Ινδονησία	Μαλαισία	Ταϊλάνδη	Βιετνάμ	Κεϋλάνη
1938	925	322,3	365,3	42,3	50,8	50,8
1957	1935	965	648	135	70	100
1958	1990	678	673	140	72	102
1959	2100	733	709	173	75	93

Η παραγωγή τεχνητού έλαστικου κόμμεος (καουτσούκ).
 Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

Έτος	Γερμανία Δυτ.	Ην. Πολ. Αμερικ.	Παγκόσμιος, ἐκτὸς Ρωσσίας
1938	5	1	6
1954	7,1	632,8	727,9
1955	11,1	986	1102,7
1956	10,9	1096,9	1230,4

Η παραγωγή βαμβακοσπόρου.
 Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

X ω ρ α i	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος	10900	17600	18900	20300
Αζυρπτος	723	777	852	878
Βραζιλία	860	744	751	862
Ην. Πολ. Αμερικῆς	4491	4181	4353	5435
Ινδίαι	2230	1686	1666	1364
Κίνα	1110	3280	4200	4820
Μεξικόν	118	753	906	612
Πακιστάν	—	612	550	589

**Η παραγωγή βαμβακερῶν νημάτων κατὰ τὸ ἔτος 1959 χωρῶν τινῶν.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

Βέλγιον	97
Βουλγαρία	46
Γαλλία	282
Γιουγκοσλαβία	47
Δυτ. Γερμανία	398
Έλλας	23
Ήνωμέναι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς	1650
Ιταλία	176
Πακιστάν	175
Πολωνία	146

**Η παραγωγὴ μαλλίνων νημάτων κατὰ τὸ ἔτος 1959 χωρῶν τινῶν.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

Γαλλία	136
Δυτ. Γερμανία	112
Ήνωμένον Βασίλειον (Ἄγγλα)	247
Ήνωμέναι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς	349
Ιαπωνία	116
Ρωσία	212

**Η παραγωγὴ γαιάνθρακος.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.**

Έτος	Παγκό- σμος	Ήν. Πολ. Ἀμερικῆς	Ρωσσία	Ήνωμ. Βασίλειον	Δυτ. Γερμαν.	Πολω- νία	Γαλ- λία	Ιαπω- νία
1938	1177800	355295	114000	230636	171797	38104	46504	48684
1955	1739100	467595	328502	225569	134384	94096	56795	51732
1958	1822200	389355	353030	227217	133582	94981	57661	49674
1959	1836300	388429	365171	209483	126451	99106	57606	47258

Ἡ παραγωγὴ λιγνίτον.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Έλλας</i>	<i>Βουλγαρία</i>	<i>Τσεχο-σλοβακία</i>	<i>Ανατ. Γερμανία</i>	<i>Δυτ. Γερμανία</i>	<i>Γιουγκο-σλαβία</i>	<i>Ρωσία</i>
1938	244000	108	1942	16027		193462	5287	18535
1957	593600	998	11501	51016	212595	97152	16780	134968
1958	614400	1193	12351	56838	214969	93765	17778	143082
1959	618000	1609	14857	53703	214800	93711	19809	143386

Ἡ παραγωγὴ πετρελαίου.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Ρουμανία</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Καναδᾶς</i>	<i>Μεξικὸν</i>	<i>Հր. Πολ. Αμερικῆς</i>
1938	243200	6594	30186	873	5510	164107
1958	909700	11336	113205	22365	13548	330955
1959	910600	11438	129600	24969	13951	347929

<i>Έτος</i>	<i>Βενεζούελα</i>	<i>Ινδονησία</i>	<i>Ιράκ</i>	<i>Ιράν</i>	<i>Κοβέιτ</i>	<i>Σαουδικὴ Αραβία</i>
1938	27485	7398	4298	10359	—	67
1958	139067	16110	35670	40243	70217	50131
1959	147939	18218	41736	45013	69536	54163

Ἡ παραγωγὴ μετάλλων ἐκ τῶν κυριωτέρων χωρῶν.
1. Μαγγανίου (Mn).
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος</i>	<i>Ρωσία</i>	<i>Κογκό</i>	<i>Γκάνα</i>	<i>Μαρόκον</i>	<i>N. Αφρικανικὴ Ενωσις</i>
1938	2400	1000	3,7	178	30	238,6
1955	5200	2300	183	313	188	259
1958	5000	2400	169	250	155	301
1959	5100	2500	193	257	185	360

2. Σιδήρου (Fe).
Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος	Ην. Πολ. Αμερικῆς	Ρωσία	Γαλλία	Συνηδία	Ην. Βασίλειον	Δυτ. Γερμανία	Ελλάς	Καναδᾶς
1938	74900	14322	—	10203	8411	3615	3360	170	887
1957	203200	50000	48917	18770	11749	4637	4270	216	11113
1958	182500	55000	51513	19320	11027	4008	4132	140	7847
1959	191400	51000	54746	19788	11188	4231	4277	—	12213

'Η παραγωγὴ χάλυβος ἀκατεργάστου.

Είς έκατομμύρια μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος	Ρωσία	Ην. Πολ. Αμερικῆς	Ηνωμ. Βασίλειον	Δυτικὴ Γερμανία	Γαλλία	Ιαπωνία
1938	109,7	18	28,8	10,5	23	6,2	6,4
1957	292,6	51,2	102,2	22	24	14	13
1958	273,5	54,9	77,3	19,8	23	15	12
1959	304,8	59,9	84,8	20,5	26	15	17

3. Χαλκοῦ (Cu).

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος, ἕκτος Ρωσίας	Ην. Πολ. Αμερικῆς	Ροδεσία	Καναδᾶς	Χιλὴ
1938	—	506	254	259	351
1957	3090	986	423	326	486
1958	2960	888	389	313	467
1959	3180	748	550	358	546

4. Μολύβδου (Pb).

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

*Έτος	Παγκόσμιος, ἕκτος Ρωσίας	Καναδᾶς	Μεξικὸν	Ην. Πολ. Αμερικῆς	Αδστραλία	Ελλὰς
1938	1700	190	282,4	335,8	278,8	6,7
1957	2060	165	215	307	339	5,0
1958	1980	169	202	243	334	7,5
1959	1910	169	191	232	321	10

5. Ψευδαργύρου. (Zn)

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος, έκτος Ρωσίας</i>	<i>Καναδᾶς</i>	<i>Μεξικόν</i>	<i>Αντηραλία</i>	<i>Ην. Πολ. Αμερικῆς</i>
1938	1840	239,9	172,2	223,3	468,7
1957	2850	375	243	296	482
1958	2710	386	224	267	374
1959	2710	358	264	253	386

6. Κασσιτέρου (Sn).

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος, έκτος Ρωσίας</i>	<i>Βολιβία</i>	<i>Μαλαισία</i>	<i>Ινδονησία</i>	<i>Ταϊλάνδη</i>
1938	167600	25894	44071	30205	15058
1957	182000	28000	60000	28000	14000
1958	137000	18000	39000	24000	7850
1959	143000	24000	38000	22000	10000

7. Αργιλίου (Al). Βοξείτης.

Είς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος, έκτος Ρωσίας</i>	<i>Ην. Πολ. Αμερ.</i>	<i>Γαλλία</i>	<i>Ελλάς</i>
1938	3700	316	649	180
1955	18000	1440	1683	834
1956	18500	1332	1817	856
1957	16560	1700	1745	900

8. Χρωμίου (C₂O₈).

Είς έκατομμύρια μετρικῶν τόννων.

<i>*Έτος</i>	<i>Παγκόσμιος, έκτος Ρωσίας</i>	<i>Ροδεσία</i>	<i>Νότ. Αφρικ. Έγρασις</i>	<i>Ελλὰς</i>	<i>Τουρκία</i>
1938	440	91,1	79,4	16	106,5
1957	1680	285	295	29	446
1958	1350	270	280	26	298
1959	1360	236	300	29	206

9. Νικελίου (Ni).
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

"Έτος	Παγκόσμιος, ἔκτὸς 'Ρωσσίας	Καναδᾶς	Κούβα	Νέα Καληδονία
1938	111	95,5	—	9,6
1957	324	171	20	43
1958	252	127	18	14
1959	307	159	18	33

10. Χρυσοῦ (Au).
Εἰς τόννους.

"Έτος	Παγκόσμιος, ἔκτὸς 'Ρωσσίας	Νότ. Ἀφρ. "Ενωσις	Καναδᾶς
1938	993	378	147
1954	904	529	137
1955	932	549	142
1956	1000	624	139

11. Ἄδαμαντος.
Εἰς χιλιάδας μετρικῶν καρατίων.

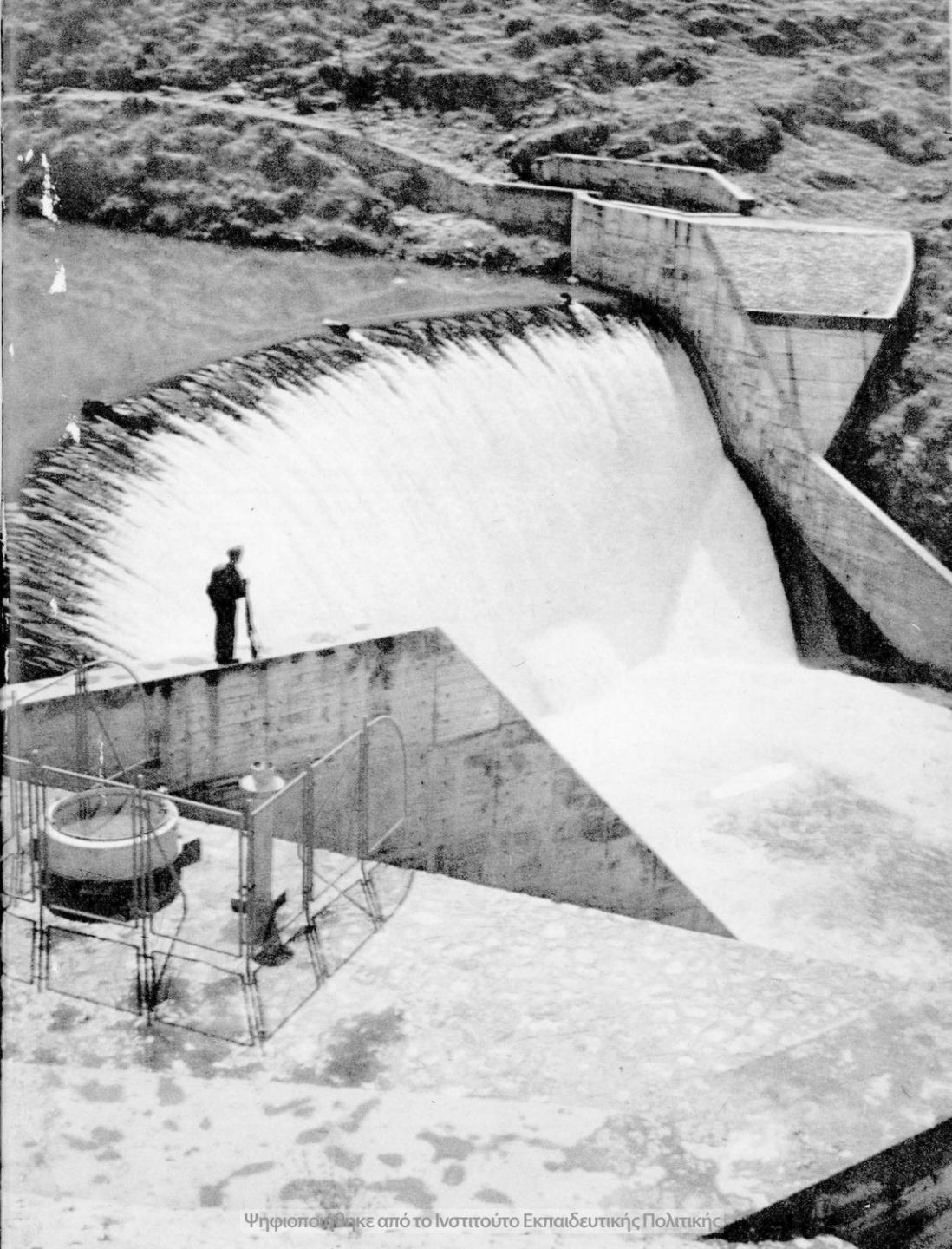
"Έτος	Παγκόσμιος, ἔκτὸς 'Ρωσσίας	Κούκλη	Γκάνα	Νότ. Ἀφρικ. "Ενωσις
1948	10270	5825	786	1382
1958	27930	16673	3132	2702
1959	26450	14855	3076	2838

Ἡ παραγωγὴ αὐτοκινήτων κατὰ τὸ έτος 1959 χωρῶν τινῶν.

Εἰς χιλιάδας.

A = ἐπιβατικά. B = φορτηγά.

Παγκόσμιος	A	10450	B	3070
Γαλλία	A	1085	B	198
Γερμανία Δυτική	A	1356	B	362
Ιταλία	A	470	B	30
Ήνωμένον Βασίλειον	A	1189	B	370
Ήνωμέναι Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς	A	5591	B	1137
'Ρωσσία	A	124	B	480
Καναδᾶς	A	200	B	42
Ιαπωνία	A	78	B	184

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ φράγμα τοῦ Ὑδροηλεκτρικοῦ Σταθμοῦ Λούρου

Άντοκίνητα ἐν κυκλοφορίᾳ (Ἐπιβατικά).
Εἰς ἑκατομμύρια.

*Eτος	Παγκόσμιος, ἐκτός Αν. χωρῶν	Αφρική	Αμερική	Ασία	Αὐστραλία	Εὐρώπη	*Ηνωμ. Πολιτ. Αμερικῆς
1938	35	0,5	27	0,37	0,8	6,2	25,25
1957	82	1,4	61	1,17	2,2	15,8	55,9
1958	86	1,6	63	1,3	2,36	17,9	56,9
1959	91	1,7	65,6	1,45	2,3	20	59,6

*Εμπορικός στόλος.
Χιλιάδες τόννων δόλικῆς χωρητικότητος.

X ώραι	1958	1959	1960
Παγκόσμιος	118034	124935	129770
Έλλας	1611	2151	4529
Γαλλία	4338	4538	4809
Ηνωμέναι Πολιτεῖαι Αμερικῆς	25590	25288	24837
Ηνωμένον Βασίλειον	20286	20757	21131
Ιαπωνία	5465	6277	6931
Ιταλία	4900	5119	5122
Νορβηγία	9385	10444	11203
Όλλανδία	4600	4743	4884
Σουηδία	3303	3823	3747

*Αεροπορικαὶ συγκοινωνίαι χωρῶν τινῶν.
Ἐκατομμύρια χιλιομέτρων πτήσεως.

X ώραι	1938	1957	1958	1959
Παγκόσμιος	300	2830	2920	3070
Ηνωμ. Πολιτ. Αμερικῆς	122	1571	1566	1658
Ηνωμένον Βασίλειον	21,2	171	171	179
Γαλλία	14	102	114	122
Δυτικὴ Γερμανία	20,8	16	23	28
Ιταλία	13,5	21	27	35
Έλλας	0,375	5	6,3	8,6
Γιουγκοσλαβία	0,553	3	3,6	4,1

'Η ἀσύρματος ἐπικοινωνία (παραγωγὴ χωρῶν τινῶν).
 Συσκευὴ εἰς χιλιάδας.

X ώρας	Συσκευαὶ	1957	1958	1959
'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	14931 6347	12734 5281	15995 5979
Καναδᾶς	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	722 457	695 420	770 405
Γαλλία	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	1666 340	1583 350	1777 510
Δυτικὴ Γερμανία	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	3108 783	3075 1487	3419 1800
'Ηνωμένον Βασίλειον	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	1414 535	1402 577	1373 529
'Ρωσσία	'Ραδιόφωνα Τηλεόρασις	3550 709	3902 979	4038 1278

Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον χωρῶν τινῶν.

Εἰς ἑκατομμύρια δολλαρίων.

1. Εἰσαγωγικόν.

"Eτος	Παγκόσμιον, ἔξαιρέσει τῶν 'Αγ. κρατῶν: 'Ρωσσίας, Κίνας κλπ.	Kαραδᾶς	'Ηνωμ. Πολιτ. Αμερικῆς	'Ελλὰς	Tονορχία	Δυτικὴ Γερμανία	Γαλλία
1938	23700	691	2180	132	119	—	1331
1957	107200	5710	13109	525	397	7499	6110
1958	100000	5205	12918	565	315	7361	5609
1959	105100	5746	15050	565	443	8478	5086

"Eτος	'Ιταλία	'Ελβετία	'Ηνωμ. Βασίλειον	Ἀντστραλία	Iαπωνία	Αϊγυπτος	Φινλανδία
1938	593	366	4259	517	1070	188	183
1957	3674	1964	10960	1684	4284	547	891
1958	3216	1706	10296	1972	3033	662	729
1959	3341	1923	10806	1854	3600	616	834

2. Εξαγωγικόν.

<i>"Eτος</i>	<i>Παγκόσμιον, ἐξαιρέσει τῶν Ἀν. κρατῶν: Ρωσίας, Κίνας κλπ.</i>	<i>Καναδᾶς</i>	<i>Ηνωμ. Πολιτ. Αμερικῆς</i>	<i>Ἐλλὰς</i>	<i>Τουρκία</i>	<i>Δυτικὴ Γερμανία</i>	<i>Γαλλία</i>
1938	21100	865	3064	90	115	—	880
1957	99800	5094	20682	220	345	8575	5065
1958	95100	5045	17732	232	247	8807	5117
1959	100600	5365	17393	204	355	9805	5614
<i>"Eτος</i>	<i>Ιταλία</i>	<i>Ελβετία</i>	<i>Ηνωμ. Βασιλείου</i>	<i>Αὐστραλία</i>	<i>Ιαπωνία</i>	<i>Αἰγαίου πτος</i>	<i>Φινλανδία</i>
1938	553	302	2446	518	1109	153	180
1957	2550	1560	9266	2203	2858	493	826
1958	2577	1539	8893	1655	2877	470	775
1959	2895	1683	9325	2008	3457	443	835

ανθρώπη ρωμάχ ούτι προστίν εΤ
εργάζεται για την ανθρωπότητα καθηγετής ιπέ εΤ
εργάζεται για την ανθρωπότητα καθηγετής ιπέ εΤ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Μ.

Τὰ σύνορα τῆς χώρας ἡμῶν.

Τὸ ἐπὶ ξηρᾶς μῆκος τῶν συνόρων τῆς Ἑλλάδος
ἔχει κατὰ χώρας ὡς ἔξῆς :

Πρὸς Ἀλβανίαν	257,60	χιλιόμετρα
» Γιουγκοσλαβίαν	244,60	»
» Βουλγαρίαν	497,90	»
» Τουρκίαν	215,45	»
Σύνολον	1215,55	»

Μῆκος τῶν ἑλληνικῶν ἀκτῶν.

Ἡπειρωτικοῦ τμήματος	2699,3	χιλιόμετρα
Πελοποννήσου	1378,7	»
Νήσων καὶ νησίδων	10942,9	»
Συνολικὸν μῆκος	15020,9	»

‘Ο πληθυσμός τής Ελλάδος.

<i>Έτος ἀπογραφῆς</i>	<i>Πληθυσμός</i>	<i>Ἐπιφάνεια τετρ. χιλιομ.</i>	<i>Κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλ.</i>	<i>Παρατηρήσεις</i>
1821	908765	45516	19,76	Kαθ' ὑπολογισμὸν τῆς Στατιστικῆς Υπηρεσίας.
1828	753400	”	15,86	
1838	752077	”	15,83	
1839	823773	”	17,34	
1840	850246	”	17,89	
1845	960236	”	20,21	
1853	1035527	”	21,79	
1861	1096810	”	23,08	
1870	1457894	50211	29,04	Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ιονίων, Θεσσαλίας, Αρτης.
1889	2187208	63606	34,39	
1896	2433806	”	38,26	
1907	2631952	63211	41,64	Αφαίρεσις μικρᾶς λωρίδος ἐδάφους συνεπείᾳ τοῦ πολέμου τοῦ 1897.
1920	5531474	150833	36,67	Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Μακεδονίας, Ἡπείρου, Κρήτης, Νήσων Αγαίου, Θράκης.
1928	6204684	129880	47,77	Μετὰ τὴν ἐκχώρησιν Ανατ. Θράκης, Ἰμβρου καὶ Τενέδου, κατὰ τὸ 1923, εἰς τὴν Τουρκίαν.
1940	7344860	”	56,55	Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Δωδεκανήσου.
1949	7482748	132562	56,40	
1951	7646402	”	57,70	Kαθ' ὑπολ. τῆς Στ. Υπηρ.
1953	7817095	”	59,00	”
1954	7893412	”	59,50	”
1955	7965538	”	60,10	”
1956	8031013	”	60,60	”
1961	8357526	”	63,00	Απογραφὴ 19.3.1961.

Τα αύγουστο της γέννησης θάνατον.
Πληθυσμός κατά θρησκείαν.

Σύνολον	Ορθόδοξοι	Καθολικοί	Διαμαρτυρόμενοι	Μονοφυσῖται	Άλλοι Χριστιανοί	Μουσουλμάνοι	Ισραηλίται
7632801	7472559	28430	7034	1205	4438	122565	6325

Διοικητική διαιρέσις της Ελλάδος.

Nομοί	Έπαρχίαι	Δῆμοι	Κοινότητες	Συνοικισμοί
50	146	225	5774	10907

Αύτοδιοίκητοι περιφέρειαι.

"Αγιον "Ορος

1

Γάμοι, γεννήσεις, θάνατοι.

Eίδος	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Γάμοι	49664	60909	63535	66274	55233	68818	69178
Γεννήσεις	149637	143765	151892	154263	158203	155940	155359
Θάνατοι	53377	56680	55625	54781	59460	61664	58160
Πλεόνασμα γεννήσεων έναντι θανάτων	96260	87085	96267	99482	98743	94274	97199

Η κατανομή τοῦ πληθυσμοῦ της Ελλάδος κατὰ κατηγορίας οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ κατὰ φῦλον.

'Απογραφὴ 1951.

Κατηγορίαι οίκον. δραστηριότητος	Άρρενες	Θήλεις	Σύνολον
Γεωργία, κτηνοτροφία, δασοπονία, θήρα καὶ ἀλιεία.	1152292	214979	1367271
Όρυχεῖα. (Μεταλλεῖα, Λατομεῖα, 'Αλυκαί).	12587	1036	13623
Βιομηχανίαι — Βιοτεχνίαι.	329589	120835	450424
Οἰκοδομοί — Κατασκευαί.	73805	1154	74959
Ηλεκτρισμός—Φωταέριον — 'Υπηρεσίαι 'Υδάτων καὶ 'Υγιεινῆς.	10496	716	11212
'Εμπόριον—Τράπεζαι—Ασφάλειαι καὶ 'Υποθέσεις 'Ακινήτων.	198625	21278	219903
Μεταφοραὶ—ἀποθηκεύσεις καὶ ἐπικοινωνίαι.	134576	3449	138025
'Υπηρεσίαι διάφοροι.	272559	115063	387622
Μή δηλώσαντες ἐπάγγελμα.	144372	32070	176442

Η άλιευτική παραγωγή.

Εἰς μετρικούς τόννους.

<i>Άλιευτική παραγωγή.</i>	<i>Άξια εἰς χιλιάδας δρχ.</i>	<i>Έτος.</i>
Γενικὸν σύνολον	80314	809207
I. Θαλάσσης	69873	705037
II. Έσωτερικῶν ὄρμών	10441	104170

Άλιεία.

Άλιευτικὰ σκάφη μηχανοκίνητα (1959).

<i>Άλιευτικὰ σκάφη</i>	<i>Αέριοι άλιευτικαὶ</i>	<i>Άλιεῖς καὶ λοιπὸν προσωπικὸν</i>
Άνοικτῆς θαλάσσης 368 Παρακτίου 930	10166	44120

Η δασοκομία.

Συλεία εἰς κυβικὰ μέτρα, λοιπὰ εἰς μετρικούς τόννους.

<i>Έτος</i>	<i>Ξηλεία οικοδομ.</i>	<i>Κανσόξηλα</i>	<i>Ξηλάνθρωπες</i>	<i>Ρητίνη</i>	<i>Μαστίχη</i>
1956	284307	589672	36406	26665	204
1957	258545	601165	29066	26956	157
1958	292372	130715	27128	22399	197

Άναδασωθεῖσα ἔκτασις.

<i>Έτος</i>	<i>Στρέμματα</i>	<i>Φυτευθέντα δένδρα εἰς χιλιάδας</i>
1957	60273	8579
1958	73733	11769
1959	70713	12780

Άριθμὸς κτηνῶν.

Εἰς χιλιάδας κεφαλῶν.

<i>Έτος</i>	<i>Bόες</i>	<i>Βούβαλοι</i>	<i>Xοῖροι</i>	<i>Πρόβατα</i>	<i>Αἶγες</i>	<i>Ἴπποι</i>	<i>Hμίονοι</i>	<i>Ovoi</i>
1956	981	76	641	9275	4894	332	215	541
1957	1005	76	640	9195	4939	333	217	514
1958	1028	75	631	9255	5010	331	219	515

Κτηνοτροφικά προϊόντα.

Εἰς μετρικούς τόννους.

Κρέας.

<i>*Έτος</i>	<i>Σύνολον</i>	<i>Βόειον</i>	<i>Χοίρειον</i>	<i>Πρόβειον</i>	<i>Αϊγειον</i>	<i>Γάλα</i>	<i>Βούτυρον</i>	<i>*Έριον προβ.</i>
1956	133533	19541	24063	47581	24600	782984	9321	10604
1957	138716	21870	24300	49000	25000	694750	8729	10800
1958	144933	23880	24730	51000	26000	794500	10389	10800

Καλλιεργουμένη έκτασις, παραγωγή και μέση ἀπόδοσις παραγωγῆς (χιλ. μ. τόνν.).

*Έκτασις εἰς χιλιάδας έκταρίων.

<i>*Έτος</i>	<i>Σήτος</i>	<i>Σίκαλις</i>	<i>Κριθὴ</i>	<i>Βρώμη</i>	<i>*Αραβόσιτος</i>	<i>*Ορυζα</i>	<i>Βάμβαξ</i>	<i>Καπνὸς</i>
1938	850	67	205	137	261	2	62	93
1956	1062	53	206	147	228	11	160	118
1957	1088	47	199	147	216	14	156	122
1958	1111	43	195	143	204	17	162	112

Παραγωγὴ εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

1938	768	55	197	116	255	4	44	61
1956	1245	47	229	148	238	43	154	82
1957	1720	45	243	191	257	60	191	109
1958	1786	41	266	175	225	66	187	84

Μέση ἀπόδοσις εἰς χιλιόγραμμα κατὰ έκταριον.

1938	903	815	960	843	976	2020	715	658
1956	1172	887	1112	1000	1046	3799	964	699
1957	1581	957	1211	1299	1190	4286	1224	893
1958	1607	953	1364	1223	1102	3928	1154	750

Καλλιεργουμένη έκτασις.

Παραγωγή καὶ μέση ἀπόδοσις παραγωγῆς.

"Έτος	Γεώμηλα	Φασί- ολοι	Κύαμοι	'Ερέβινθοι	Φακή	Πε- πονο- ειδῆ	Νωπὰ λαχανικά	
							Τομάται	Λοιπά
1938	21	13	22	19	10	25	12	29
1956	40	28	27	21	19	31	22	54
1957	32	28	26	23	17	30	24	56
1958	39	25	24	22	15	29	25	55

Παραγωγὴ εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

1938	148	17	19	10	5	203	109	210
1956	456	46	25	15	13	407	369	589
1957	507	41	22	17	13	423	435	654
1958	469	43	24	17	10	411	456	624

Μέση ἀπόδοσις εἰς χιλιόγραμμα κατὰ έκτάριον.

1938	6930	651	868	542	519	8060	9491	7241
1956	11343	1105	901	712	709	13231	16902	10862
1957	12071	964	846	739	765	14100	18125	12036
1958	12025	1011	1000	772	666	14172	18240	11345

Παραγωγὴ εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

"Έτος	Σταφὶς Κορυ- θιακὴ	Σταφὶς Σούλτα- νίνα	'Επιτρα- πέξιοι σταφυλαὶ	'Γλεῦκος	'Ελαῖαι	'Ελαιό- λαδον	'Εσπεριδο- ειδῆ
1938	158	29	79	373	36	125	55
1956	91	41	118	433	53	162	209
1957	86	58	128	436	38	178,	240
1958	85	40	113	349	40	100	276

Καλλιεργηθείσα έκτασις και παραγωγή συσπόρου βάμβακος.

Είς μετρικούς τόννους.

"Έτος	Στρέμματα	Παραγωγή
1938	747269	48700
1956	1600500	154300
1957	1559550	191500
1958	1627270	187500

**Χορηγηθέντα υπό της Αγροτικής Τραπέζης δάνεια εἰς γεωργίαν,
κτηνοτροφίαν, δασοκομίαν, άλιείαν, μελισσοκομίαν κλπ.**

Εἰς χιλιάδας δραχμῶν τρεχούσης ζεύς.

Δάνεια	1938	1957	1958	1959
Δάνεια βραχείας προθεσμίας.	3141454	4441505	4794014	4382675
Δάνεια μέσης και μακράς προθεσμίας.	416381	520526	742283	1012776

**Λειτουργοῦντες γεωργικοί και άλιευτικοί συνεταιρισμοί
και μέλη αὐτῶν.**

Συνεταιρισμοί και μέλη	1956	1957	1958
Συνεταιρισμοί γεωργικοί Μέλη αὐτῶν	6836 691948	7127 717598	7127 717598
Συνεταιρισμοί άλιευτικοί Μέλη αὐτῶν	100 3211	110 3307	110 3593

Παραγωγὴ λατομικῶν προϊόντων.

<i>Ελδος</i>	<i>Μονάς μετρήσεως</i>	<i>1938</i>	<i>1956</i>	<i>1957</i>	<i>1958</i>
Θηραίκη γῆ	μετρικοὶ τόννοι	149729	85000	79500	85664
Κίσηρις	M3	50300	70000	55558	45009
Μάρμαρα	M3	934	3000	3338	5357
Γῦψος	μετρικοὶ τόννοι	16609	15000	15000	21900
Καολίνης	»	216	20000	5270	17000
Χαλαζίας	»	2150	—	—	—

Παραγωγὴ ἄλατος.

Συνολικὴ παραγωγὴ καὶ ἐξαγωγὴ ἄλατος εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.
Εἰς μετρικοὺς τόννους.

<i>Έτος</i>	<i>Παραχθεῖσα</i>	<i>Ἐξαχθεῖσα</i>
1938	95797	20060
1956	93227	11756
1957	89700	—
1958	96440	—

Παραγωγὴ τῶν κυριωτέρων ὅρυκτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς χιλιάδας μετρικῶν τόννων.

<i>Όρυκτά</i>	<i>1938</i>	<i>1957</i>	<i>1958</i>	<i>1959</i>
Σιδηροπυρίτης	202	187	80	36
Βωξίτης	139	781	836	855
Χρωμίτης	36	45	30	21
Μετάλλευμα σιδήρου	308	411	271	162
Μετάλλευμα μαγγανίου	3	17	23	30
Βαρυτίνη	32	48	99	112
Πεφρυγμένη μαγνησία	31	30	28	30
Σιμύρις	7	8	6	3
Μαγνησίτης (λευκόλιθος)	47	17	23	16
Κίσηρις (έλαφρόλιθος)	9	39	42	21

Η παραγωγή τροφίμων, ποτῶν καὶ καπνοῦ.

Εἰς μετρικούς τόννους.

<i>*Έτος</i>	<i>Άλευρα</i>	<i>Μαργαρίνη</i>	<i>Άλας</i>	<i>Zvθος</i>	<i>Oἰνόπνευμα (πόσιμον)</i>	<i>Σιγαρέττα</i>
1956	1280000	12030	93000	31630	7131	10508
1957	1310000	12055	90000	34940	7262	10876
1958	1395000	12350	96000	38378	7300	11413

Παραγωγὴ κλωστούφαντουργικῶν προϊόντων.

<i>*Έτος</i>	<i>Nήματα</i> (Εἰς μετρικοὺς τόννους).			<i>Υφάσματα</i> (Εἰς χιλιάδας μέτρων).		
	<i>Bάμβακος</i>	<i>Ἐρίον</i>	<i>Τεχνητῆς μετάξης</i>	<i>Bάμβακος</i>	<i>Ἐρίον</i>	<i>Τεχνητῆς μετάξης</i>
1956	23700	4130	980	104800	7252	1723
1957	27000	4710	1280	119400	7720	2250
1958	28000	4780	1105	123800	7840	1945

Παραγωγὴ οἰκοδομικῶν ὄλικῶν καὶ χάρτου.

<i>*Έτος</i>	<i>Τσιμέντα χιλ.μετ.τόνν.</i>	<i>Πλίνθοι Εἰς ἑκατ.</i>	<i>Κέραμοι μονάδων</i>	<i>Χάρτης Εἰς μετρικοὺς τόννους</i>	<i>Χαρτόνι τόννους</i>
1956	1246	648	150	41100	14162
1957	1226	720	166	56900	17690
1958	1361	758	157	53400	19227

Οἰκοδόμησις κατοικιῶν ἐν γένει (ἴδιωτικῶν).

<i>*Έτος</i>	<i>Κατοικίαι</i>	<i>Ογκος εἰς χιλ. κυβ. μέτρ.</i>	<i>Αξία εἰς ἑκατ. δρχ.</i>
1957	57173	10627	2429
1958	72240	13539	3080
1959	70851	13737	3193

Παραγωγή φωσφορικῶν λιπασμάτων.

Εἰς μετρικοὺς τόννους.

Έτος	Αραιά (0-16-0)	Πυκνά (0-48/42-0)	Φωσφορ. Αμμωνία (16-28-0)
1956	140709	14107	14358
1957	196552	—	49690
1958	214188	—	71497

Δεῖκται βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἐάν παραστήσωμεν τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν τοῦ ἔτους 1939 διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 100, ἡ ἀπὸ τοῦ 1947 βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἔχει ώς κάτωθι :

1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
67	73	88	110	125	124	141	172	183	188	205

Σιδηρόδρομοι.

Μῆκος σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἰς χιλιόμετρα.

Σιδηρόδρομοι	1957	1958	1959
Σ.Ε.Κ.	1492	1492	1489
Θεσσαλικοὶ	230	230	230
’Ηλεκτρικὸς ’Αθηνῶν — Πειραιῶς	12	12	23
Σ. Π. Α. Π.	841	841	758
Βορειοδυτικοὶ	62	62	62

Τροχαῖον θλικόν.

Τροχαῖον θλικόν	1957	1958	1959
’Ατμάμαξαι, αὐτοκινητάμαξαι καὶ ρυμουλκούμεναι	328	360	381
’Αμαξαι ἐπιβατῶν (μηχαναὶ)	267	274	280
’Επιβατικαὶ καὶ φορτηγαὶ ἀμαξαι	6703	7233	7261

Μεταφερθέντες έπιβάται.

1938	1956	1957	1958
10212000	13225000	12225000	11459000

Όδοι ήν χρήσει.

Μῆκος εἰς χιλιόμετρα.

<i>Mῆκος δδῶν</i>	1938	1956	1958
Μῆκος ὁδῶν δινευ ἀσφαλτ. τάπητος	15760	33275	32265
Μῆκος ὁδῶν μετ' ἀσφαλτικοῦ τάπητος	250	4195	4927

Αύτοκίνητα ήν κυκλοφορία.

Αὐτ.	'Επιβατικὰ			Φορτηγὰ			Λεωφορεῖα			
	'Ετος	1939	1956	1958	1939	1956	1958	1939	1956	1958
'Αριθ.	8700	24713	36363	6000	22329	25799	2600	5733	5067	

Δόναμις έμπορικής ναυτιλίας.

<i>Πλοῖα</i>	1938	1957	1958	1961	1966
'Αριθμὸς πλοίων	607	549	616	1000	1497
Χωρητικότης εἰς τόννους πλοίων (κόρων) εἰς χιλιάδας	1874	1563	1905	5106	7163

Πολιτικὴ Αεροπορία (ἐσωτερικοῦ).

<i>'Ετος</i>	<i>Διανυθέντα χλμ. εἰς χιλιάδας</i>	<i>Μεταφερθέντες έπιβάται</i>
1957	3106	207649
1958	3528	259713
1959	4343	296666

Ταχυδρομική κίνησις.

Μεταφερθεῖσαι ἐπιστολαί, δελτάρια, ἔντυπα καὶ δείγματα
ἐμπορευμάτων. Εἰς χιλιάδας.

Ἐσωτερικοῦ.

*Έτος	1938	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Ποσὸν	78368	154321	146612	126808	144500	152950	159500

Ἐξωτερικοῦ.

*Έτος	1938	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Ποσὸν	13168	17249	19916	18025	22000	38200	39723

Εισπράξεις ἐκ ταχυδρομικῶν ἐνσήμων ἐν γένει.

Εἰς χιλιάδας δραχμῶν.

*Έτος	1938	1953	1954	1955	1956	1957	1958
Ποσὸν	208350	113890	148380	169596	199255	248920	267200

Τηλεπικοινωνία.

E l d o s	1938	1954	1955	1956	1957
Μῆκος ὑπεραστικῶν γραμμῶν εἰς χιλιόμετρα	24130	18878	21750	24040	25240
Μῆκος ὑπεραστικῶν τηλεφωνικῶν κυκλωμάτων εἰς χιλι.μ.	33758	77851	89955	94566	193824
Τηλέφωνα ἐν χρήσει (ἀριθμ.)	47776	109700	121644	136835	153773
Τηλεγραφήματα ἐσωτερικοῦ (χιλιάδες)	4784	4965	5053	5122	4814
Τηλεγραφήματα ἐξωτερικοῦ (χιλιάδες)	704	1025	1101	1184	1285
Ἀριθμὸς φαδιοτηλεγραφικῶν συνδέσεων μεταξύ σταθερῶν σημείων	13	50	71	63	62
Φαδιοτηλεγραφήματα (εἰς χιλιάδας) . Έσωτερικοῦ	14	62	76	94	88
Ἐξωτερικοῦ	4	16	21	27	54

Ἡ κίνησις τῶν Ταχυδρομικῶν Ταμιευτηρίων.
 Εἰς χιλιάδας δραχμῶν.

<i>*Έτος</i>	<i>Καταθέσεις</i>	<i>Χορήγησις δανείων</i>
1957	856000	81150
1958	1166379	214346
1959	1582256	236147

Τὸ ἐμπόριον τῆς Ἑλλάδος.

<i>Xωρατ</i>	<i>Εἰσαγωγαὶ. Ἐκατοστὰ ἐπὶ τοῦ συνόλου</i>				<i>Ἐξαγωγαὶ. Ἐκατοστὰ ἐπὶ τοῦ συνόλου</i>			
	<i>1938</i>	<i>1954</i>	<i>1955</i>	<i>1956</i>	<i>1938</i>	<i>1954</i>	<i>1955</i>	<i>1956</i>
Αἴγυπτος	1,6	0,4	0,3	0,9	2,2	2,4	2,3	1,4
Αύστρια	1,5	3,6	2,3	2,9	1,7	3,4	3,0	3,6
Βέλγιον	1,0	5,0	4,0	3,3	1,2	0,6	1,1	1,1
Βραζιλία	1,0	1,9	1,5	1,2	0,2	4,7	0,3	2,3
Γαλλία	1,6	6,6	6,2	5,2	2,9	7,3	8,8	13,4
Γερμανία Ἀνατολικὴ	28,9	0,6	0,4	0,5	38,4	2,2	1,2	1,4
Γερμανία Δυτικὴ		16,2	16,8	16,0		24,4	25,0	19,9
Γιουγκοσλαβία	3	1,7	1,4	2,0	2,2	1,5	3,1	2,9
ΕΣΣΔ ('Ρωσία)	2,4	0,4	0,5	1,0	0,3	2,4	1,2	3,6
Ηνωμένον Βασίλειον	13,1	11,1	11,1	14,4	8,3	12,7	9,9	9,4
Ην. Πολ. Ἀμερικῆς	7,3	13,9	18,3	16,9	17,0	10,0	12,9	11,9
Ιταλία	3,4	15,5	11,5	9,1	5,2	12,8	14,7	11,1
Ολλανδία	2,1	3,3	3,1	2,5	2,2	2,5	3,1	2,5
Σουηδία	1,2	4,1	3,7	3,3	0,5	0,9	0,8	0,8
Τουρκία	1,8	0,7	0,6	0,8	0,7	0,8	0,7	0,4
Τσεχοσλοβακία	1,6	0,5	0,6	1,1	3,0	0,9	0,9	2,0
Φινλανδία	0,7	0,9	1,1	1,4	1,2	2,1	1,7	2,0

Τὸ ἔξωτερικὸν ἐμπόριον.
Εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν.

<i>*Eτος</i>	<i>Eἰσαγωγαὶ</i>	<i>*Ἐξαγωγαὶ</i>	<i>*Ἐμπορ. ίσοςύγιον</i>
1938	14759	10149	— 4610
1954	9901	4556	— 5345
1955	11464	5484	— 5980
1956	13911	5698	— 8213
1957	15748	6585	— 9163
1958	16946	6953	— 9933
1959	17009	6127	— 10882

**Τὸ ἔμπόριον κατὰ κατηγορίας ἐμπορευμάτων, συμφώνως
πρὸς τὴν τυποποιημένην ταξινόμησιν τοῦ Διεθνοῦς**

***Ἐμπορίου (Τ.Τ.Δ.Ε.) 1959.**

Εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν.

<i>Kατηγορία</i>	<i>Eἰσαγωγαὶ</i>	<i>*Ἐξαγωγαὶ</i>	<i>*Ισοςύγιον</i>
0. Τρόφιμα	2300	1850	— 450
1. Ποτὰ καὶ καπνὸς	9,7	2124	+ 2114
2. Πρῶται ὅλαι μὴ ἐδώδιμοι, πλὴν καυσίμων	1517	1648	+ 131
3. Ὁρυκτὰ καύσιμα (πετρελαιοειδῆ)	1550	2	— 1548
4. Ζωῦκα καὶ φυτικὰ ἔλαια καὶ λίπη	19	68	+ 50
5. Χημικὰ προϊόντα	1519	176	— 1343
6. Βιομηχανοποιημένα εἴδη	3266	178	— 3088
7. Μηχανήματα καὶ μεταφορικά μέσα	6344	29	— 6314
8. Διάφορα βιομηχανοποιημένα εἴδη	478	46	— 432
9. Διάφοροι συναλλαγαὶ καὶ ἐμπο- ρεύματα	5	4	— 1

“Αδηλοι πόροι.

Εἰς έκατομμύρια δραχμῶν.

<i>Έτος</i>	<i>Σύνολον</i>	<i>Ναυτιλιακά έμβασματα</i>	<i>Μεταναστευτικά έμβασματα</i>	<i>Ταξιδιωτικὸν κλπ. συνάλλαγμα</i>
1954	3720	840	1490	750
1955	5400	1020	1530	900
1956	6390	1400	1800	930
1957	8310	1950	1260	1260
1958	6540	1800	2200	1100
1959	7110	1800	2600	1260

Κίνησις εισπράξεων και πληρωμῶν τοῦ Κράτους κατὰ τὸ
οἰκονομικὸν ἔτος 1959.

Εἰς έκατομμύρια δραχμῶν.

Τρέχων προϋπολογισμὸς	<i>Εἰσπράξεις</i>	<i>Πληρωμαὶ</i>
	17160	17257

Τὰ σπουδαιότερα κονδύλια τῶν κρατικῶν πληρωμῶν
διὰ τὸ ἔτος 1959.

Εἰς έκατομμύρια δραχμῶν.

1. ‘Υπουργεῖον Οἰκονομικῶν	4141
2. Δημοσία ’Ασφάλεια — Διοίκησις	1514
3. Συγκοινωνίαι — Δημόσια ἔργα	612
4. ‘Υπουργεῖον Παιδείας	1324
5. ‘Υπουργεῖον Κοινωνικῆς Προνοίας	905
6. ‘Υπουργεῖον Εθνικῆς Αμύνης	3727
7. ‘Υπουργεῖον Γεωργίας	428

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίς
'Ο "Ανθρωπος	5
A. "Επισκόπησις τῶν ἀνθρωπογεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς.	
1. 'Ο προϊστορικὸς ἀνθρωπος καὶ ἡ πρωτογενής ζωὴ	9
2. Άι ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος	11
3. 'Η γῆ ὡς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου	16
4. 'Ο ζωτικὸς χῶρος	17
5. 'Η γεωγραφικὴ διασπορά τῶν ἀνθρώπων	19
6. 'Ο πληθυσμὸς τῆς γῆς	23
7. Άι φυλαί	26
8. 'Η μετανάστευσις	29
9. Ζῶνται τῆς γῆς πυκνῶς καὶ ἀραιῶς κατώκημέναι	30
10. Άιται συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ	34
B. 'Ο Πολιτισμός.	
1. Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεσταὶ ἐκάστου τούτων	36
2. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων. Άι θρησκεῖαι. Άι γλῶσσαι. Τὰ πολιτεύματα	41
3. 'Αρχαῖαι κοιτίδες τοῦ πολιτισμοῦ. 'Η Μεσοποταμία. 'Η Αἴγυπτος. Άι Ινδίαι. 'Η Κίνα. 'Η Έλλάς	46
4. 'Η πεπολιτισμένη ζωὴ	51
5. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ	52
6. Τὰ κέντρα τῆς καλλιεργείας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. 'Ο Οργανισμὸς τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν	53
7. Πίναξ ἐμφαίνων τὰ μέλη - Κράτη τοῦ ΟΗΕ	54
8. Πίναξ Πολιτιστικῶν 'Οργανώσεων τοῦ Ο.Η.Ε.	57
C. 'Η Οἰκονομικὴ ζωὴ.	
1. 'Η θαλασσία οἰκονομία	62
2. 'Η δασικὴ οἰκονομία	66
3. 'Η κτηνοτροφία	68

4. 'Η γεωργική οίκονομία. 'Ο σῖτος. Τὰ δόλλα δημητριακά. Τὰ γεώμηλα. 'Ο καπνός. Αἱ φυτεῖαι. Τὸ σακχαροκάλαμον. Τὸ κακάον. 'Ο καφές. Τὸ τέιον. Τὰ φυτικὰ ἔλαια. 'Ο οίνος. Τὸ ἐλαστικὸν κόμμι. 'Ο βάμβαξ..	70
5. 'Η μεταλλευτικὴ οίκονομία ἡ μεταλλεία. 'Ο γαιανθραξ. Τὸ πετρέλαιον. Τὰ μέταλλα. Τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι.	83
6. 'Η βιομηχανία. 'Η ἐνέργεια. 'Η βαρεῖα βιομηχανία. 'Η ὑφαντουργία	88
7. 'Η συγκοινωνία. Μέσα ἐπικοινωνίας. Αἱ μεταφοραὶ γενικῶς..... Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας. Σιδηροδρομικαὶ, ὁδι- καὶ, ποταμίαι, θαλάσσιαι, ἐναέριοι, πνευματικὴ ἐπικοινωνία.....	92
8. Τὸ ἐμπόριον	95
	100
 Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς, δρυκτο- ρυχικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς	102
 1) Αἱ 'Ηνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς 'Αμερικῆς. 2) 'Ο Καναδᾶς. 3) 'Η Νότιος 'Αμερική. 4) 'Η Ρωσία. 5) Αἱ 'Ινδίαι. 6) 'Η Κίνα. 7) 'Η 'Ιαπωνία. 8) 'Η Αὐστραλία. 9) 'Η Μεγάλη Βρεταννία. 10) 'Η Γερμα- νία. 11) 'Η Γαλλία	118
'Η Εύρωπαςκή Κοινή 'Αγορά (Ε.Κ.Α.)	120
Πίναξ ἐμφανών τὰ μεγαλύτερα δρυκτωρυχικὰ κέντρα κατ' εἰδος δρυκτοῦ	
 Δ. Ἐπισκόπησις τῆς 'Ελλάδος.	
1. 'Η γεωγραφικὴ θέσις τῆς χώρας ἡμῶν	121
2. 'Ο πλήθυσμός. 3. 'Η ἔθνογραφικὴ σύστασις τοῦ πλήθυσμοῦ. 4. 'Η δ- στυφιλία. 5. Τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τῆς 'Ελλάδος. 6. 'Η γεωγραφία τοῦ ἐλληνικοῦ χωρίου. 7. Τὰ τοπωνύμια. 8. 'Η περιηγητικὴ κίνησις (κ. τουρισμός). 9. 'Ο ἔξω 'Ελληνισμὸς καὶ ἡ μετανάστευσις. 10. 'Ο πνευ- ματικὸς πολιτισμός. 'Η θρησκεία, ἡ παιδεία, ἡ ἐπιστήμη, ἡ τέχνη, ἡ κοινωνικὴ πρόνοια, ἡ πολιτεία.....	
 'Η οίκονομικὴ ζωὴ	136
Οἱ διάφοροι κλάδοι τῆς οίκονομίας : 1. 'Η ἀλιεία. 2. 'Η δασοκομία. 3. 'Η κτηνοτροφία. 4. 'Η γεωργία. 5. 'Η μεταλλευτική. 6. 'Η ἡλεκ- τρικὴ ἐνέργεια. 7. 'Η βιομηχανία 8. Αἱ μεταφοραὶ καὶ ἐπικοινωνίαι. 9. Τὸ ἐμπόριον. 10. Οἱ ἄδηλοι πόροι	147
Στατιστικαὶ ἐκ τῆς διεθνοῦς οίκονομικῆς ζωῆς	164
Στατιστικαὶ ἐλληνικαὶ	

Πίναξ συναφῶν πρὸς τὸ βιβλίον ἔργων.

Μιχ. Τσέλιου,	Παγκόσμιος γεωγραφία. Φυσική — πολιτική — οἰκονομική. Ἀθῆναι.
Μιχ. Τσέλιου,	Γεωγραφία Βαλκανικῆς. Ἀθῆναι.
Α. Εύσταθίου,	Παγκόσμιος γεωγραφία. Μάθηματική — οἰκονομική — πολιτική — συγκριτική. Ἀθῆναι
Φέλιξ Διτζώρτζη,	Παγκόσμιος Γεωγραφία. Φυσική — πολιτική — οἰκονομική. Ἀθῆναι.
Α. Δεληγιαννίδου,	Περιλήψεις Παγκοσμίου Γεωγραφίας. Θεσσαλονίκη.
Π. Δημητράκου,	Παγκόσμιος γεωγραφία. Ἀθῆναι.
Γ. Μυλωνᾶ,	Ἡ νεολιθικὴ ἐποχὴ ἐν Ἑλλάδι. Ἀθῆναι.
Σπ. Μαρινάτου,	Ο ἀρχαῖος Κρητικὸς πολιτισμός. Ἀθῆναι.
Διον. Α. Ζακυθηνοῦ,	Ελσαγγή εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἀθῆναι.

Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων.

Α. Κουρτίδου,	Τὰ πρῶτα βήματα τῆς ἀνθρωπότητος.
Γ. Σωτηριάδου,	Χῶραι καὶ λαοὶ τῆς Εὐρώπης.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γρηγορίστητος αὐτῶν.

Αντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.
Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώχεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 ('Εφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ: Γ' 1967 (VIII) — ANT. 24.000 ΣΥΜΒ. 1575/1-8-67—1.614/16-8-67

Έκτυπωσις: 'Ι. Δικαίος — Βιβλιοδεσία: 'Ι. Καμπκνᾶς Ο.Ε.

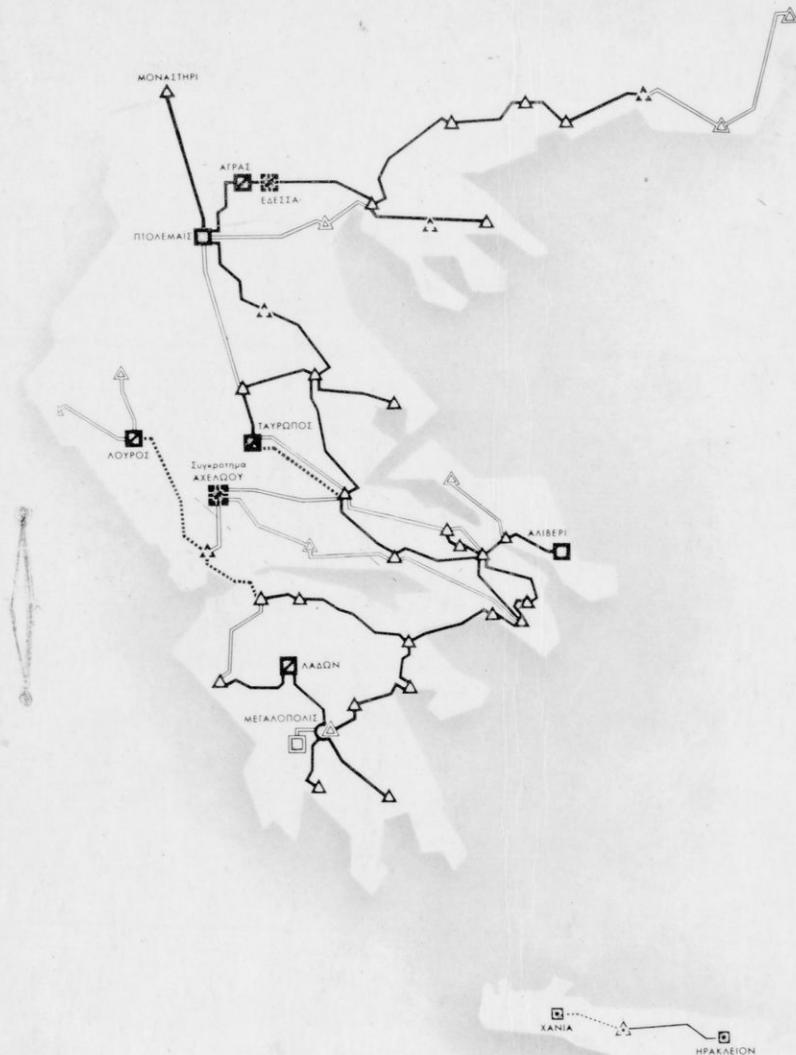
Τα δικαιά των βρέφων είναι κάποια θεματική πλευρά της

στερεότυπου των βιβλιοθηκών των Βαρετών αλεξίπτων
μέν ή χρηματοποιήθηκαν μετά της διατάξεως των δρημών
της 15/31 Μαρτίου 1945 ('Ερ. Καθ. 1945, Α' 108).

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: Ε' 1967 (VIII) — ΑΦΤ. Σ. 1000 — ΚΩΔ.: 1275.1-847-1.614.120-6-6

Εκτυπωμένη Έ. Δασκαλογ. — Βιβλιοθήκη: Ε. Κυριακίδης Ο.Ε.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής